

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྒྲིག་འཛུགས་འཛིན།

PERFORMANCE AUDIT REPORT ON CLIMATE CHANGE ADAPTATION ACTIONS IN WATER RESOURCES MANAGEMENT

ཆུ་འཛུལ་ལུང་སྤྱོད་འཛུགས་སྒྲུབ་ནས་
སྤྱི་ཚུན་འགྱུར་བཟོ་དང་དང་འབྲེལ་
མཐུན་བཟོ་ནིའི་དང་ལེན་ཚུ་གི་ལས་
འབྲེལ་ཕྱི་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཀྱི་

October 2025

DISCLAIMER NOTE

The audit was conducted in accordance with the International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAIs). The audit was conducted based on the audit objectives and criteria determined in the audit plan and programme prepared by the Royal Audit Authority and the findings are based on the information and data made available by the Department of Environment and Climate Change, Department of Water, Department of Infrastructure Development, National Center for Hydrology and Meteorology, Department of Local Governance and Disaster Management and ten sampled Dzongkhags.

This is also to certify that the auditors during the audit had neither yielded to pressure nor dispensed any favour nor resorted to any unethical means that would violate the Royal Audit Authority's Oath of Good Conduct, Ethics, and Secrecy.

[illegible]

ཡུལ་ཆེས་ ༡༠/༡༠/༢༠༢༥ |

བྱང་ཆེན་མཆོག་ལྟུ།

རུས་བྱགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྟ་ལག་།

གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་དང་སྐྱེལ་འདེན་ལྟན་ལག།

ཐེམ་ཕུག།

ཅ་དོན་ ལུ་ཐོན་ལུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཤོད་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་དང་ཡོན་ཏྱ་གི་ལས་འབྲེལ་
 ཟིན་ཞིབ་སྒྲུབ་ལུ།

ཁྱདོན། དེ་ཡང་ ཏུས་ཡུན་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལྷ་ཡ་ པའི་ཆོས་, ལས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ སྤྱི་ལྷ་ ༤ པའི་ཆོས་ ༣༠ ཚུན་འགབ་ཡོད་
 པའི་ འཐུང་ཚུ་དང་ ཞིང་ཚུ་ དེ་ལས་ འབྲེག་མཆོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་དང་ གྱི་སྤྱོད་ཉེན་བཟའི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ལུ་གཙོ་བོར་
 བརྟེན་ཏེ་ཡོད་པའི་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོད་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནིའི་དང་ལེན་ཚུ་གི་ལས་
 འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྒྲན་ཁུ་འདི་ཡུལ་ལྷ་ཡེན། རྩིས་ཞིབ་འདི་ཡང་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་དང་ འབྲུག་གི་རྩིས་ཞིབ་བཅའ་
 ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཅན་མའི་འགན་དབང་དང་འབྲེལ་ཏེ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ཡོད་པ་ཡིན། རྩིས་ཞིབ་འདི་ མངོན་མཐོ་རྩིས་ཞིབ་
 གཙུག་སྡེའི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་(ཨའི་ཨེས་ཨེས་ཨེ་ཨའི་ ༣༠༠༠) དང་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་
 དབང་འཛིན་གྱི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་གྱི་ལས་སྒྲོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ཡོད་པ་ཡིན།
 རྩིས་ཞིབ་གྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་ཡང་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན།

☑ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ རྒྱ་ལོ་ཐོན་སྐྱོད་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ཁིན་དང་ ས་གཤིས་འཕྱུར་བའི་ཕན་གཞོན་ལུ་ དོན་སྤྲོན་ཅན་གྱི་
སློ་ལས་ དང་ལེན་འབད་ཁིག་གི་སྤྱོད་ས་ལྷག་དཔྱད་འབད་ཁིན་དང་ གཙོ་བོ་རང་:

- ༡ འབྲུག་གི་རྒྱུ་འབྲས་སྤྱི་ལོ་འཛིན་སྐྱོད་ནང་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་དང་འཕུལ་འཕྱར་གྱི་དོན་ལུ་ ལྷ་རྟོག་དང་འགོ་
འདེན་ཡར་འགྲུག་བཟོ་ནི་གི་ འཛིན་སྐྱོད་གི་གཞི་བཀོད་རྒྱ་དགོས་མཁོ་དང་ལྷན་མ་སྤྱོད་ཡོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི།
- ༢ ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་རྒྱ་ དོན་སྤྱི་ཅན་གྱི་སྤོ་ལས་བསལ་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་རྒྱ་བཟོ་སྤྱོད་ གཞི་
བརྟུགས་འབད་ཡོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི།

སྙན་ཞུ་འདི་ ཡིག་ཆ་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་མི་དང་ ས་གནས་ཁར་བརྟག་ཞིབ་འབད་མི་གི་ཞིབ་རྟོགས་ཚུ། གནས་སྤྱད་དཔེ་
དཔྱད་འབད་མི་ དེ་ལས་ བཟའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྟོད་ལས་ཁྲུངས། རྒྱུ་ལས་ཁྲུངས། རྒྱུ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་
དང་གནས་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བ། ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་ལས་འཛུགས་ལས་ཁྲུངས། གཞི་རྟེན་གོང་འཕེལ་ལས་
ཁྲུངས་ དེ་ལས་ གནས་འཕུ་འབད་ཡོད་པའི་རྫོང་ཁག་¹⁰ གྱི་འབྲེལ་ཡོད་འགན་འཛུགས་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ གྲོས་བསྟུན་
འབད་མི་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བཟོ་བཟོམ་ཞིན།

སྙན་ཞུ་འདི་ནང་ ཆད་སྒྲིལ་དང་མོར་འཁུལ་ཚུ་ཚུད་དེ་ཡོད་པའི་ཁར་ ས་གཤིས་འགྱུར་བ་གྲོད་ཀྱི་ཕན་གཞི་ཚུ་དང་འབྲེལ་
མ་ཐུན་བཟོ་ནི་གི་སྒྲོགས་གྲུབ་ཡར་ཕྱག་གཏང་ཐབས་ཀྱི་དམིགས་དོན་བསྐྱེད་དེ་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་ཡང་བཀོད་དེ་ཡོད། དམིགས་
བསལ་དུ་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་གི་འབྲེལ་ཆགས་དང་ ལག་ལེན་གྱི་འོས་འབབ་ཀྱི་ཐད་ཁར་ དྲང་བདེན་ཨིན་མ་གཏན་འཁེལ་བཟོ་
ནི་དང་ བསམ་འཆར་དང་བསམ་ལན་བཀོད་ནི་དོན་ལུ་ ཟིན་ཟིན་སྙན་ཞུ་འདི་ གླི་ལོ་ ༢༠༢༥ ཟླ་ ༥ པའི་ཚེས་ ༢༥ ལུ་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆང་ལུ་ ཕྱིར་སྤེལ་འབད་ཡི། ལན་གསལ་འཐོབ་མི་ཚུ་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་ནང་དགོས་མཁོའི་བསྐྱར་
ཞིབ་འབད་མི་དང་གཅིག་ཁར་ སྙན་ཞུའི་གངས་སུ་བཅུགས་ཏེ་ཡོད།

འབྲུག་གི་ཕྱིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་དང་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༢༠ ཅན་མ་དང་འབྲེལ་
ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ གྲོས་འདེབས་བཀོད་མི་ཚུ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ དང་ལེན་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ དེས་བདེན་
ཀྱི་དུས་ཚོད་དང་སྒྲགས་ཏེ་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ལེན་འཆར་གཞི་འདི་བཅུགས་དགོཔ་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་
གིས་ འཁྱེ་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ལེན་འཆར་གཞི་ལུ་གཞི་བཞག་སྡེ་ ལེགས་བཅོས་ཀྱི་ལག་ལེན་དང་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་ གཞི་
བཅུགས་འབད་ཡོད་མེད་ཀྱི་ བསྐྱར་ཞིབ་ཚུ་འབད་འོང་ཟེར་ཞུ་ནི་ཨིན།

དེ་འབད་མ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་ གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ དེས་བདེན་ཀྱི་དུས་ཚོད་
ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ལེན་འཆར་གཞི་འདི་ གླི་ལོ་ ༢༠༢༥ ཟླ་ ༡༡ པའི་ཚེས་ ༣ ལུ་དང་ ཡང་
ན་ འདི་གི་ཉེ་མ་ བཅུགས་དགོ་པའི་ཞུ་བ་ཕུལ་མ་ཨིན་(གཞི་བཀོད་འདི་ ཟུར་སྒྲགས་ཀྱི་པའི་ནང་མཉམ་སྒྲགས་འབད་དེ་
ཡོད། གལ་སྲིད་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ལེན་འཆར་གཞི་འདི་ མ་བཅུགས་པའི་གནས་སྤངས་ཅེ་འབྱུང་པ་ཅིན་ འབྲུག་གི་ཕྱིས་ཞིབ་
བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཅན་མའི་དོན་ཆན་ ༥༥ (༡༧) དང་འབྲེལ་ཏེ་ སྤྱིར་བཏང་ལྟ་བཀོད་ཀྱི་འགན་འཁུལ་འདི་ ཕྱིས་ཞིབ་རྒྱུ་
པའི་ལས་སྡེ་གི་འགོ་འཛིན་ལུ་བཀལ་ནི་ཨིན་ཟེར་ཞུ་ནི་ཨིན།

ཕྱིས་ཞིབ་རྒྱུ་པའི་ལས་སྡེ་གི་འགན་འཛིན་པ་ཚུ་གིས་ ང་བཅས་ལུ་ དགོས་མཁོའི་མཉམ་འབྲེལ་དང་ རྒྱབ་སྐྱོར་གང་ཕྱག་
མཛད་མི་ལས་བཞེན་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ལཱ་འདི་ དུས་ཚོད་ཁར་མཐུག་བསྐྱེད་ཚུགས་ནི་ནང་ ཕན་འདེབས་འབད་མི་འདི་ལུ་ ག་ཅི་
དེ་བཀོད་ཆེ་ཟེར་ཞུ་ནི་ཨིན།

(བཀྲིས)
ཕྱིས་ཞིབ་ཡོངས་བྱུང།

འདྲེེ
༡. མི་རྩི་སྒྲོན་ཆེན་མཆོག་ལུ། འབྲུག་རྒྱལ་གཞུང་།

༡. རྒྱལ་པོའི་གཟིམ་དཔོན་མཆོག་ལུ། རྒྱལ་པོའི་གཟིམ་དཔོན་ཡིག་ཚང་།
༢. མི་རྗེ་ཆོག་པ་དཔོན་མཆོག་ལུ། འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཆོག་པ་འདྲ།
༣. མི་རྗེ་ཁྲི་འཛིན་མཆོག་ལུ། འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཆོག་པ་སྟེ།
༤. མི་རྗེ་ལྷོག་ཕྱོགས་འགོ་བློན་མཆོག་ལུ། འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཆོག་པ་འདྲ།
༥. མི་རྗེ་ཁྲི་འཛིན་མཆོག་ལུ། དམངས་ཕྱིས་ཆོག་པ་རྒྱུ་། འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཆོག་པ་འདྲ།
༦. ཡོངས་བྱབ་མདོ་ཆེན། གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས། གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་དང་སྐྱེལ་འབྲེན་ལྷན་ཁག།
༧. ཡོངས་བྱབ་མདོ་ཆེན། རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྷན་ཁག།
༨. མདོ་ཆེན། མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས། ལུས་ལྷགས་དང་རང་བཞིན་སྐོན་སྐྱེད་ལྷན་ཁག།
༩. མདོ་ཆེན། རྒྱུ་ལས་ཁུངས། ལུས་ལྷགས་དང་རང་བཞིན་སྐོན་སྐྱེད་ལྷན་ཁག།
༡༠. མདོ་ཆེན། ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་དང་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས།
༡༡. ཞིབ་རྟགས་ཕྱིས་ཞིབ་ཡོངས་བྱབ། སྤྱི་དམར་སྟེ་ཚན། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན།
༡༢. ཡིག་ཚང་གི་འདྲ།

"Every individual must strive to be principled. And individuals in positions of responsibility must even strive harder."
- His Majesty the King Jigme Khesar Namgyel Wangchuck

གདོང་ལོག།

༡. ལྷན་ཁྱེད་ཀྱི་མིང་།	:	ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤམ་འགྲུར་བཟོད་དང་འབྲེལ་ མཐུན་བཟོ་ནི་གི་དང་ལེན་ཚུའི་ཕན་ཁུངས་ཀྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་ལྷན་ ཁྱེད་(འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་ དེ་ལས་ འབྲེལ་མཆོད་ཚུ་རུད་ཀྱི་སྤྲོད་ཉེན་ བཟོ་འཛིན་ལུགས་ལུ་གཙོ་བོར་བཏོན་ཡོད་པ)།
༢. ཕྱིས་ཞིབ་རྒྱུ་ལྟུང་ལུ་ཡང་།	:	ཕི་ཨེ་ཏི་-༢༠༢༤-༢༠༢༥
༣. ཕྱིས་ཞིབ་རྒྱུ་ལྟུང་ལུ་ཡང་།	:	DECC, DoW, NCHM, DLGDM, and DoID
༤. ཕྱིས་ཞིབ་རྒྱུ་ལྟུང་ལུ་ཡང་།	:	སྤྱི་ལོ་༢༠༢༢ ལྷ་༢ པའི་ཆོས་༡ ལས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ ལྷ་༤ པའི་ཆོས་ ༣༠ ཚུན།
༥. ཕྱིས་ཞིབ་ལས་འཆར།	:	སྤྱི་ལོ་༢༠༢༤ ལྷ་༣ པ་ལས་ལྷ་༡༢ པ་ཚུན།
	:	༡. ལྷན་ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱོད། ཕྱིས་ཞིབ་འགོ་དཔོན་གོང་མ།
༦. ཕྱིས་ཞིབ་སྤྱོད་ཆོས།	:	༢. ལྷན་ཁྱེད་ཀྱི་ ཞིབ་རྒྱུ་ལྟུང་ལུ་ཡང་།
	:	༣. བསྐྱེད་འཛིན་དབང་མོ། ཞིབ་རྒྱུ་ལྟུང་ལུ་ཡང་།
༧. ལྷན་ཁྱེད་ཀྱི་ཡང་།	:	བསྐྱེད་འཛིན་སྤྱོད་ལུ་ཡང་། ཞིབ་རྒྱུ་ལྟུང་ལུ་ཡང་།
༨. ལྷན་ཁྱེད་ཀྱི་ཡང་།	:	རྩིས་བཟོ་ལྷན་ཁྱེད་ཀྱི་ ལྷན་ཁྱེད་ཀྱི་ཡང་།

དཀར་ཆག།

ལེའུ་༡ པ། ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་སྒྲོན།.....	༡
༡.༡ འགན་དབང།.....	༡
༡.༢ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་གནས་ཚད།.....	༡
༡.༣ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་དམིགས་དོན་ཚུ།.....	༡
༡.༤ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་བ་ཚད།.....	༢
༡.༥ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཐབས་ཤེས།.....	༢
༡.༦ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་རིམ།.....	༢
ལེའུ་༢ པ། རོ་སྒྲོན།.....	༤
༢.༡ ཕྱིས་ཞིབ་འདི་འདི་དགོས་དོན།.....	༤
༢.༢ རྒྱ་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཏོད་ཀྱི་གཞི་དུ་བ་ཚུ།.....	༧
༢.༣ ས་གཤིས་གནས་སྤངས་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་གཅིག་སྒྲིལ་འབད་ནི།.....	༡༠
༢.༤ ཁྲིམས་དོན་གཞི་བཀོད།.....	༡༡
ལེའུ་༣ པ། ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ།.....	༡༣
༣.༡ གཙུག་སྡེ་འོ་གཞི་བཀོད།.....	༡༣
༣.༢ གཙུག་སྡེ་འོ་ཕྱོགས་གྲུབ།.....	༢༤
༣.༢.༡ མི་སྒྲོལ་ཀྱི་ཕྱོགས་གྲུབ།.....	༢༧
༣.༢.༢ འཕུལ་རིག་གི་ཕྱོགས་གྲུབ།.....	༤༤
༣.༣ ས་གཤིས་ཀྱི་མ་དདུལ།.....	༤༧
༣.༤ ས་གཤིས་འཕྱར་བཏོད་འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་འབྲེལ་མཐུན་ཕྱོགས་གྲུབ།.....	༥༥
༣.༥ འཕྲུལ་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་གྱི་གཙོ་རིམ་གསུང་ནི།.....	༤༡
༣.༦ ས་གཤིས་འཕྱར་བཏོད་འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་དང་ འཕྲུལ་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་འོ་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཀྱི་ལཱ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི།.....	༤༣
༣.༧ འཕྲུལ་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས།.....	༧༢

3.1	ཀྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི།	27
3.2	འབྲེལ་མཆོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམ་ལྟགས།	28
3.2.1	ཉན་ཁའི་ཤེས་བྱ།	28
3.2.2	ཁྱབ་སྤེལ་དང་བརྟེན་སྤྱོད།	29
3.2.3	ལྷ་རྟོག་དང་ཉན་བཅའི་ཞབས་རྟོག།	30
3.2.4	གཤོང་ལེན་འབད་ནི་གི་ཕྱོགས་གྲུབ།	33
3.3	བསམ་བློ་མཐུན་འཆར་གྱི་དང་ལེན་དང་ ལྷོག་ལྟགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ གནས་སྤྱད་གཞི་རྟོག།	34
ལེའུ་4	པ། གོས་འདེབས་ཚུ།	306
ལེའུ་5	པ། མཐུག་དོན།	327
	ཟུར་སྒྲགས་ཚུ།	i

འཛིན་སྐྱོང་བརྩུང་དོན།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ འཛམ་གླིང་ནང་ལུ་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཨིན་མ་དང་ རྒྱལ་ཁབ་ ཀྱི་ཚུའི་ཐོན་སྐྱེད་ལེ་གཡོད་མི་ཚུ་ལུ་ ཚབས་ཆེན་གྱི་ཉེན་ཁ་བཀལ་ཏེ་ཡོད་པ་ཨིན། རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ས་གཤེས་ཀྱི་གཞོན་ཉེན་ དང་ རྒྱ་རུད་ འབྲེལ་ཆོ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རུད་ དེ་ལས་ ས་རུད་ཚུ་ལས་བརྟེན་པའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་བྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། འབྲུག་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་གནས་སྤངས་མར་ཕབ་འབད་ནི་ནང་ གལ་ཅན་གྱི་ཁས་ལེན་འབད་མི་དང་ གཞུང་ གིས་ འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་ནང་འབད་བཟོན་བསྐྱེད་མི་གི་དོན་ལུ་ ཟད་འགོ་གཏང་མི་ དེ་ལས་ འབྲུག་གི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ དོན་ལུ་ རྒྱ་རུད་ གི་ནི་བ་ཁག་ཆེས་སྟེ་བཟོ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ ས་གཤེས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ལས་བརྟེན་ འཕུང་ཚུ་ལུ་ཕན་གཞོན་ བྱུང་མི་ཚུ་ སྟོན་འགོག་འབད་ནི་དང་ གཞོང་ལན་འབད་ནི་ དེ་ལས་ འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ གཞུང་གི་བྱ་ལེན་ཚུ་ བརྟག་ཞིབ་འབད་དགོཔ་འདི་ གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན།

རྒྱལ་ཡོངས་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ས་གཤེས་གནས་སྤངས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཚུ་བསལ་ནི་དོན་ལུ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལུ་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་སྤྲོད་བྱས་གསར་བཟོ་འབད་ཅུག། དེ་དང་བསྟུན་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་གཞོན་ཉེན་མར་ ཕབ་འབད་ནི་དང་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་འདི་ འབྲེལ་ཆགས་ཡོད་པའི་སྤྲོད་བྱས་ཚུ་དང་ ལས་རིམ་ཚུ་ དེ་ལས་ ལས་སྒྲུ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་བསྐྱེད་མས་འབད་ནི་ནང་ཕན་འདེབས་འབད་ནི་གི་དམིགས་ལཱ་བསྐྱེད་དེ་ ས་ གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་འཛིན་པའི་ལན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་འཆར་གཞི་ (National Adaptation Plan) འདི་གསར་བཟོ་འབད་ཅུག།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འཕུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་ དེ་ལས་ འབྲེལ་མཆོའི་རྒྱ་རུད་ཀྱི་སྒྲ་གོང་ཉེན་བཟོའི་རིམ་ ལུགས་ལུ་གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་དང་ལེན་ ཚུའི་ཕན་ཁུངས་ཀྱི་ལས་འབྲེལ་ཚུས་ཞིབ་འདི་ འབྲུག་གི་ཕ་ཁྱིམ་ཆེན་མོ་དང་ འབྲུག་གི་ཚུས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༩ ཅན་ མའི་འགན་དབང་དང་འབྲེལ་ཏེ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཅི། ཚུས་ཞིབ་འདི་ མདོན་མཐོ་ཚུས་ཞིབ་གཙུག་སྡེའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ དང་མཐུན་སྒྲིག་ཡོད་པའི་ ལས་འབྲེལ་ཚུས་ཞིབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན།

ཚུས་ཞིབ་འདི་ཡང་ གཤམ་གསལ་གྱི་དམིགས་ལཱ་ཚུ་བསྐྱེད་དེ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཅི་ཅི་

- ☑ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་ཕན་གཞོན་ཚུ་དང་ དོན་སྤྲོད་ཐོག་ལུ་ འབྲེལ་ མཐུན་འབད་ནི་ནང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཕྱོགས་གྲུབ་བརྟག་དཔྱད་འབད་ནི།
- ➡ འབྲུག་གི་ཚུའི་ཐོན་སྐྱེད་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ལུ་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དོན་ལུ་ ལྷ་རྟོག་དང་མཉམ་ འབྲེལ་ཡར་འགྲུག་གཏང་ནི་གི་ འཛིན་སྐྱོང་གི་གཞི་བཀོད་ཚུ་ དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་མ་སྟེ་ཡོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ བློ།
- ➡ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ དོན་སྤྲོད་ཐོག་ལས་བསལ་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་ཚུ་བཟོ་སྟེ་ གཞི་བཙུགས་ འབད་མ་འབད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི།

རྒྱལ་ཁྲུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་འདི་ ལས་སྡེ་གཙོ་བོ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་
 བཟོད་ལས་ཁུངས། རྒྱུ་ལས་ཁུངས། གཞི་རྒྱུ་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས། རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་
 རྩོམ་ དེ་ལས་ ས་གནས་ཁྲུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་ལས་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ དེ་ལས་ གནམ་འཕུ་འབད་ཡོད་པའི་ཚུང་ཁག་ ༡༠
 ནང་ རྩམ་ཡུན་ གྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ཟླ་ ༧ པའི་ཚེས་ ༡ ལས་ གྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ཟླ་ ༤ པའི་ཚེས་ ༣༠ ཚུན་ལུ་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཅི།
 རྒྱལ་ཁྲུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཆད་སྐྱོན་དང་ནོར་འབྲུལ་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡོད་མི་ནང་ལས་ གལ་ཅན་གྱི་ཕྱིས་
 ཞིབ་ཞིབ་རྟོག་དག་པ་ཅིག་ འོག་ལུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད།

- ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་སྤྱད་བྱུས་ཀྱི་དང་ལེན་འཆར་གཞི་འདི་ མ་བཟོ་བར་ཡོད་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་
 འཆར་གཞི་འདི་ གྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ཟླ་ ༡༡ པའི་ནང་བཟོ་ཆར་ཏེ་འདུག། ཨིན་རུང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་སྤྱད་བྱུས་
 ཡང་ན་ དང་ལེན་འཆར་གཞི་གི་མཐུན་སྦྲེན་ལྟེ་ཏོག་འབད་ནི་དེ་ནོན་ལུ་ རྩོམ་དང་ དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་གཞི་བཀོད་བཟོ་
 རྩོམ་མི་འདུག། དོ་རུང་ སྤྱད་བྱུས་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ནང་ རྩོམ་དང་ལམ་སྟོན་འབད་ནི་གི་འགན་ཁག་སྤྱོད་དེ་
 ཡོད་མི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་འགོ་འབྲེན་ཆོག་ས་ཚུང་(C4)གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཆོག་ས་
 ཚུང་ལུ་ རྩོམ་ ཡང་ན་ ས་གཤིས་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་གི་སྟན་ལུ་ཚུ་མ་འབད་བར་ ལག་ལེན་མེད་པར་ལུས་ཏེ་འདུག།
- རྒྱལ་ཁྲུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱུ་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་དཀའ་ངལ་ཚུ་ཡོད་པ་
 ལས་ ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྡེ་ཚུ་ནང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལུ་ ཐོ་ཕོག་
 རྩོམ་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།
- བཅའ་ཁྲིམས་དང་ བཅའ་ཡིག་ སྤྱད་བྱུས་ དེ་ལས་ འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་འདི་ གཙོ་རིམ་
 ཅན་ཅིག་ཨིན་རུང་ གཞི་བཅུགས་འབད་མི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ འཆར་གཞི་དང་ ལས་རིམ་ཚུ་ནང་ རྒྱལ་
 བཞིན་ཏུ་བཅུ་འཛོག་འབད་དེ་ སྤྱིང་སྤྱིང་སྤྱེ་ལག་ལེན་མ་འཐབ་མི་ལས་བརྟེན་ ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ དེས་བདེན་གྱི་དང་
 ལེན་མ་འབད་རུང་ ས་གཤིས་ཀྱི་དམིགས་ལུ་ཚུ་དང་རིམ་མཐུན་ཡོད་པ་སྤྱེ་ བྱི་འགྱུར་སྤྱེ་བཀོད་ནི་གི་ཉེན་ཁ་
 ཡོད་པ་ཨིན། ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་འཐུན་སྦྲེན་གྱི་ཆ་ཤས་ཅིག་སྤྱེ་ སྟན་ལུ་འབད་མི་མ་གཏོགས་ ས་གཤིས་གསོ་
 རྩམ་གྱི་ཐབས་བྱས་ཚུ་ གོང་འཕེལ་གྱི་འཆར་གཞི་དང་ལས་རིམ་ཚུ་ནང་ མཉམ་སྤྱོད་འབད་ནི་ ཡང་ན་ གཙོ་བོ་
 ཅིག་སྤྱེ་བཟོ་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ ག་ནི་ཡང་མིན་འདུག།
- ཐོན་སྐྱེད་འཚོལ་སྟུབ་འབད་ནི་འཐབས་བྱས་མེད་མི་དང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་མ་དངུལ་ཡར་ཕྱག་གཏང་ནི་ལུ་
 འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ གལ་གཏོགས་འབད་མ་ཚུགས་པ་མི་ལུ་བརྟེན་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་
 ནང་ལུ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ས་གཤིས་ཀྱི་གཙོ་རིམ་ཚུ་ མཐར་འཁྱོལ་ཅན་ཅིག་སྤྱེ་ གཞི་བཅུགས་
 འབད་ནི་ནང་ ཉེན་ཁ་བྱུང་ནི་ཨིན་པས།

- རྒྱ་དབྱུང་རིག་པ་དང་ རྒྱའི་བཟོ་ལས་ དེ་ལས་ ས་གཤེས་གསོ་རྒྱས་ཀྱི་བཟོ་བཀོད་རྒྱ་ནང་ ཉམས་སྦྱང་ཅན་གྱི་ལས་
བྱེད་པ་ལངས་སྡེ་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ གཤམ་ཅན་གྱི་ལས་སྡེ་རྒྱ་ནང་ལས་པ་ར་ རྒྱ་རིག་གི་ལྷོགས་གྲུབ་ཀྱི་དཀའ་ངལ་
ཡོད་པ་ལས་ འཕྱང་རྒྱ་དང་ ཞིང་རྒྱའི་ལས་འཆར་རྒྱ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དང་ གསར་གཏོད་འབད་ནི་ནང་ ཐོ་
ཐོག་སྟེ་འདུག།
- དུས་ཚོད་ཡོལ་བའི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་རྒྱ་དང་ ས་གཤེས་གསོ་རྒྱས་ཀྱི་འཕྲུལ་རིག་རྒྱ་མཁོ་ཚད་དང་ལུན་སྡེ་ལག་
ལེན་མ་འཐབ་མི་ དེ་ལས་ རྒྱལ་མཐུན་གྱི་བརྟག་ཞིབ་རྒྱ་མ་འབད་བར་ ཉེན་ཅན་གྱི་རྒྱའི་རྒྱ་ལུ་ལོག་ཅི་ར་སྟོ་
གཏང་མི་ལས་བརྟེན་ ད་སྟོའི་འཕྱང་རྒྱ་དང་ཞིང་རྒྱའི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་རྒྱ་ སྟོན་འགོག་ཅན་ཅིག་མེན་འདུག།
- རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞིའི་དོན་ལུ་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་དང་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་རྒྱ་ འགོ་འཛེན་མ་
འཐབ་ཅུག།
- འབྲེག་མཚོའི་རྒྱ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྲོ་གོང་ཉེན་བརྟེན་ཅི་མ་ལུགས་ནང་ དུས་ཚོད་ཡོལ་བའི་གཞི་རྟེན་གྱི་སུམ་བྲ་དང་ བརྟེན་
སྟོན་གྱི་ཅི་མ་ལུགས་ལེགས་ཤོམ་མེད་མི་ དེ་ལས་ མི་སྡེའི་གོ་རྟོགས་དང་སྐྱོང་བརྟེན་མེད་མི་རྒྱ་རྒྱུད་པའི་ གཞི་ལེན་
རྒྱ་བྱུང་སྟེ་འདུག།

རྒྱའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ ས་གཤེས་འཕྱར་བཟོད་ཀྱི་ཕན་གཞོན་རྒྱ་ལུ་ དོན་སྤྲོན་ཅན་གྱི་སྟོ་ལས་འབྲེལ་
མཐུན་འབད་ནི་ནང་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལྷོགས་གྲུབ་ཡར་བྲག་གཏང་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཙུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཤམ་
གསལ་གྱི་གྲོས་འདེབས་ཁག་༡༤ བཀོད་དེ་ཡོད།

- ས་གཤེས་འཕྱར་བཟོད་ཀྱི་སྤྲོད་བྱས་འདི་ སྤྲིང་སྤྲིང་སྟེ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ནང་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤེས་འཕྱར་
བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤེས་འཕྱར་བཟོད་ཚོགས་རྒྱུད་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་
དགོང།
- འཕྱང་རྒྱ་དང་ཞིང་རྒྱའི་ལས་སྡེ་གི་འཆར་གཞི་བཙུན་ནི་དང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་ མཉམ་འབྲེལ་ཡར་
བྲག་གཏང་ཐབས་ལུ་ རྒྱའི་ལས་ཁུངས་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་
ལས་སྡེ་གཞན་མི་རྒྱ་དང་གཅིག་ཁར་ གཙུག་སྡེའི་འབྲེལ་བ་གོང་འཕེལ་གཏང་དགོང།
- མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤེས་འཕྱར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ས་གཤེས་འཕྱར་བཟོད་ཀྱི་ཕན་གཞོན་རྒྱ་དང་ འབྲེལ་
མཐུན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་དང་ལེན་རྒྱ་རེས་བརྟན་བཟོ་དགོང།

- མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་སྤྱི་བྱས་དང་ཁྲིམས་ལུགས་ རྒྱ་གི་དམིགས་དོན་དང་གཙོ་རིམ་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་དང་ ལས་ཚན་གྱི་སྤྱི་བྱས་དང་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ གཙོ་རིམ་ ཅན་སྤྱི་ཚུ་དང་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ།
- ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་ དོན་སྤྲོད་ཐོག་ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གཙུག་སྡེ་ལྟོགས་ གྲུབ་གོང་འཕེལ་གཏང་དགོཔ།
- མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱ་བྱུང་དངུལ་འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་དངུལ་རྩིས་ལས་ ཁུངས་(DMDF)དང་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ལས་ ས་གཤིས་གནས་སྤྱད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ མ་དངུལ་ ཡར་སེང་གཏང་མི་ གསར་གཏོད་ཅན་གྱི་མ་དངུལ་གྱི་གདམ་ཁ་ཚུ་ འཛོལ་ཞིབ་འབད་དེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ གི་ལཱ་འབད་དགོཔ།
- འབྲུག་ལུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ཞིབ་འཛོལ་ཙ་བརྟན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་ བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ལམ་སྟོན་དང་ ཐབས་བྱས་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོཔ།
- གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྫོང་ཁག་བཟོ་རིག་སྡེ་ཚན་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ས་གནས་ ཀྱི་གནས་རིམ་ནང་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་དོན་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཙོ་རིམ་བརྟན་ཏེ་ དོན་སྤྲོད་ ཐོག་ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་དགོཔ།
- རྒྱུ་ལས་ཁུངས་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་ཐབས་ལམ་ཚུ་གི་ ལག་ལེན་དང་རྒྱུ་སྐྱོང་སྤྱི་སྤྱོད་བཟོ་དགོཔ།
- མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་དོན་ ལུ་ ཀྱན་ཚང་གི་ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་དང་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་རིམ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ།
- རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱུང་དང་གནས་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྟེན་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲེལ་མཁོ་ཆས་ཚུ་རུད་ཀྱི་སྤྱོད་ཉེན་བཅའི་རིམ་ལུགས་འདི་ ཙ་བརྟན་བཟོ་དགོཔ།
- རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱུང་དང་གནས་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་དང་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ གལ་ གནད་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་རིམ་ནང་གི་ ས་གཤིས་ཀྱི་གནས་སྤྱད་བཟོ་དགོཔ།
- མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་ལྟེ་བ་ཅིག་རྒྱུ་སྐྱོང་འབད་དགོཔ།

- ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་ལས་
ཁུངས་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ འབྲུང་སྟེར་ཤོར་མི་དང་ གནོད་སྐྱོན་བྱུང་མི་གནས་སྟུང་གི་ གནས་སྟུང་གཞི་
མཛོད་བཟོ་དགོས།

ལེའུ་༡ པ། ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་སྒྲིལ།

༡.༡ འགན་དབང་།

འབྲུག་གི་ཙུ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་ཙུ་ཆུང་༢༥.༡ པའི་ནང་ དམངས་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཚད་དམ་དང་འཛིན་ཚད་ གྲོ་སྒྲིལ་ཙུ་ གྱི་སྒྲིལ་སྤྱད་ནིའི་སྒྲིལ་ ཕྱིས་ཞིབ་དང་སྒྲིལ་ཁུ་འབད་ནི་ གི་འགན་དབང་དང་འབྲེལ་ཏེ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ གྱིས་ ‘ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤེས་འཕྱུར་བཟོ་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་གི་དང་ལེན་ཚུའི་དོན་སྒྲིལ་གྱི་ལས་ འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན།

དེ་མ་ཚད་ འབྲུག་གི་ཕྱིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༡༤ ཙུ་ཆུང་ལེའུ་༥ པའི་དོན་ཆུང་༤༩ པའི་ནང་ “དབང་འཛིན་འདི་གིས་ ལས་འབྲེལ་ ཕྱིས་ཞིབ་དང་ དཔུལ་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་ ཁྲིམས་བསྐྱུན་ཕྱིས་ ཞིབ་ དམིགས་བསལ་ཕྱིས་ཞིབ་ དེ་ལས་ ཕྱིས་ ཞིབ་ཡོངས་ཁུབ་ཀྱིས་ འོས་འབབ་ཡོད་པ་སྤྱོད་མཐོང་མི་དང་བསྐྱུན་ ཕྱིས་ཞིབ་ གཞན་ག་ར་འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོ” ཟེར་ འཁོད་དེ་ཡོད།

༡.༢ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་གནས་ཚད།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ‘ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤེས་འཕྱུར་བཟོ་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་ གི་དང་ལེན་ཚུའི་དོན་སྒྲིལ་གྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་འདི་ མདོན་མཐོ་ཕྱིས་ཞིབ་གཙུག་སྤེའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་༢༠༠༠ ཙུ་ མ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་དང་ ཕྱིས་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་སྐབས་ ཕྱིས་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ཚུ་ གཅིག་ མཚུངས་དང་ རིམ་མཐུན་འོང་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་ ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་༢༠༡༩ ཙུ་མ་འའི་ནང་ འཁོད་དེ་ཡོད་པའི་ ཕྱིས་ཞིབ་བྱ་རིམ་ཚུ་དང་འབྲེལ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན།

༡.༣ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་དམིགས་དོན་ཚུ།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ‘ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤེས་འཕྱུར་བཟོ་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་ གི་དང་ལེན་ཚུའི་དོན་སྒྲིལ་གྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་འདི་ གཞུགས་གསལ་གྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་བསྐྱེད་དེ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཅི།

☑ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ ས་གཤེས་འཕྱུར་བཟོ་དང་ཀྱི་ཕན་གཞོན་ཚུ་དང་ དོན་སྒྲིལ་ཐོག་ལུ་ འབྲེལ་ མཐུན་འབད་ནི་ནང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་ཁུངས་ཁུབ་བརྟག་དཔྱད་འབད་ནི།

☞ འབྲུག་གི་ཚུའི་ཐོན་སྐྱེད་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ལུ་ ས་གཤེས་འཕྱུར་བཟོ་དང་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དོན་ལུ་ ལྷ་རྟོག་དང་མཉམ་ འབྲེལ་ཡར་ཕྱག་གཏང་ནི་གི་ འཛིན་སྐྱོང་གི་གཞི་བཀོད་ཚུ་ དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་སྤྱོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ བློ།

- ☉ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ རྟོན་སྒྲིན་ཐོག་ལས་བསལ་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་ཚུ་བཟོ་སྟེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་མ་འབད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི།

༡.༤ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་བ་ཚད།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ‘ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་གི་དང་ལེན་ཚུའི་དོན་སྒྲིན་གྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་འདི་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས། ཚུའི་ལས་ཁུངས། རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ། ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་རྩ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་དེ་ལས་ གཞི་རྟེན་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་དང་ གདམ་འཐུ་འབད་ཡོད་པའི་ཚེང་ཁག་༡༠ རྣམས་འགོ་འདྲན་འཐབ་ཅི། ཕྱིས་ཞིབ་བྱ་བ་ཚད་ཀྱི་ཁ་གསལ་འདི་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ཨིན།

༡. འབྲུག་གི་ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་༡༩ པ་དང་འབྲེལ་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་དུས་མཚམས་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥ ཟླ་༧ པའི་ཆེས་༡ ལས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ ཟླ་༤ པའི་ཆེས་༣༠ ཚུན་འགའ་སྟེ་ཡོད།
༢. ཕྱིས་ཞིབ་འདི་ཡང་ ཁོང་གསེབ་ཀྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་དང་ འབྲེལ་མཐུན་ཚུ་ཚུའི་ཚུ་དང་ལེན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ གཙོ་བོར་བརྟན་ཏེ་ཡོད།
༣. གཞི་བཙུགས་འབད་མི་ལས་འགལ་ཚུ་ གདམ་འཐུ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ཚུའི་རྒྱ་ཚུ་སྐམ་མི་དང་ བན་བརྒྱད་ནང་སྐམ་ཁུ་འབད་མི་གནད་དོན་ཚུ་ དེ་ལས་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུའི་གྲངས་ཁ་བཅས་ ཚད་གཞི་གསུམ་བཅུ་འཛིན་འབད་ཡོད་པ་ཨིན། ཚད་གཞི་འདི་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ ཚེང་ཁག་༡༠ གདམ་འཐུ་འབད་ཡི།
ཚེང་ཁག་ཚུ་ཡང་ དར་དཀར་ན། སྤ་རོ། པརྟ་དགའ་ཆལ། སྤུ་ན་ལ། བསམ་གྲུབ་ལྗོངས་མཁར། བསམ་ཆེ། གསར་སྤང་། ཐིམ་ཕུག། ཕྱི་རང་དང་ དབང་འདུས་ལོ་བྱང་ཚུ་ཨིན།

ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱིས་ ཁྲིམས་དོན་གྱི་གཞི་བཟོད་དང་ གཙུག་སྡེའི་མཉམ་འབྲེལ། གཙུག་སྡེའི་ཕྱོགས་གྲུབ། དཔུལ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་ལམ། འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་དོས་འཛིན་འབད་ནི། འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུའི་འཆར་གཞི་བཙུགས་ནི་དང་བཟོ་བཟོད་འབད་ནི། འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་ཚུ་ལུ་གཙོ་བོར་བརྟན་ཏེ་ཡོད།

༡.༥ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཐབས་ཤེས།

ཕྱིས་ཞིབ་འདི་གིས་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤིས་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་གི་འཆར་གཞི་བཙུགས་ནི་དང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ འཛིན་སྐྱོང་གི་གཞི་བཟོད་དང་ འོས་ལྗན་གྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ལམ་ལུགས་ལུ་གཞི་བཞག་པའི་ཐབས་ཤེས་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན། ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱིས་ ཁྲིམས་དོན་གྱི་གཞི་བཟོད་དང་ གཙུག་སྡེའི་

ཐུག་ཆ། གཙུག་མེད་མུགས་ཐུབ་ རེ་ལས་ བ་དངུལ་གྱི་ཐབས་ལམ་རྒྱ་ལུ་གཙོ་བོར་བརྟེན་ཡོད་པ་ཡིན། ལམ་ལུགས་ལུ་གཞི་
བཞག་པ་འི་ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་འདི་ གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་ཆད་ནང་ རོས་འཛིན་འབད་མི་
གལ་ཅན་གྱི་གནད་དོན་བཞི་ནང་ བར་རིས་རྒྱ་གི་ཐོག་ལས་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཡིན།

7.6 ཕྱིས་ཞིབ་གྱི་བྱ་རིམ།

༡. ཡིག་ཆ་བསྐྱར་ཞིབ།

ཁ) རྒྱལ་ཡོངས་གཅིག་སྒྲིབ་ཚུའི་ཐོན་ལུངས་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་༢༠༡༤ (NIWRMP) ཅན་མ་དང་ འབྲུག་གི་
རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་༢༠༢༣ ཅན་མ། རྒྱལ་ཡོངས་དང་ལེན་འབྲེལ་མཐུན་ལས་རིམ་ (NAPA I-
III) ། རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་ཚུའི་སྤྱད་བྱས། རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་ཚུའི་འཆར་གཞི་ཨམ་༢༠༡༤ ཅན་མ་ དེ་ལས་ ལོ་
ལྔའི་འཆར་གཞི་༡༩ པའི་བམ་ཚན་༡-༩ པ་རྩ་བཅིས་ཏེ་ འཆར་གཞིའི་ཡིག་རིགས་རྩིས་ཚུ་དང་ སྤྱད་བྱས་ཚུ་ དེ་ལས་
ཐབས་བྱས་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡི།

assessment for NAP, Stocktaking for NAP formulation, Roadmap and Strategy for Strengthening Climate Research in Bhutan 2021-2025, Adaptation Research Alliance Evidence Review 2-Good Practice for Adaptation Action Research, Conference of the Parties (COP) 28 resolutions, SoP for Glacial Lake Outburst Floods Early Warning Systems (GLOF EWS) Punakha-Wangdue Valley, Disaster Management and Contingency Plan-Punakha and Wangdue Dzongkhag, Competency-Based Framework for Hydrology and Meteorology Officers, Water Flagship Programme (WFP) blueprint, proposal, and assessment documents, Spring revival reports, Manual for O&M of Rural Water Supply and Sanitation (RWSS), and Annual reports of the agencies ལ་སོགས་པའི་ གཞན་མི་ཡིག་ཆ་ཚུ་དང་ དཔེ་སྐྱུན་འབད་མི་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡི།

ང) ཐིམ་ཕུག་ཁོམ་སྡེ་ནང་འཐུང་ཚུའི་མཐུན་ཁྱེན་གྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་སྟན་ལུ་དང་ ཞིང་ཚུའི་ལས་ལུགས་ཚུའི་ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་སྟན་ལུ་ བཟའ་འཐུང་རང་མགོ་རང་འཛོལ་དང་ཉེན་སྲུང་གི་ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་སྟན་ལུ་ དེ་ལས་ཞིང་ཚུ་དང་ ཁྲོང་གསེབ་འཐུང་ཚུ་བཀམ་སྡེལ་ལས་འགལ་ཚུ་གི་ དཔུལ་འབྲེལ་དང་ ཁྲིམས་བསྟན་ཕྱིས་ཞིབ་སྟན་ལུ་ཚུ་བཅུས་ཏེ་ ཚུ་དང་དེའི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ འདས་པའི་ཕྱིས་ཞིབ་སྟན་ལུ་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡི།

༡. ཐོས་སྟོན།

༡) ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་རྒྱུ་པའི་སྐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཤམ་འཁོད་ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་ ཁོང་རའི་འགན་དབང་དང་ ལས་སྒྲུབ་ལུ་སྐྱོར་ལས་འབྲི་བསྟན་འབད་ཡི།

༡. མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས།
༢. ཚུའི་ལས་ཁུངས།
༣. རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྷེ་བ།
༤. གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས།
༥. ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་ཁྱེན་རན་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས།

༤. རྒྱ་བྱ་དངུལ་འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་དངུལ་རྩིས་ལས་ཁུངས་ (DMDf)

༥. འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་ཤེ།

ཁ) རྒྱའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ རྒྱ་དེ་ཡོད་པའི་བྱ་རིམ་ཚུ་ ཏ་གོ་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱའི་ལས་ཁུངས་དང་ མཐའ་
འཁར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས། གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས། རྫོང་ཁག་༡༠ ། རྒྱ་
བྱ་དངུལ་འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་དངུལ་རྩིས་ལས་ཁུངས་ དེ་ལས་ འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་ཤེ་ཚུ་གི་
འབྲེལ་ཡོད་འགན་འཛིན་པ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ སྤྱི་བ་སྤྱི་ས་ལན་འབད་ཡི། སྤྱི་བ་སྤྱི་ས་ལན་འབད་མི་ནང་ལུ་ བཟོ་
རིག་པ་དང་ འཕྲུལ་རིག་པ། ནགས་སྐྱོང་པ། མཐའ་འཁོར་གནས་སྤྱད་འགོ་དཔོན་ དེ་ལས་ ས་གནས་ཁར་
ཞིབ་དཔྱད་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ས་གནས་གཞུང་གི་འགོ་ཁྲིད་པ་-ཤུལ་དང་དམངས་མི་ ཚོགས་པ་ རྫོང་ཁག་
ཚོགས་སྡེའི་བྱུང་ཆེན་ དེ་ལས་ ས་གནས་ཀྱི་མི་སྡེ་ཚུ་ཚུད་དེ་ཡོད།

ཁ) སྤྱ་རོ་དང་ ཐིམ་ཕུག། བསམ་ཅེ། པརྫ་དགའ་ཚལ། བསམ་གྲུབ་ལྗོངས་མཁར། དར་དཀར་ན། སྤྱ་ན་ཁ། དེ་ལས་
དབང་འདུས་ཀྱི་མཐའ་འཁོར་འགོ་དཔོན་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ སྤྱི་བ་སྤྱི་ས་ལན་འབད་ཡི།

ག) སྤྱ་རོ་དང་ བསམ་ཅེ། པརྫ་དགའ་ཚལ་ དེ་ལས་ གསར་སྤང་གི་ནགས་སྐྱོང་པ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ སྤྱི་བ་སྤྱི་ས་ལན་
འབད་ཡི།

༣. ས་གནས་ཞིབ་དཔྱད།

ཀ) རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་འགུལ་ཚུ་དང་ དེའི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་གི་
འཛིན་ཐང་དང་ དོན་སྤྲོད་ཚུ་བརྩིས་ཏེ་ རྒྱའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་འདི་ དགོས་མཁོ་དང་ལྷན་སྡེ་ཡོད་མེད་
བརྟག་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྫོང་ཁག་༡༠ (གསལ་བཀོད་འབད་མི་བྱུང་ཚད་དང་འཁྲིལ)ནང་ ས་གནས་ཀྱི་
བརྟག་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཅི། རྫོང་ཁག་ཚུ་ཡང་ དར་དཀར་ན་དང་ སྤྱ་རོ། པརྫ་དགའ་ཚལ། སྤྱ་ན་ཁ། བསམ་
གྲུབ་ལྗོངས་མཁར། བསམ་ཅེ། གསར་སྤང། ཐིམ་ཕུག། རྩི་རང་ དེ་ལས་ དབང་འདུས་ཐོ་བྲང་ཚུ་ཨིན།

ཁ) རྫོང་ཁག་༡༠ གི་ འཕྱར་རྒྱ་དང་ཞིང་རྒྱའི་ལས་འཆར་༥༠ འི་ནང་ ས་གནས་བརྟག་ཞིབ་འབད་ཡི།

༤. ཞིབ་འཇུག།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ གཙུག་སྡེའི་ཚུགས་གུབ་ཏ་གོ་ནིའི་དོན་ལུ་ གུ་གུལ་ཡིག་ཆ་
(Google Docs)གི་ཐོག་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་འགན་འཛིན་པ་ཚུ་ལུ་ ཞིབ་འཇུག་གི་སྤྱི་བ་སྤྱི་ས་ལན་བཀོད་ཡོད་པ་ཨིན།

གཤམ་གསལ་གྱི་དོན་ཚན་ཚུ་གིས་ འཁྱེ་ ལས་འབྲེལ་ཅིས་ཞིབ་འདི་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་དགོ་པའི་དགོས་དོན་འཐབ་འཐབ་སྒྲེ་
བཀོད་པ་ཡིན།

༡. ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལུ་ འབྲུག་གི་ཁས་ལེན།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་དཀའ་ངལ་བསལ་ནི་ནང་ གཤམ་གནད་ཅན་གྱི་ཁས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད་པ་
ཡིན། གྱི་ལོ་༢༠༠༩ ལུ་ འཛམ་གླིང་གྱི་ཚོགས་ཀྱི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་གཞི་བཀོད་གྲོས་འཛུགས་(UN
Framework Convention on Climate Change) གྱི་ COP15 ནང་ འབྲུག་རྒྱལ་གཞུང་གིས་
ནག་ཁྲ་མེད་པ་ (carbon neutral) སྒྲེ་ར་སྒྲོན་ནི་གི་ ཁས་ལེན་འབད་ཡོད་པ་ཡིན། འཁྱེ་ཁས་ལེན་འདི་ གྱི་ལོ་
༢༠༡༥ ལུ་ བེ་ཅིས་ཆིངས་ཡིག་འོག་ལུ་ འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་གཏན་འབེབས་འབད་བཟོན་གྱི་གྲོས་འཆར་(Intended
Nationally Determined Contribution)ནང་ གཏན་འབེབས་འབད་ཡོད་པ་ཡིན། ཆིངས་ཡིག་འདི་
ཚུ་འོག་ལུ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་གི་ནགས་ཚལ་གིས་ ལེན་ཚུགས་པའི་ཤོང་ཚད་ལས་ལྷག་པའི་ ནག་
རྒྱུང་མི་བརྟོན་ནི་གི་དམིགས་ཡུལ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པས།

དེ་མ་ཚད་ འབྲུག་གིས་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་དང་ མཐའ་འཁོར་ཉམས་སྤང་དང་འབྲེལ་བའི་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆིངས་ཡིག་
༡༠ ནང་ མཚན་རྟགས་བཀོད་མི་ལས་ཏ་གོ་དོ་བཟུམ་ འབྲུག་གི་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་བསལ་ནི་གི་
ཁས་ལེན་འདི་ བེ་ཅིས་གི་ཆིངས་ཡིག་ལས་ཡང་ལྷག་སྟེ་ ཁས་ལེན་འབད་དེ་ཡོད། འབྲུག་གིས་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆིངས་ཡིག་
ཚུ་ནང་ ཕ་ཅན་གྱི་ཁས་ལེན་འབད་མི་དང་བསྟུན་ དོན་སྤྲོད་ཅན་སྟེ་གཞི་བཟུགས་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་བྱུང་
ཡོད་པ་དང་ ས་གཤིས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་གྲུབ་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མཐུན་སྦྲེད་ཚུ་ཡང་བརྟག་ཞིབ་འབད་དགོ་པ་
འདི་ ཁག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཡིན།

༢. ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་ཉེན་ཁུ།

འཛམ་གླིང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་འབྲེལ་མཐུན་བརྩོན་དང་འབྲེལ་མཐུན་ གྱི་ལོ་༢༠༡༡ ལུ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་
ཉེན་ཁ་ཆེ་ཤོས་ཨང་༣༥ དང་ གདོང་ལེན་འབད་ནི་གི་གྲ་སྒྲིག་གི་ཐད་ཁར་ ཨང་༤༢ པ་ཡིན་མ་སྟེ་གསལ་བཀོད་འབད་
དེ་འདུག། རྫོང་འབྲུག་དང་ཆར་པ་གི་ཚད་གཞི་བསྐྱར་བཅོས་འགྱུར་མི་དེ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ཐད་ཀར་དུ་གཞོན་པ་
འབྱུང་དོ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱུ་རྩུ་དང་ ས་རྩུ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུ་རྩུ་དོ་ཡོད་པ་ཡིན། རྒྱུ་རྩུ་ཚུ་ གནམ་བྱར་
ཀྱི་ཆར་པ་འབྲུག་སྒྲེར་རྒྱུ་མི་དང་ འབྲུག་མཚོའི་རྒྱུ་རྩུ་ཀྱིས་སྒྲེ་སྒྱུ་དགས་བཅོམ་འདི་ ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་
ཚབས་ཆེ་གི་གནད་དོན་ཅིག་ལུ་རྒྱུ་རྩུ་ཏེ་ཡོད་པ་ཡིན། འཁྱེ་གདོང་ལན་ཚུ་གིས་ གཞུང་གིས་ འདི་བཟུམ་མའི་ས་གཤིས་

ལས་བརྟེན་པའི་གནོད་པ་ཚུ་སྒྲོན་འགོག་འབད་མི་དང་ གནོད་ལན་འབད་ནི་ དེ་ལས་ འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་གི་འབད་
བཟོན་ཚུ་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་འབྲེལ་ཅིས་ཞིབ་རྒྱབ་དགོ་པའི་དགོས་དོན་གསལ་བཀོད་འབད་མ་ཨིན།

༣. ཚུ་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ ཚུར་བརྟེན་སློག་མེ་དང་ སོ་ནམ་གྱི་དོན་ལུ་ གཤམ་ཅན་ཅིག་ཨིན།
འབྲུག་གི་དཔལ་འབྱོར་འདི་ ས་གཤིས་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་དགོ་མི་ སོ་ནམ་དང་ སློག་མེ་ཚུ་ལུ་ མང་སུ་ཅིག་སྟེ་
བརྟེན་མ་ཨིན། འབྲུག་གི་ལས་མིའི་ཞིབ་འཇུག་སྟན་ཅུ་ ༢༠༢༢ ཅན་མ་དང་འབྲེལ་མ་ད་ ལས་གཡོག་པ་བརྒྱ་ཆ་ ༤༣.༥ ལུ་
སོ་ནམ་ལས་ཚན་གྱིས་ ལཱ་གཡོག་སྤྱོད་པ་ཨིན་པས། ཚུར་བརྟེན་སློག་མེ་འདི་གིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ལུ་ ཅན་འཁོད་ཐོན་
སྤྱོད་ཡོངས་འབོར་ལུ་ བརྒྱ་ཆ་ ༡༣.༤ གི་ཕན་འདབས་(རྒྱལ་ཡོངས་ཅིས་དཔྱད་བཀོད་འཛིན་ ༢༠༢༣) འབད་ཡོད་པ་ལས་
འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་དོན་ལུ་ ཁག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཨིན།

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་འདི་ གཙང་རྒྱ་དང་ སྤྱི་ལཱ་གནས་སྤངས་ཚུ་དང་འབྲེལ་བ་སྦྲོམ་ཡོད་མི་ལུ་ ས་
གཤིས་འཕྲུར་བཟོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་སྦྲོམ་ཡོད་པ་ཨིན། འ་ལྷོ་སྤྱི་ཚན་ཚུ་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏང་མི་གཙོ་བོ་ཅིག་
འབད་མ་ལས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བཟོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་མར་ཕབ་འབད་ནི་དང་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ཡུན་བརྟན་སྟེ་
བཞག་ཐབས་ལུ་ རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་བདག་འཛིན་འཐབ་དགོ་པའི་ ག་ནི་བ་གཤམ་ཆེ།

༤. ས་གནས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ འཕུང་རྒྱ་དང་ ཞིང་རྒྱ་གཙང་རྟོག་རྟོ་མེད་པ།

ས་གནས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ རྒྱ་དགོན་དྲགས་ཡོད་མི་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་གནས་མང་ཤོས་ཅིག་ནང་བྱུང་བཞིན་
ཡོད་པའི་དཀའ་ངལ་ཅིག་ཨིན་པ་དང་ དམིགས་བསལ་གྱི་ འཕུང་རྒྱ་དང་ཞིང་རྒྱ་གཙང་རྟོག་རྟོ་ཐོབ་སྤྱོད་འབད་མ་
ཚུགས་མི་འདི་ ཚང་གྲང་ཅན་ཅིག་ཨིན། གནད་དོན་འདི་ཚུ་ རྒྱུ་ཐོན་སྐྱེལ་འགྲོ་མི་དང་ རྒྱུ་ཐོན་ཉེན་མཐུན་རྒྱུ་ཚུ་
མེད་པ་འགྲོ་ནི་ དེ་ལས་ ཞིང་རྒྱ་ལང་མ་སྟེ་མེད་མི་ཚུ་བཅུ་ཉེ་ གནད་དོན་སྐྱེལ་ཚུགས་སྟེ་བྱུང་མ་ཨིན། ས་གནས་ལ་ལུ་
ཅིག་ནང་ རྒྱུ་ཐོན་སྤྱོད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ས་གནས་ཀྱི་མི་ཚུ་ ཐག་རིང་སར་འགྲོ་དགོ་པའི་གནོད་ལན་ཚུ་བྱུང་སྟེ་
ཡོད་པ་ཨིན།

མི་སྒྲོབས་ཡར་མེད་འགྲོ་མི་དེ་གིས་ འཕུང་རྒྱའི་བཀྲམ་སྟེལ་དང་ མཁོ་འདོད་ཀྱི་བར་ན་ བྱུང་པར་བཟོ་སྟེ་ དཀའ་ངལ་
འདི་ ཉེང་སྐལ་ར་ སྤྱོད་གས་བཟོ་དོ་ཡོད་པ་ཨིན། འཕུང་རྒྱའི་ལས་འགུལ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་ ཡུན་
འགྱངས་ལུས་མི་དེ་གིས་ དཀའ་ངལ་འཐེབ་བཀལ་ཏེ་ མི་སྤྱི་ཚུ་གིས་ འཕུང་རྒྱ་མ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་བསལ་ནི་འདི་
ཉེང་སྐལ་ཅིག་ ལཱ་ཁག་བཟོ་སྟེ་འདུག།

4. *འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ གཞུང་གི་མ་ཙ་གཞི་བཙུགས།*

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ གཞུང་གི་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་ ཞི་བའི་མི་སྡེ་ལས་ཚོགས་ དེ་ལས་ ཨེ་ཤི་ཡཱ་ན་གོང་འཕེལ་དངུལ་
ཁང་། Green Climate Fund | འཛམ་གླིང་མཐའ་འཁོར་མཐུན་ཁྱེན་(Global Environment
Facility) དེ་ལས་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་མ་དངུལ་དང་ རྒྱ་གཞུང་ལ་སོགས་པའི་ རྒྱལ་སྤྱིའི་མ་དངུལ་གྱི་འབྲུང་ཁུངས་
ཚུ་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོག་ལས་ ས་གཤེས་འགྱུར་བ་གྲོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་བསལ་ཞིའི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་མང་
རབས་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་ཅུག། འ་ཁྱིལ་གི་དོན་ལུ་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ འཕོར་ཆེ་དགས་བགོ་བཟུམ་
འབད་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་འདི་ཚུ་ འབྲུག་གི་ས་གཤེས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ དོན་སྤྱོད་ཅན་གྱི་སྤོ་ལས་
བསལ་ཞིའི་དོན་ལུ་ བཟོ་བཀོད་དང་གཞི་བཙུགས་འབད་འབདམ་ཨིན་མེན་ བརྟག་ཞིབ་འབད་དགོཔ་འདི་ གལ་ཆེ་
དགས་ཅིག་ཨིན།

མཐུག་ར་ རྒྱའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤེས་འགྱུར་བ་གྲོད་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ཞིའི་དང་ལེན་ཚུ་གི་ ལས་འབྲེལ་
ཕྱི་མཁའ་འདི་ འབྲུག་གི་རྒྱའི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ སྤང་སྐྱོབ་འབད་ནི་དང་ ས་གཤེས་ཀྱི་གཞི་དཔ་ཚུ་ལུ་ གཞི་ལེན་འབད་
ཚུགས་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ཞིའི་དོན་ལུ་ གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན།

4.1. *རྒྱུང་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤེས་འགྱུར་བ་གྲོད་ཀྱི་གཞི་དཔ་ཚུ།*

འཛམ་གླིང་ནང་ལུ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ས་གཤེས་འགྱུར་བ་གྲོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་མཐོ་ཤོས་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་སྟེ་ བཙུམ་
ཨིན། འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ཉེན་ཁ་ཆེ་ཤོས་ཨང་༤༤ པ་དང་ ག་སྤྱི་གི་ཐད་ཁར་ རྒྱལ་ཁབ་༡༥༩ འི་གྲལ་ལས་ ཨང་
༤༤ པ་སྟེ་བཙུམ་ཨིན། འབྲུག་བཟུ་འགྱུ་མི་དང་ ཆར་པ་དང་རྩོད་ལྷགས་ཀྱི་གནས་སྟངས་བསྐྱར་བཅོས་འགྱུ་མི་ གནམ་
གཤེས་ཆབས་ཆེན་འགྱུ་མི་ དེ་ལས་ སྤྱི་ལཱ་གནས་སྟངས་ཀྱི་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ལུ་ གཞི་དཔ་སྤྱོད་བྱུང་མི་འདི་གིས་ འབྲུག་རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་ཉེན་ཁའི་གནས་སྟངས་འདི་ ཆབས་ཆེན་ལུ་འགྱུར་དོ་ཡོད་པ་ཨིན། འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ གནམ་དགུན་གྱི་ལྷན་ཚུ་ནང་
དང་ ས་ཁ་མཐོ་ས་ (རྒྱ་མཚོའི་མཐའ་མ་ལས་མི་ཁྲར་༤,000 ལས་ལྷག་སྟེ) རྒྱ་ནང་ཡང་ ཆ་རྩོད་ཡར་སེང་འགྱུ་མི་ལས་
མངོན་གསལ་བྱུང་དོ་བཟུམ་སྟེ་ རྒྱ་ཡང་བྱུང་མ་སྟེངས་བའི་མཐོགས་ཆད་ཁར་ ཆ་རྩོད་ཡར་སེང་འགྱུ་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

སྤྱི་ལོ་༢༠༠༡ ལུ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་མཉམ་འབྲེལ་གངས་རི་གོང་འཕེལ་ལྟེ་བ་ (ICIMOD) དང་ ས་རིག་དང་ས་གཏེར་ལས་ཁུངས་
ཀྱིས་ འབྲུག་གི་འབྲུག་རི་དང་ འབྲུག་མཚོ་ཚུ་གི་ཐོ་བཀོད་འགོ་དང་པ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་སྐབས་ལུ་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་
འབྲུག་མཚོ་༢༥ རོས་འཛིན་འབད་ཅུག། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༤-༢༠༡༩ ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤེས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་
གིས་ ཐོ་བཀོད་དུས་མཐུན་བཟོ་བའི་སྐབས་ལུ་ འདི་བཟུམ་མའི་འབྲུག་མཚོ་༡༧ རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པ་དང་ འདི་ཚུ་གི་

གལ་ལས་ མང་ཤོས་ཅིག་ གྲུ་ལྷན་ལག་ལུང་གཤེས་ཚུ་ནང་ཡོད་པ་ཡིན་པས། ཞིབ་འཇུག་དང་འཁྲིལ་མ་ད་ འབྲུག་གི་
 འབྲུག་རི་ཚུ་ བཅུ་འཁྱོད་ཡོད་པའི་ཁར་ མཐོག་ས་དྲགས་སྤེ་བཅུ་མི་དེ་གིས་ འབྲུག་མཆོད་ཆུ་རྒྱ་ཁྱེན་ལ་སྤོམ་ར་རྒྱབ་དོ་
 ཡོད་པ་མ་ཆད་ མི་སྤེ་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ཆུ་འོང་ནི་ནང་ བར་ཆད་རྒྱབ་དོ་ཡོད་པ་ཡིན་པས། རྒྱལ་ཁབ་
 གྱི་ས་གནས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ གྲོ་ཆོད་མ་ཤེས་པ་དང་ བརྟན་བརྟན་མེད་པའི་ཆར་རྒྱབ་མི་ལས་བརྟན་ ས་རུད་དང་ཆུ་རུད་ཆུ་
 ཐོན་དོ་ཡོད་པ་དང་ ས་གནས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ རྒྱུ་རྒྱ་ཆུ་སྐྱམ་འཁྱོ་སྤེ་ ཆར་ཆུ་དཀོན་པའི་དུས་ཆེད་ཆུ་ བྱང་དོ་ཡོད་པ་ཡིན།
 སྤྱི་ལོ་༢༠༡༧-༢༠༢༡ ལས་ འབྲུག་ལུ་ ས་རུད་དང་ཆུ་རུད་གྱི་གནད་དོན་ལག་༢༩ བྱང་སྤེ་འདུག། རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རྒྱུ་
 ཐོན་ཁྲ་༧,༣༩༩ བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ཡོད་ས་ལས་ བརྒྱ་ཆ་༠.༩ (༠.༩) སྐྱམ་ཡོད་པ་དང་ བརྒྱ་ཆ་༢༥.༡ (༡,༢༥༤) སྐྱམ་འཁྱོ་
 བའི་བསྐྱར་འདུག། ས་གཤེས་འགྱུར་བཟོད་དང་ གནས་ཚུལ་མར་ཉམས་ཏེ་འཁྱོ་མི་ དེ་ལས་ གནས་ཚུལ་མེ་རྒྱུ་ཆུ་གིས་
 རྒྱུ་རྒྱ་ཆུ་ ཉེང་སྐལ་རང་ མཐོག་ས་དྲགས་སྤེ་ སྐྱམ་བཅུག་སྤེ་ཡོད་པ་ཡིན།

༡.༣. ས་གཤེས་གནས་སྤངས་གྱི་དང་ལེན་ཆུ་གཅིག་སྤྱོད་འབད་ནི།

སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣-༢༠༡༤ གྱི་ ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་༡༡ པའི་ནང་ལུ་ ‘ནག་རྩས་-བར་གནས་དང་ ས་གཤེས་-གདོང་ལན་དང་བསྐྱུན་
 པའི་གོང་འཕེལ་’དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་གྲུབ་འབྲས་གཙོ་བོ་ཅིག་སྤེ་ རོས་འཛིན་འབད་དེ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ས་གཤེས་གནས་
 སྤངས་གྱི་དང་ལེན་འདི་ གོང་འཕེལ་གྱི་འཆར་གཞི་འདི་ནང་ལུ་ གཅིག་སྤྱོད་འབད་དེ་འདུག། འབྲུག་གི་ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་༡༢
 པའི་ནང་ལང་ ‘ནག་རྩས་-བར་གནས་དང་ ས་གཤེས་གདོང་ལན་དང་བསྐྱུན་པའི་གོང་འཕེལ་’དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་གྲུབ་འབྲས་
 གཙོ་བོ་ཅིག་སྤེ་བཅུ་འཛིན་འབད་ཐོག་ལས་ ས་གཤེས་དང་ལེན་འདི་ གཙོ་རིམ་ཅན་ཅིག་སྤེ་བཟོ་སྤེ་འདུག། ལོ་ལྷའི་འཆར་
 གཞི་༡༣ པའི་ནང་ རྒྱུ་རྒྱ་རིགས་སྤྱད་དང་ གདོང་ལན་གྱི་ལས་རིམ་གྱི་ཐོག་ལས་ ས་གཤེས་གདོང་ལན་དང་ ཡུན་བརྟན་ཅ་
 བརྟན་བཟོ་སྤེ་ ཁས་ལེན་འདི་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་རང་འབད་ཡོད་མི་འདི་གིས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ ས་གཤེས་གདོང་ལན་དང་
 བསྐྱུན་པའི་གོང་འཕེལ་གྱི་བཙོན་ལྷགས་ཆུ་ གསལ་སྤོན་འབད་མ་ཡིན།

དེ་མ་ཆད་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་དང་མཐུན་པའི་གོང་འཕེལ་དང་ ལཱ་གཡོག་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ དཔལ་
 འབྱོར་གོང་འཕེལ་སྤྱད་བྱས་༢༠༡༤ ཅན་མའི་ནང་ལུ་ བཟོ་གྲུ་འཕུལ་ཁང་དང་ རྒྱུ་འབྲེན་ དེ་ལས་ ལས་སྤེ་གཞན་མི་ཆུ་
 ནང་ལས་ཕར་ རུས་ལྷགས་གྱི་འཛིན་ཐང་ཡར་དྲག་གཏང་ནི་དང་ བཙོག་རྒྱུ་ཆད་འཛིན་འབད་ནི་གི་ དདུལ་འབྲེལ་དང་
 ལཱ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཆུ་བཀོད་དེ་འདུག། ལས་སྤེ་ཆུ་གིས་ ལས་ཚན་གྱི་དང་ལེན་ཆུ་དང་ལས་རིམ་ཆུ་གི་གཙོ་རིམ་སྤྱི་གཞི་ནང་
 ལམ་སྤོན་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བཟོ་གྲུ་དང་རྒྱུ་འབྲེན་ མི་སྤེ་འགྲིམ་ཆགས་ དེ་ལས་ རུས་ལྷགས་འཛིན་ཐང་བཟུམ་མའི་
 གལ་ཅན་གྱི་ལས་སྤེ་ཆུ་གི་དོན་ལུ་ བཙོག་རྒྱུ་ཉུང་བའི་གོང་འཕེལ་ཐབས་བྱས་(Low Emission Development

Strategies) ལྟ་ཡང་བཟོ་སྟེ་འདུག། འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་སྤྱད་བྱས་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལུ་ ཆ་
འཛིག་འབད་ནུག།

ཨིན་རུང་ ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་འདི་ རྒྱུ་མཐུན་སྤྱད་བྱས་དང་ རྒྱུ་མཐུན་འབྲེལ་སྤྱོད་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐུན་འཁོར་
སྤྱད་སྤྱོད་བཟའ་ཁྲིམས་ ༢༠༠༧ ཅན་མ་ དེ་ལས་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་སྤྱད་བྱས་ ༢༠༡༧ ཅན་མ་བཟུམ་མའི་ སྤྱད་བྱས་
རྒྱ་ནང་ ཉིང་སངས་སྟེ་ གཅིག་སྒྲིལ་མ་འབད་བས།

༢.༤. ཁྲིམས་དོན་གཞི་བཀོད།

༡. འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་ (༢༠༠༨)།

རྩ་ཆུན་ ༥ (༣) པའི་ནང་ལུ་ མཐུན་འཁོར་གནས་སྤངས་འདི་ ད་ལྟོ་དང་ མ་འོངས་པའི་མི་རབས་རྒྱ་གཞི་དོན་ལུ་ སྤྱད་སྤྱོད་
འབད་དགོ་ཟེར་ འཁོད་དེ་ཡོད།

༢. འབྲུག་རྒྱུ་མཐུན་སྤྱད་དང་འབྲུག་གི་རྒྱུ་མཐུན་སྤྱད་བྱས་ ༢༠༠༩ /

སྤྱད་བྱས་འདི་ནང་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱུ་མཐུན་སྤྱད་ལུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ གྲུ་ཚང་གི་གཞི་
བཀོད་རྒྱ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། སྤྱད་བྱས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་ཐབས་
བྱས་བཟོ་ནི་དང་ མཉམ་འབྲེལ་ཀྱི་རྒྱུ་མཐུན་སྤྱད་གོང་འཕེལ་ དེ་ལས་ ཡུན་བརྟན་རྒྱུ་མཐུན་སྤྱད་འཛིན་སྐྱོང་གི་གཞུག་
སྤྱི་ཐབས་ལམ་རྒྱུ་གཙོ་བོར་བརྟན་ཐོག་ལས་ རྒྱུ་མཐུན་སྤྱད་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ གཅིག་སྒྲིལ་གི་ཐབས་ཤེས་ལུ་གཙོ་རིམ་
གཟུང་སྟེ་འདུག།

༣. འབྲུག་གི་ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་སྤྱད་བྱས་ ༢༠༢༠ /

འཕྲི་སྤྱད་བྱས་ནང་ལུ་ རྒྱུ་མཐུན་སྤྱད་འཛིན་སྐྱོང་གི་སྐོར་ལས་ཁ་གསལ་སྟེ་བཀོད་དེ་མེད་རུང་ འབྲེལ་མཐུན་གི་དང་ལེན་རྒྱ་
གནས་རིམ་ག་རའི་ནང་ གོང་འཕེལ་འཆར་གཞིའི་ནང་ གཅིག་སྒྲིལ་འབད་དགོ་པའི་གཙོ་རིམ་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་དང་ འདི་ནང་
ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་གཞི་ལེན་རྒྱ་གཞི་སྤྱོད་ལུ་ རྒྱུ་མཐུན་སྤྱད་ལུ་ཡུན་བརྟན་འབད་བཞག་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་མཐུན་
སྤྱད་འཛིན་སྐྱོང་གི་ཐབས་བྱས་རྒྱ་ཚུད་དགོ་པ་ཨིན་པས།

༤. འབྲུག་གི་ཚུའི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༡ /

ཚུའི་བཅའ་ཁྲིམས་ནང་ ཚུའདི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་གཤམ་ཅན་ཅིག་འབད་རེས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ རོན་སྤོམ་ཅན་དང་ མི་དམངས་ལུ་འབྲེལ་མཉམ་སྤྱོད་འཐོབ་ནི་ དེ་ལས་ མཐའ་འཁོར་ཡུན་བརྟན་གྱི་ཐོན་ཁུངས་ སྤྱི་དང་ ཉམས་སྤྱོད་ དེ་ལས་ འཛིན་སྤྱོད་འཐབ་ནི་གི་དམིགས་ཡུལ་བསྐྱེད་པ་ཨིན་པས། བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ གཞུགས་སྤྱོད་ཀྱིས་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྤྱོད་འཐབ་དགོ་པའི་ འགན་ཁག་ཚུ་ཡང་བཀོད་དེ་འདུག།

༥. འབྲུག་གི་ཚུའི་སྤྱི་གཞི་ ༢༠༡༤ /

སྤྱི་གཞི་འདི་ ཚུའི་བཅའ་ཁྲིམས་གཞི་བཙུགས་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ བཟོ་བཟོཝ་ཅིག་ཨིན་པས། སྤྱི་གཞི་འདི་ནང་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྤྱོད་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ རེས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་དབང་འཛིན་ཚུ་དང་ འབྲེལ་ཡོད་འདུས་ཚོགས་ཚུ་གི་ ལཱ་དང་འགན་ཁུར་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག།

༦. འབྲུག་གི་ཚུ་དང་གནམ་གཤམ་སྤྱི་དབྱུས་ (༢༠༡༩) /

སྤྱི་དབྱུས་འདི་གིས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ གནམ་གཤམ་རིག་པ་དང་ ཚུ་དབྱུད་རིག་པ་ དེ་ལས་ འབྲེལ་ཁམས་ཚུ་གི་ཞབས་རྟེན་ཚུ་ གོང་འཕེལ་དང་ རྒྱ་སྐྱོད་གཏང་ནི་ དེ་ལས་ ཆ་རྒྱུན་ཚུ་གི་ ཐབས་བྱས་ཅན་གྱི་ལམ་སྟོན་ཚུ་བྱིན་མ་ཨིན། སྤྱི་དབྱུས་འདི་ མི་སྡེ་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་དང་ རྒྱུ་དན་གྱི་ཉན་ཁ་མར་ཕབ་ དེ་ལས་ ཆེ་སློག་དང་རྒྱ་དངོས་ཚུ་སྤྱོད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱོ་གཏང་དང་སྤྱི་ཚད་ཅན་གྱི་ཚུ་དང་གནམ་གཤམ་གྱི་ཞབས་རྟེན་ རེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ཨིན་པས།

ལེའུ་ ༣ པ། ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ།

ལེའུ་འདི་ནང་ ཡིག་ཆ་ཚུ་ཞིབ་དཔྱད་འབད་མི་དང་ གྲོས་བསྟུན་འབད་མི་ དེ་ལས་ གནམ་འབྲུ་འབད་མི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ ལྷ་སྐྱོར་འབད་མི་ཚུ་ལཱ་གཞི་སྟེ་ཡོད་པའི་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ་གྲོས་བསྟུན་འབད་དེ་ཡོད། ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ་ཡང་ གཞུག་སྒྲེའི་གཞི་བཀོད་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་གཞི་བཟུགས་འབད་ནི་ དེ་ལས་ འབྲེལ་མཚོའི་ཚུ་རུད་གྱི་སྤྲོ་གོང་ཉེན་ བཅའི་རིམ་ལུགས་ཚུ་བཙུག་ཏེ་ གནད་དོན་ཁག་¹⁰ གི་འོག་ལུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད།

༣.༡ གཞུག་སྒྲེའི་གཞི་བཀོད།

ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མི་དང་ རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལས་བརྟེན་པའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ཡར་སེང་འགྱུར་བཞིན་དུ་ ས་ གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དང་ གཞི་བཟུགས་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ གཞུག་སྒྲེའི་གཞི་བཀོད་སྤྱི་ སྤྱི་དགོལ་ཁག་ཆེས་སྟེ་ གསལ་སྟོན་འབད་མ་ཡིན། གཞི་བཀོད་འདི་ཡང་ གཞུང་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཚུ་གིས་ གནོད་ ལེན་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ལྷོགས་གྲུབ་སྤྱི་སྤྱི་ནི་ནང་ ལམ་སྟོན་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་གལ་ཅན་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཡིན། དོན་སྟོན་ ཅན་གྱི་གཞུག་སྒྲེའི་གཞི་བཀོད་ནང་ལུ་ གཞུང་གི་ལས་སྟེ་ཆ་མཉམ་དང་ ལས་སྟེ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཚུ་ནང་ལས་པར་ མཉམ་འབྲེལ་མཐའ་སྐྱོར་འབད་ནི་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་བྱས་དང་འཆར་གཞི་ཚུ་གསལ་ཏོག་ ཏོ་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་ནི་ཚུ་ཚུད་པ་ཡིན། འདི་ཚུ་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ དང་ ས་གནས་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ གཙོ་ཅན་སྟེ་བཟོ་ནི་ནང་གལ་ཅན་ཅིག་ཡིན་མ་དང་ དེ་གིས་སྟེ་ ས་གཤིས་ལས་བརྟེན་ པའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ མར་པ་བའབད་ནི་ནང་པན་ཐབས་འབད་མ་ཡིན།

ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ནང་ གཞུག་སྒྲེའི་གཞི་བཀོད་སྤྱི་སྤྱི་ཅིག་དགོལ་སྟེ་ རོས་འཛིན་བྱེད་མ་བཞིན་དུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཞུག་སྒྲེའི་སྤྱི་གཞི་བཀོད་ཚུ་དང་ མཉམ་འབྲེལ། ལྷ་རྟོག་ དེ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཚུ་གི་བར་ན་ བན་དོན་བརྗེ་སོར་འབད་ནི་ཚུ་ ལྷ་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ གཤམ་གསལ་གྱི་ གནད་དོན་ཚུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི།

༣.༡.༡ གནམ་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་བྱས།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ སྐྱོབས་ཚུད་ཅན་དང་ གངས་རི་ལེ་ཤ་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ཅིག་ཡིན་པའི་གྲུར་ སོ་ནམ་དང་ རྒྱུ་བརྟེན་ སྟོག་མེ་ལུ་བརྟེན་མི་ཅིག་འབད་མ་ལས་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱིས་ ཏ་ཅང་གཞན་ཉེན་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། རྒྱལ་ཁབ་ བར་ལུ་ རུ་རུད་དང་ འབྲེལ་མཚོ། རྒྱུ་འཕྲུལ། བྱགས་ཚལ་མེ་རྒྱུ། ས་རུད་ དེ་ལས་ རོས་པ་མེད་པའི་ཆར་པ་ལ་སོགས་ པའི་ས་གཤིས་ཀྱི་གནོད་པ་ཚུ་གི་ ཉེན་ཁ་ཚུ་ཡང་བྱུང་སྟེ་ར་ཡོད་པ་ཡིན། ཡུན་བརྟན་གོང་འཕེལ་གཏང་མི་དང་གཅིག་ཁར་ བྱག་ཐུག་བར་གནས་སྟེ་བཞག་ཐབས་ལུ་ འབྲུག་གིས་ ལས་སྟེ་ག་རའི་ནང་ ཐོན་རྒྱུ་ཡར་སེང་འགྱུར་མི་འདི་ མར་པ་བའབད་ དགོ། གནོད་ལན་འདི་ཚུ་བསལ་ཐབས་ལུ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལུ་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་སྤྱི་བྱས་འདི་ གསལ་བཟོ་འབད་ ཅུག།

སྲིད་བྱུས་འདི་གི་དམིགས་ཡུལ་གཅིག་པ་འདི་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ལུ་ འཛོལ་ཐང་ཅན་དང་ དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་སྒོ་ལས་ འབྲེལ་མཐུན་བཅོ་སྟེ་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ཉག་ཇུས་བར་གནས་སྟེ་རང་བཞག་ནི་དང་ མི་སེར་གྱི་བདེ་སྲིད་སྲུང་སྐྱོབ་འབད་ནི་འི་ དོན་ལུ་ ཐབས་བྱུས་ཅན་གྱི་ལམ་སྟོན་གྱིན་འདི་ཨིན་པས། སྲིད་བྱུས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་གནོད་པ་ལས་བརྟེན་ པའི་ མི་སེར་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ ཆོ་སྟོག་ འཛོལ་འཐུན་སྟེན་ཚུ་ སྲུང་སྐྱོབ་འབད་ནི་ནང་ གཞུང་གིས་ཐབས་ལམ་ཚུ་ བཏོན་ནི་ ཡང་ན་ དང་ལེན་ཚུ་འབད་ནི་དང་ གནས་རིམ་ག་རེ་ནང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གོང་འཕེལ་གྱི་འཆར་ གཞི་ནང་གཅིག་སྒྲིལ་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་བཀོད་ཐོག་ལས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གལ་ཆེ་བའི་སྒོར་ལས་གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་འདུག།

ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ མཉམ་འབྲེལ་དང་དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་སྒོ་ལས་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་འི་ དོན་ལུ་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་སྲིད་བྱུས་ནང་ལུ་ གཤམ་གསལ་གྱི་གཙུག་སྟེའི་སྒྲིག་བཀོད་ཚུ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ འདུག།

ཀ) སྲིད་བྱུས་ཀྱི་འགོ་འདྲན་དང་ལྷན་ཁྲིམས། རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཆོགས་ཚུང་འདི་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ དོན་ལུ་ གོས་ཐག་ཚད་མི་ འབྲུག་གི་ ཆེ་རིམ་དང་ ལྷ་མང་ལས་སྟེ་གི་འདུས་ཆོགས་ཅིག་ཨིན་པས། ས་གཤིས་འཕྲུར་ བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཆོགས་ཚུང་(C4)འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི་ནང་ ཆོགས་ཚུ་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མི་ བྱུང་རིག་གི་འདུས་ཆོགས་ཅིག་ཨིན་པས། ས་གཤིས་འཕྲུར་ བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཆོགས་ཚུང་འདི་གིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ཐང་ཁར་ དོན་སྤྲོད་ཅན་དང་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ དང་ལེན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་པ་ དེས་བརྟེན་བཅོ་དགོཔ་ཨིན་པས། རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཐབས་བྱུས་ཚུ་དང་འཆར་གཞི་ ཚུ་(NDCs, NAPs) བཅོ་ནི་འདི་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ཨིན་ པས། ཏེ་མའི་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྲིད་དཔལ་འཛོམས་ལྷན་ཆོགས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་དེ་ སྲིད་བྱུས་ཚུ་དང་ ལས་རིམ་ཚུ་ དེ་ལས་ འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ གཅིག་སྒྲིལ་འབད་ནི་ནང་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་དགོཔ་ཨིན་པས།

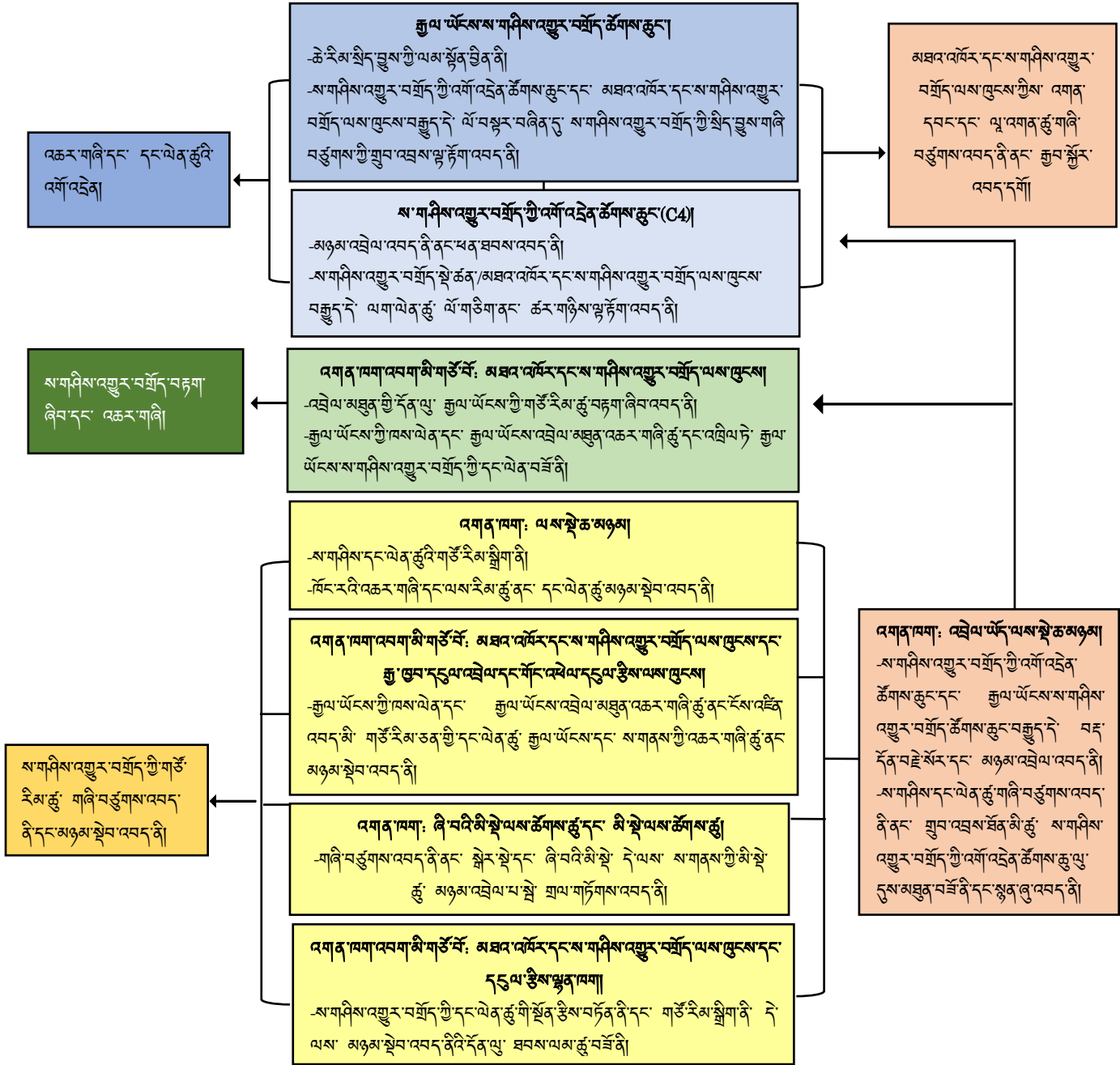
ཁ) ཐོན་སྐྱེད་འཛོལ་སྐྱབ་དང་བགོ་བཟུམ། དངུལ་ཕྱིས་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ རྒྱལ་བ་དངུལ་འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་དངུལ་ཕྱིས་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ལས་རིམ་དང་ལས་འགུལ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་འི་དོན་ལུ་ ཕྱིའི་ཐོན་ སྐྱེད་ཚུ་འཛོལ་སྐྱབ་འབད་དགོཔ་ཨིན་པས།

ག) ས་གཤིས་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་བདེ་དོན། རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བ་གིས་ རྒྱུད་གནམ་ གཤིས་ཀྱིས་གནས་སྟངས་དང་བདེ་དོན་ ས་གཤིས་སྟོན་བཤད་དང་འཆར་སྐྱར་ དེ་ལས་ སྡུ་གོང་ཉན་བཟུམ་ཞབས་ཏོག་ཚུ་ མཁོ་སྟོན་འབད་དགོཔ་ཨིན་པས།

ང) ལས་སྡེ་གཅིག་གི་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ ཁོང་རའི་
འགན་དབང་ཚུ་དང་ སྲིད་བྱས་ དེ་ལས་ ལས་རིམ་ཚུ་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ མཉམ་སྡེ་བ་འབད་དགོཔ་ཨིན་པས། དེ་མ་
ཚད་ ཁོང་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་དང་ལེན་འཆར་གཞི་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་མི་ ལས་སྡེ་རང་
སྲིད་ དམིགས་བསལ་གྱི་འགན་ཁག་ཚུ་འབག་དགོཔ་འདུག།

ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་སྲིད་བྱས་འོག་གི་ ཆ་རྒྱུན་དང་དང་ལེན་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་ འོག་གི་པར་རིས་༡
པའི་ནང་ཁ་གསལ་སྟེ་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད།

པར་རིས་༡ པ། ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ།

འབྲུང་ཁུངས་: རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་སྲིད་བྱས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བཀོད་ཡོད་པ།

ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ གཙུག་སྡེའི་གཞི་བཀོད་ཉུག་ཞིབ་འབད་བའི་
སྐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཤམ་གསལ་ཚུ་ངོས་འཛིན་འབད་ཡི།

༡. རང་དབང་གི་དབང་འཛིན་དང་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་གི་ཐད་ཁར་ གྲོས་
ཐག་ཚད་མི་ ཆེ་རིམ་གྱི་འདུས་ཚོགས་ཅིག་ཨིན་མི་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་
ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཚོགས་ཚུང་གི་ ལཱ་འགན་འབག་སྟེ་འདུག། ཞི་གཡོག་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ལུ་ལུ་ རྒྱལ་
གཞུང་གི་གཡོག་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ ཡིག་ཨང་ RCSC/LTD/1/COM/2023/1217 སྤྱི་ཚེས་
༤/༡༡/༢༠༢༣ ཅན་མའི་ཐོག་ལས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ལས་ འཐུས་མི་དྲུང་
ཆེན་བཅུས་ཏེ་ འཐུས་མི་དྲུག་ཡོད་མི་འོ་ཚོགས་ཚུང་ནང་ ལུས་ལུགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་
དྲུང་ཆེན་འདི་ ཁྱི་འཛིན་སྟེ་བསྐོ་བཞག་འབད་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཚོགས་ཚུང་འདི་ གཞི་
སྦྱར་འབད་ཅུག།

ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་སྤྱིད་བྱས་འདི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་གཞི་བཟུ་ མར་ཕབ་འབད་ནི་དང་ གདོང་
ལན་གྱི་གསོ་ལུགས་སྤྱིང་སྤྱིང་བཟོ་མི་ དངོས་ཅན་གྱི་དང་ལེན་ལུ་སྦྱར་ནི་དོན་ལུ་ སྤྱིད་བྱས་གཞི་བཙུགས་
འབད་ནི་གི་ དང་ལེན་འཆར་གཞི་ཚུ་བཟོ་དགོཔ་ཨིན་པས། དང་ལེན་འཆར་གཞི་འདི་ ཆོས་གངས་དང་
དམིགས་བསལ་གྱི་དམིགས་གཏད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཡོད་ལུགས་ཀྱི་སྐོར་ ཏེ་མའི་རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་
ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ ཡིག་ཨང་ NEC/CCD/Climate Policy/2019/600 སྤྱི་ཚེས་༤/༤/༢༠༡༩
ཅན་མའི་ཐོག་ལས་ ལས་སྟེ་༤༡ ལུ་ རྒྱབ་བསྐྱུགས་འབད་མི་དང་ལྷན་གཅིག་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་སྤྱིད་
བྱས་ཀྱི་དང་ལེན་འཆར་གཞི་ལུ་ ལྷན་ཐབས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གྲོས་སྟོན་ཞལ་འཛོམས་འཚོགས་དགོ་པའི་
བཀོད་རྒྱ་ཡང་གནང་ཅུག།

ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་སྤྱིད་བྱས་ཀྱི་དང་ལེན་འཆར་གཞི་འདི་ བཟོ་བཟོམ་མེད་དེ་འབད་རུང་ UNFCCC
གི་དགོས་མཁོ་ཆ་རྒྱུན་ཅིག་སྟེ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འདི་བཟོ་ཅུག།

༢. ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་སྤྱིད་བྱས་ནང་ གསལ་བཀོད་འབད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་འགོ་
འབྲེན་ཚོགས་ཚུང་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་གྲོས་བསྟུན་འབད་ནི་དང་
འགོ་འབྲེན་འཐབ་ནི་གི་ཁྱད་རིག་གི་གྲོས་གནས་ཅིག་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་/རྒྱལ་ཡོངས་
ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཚོགས་ཚུང་གིས་ བཟོ་འཛོག་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་བཀོད་ནི་ནང་ ཅ་
ཅན་གྱི་འགན་ཁག་འབག་མི་ཅིག་ཨིན།

དོ་རུང་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་ཀྱི་ལུ་ སྲིད་བྱུས་ལག་ལེན་གྱི་ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་དང་
ལམ་སྟོན་བྱིན་ནི་ དེ་ལས་ ལཱ་ཙམ་གཅིག་པ་འདི་ ལོག་སྟེ་རང་འབད་ནི་ལས་བཀག་ནི་དང་ མཉམ་འབྲེལ་
དང་ལམ་སྟོན་གྱི་ཐོག་ལས་ མཉམ་རུབ་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་གོང་འཕེལ་གཏང་སྟེ་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་དང་
ལེན་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ སུན་ལུ་ཅན་དང་ འཛུགས་ཅན་ དེ་ལས་ མཉམ་འབྲེལ་ཅན་གྱི་
རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཅིག་སྟེ་རེས་བརྟན་བཟོ་དགོ་པའི་ འགན་ཁག་བཀལ་ཏེ་འདུག།

ཨིན་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་མཁའ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ ཚོགས་ཚུང་གི་འཕྲུལ་མི་ཚུ་ བསྐྱོ་
བཞག་འབད་མི་དང་ ཞལ་འཛུམས་ཀྱི་བློ་ཐོ་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆ་ག་ནི་ཡང་མེད་པ་ལས་ ས་གཤིས་
འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་ཀྱི་ལུ་ ལཱ་འབད་དོ་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ག་ནི་ཡང་མིན་འདུག། རྒྱལ་
ཡོངས་ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཚོགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ཡང་ འཕྲལ་ཁམས་ཅིག་ཁར་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༤ ཟླ་༥ པའི་
ཚེས་༥ ལུ་ ཕྱི་མཁའ་དབང་ལུ་འཕྲུལ་ཚུང་ཁར་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་
འཛུམས་འཚོགས་མི་གི་ གོ་སྐབས་ཚུ་མ་གཏོགས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་
ནང་ ལམ་སྟོན་བྱིན་ཡོད་པའི་བློ་ཐོ་ཚུ་ག་ནི་ཡང་མིན་འདུག།

ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་སྲིད་བྱུས་ ཡང་ན་ དང་ལེན་འཆར་གཞི་གི་གྲུབ་འབྲས་ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ལྷ་རྟོག་དང་ དབྱེ་
ཞིབ་ཀྱི་གཞི་བཀོད་བཟོ་སྟེ་མིན་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་མཁའ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ ཚོགས་ཚུང་
(C4)གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ལུ་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཆ་འཛིག་འབད་ཞིན་མ་ལས་རང་ ལྷ་རྟོག་འགོ་འདྲན་མ་
འཐབ་ཅུག། འདི་གིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ལུ་ ཡུན་འགྱུར་དང་ མཉམ་འབྲེལ་མེད་པའི་གཏོང་ལན་ལུ་འཕྲུར་ཏེ་ ཚུའི་
ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་དང་ གལ་ཅན་གྱི་གཞི་དོན་སོ་སོ་ཚུ་ལུ་ གཞི་དཔ་ཨིན།

མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཕྱི་མཁའ་དབང་ལུ་སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ ཟླ་༤ པའི་ཚེས་༣༠ ནང་
ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་ཀྱི་ལག་ལེན་དང་འབྲེལ་བའི་ ཡིག་ཆ་ཚུ་མེད་མི་འདི་ངོས་ལེན་འབད་ཡོད་པ་
ཨིན། ཨིན་རུང་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་ཀྱི་ལུ་ གཞི་སྒྱུར་འབད་ནི་དང་ ཅ་བརྟན་བཟོ་ནི་གི་གོ་སྐབས་
འཆར་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༥ ཟླ་༡ པའི་ཚེས་༤ ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་འཛུམས་ཐེངས་༡ པའི་ནང་
སྤྱན་ཏུ་ཕུལ་ཡོད་པ་བཞིན་ཏེ་ ཆ་འཛིག་གྲུབ་ཅུག། ཆད་སྟོན་ཚུ་བསལ་ནི་དང་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་
ཀྱི་གིས་ ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་ལུ་
སྤྱན་ཏུ་འབད་ནི་གི་འགན་ཁག་ཚུ་ ལོག་སྟེ་འབག་ཡོད་པ་རེས་བརྟན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ དངོས་ཡོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་འགོ་འདྲན་
འཐབ་སྟེ་ཡོད། ད་ལྟོ་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བཤོད་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་སྤྱིར་བཏང་གི་འགོ་

འདྲན་དང་ལྟ་རྟོག་གི་དོན་ལུ་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་རང་ ཆེ་རིམ་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཚོགས་རྒྱུ་སྤྱོད་ ལུ་
འབད་ནི་ཨིན།

ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་ཐང་ཁར་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལྷོ་ ༩ པའི་ནང་བཟོ་ཚར་མི་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འདི་གིས་
ས་གཤིས་དང་ལེན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གཞི་བཀོད་ཚུ་མཁོ་སྤྱོད་འབད་མ་
ཨིན།

ཕྱིས་ཞིབ་མཐུག་བསྐྱེད་ཞལ་འཛོམས་འཚོགས་པའི་སྐབས་ལུ་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཁ་གསལ་རྒྱབ་མི་ནང་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་
དུས་ཡུན་འདི་ མོར་སྦྱར་གྱི་རིམ་པ་དང་ཁ་ཐུག་རྒྱབ་ཡོད་པ་ལས་ སྟན་ལུ་དག་པ་ཅིག་ ག་བཞག་མིན་འདུག་ཟེར་བཤད་ཅི།
ཁོང་གིས་སྐབས་མི་ནང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་རྒྱུ་འདི་ ད་ལྟོ་ཡང་ཡོད་པ་དང་ ཚོགས་རྒྱུ་གི་ཞལ་
འཛོམས་ཚུ་ཡང་ ལྷོ་ ༤ གི་བར་ན་ཆར་རེ་འཚོགས་དོ་ཡོད་པ་དང་ དེ་བསྟན་གྱི་གོས་ཚད་ཚུ་ཡང་རྒྱུན་སྦྱོར་འབད་ནི་ཡོད་
ཟེར་བཀོད་ཅི། གལ་ཅན་གྱི་གོས་ཚད་ཚུ་དང་ རྒྱུ་ལས་གི་གནད་དོན་ཚུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་རྒྱུ་
ནང་གོས་བསྟན་འབད་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཚོགས་རྒྱུ་/རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་ལུ་ སྟན་ལུ་
འབད་མ་ཨིན་པས།

མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་དང་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ལན་གསལ་བཀོད་མི་ཚུ་ལུ་དོས་ལེན་ཡོད་
ཅུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་རྒྱུ་གིས་ ས་གཤིས་འགྱུར་
བསྐྱོད་སྤྱོད་བྱས་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་དང་ ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གཞན་ཚུ་ནང་ གལ་ཅན་གྱི་འགན་ཁག་
འབག་མི་ཅིག་ཨིན་མ་སྟེ་ གན་བཤད་འབད་མ་ཨིན། དེ་འབད་མ་ལས་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་རྒྱུ་འདི་
གཞི་བཅུགས་མ་འབད་མི་དང་ ལུ་མ་འབད་མི་དེ་གིས་ ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་ནང་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་
ཐབས་ལམ་ཚུ་ལུ་བར་ཆད་རྒྱབ་སྤྱོད། ལྷག་པར་དུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་ཚོགས་རྒྱུ་གིས་ ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་
ཞིབ་ཀྱི་གཞི་བཀོད་དང་ དུས་མཐུན་གྱི་ལྟ་རྟོག་ཚུ་མེད་མི་དེ་གིས་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་སྤྱོད་བྱས་ཀྱི་དམིགས་ལུ་ཚུ་གྲུབ་
ནི་ནང་ ཡུན་འགྱུངས་ལུ་སྤྱོད་ནི་ཨིན་པས།

༣.༡.༤. རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ (འཐུང་རྒྱུ་དང་ཞིང་རྒྱུ་ལས་སྡེ་ཚུ་) ཚུ་ནང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་འཆར་
གཞི་དང་ གཞི་བཅུགས་ཀྱི་མཉམ་འབྲེལ།

ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་སྤྱོད་བྱས་ནང་ལུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་བཟོ་ནི་དང་ གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་ནང་
ལུ་ཅོག་གཅིག་པ་དེ་བཀག་ནི་དང་ མར་ཕབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཚུ་གི་བར་ན་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་
ལམ་ཚུ་གལ་ཆེ་བའི་སྐོར་ལས་ གཙོ་རིམ་བཏོན་ཏེ་འདུག། ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་དེ་
དོན་ལུ་ འདི་བཟུམ་མའི་འོས་ཁུངས་ཅན་གྱི་གནས་སྡེ་ཚུ་ ཉེ་བར་མཁོ་མཁོ་ཅིག་ཨིན་མ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་

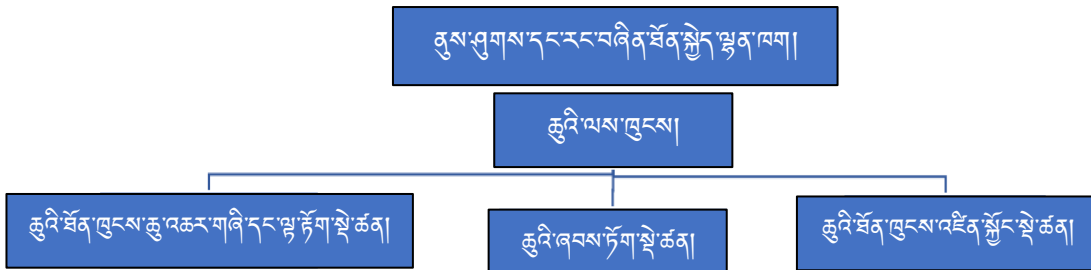
རིམ་ ཨང་།	གཙུག་ཕྱེ་ལས་ཕྱེ།	འགན་དབང་ཚུ།
༣	ཞིང་ཆུ་སྒྲེ་ཚན། གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས། གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་དང་སྐྱེལ་འདྲེན་ལྷན་ཁག། རྒྱ་དང་གཙང་སྒྲེ་ཚན། གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས། གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་དང་སྐྱེལ་འདྲེན་ལྷན་ཁག། ཞབས་ཏྲུག་ལས་ཁུངས། གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་དང་སྐྱེལ་འདྲེན་ལྷན་ཁག།	- ཞིང་ཆུ་འགོ་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་ཀྱི་དོན་ལུ་ བཟོ་རིག་སྒྲེ་ཚན་གྱི་འགོ་ཁྲིད་འབད་ནི། - ཞིང་ཆུ་དོན་ལུ་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི། - ཆུ་འགོ་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་ཀྱི་དོན་ལུ་ བཟོ་རིག་སྒྲེ་ཚན་གྱི་འགོ་ཁྲིད་འབད་ནི། - རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྒྲུ་གི་དོན་ལུ་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་(ཞིང་ཆུ་མ་བཟྱེ་བར་གྱི་གསལ་བསྐྱེད་འཕུལ་སྤྱོད་འཕུལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལུ་) - ཆུ་འགོ་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་ཀྱི་འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་དང་ བཟོ་བཞུགས་འབད་ནི་ དེ་ལས་ བཟོ་སྐྱེད་འབད་ནི། - ཁྲོམ་ཚོགས་གོང་འཕེལ་ལྟེ་བ་རྒྱ་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཆུ་སྐྱེད་ལུང་གི་འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི།
༤	ReEC	ས་གནས་གཞུང་ལུ་ གཞུགས་གསལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་འབད་མ་ཨིན་: - ཆུ་འགོ་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་ཀྱི་བཟོ་བཞུགས་དང་ འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི། - གསར་ཚུལ་གྱི་འཕུལ་རིག་དང་ཁྱབ་གཏང་ནི། - ཆུ་འགོ་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་ཀྱི་ཐོ་བསྐྱེད་ལུ་འབད་ནི། - རྒྱ་དང་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི།
༥	ས་གནས་གཞུང་། (ཁྲོམ་སྒྲེ་/རྫོང་ཁག་བདག་སྐྱོང་)	- འབྲེལ་ཡོད་ལྷན་ཁག་/ ReEC གི་རྒྱབ་སྐྱོར་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ལས་ ཁོང་རའི་ས་ཁོངས་ནང་འཕུལ་རྒྱ་དང་ ཞིང་ཆུ་འགོ་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་ཐོག་མེ་འདི་ཡང་: - འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་དང་ འཆར་དཔུལ་བཞུགས་ནི། - མཁོ་སྐྱེལ་དང་ ལཱ་ཚུ་སྤྱོད་ནི། - ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་(ཚད་གཞི་དང་འཁྲིལ་)།
༦	མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས། ལྷན་ཁག་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྷན་ཁག།	- རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ཐབས་བྱས་གཞི་བཟུམ་ནང་ འགོ་ཁྲིད་འབད་ནི་དང་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་ནང་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཚོགས་ཆུང་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་ནང་ ཡིག་ཚང་གཙོ་བོ་སྤྱོད་འབད་ནི། - རྒྱལ་ཡོངས་ཁས་ལེན་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་བཟུམ་མའི་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་ཀྱི་ཐབས་བྱས་ཚུ་སྤྱོད་འབད་ནི། - ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་བྱས་དང་ དང་ལེན་ཚུ་ལག་ལེན་ལྟ་རྟོག་འབད་མི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་ཚོགས་ཆུང་ལུ་ རྒྱ་དང་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཕྱིན་ནི། - ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་དང་ མར་ཕབ་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་གཞི་བཟུམ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ དཔུལ་ཕྱིས་ལྷན་ཁག་དང་ གོས་སྤྱོད་འབད་དེ་ དཔུལ་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ འཛོལ་སྐྱེལ་འབད་ནི། - ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ལྟེ་སྤྱོད་འབྲེལ་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་དང་ འདི་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་/རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཚོགས་ཆུང་དང་ UNFCCC དང་ བེ་རིས་ཆིངས་ཡིག་འོག་གི་ རྒྱལ་སྤྱིའི་འགན་ཁུར་ཚུ་བཟུམ་ཏེ་ འབྲེལ་ཡོད་ནང་འཁོད་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་འདུས་ཚོགས་ཚུ་ལུ་ སྤྲོད་འབད་ནི།

རིམ་ ཨང་།	གཙུག་སྡེ་/ལས་སྡེ།	འགན་དབང་ཚུ།
		-ལས་སྡེ་ཚུ་ལས་པར་ ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་ རོན་སྤྱོད་ཚན་དང་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལག་ལེན་ངེས་ བཟན་བཟོ་ནི།

འབྱུང་ཁུངས་: ཚུ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་དྲི་བ་དྲིས་ལན་འབད་མི་དང་ བཀོད་བྱའི་གསུང་སྒྲུབ་སྡེ་ཚན་གྱིས་ ཞི་གཡོག་གཞི་སྦྱར་
འབད་མི་(ལས་སྡེ་དེ་གཞི་བཀོད་དང་མི་སྟོབས་གྱི་ལམ་ལུགས། ཐོན་རིམ་ལྷན་ པ་དང་ མཐའ་དཔྱད་གྱི་ཐོན་རིམ་(2019)ལས་ དཔྱད་པུ་འབད་ཡོད་པ།
སྤྱི་ལོ་2019 གྱི་གཞི་སྦྱར་གྱིས་ འཛོན་ཐང་དང་ མཉམ་འབྲེལ་ཡར་དྲག་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྡེ་ཚུ་
ཁུངས་མཐུན་དང་ རྟོགས་སྡེ་བ་འབད་ནི་གི་ཐབས་ཤེས་བཏོན་ཅུག། གཞི་སྦྱར་འདི་གི་ཆ་ཤས་ཅིག་སྡེ་ ཉེ་མའི་ རྒྱལ་ཡོངས་
མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལྷན་ཚོགས་འོག་གི་ རྒྱུ་འབྱུང་ཁུངས་འགོ་འབྲེལ་སྡེ་ཚན་དང་ བྱམས་ཚལ་དང་སྤྱི་ཁྱེད་ཀྱི་ཞབས་ཏྲུག་
ལས་ཁུངས་འོག་གི་ རྒྱུ་འབྱུང་ཁུངས་སྡེ་ཚན་གཉིས་པོ་དེ་ རྒྱུ་འབྱུང་ཁུངས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ རྒྱུ་
ལས་ཁུངས་ནང་བསྐབ་ཅུག། དེ་མ་ཚད་ ཉེ་མའི་སོ་ནམ་དང་བྱམས་ཚལ་ལྷན་ཁག་ནང་གི་ སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་འོག་གི་ ཞིང་
རྒྱུ་ལས་ཚན་དང་ བཟོ་རིག་ཞབས་ཏྲུག་ལས་ཁུངས་འོག་གི་ ཚུ་དང་གཙུག་ཁྲིམ་སྡེ་ཚན་དེ་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་དང་སྤྱི་ལོ་
འབྲེལ་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ནང་བསྐབ་ཅུག།

པར་རིམ་3 པ་གིས་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འདུས་ཚོགས་ཀྱི་གཞི་བཀོད་གསལ་ལྟོན་འབད་མ་ཨིན།

པར་རིམ་3 པ། རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འདུས་ཚོགས་ཀྱི་གཞི་བཀོད།

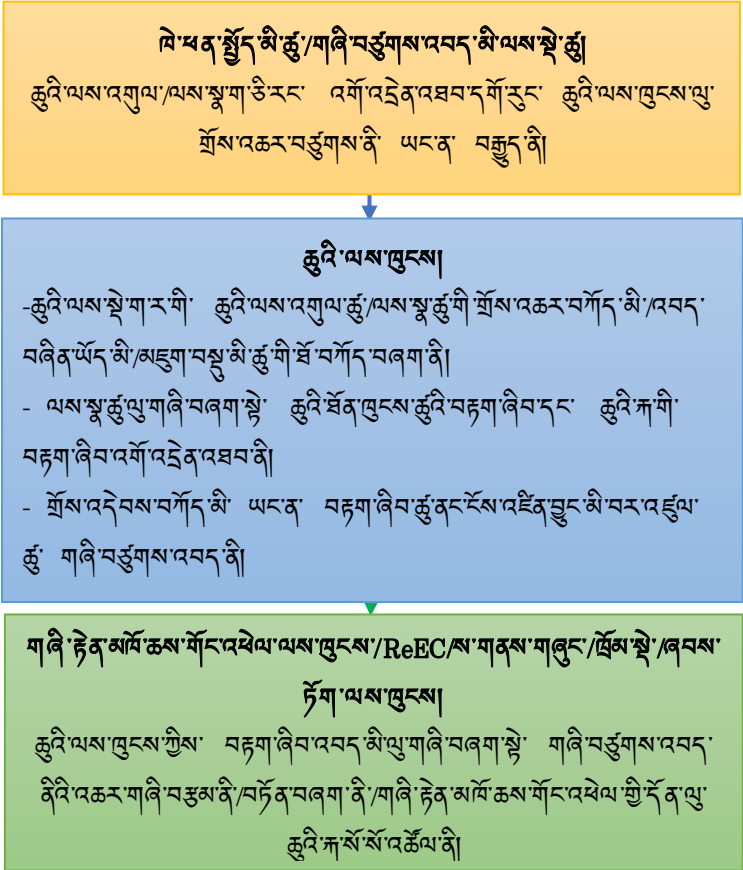

འབྱུང་ཁུངས་: རྒྱུ་ལས་ཁུངས་།

པར་རིམ་4 པ་གིས་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འཛོན་ཐང་འཐབ་ནི་དང་ ལྷན་བཟོན་ཐོག་ལུ་སྤྱོད་ནི་ནང་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་
ལམ་ཚུ་ངེས་བཟན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ནང་འཁོད་ཀྱི་ འགོ་འབྲེལ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་གསལ་ལྟོན་
འབད་མ་ཨིན། འ་ལྷོ་བྱ་རིམ་འདི་ གཞི་སྦྱར་འབད་བའི་ལུ་ལུ་ འགན་ཁག་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་མི་ལུ་གཞི་བཞག་སྡེ་
བཟོ་བཟོ་མ་ཨིན་པས།

གཞི་བོད་ཀྱི་བསྐྱར་བཅོས་འབད་མི་དང་
 སིད་བྱས་ཀྱིས་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དགོ་
 པའི་དགོས་མཁོ་བཀོད་དེ་ཡོད་རུང་ རྒྱ་
 དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་བར་ན་ ས་
 གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་
 འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་དང་ གཞི་བཟུགས་
 འབད་ནི་གི་འགོ་འདྲན་གྱི་ཐད་ཁར་ རྒྱལ་
 གཞུང་ཉེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་
 གཤམ་གསལ་གྱི་གདོང་ལན་ཚུ་ཤེས་
 རྟོགས་བྱུང་ཡི།

པར་རིས་༤ པ། རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ནང་འཁོད་ཀྱི་འགོ་འདྲན་གྱི་བྱ་རིམ།

༡. ཚུད་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ས་
 གཤིས་འབྱུར་བཀོད་དང་ མི་
 རིགས་ཀྱི་ལས་སྡེ་ཚུ་ལས་བརྟུན་
 པའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་དང་ འགོ་སྤོང་ དེ་
 ལས་ གཞི་སྒྲོན་ཚུ་ བརྟུན་
 ཞིབ་འབད་ནི་གི་འགན་དབང་ཕོག་སྟེ་ཡོད་མི་ ཚུད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འཐུང་ཚུ་དང་ ཞིང་ཚུ་གི་ཚུད་ཁྱིལ་བརྟུན་ཞིབ་
 ཀྱི་ལཱ་ཚུ་ རུས་རྒྱུ་རུ་མ་འབད་བར་འདུག། བརྟུན་ཞིབ་འདི་ཚུ་ ཚུད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་གྲལ་གཏོགས་ག་ནི་ཡང་མེད་
 པར་ རྫོང་ཁག་བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་ཚུ་དང་འཕུལ་རིག་པ་ཚུ་ ཡང་ན་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་
 ཀྱིས་ འགོ་འདྲན་འཐབ་སྟེ་འདུག།

འཐུང་ཁུངས་: ཚུད་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་འགན་དབང་ཚུ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་ཉེས་ཞིབ་དབང་
 འཛིན་གྱིས་ གསལ་བཀོད་འབད་ཡོད་པ།

༢. དེ་མ་ཚད་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ས་གནས་གཞུང་གི་ཚུད་ལས་ཁུངས་
 གྱི་གྲོས་འཆར་ཚུ་ ཚུད་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་དེ་མ་བཟུགས་པར་ཡོད་པ་ལས་ ལས་སྡེ་ཚུ་གི་བར་ན་ བན་དོན་ཚུ་
 ལང་མ་སྟེ་བརྗེ་སོར་མ་འབད་བར་འདུག། ས་གནས་ཁར་ལྟ་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཉེས་ཞིབ་དབང་
 འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ རྫོང་ཁག་བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་ཚུ་དང་ འཕུལ་རིག་པ་ དེ་ལས་ རྟེན་འོག་
 གི་འགན་འཛིན་པ་ཚུ་གིས་ ཚུད་ཁྱིལ་བརྟུན་ཞིབ་འདི་ ཚུད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འགོ་འདྲན་འཐབ་དགོ་པ་ཨིན་མ་ ཏ་
 མ་གོ་བར་འདུག།

3. རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་མཁོ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་
བརྟག་ཞིབ་འགོ་འདྲན་འཐབ་མི་དེ་གིས་ རྒྱ་ནང་ལེན་འབད་སའི་ས་ཁོངས་ནང་ རྒྱ་ཐོན་མི་ལུ་གཙོ་བོར་བརྟན་དོ་
ཡོད་པ་དང་ རྒྱའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ བརྟག་ཞིབ་དེ་གིས་ རྒྱའི་རྒྱ་གོ་མ་འོངས་ལུན་བརྟན་ཚུ་ དབུལ་ཞིབ་འབད་དོ་ཡོད་
མི་ནང་ ས་གཤེས་འགྱུར་བསྐྱོད་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ཡང་ཚུད་པ་ཨིན་པས།
4. དེ་གིས་མ་དོ་བར་ རྒྱའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྟེན་འཇག་དང་རྫོང་ཁག་ཆ་མཉམ་ནང་ རྒྱའི་རྒྱ་གོ་བརྟག་ཞིབ་ཆ་ཚང་སྤེལ་
འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ མི་སྟོབས་དང་ དཔུལ་འབྲེལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཅིས་ཏེ་ ཐོན་སྐྱེད་མ་ལང་པའི་དཀའ་
ངལ་བྱུང་སྟེ་འདུག།
5. གཞི་སྐྱར་མ་འབད་བའི་ཏེ་མ་ རྟགས་ཚལ་དང་སྤྱིང་ཀ་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་འོག་གི་ རྒྱའི་རྒྱ་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་ཚན་
ནང་ རྫོང་ཁག་ཚུ་ལས་མར་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ བསྐོ་བཞག་འབད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱའི་རྒྱ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལས་སྒྲུ་ཚུ་
དོན་སྤྲོད་ཅན་སྤེལ་འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་དང་ གཞི་བཟུགས་འབད་ནི་ དེ་ལས་ ཉམས་བཅོས་ཚུ་འབད་ཚུགས་ཏེ་
འདུག། གཞི་སྐྱར་འབད་བའི་ཤུལ་ལུ་ རྟགས་ཚལ་དང་སྤྱིང་ཀ་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་ལུ་ འཁྱེ་ལས་སྒྲུ་ཚུ་ གཞི་
བཟུགས་འབད་ནི་གི་འགན་དབང་དང་ དཔུལ་འབྲེལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ག་ནི་ཡང་མིན་འདུག།

དཔེར་ན་ སྤ་རོ་རྫོང་ ཁག་ ཤར་པ་རྟེན་འོག་
གི་ས་གནས་ རྟོ་སྤྱིང་
ལུ་ རྒྱའི་རྒྱ་འཛིན་སྐྱོང་
གི་ས་ཁོངས་ནང་ ས་
གནས་ལྟ་ཞིབ་(སྤྱི་ལོ་
2024 ཟླ་12 པའི་ཚེས་
22)འབད་བའི་སྐབས་
ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་མཁོ་
ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་
ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་
འཐུང་རྒྱའི་རྒྱ་སྐྱམ་མི་
ཚུ་གི་དོན་ལུ་ བསྐྱར་

པར་རིས་5 | སྤ་རོ་ རྟོ་སྤྱིང་གི་རྒྱ་ཀྱ་བསྐྱར་གསལ་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ཚུ།

སྤྱི་ལོ་2024 ལུ་ རྒྱ་ཀྱ་བསྐྱར་གསལ་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ཚུ་
ལྟ་ཞིབ་ལུ་

སྤྱི་ལོ་2024 ལུ་ རྒྱ་ཀྱ་བསྐྱར་གསལ་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ཚུ་
ལྟ་ཞིབ་ལུ་

སྤྱི་ལོ་2024 ལུ་ རྒྱ་ཀྱ་བསྐྱར་གསལ་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ཚུ་
ལྟ་ཞིབ་ལུ་

སྤྱི་ལོ་2024 ལུ་ རྒྱ་ཀྱ་བསྐྱར་གསལ་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ཚུ་
ལྟ་ཞིབ་ལུ་

འཐུང་ཁུངས་: རྒྱ་ཀྱ་བསྐྱར་གསལ་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ཚུ་ སྤ་རོ་ རྟོ་སྤྱིང་ལུ་ མོ་བཏབ་གྱི་ཞིབ་འཐུག་འབད་མི་ (གཞུང་) དང་
རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་མཁོ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་ལྟ་ཞིབ་(གཞུང་)།

གསོ་འབད་ནི་གི་དམིགས་ཡུལ་བསྐྱེད་མི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ འགོ་འདྲེན་མ་འཐབ་ཅུག། པར་རིས་^༥ པ་གིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལུ་ རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་གསོ་གི་ཐབས་ལམ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་མི་དང་ ས་གནས་ཁར་ ལྷ་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ ལུ་ མངོན་གསལ་བྱུང་མི་ ད་ལྟོ་གནས་སྤངས་གཉིས་གསལ་སྟོན་འབདམ་ཨིན།

རྒྱུ་རྒྱུ་གསོ་ལྷ་ཞིབ་ལུ་ རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ དེ་ལས་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཚར་བྱུགས་སྤྱི་ལོ་ སྐབས་ལུ་ རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་འགོ་མི་དང་ རྒྱུ་རྒྱུ་མི་ལུ་བརྟེན་ བར་ཆད་འབྱུང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱུ་ ཐོག་ལུ་ ཉམས་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་སྤྱི་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། ཨིན་རུང་ པར་ རིས་^༥ པའི་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ ལམ་ཟུར་གྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་ རྒྱུ་རྒྱུ་ རྒྱུ་རྒྱུ་གང་སྤྱི་ལོ་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཉམས་བཅོས་གྱི་ལུ་ཚུ་ མ་འབད་བའི་བད་མཚོན་སྟོན་མ་ཨིན།

དེ་མ་ཚད་ རྒྱུ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་ མངའ་སྡེ་ནགས་ཚལ་སྡེ་ཚན་ཡིག་ཚང་ལས་ རྒྱུ་གོ་དོ་ བཟུམ་ འགན་དབང་ཚུ་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ལུ་སྤྱི་ལོ་འབད་བའི་ལུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་ ལས་ཁུངས་གྱིས་ མངའ་སྡེ་ནགས་ཚལ་སྡེ་ཚན་ཡིག་ཚང་ལུ་ རྒྱུ་བཀོད་རུང་ ཉམས་བཅོས་གྱི་ལུ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་ འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ མངའ་སྡེ་ནགས་ཚལ་སྡེ་ཚན་ཡིག་ཚང་ལུ་ འཆར་དུལ་བཀོ་བཀུ་འབད་འབདམ་མིན་འདུག། ཨིན་ རུང་ རྒྱུ་ཚལ་དང་སྤྱི་ལོ་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ནང་འཁོད་རང་ གཙོ་རིམ་ལེ་གཞི་ཡོད་པ་བཞིན་རྒྱུ་ དུལ་ འབྲེལ་གྱི་རྒྱུ་སྤྱི་ལོ་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱར་པའི་རྒྱུ་སྤྱི་ལོ་ཞིབ་ལས་སྤྱི་ལོ་ རྒྱུ་མི་ཚུགས་ནི་ཨིན་པས།

༦. མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་འདི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་ལས་སྡེ་གཙོ་བོ་སྤྱི་ འཛིན་འབད་ཡོད་པ་བཞིན་རྒྱུ་ ལས་སྡེ་ཚུ་ལས་ཡར་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་བྱས་ཚུ་ གཅིག་སྤྱི་ལོ་ཞིབ་ལས་ འགན་ཁག་ཐོག་ཡོད་རུང་ རྒྱུ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ ལས་ཁུངས་གྱིས་ རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཚུ་ནང་ རྒྱུ་རིག་གྱི་ལམ་སྟོན་དང་ རྒྱུ་སྤྱི་ལོ་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ལུ་ཚུ་ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་གི་ཐད་ཁར་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ དེ་ ལས་ ས་གནས་གཞུང་དང་གཅིག་ཁར་ ལངས་སྤྱི་ གཞི་བཙུགས་མ་འབད་བར་འདུག། དེ་མ་ཚད་ རྒྱུ་གཞུང་ ཕྱི་ལོ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཚུ་བསལ་ནི་ནང་ དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་ཐབས་ ལམ་དང་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་མཁོ་སྤྱོད་འབད་དེ་ འཁྱེད་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ལྷ་སྤྱི་ལོ་ཞིབ་ལས་ཁུངས་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ མཐའ་ འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་གྱིས་ རྒྱུ་སྤྱི་ལོ་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལུ་ཚུ་འབད་ཡོད་པའི་སྤྱི་ལོ་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལུ་ཚུ་འབད་ཡོད་པའི་མཐོང་།

༡. རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གིས་ འབྲེལ་མཐུན་འདི་གོང་འཕེལ་གྱི་འཆར་གཞིའི་ནང་མཉམ་སྲེབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ འོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་འཆར་གཞི། ཁྱོང་གསེབ་དང་ཁྲོམ་སྡེའི་ས་ཁོངས་འཆར་གཞི། རྒྱལ་ཡོངས་ཚད་གཞི་དང་ལམ་སྟོན། ས་གནས་གཞུང་གི་འཆར་གཞི་ དེ་ལས་ ལས་ཚན་གྱི་སྲིད་བྱས་དང་ཐབས་བྱས་ཚུ་བཅིས་ཏེ་ མཉམ་སྲེབ་འབད་ནི་གི་ཆ་ཤས་ཏུག་ རྩིས་འཛིན་འབད་དེ་འདུག། རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞིའི་ནང་ལུ་ འདི་བབྱམ་མའི་མཉམ་སྲེབ་གྱི་ཆ་ཤས་ཚུ་ རྩིས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་ཅུང་མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་དང་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ དེ་ལས་ ས་གནས་གཞུང་ཚུ་གིས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ ཁོང་གི་ལས་ཁུངས་དང་ལས་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ མཉམ་སྲེབ་འབད་ཡོད་པ་ཅེས་བརྟན་བཟོ་ནི་གི་ ཐབས་ལམ་ཚུ་གཞི་བཙུགས་མ་འབད་ཅུག།
༢. རྫོང་ཁག་གི་གནས་ཚད་ཁར་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལུ་ཚུ་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་གི་རེ་འདོད་བསྐྱེད་མི་ རྫོང་ཁག་མཐའ་འཁོར་འགོ་དཔོན་ཚུ་ བྱུགས་སྒྲིགས་འཛིན་སྐྱོང་དང་ མཐའ་འཁོར་ཉྱལ་མེད་བབྱམ་མའི་མཐའ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་ལུ་ལུ་ གཙུག་ལྷན་བཏོན་ཏེ་ལུས་ཡོད་པ་ལས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ལས་སྒྲུ་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་འགན་ཁག་འབག་ནི་མེད་པ་ལས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བྱུ་ཆད་འདི་ ཉེང་སྐལ་ཅིག་ ཉམས་འགྱུར་ལྟུག་འདུག།
༣. ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ གཞི་བཙུགས་འབད་མི་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཚོགས་ཚུང་ལུ་ ལུགས་མཐུན་ཐོག་ལུ་ལྟ་རྟོག་ ཡང་ན་ སྤྱོད་ལུ་འབད་ནི་མེན་འདུག།
༡༠. མཉམ་སྲེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་མེད་མི་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ ལྷོ་༩ པའི་ཆེས་མཇུག་ལས་ལུ་ རྒྱུན་འགོ་འབྲེན་འཐབ་མི་ B-WASH (རྒྱ་དང་ གཙང་སྤྱོད་ དེ་ལས་ འཕྲོད་བསྟེན) གི་ཞལ་འཛུམས་འཆོགས་མི་ལས་མང་གསལ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ འདི་ནང་ ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ རྒྱ་ཁྲི་ཉེན་ཁ་བསལ་ནི་ནང་ མཉམ་སྲེལ་མེད་པའི་ལུ་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། ས་གཤིས་གདོང་ལན་གྱི་ WASH ཐབས་ཤེས་གྱི་དོན་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་དང་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་དེ་ ལས་སྡེ་གཙུག་ལྷན་བསྐྱོད་བཞག་འབད་ནི་གི་གོ་སྐབས་ཚུ་ལུ་ མཉམ་སྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་སྤྱི་མཐུན་མེད་པ་སྟེ་ གསལ་ལྟོན་འབད་མ་ཡིན་པས།
༡༡. དེ་མ་ཚད་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་ མི་དམངས་ལུ་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་བྱས་ཚུ་དང་བྱུ་ཆད་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གོ་རྟོགས་སྤེལ་ནི་ ཡང་ན་ ཁྱོང་གསེབ་ཞབས་ཏྲུག་གི་ལས་རིམ་ཚུ་ རྒྱལ་མཐུན་ཐོག་ལུ་འགོ་འབྲེན་མ་འཐབ་ཅུག།

ཕྱི་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཆད་སྐྱོན་ཡོད་མི་གྲག་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བ་གྲོད་ལས་ཁྲུངས་
 གྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ ལས་བྱེད་པ་ལངས་སྡེ་མེད་མི་ དེ་ལས་ ཡོན་ཏན་བརྗེས་པ་འབད་ནི་མེད་མི་དེ་གིས་ ཕྱི་ལས་སྡེ་ནང་ལུ་
 ས་གཤིས་གཤོང་ལན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་ བར་ཆད་སྐྱོན་རྒྱབ་སྟེ་འདུག། ཚུལ་མཐུན་གྱི་མཉམ་
 འབྲེལ་མེད་མི་དེ་གིས་ འབྲུག་གིས་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་གི་ཐད་ཁར་ ཕྱི་ཐོན་ཁྲུངས་ཚུ་ནང་ རྒྱུག་ཤུགས་བཟོ་ནི་འདི་
 ཕན་ལུ་མེད་པ་སྟེ་ལུས་ནི་ཨིན་པས།

གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ ལན་གསལ་བཀོད་མི་ནང་ ཕྱི་ལས་ཁྲུངས་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་
 འཕེལ་ལས་ཁྲུངས་གཉིས་ ལྷན་ཁག་སོ་སོའི་འོག་གི་ལས་ཁྲུངས་ཅིག་འབད་མ་ལས་ གཙོ་རིམ་ཚུ་ མི་མཐུན་པས་ཟེར་བཤད་
 ཅི། ས་གནས་གཞུང་གི་གནས་ཚད་ཁར་ བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་ཚུ་གིས་ ལུས་ཤུགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྷན་ཁག་ལུ་
 ལྷན་ཁུ་འབད་ནི་མེན་པར་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་དང་སྐྱེལ་འབྲེན་ལྷན་ཁག་ལུ་ ལྷན་ཁུ་འབད་དོ་ཡོད་པ་ལས་ འདི་གིས་ འབྲེལ་
 བ་མེད་པ་བཟོ་མ་ཨིན་པས། གནད་དོན་འདི་བསལ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལུས་ཤུགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྷན་ཁག་དང་ གཞི་
 རྟེན་མཁོ་ཆས་དང་སྐྱེལ་འབྲེན་ལྷན་ཁག་གཉིས་ཀྱིས་ ཕྱི་ལས་འགྲུལ་ཚུ་གི་ཐད་ཁར་ གནད་བ་ལེན་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་
 ཁྲུངས་ལས་བརྒྱུད་མ་དགོ་པ་སྟེ་ ལས་ལེན་འབད་ལུག། གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་དང་སྐྱེལ་འབྲེན་ལྷན་ཁག་གིས་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་
 མི་ལས་འགྲུལ་ཚུ་ག་ཅི་ཨིན་རུང་ ཕྱི་ལས་ཁྲུངས་ལུ་བརྟེན་འབད་ནི་དང་ ཡང་ན་ ལས་འགྲུལ་གྱི་ཆ་ཤས་སྟེ་ གྲལ་
 བཙུགས་འབད་ནི་ཨིན་པས།

ཕྱི་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་འབད་བ་ཅིན་ འབྲུག་གི་ཞི་གཡོག་ལེགས་སྦྱར་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༡༡ དང་འཕྲིལ་ འགན་དབང་ཚུ་
 གསལ་ཏོག་ཏོ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི། ཨིན་རུང་ ལག་ལེན་གྱི་གཤོང་ལན་ཚུ་དང་ འགན་དབང་སྟོ་སོར་མ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་
 གྱི་ལོ་༢༠༡༣ ཟླ་༡༢ པའི་ཆེས་༢༤ ལུ་འཛེགས་མི་ C4CS ཚོགས་ཚུང་ཞལ་འཛུམས་ཀྱི་ ཚོགས་ཐུན་༢༩ པ་དང་འཕྲིལ་
 སྤྱི་ག་ཆ་ཚུ་བཟོ་ལུག། ཨིན་རུང་ གོ་ས་ཚོད་དེ་གིས་ གཅིག་སྤྱིལ་ཕྱི་ཐོན་ཁྲུངས་འཛིན་སྐྱོང་(IWRM)གི་གཞི་རྩ་ཚུ་དང་མ་
 མཐུན་པ་ལས་ འགན་དབང་ཚུ་ ཁ་གྲོར་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ གསལ་ཏོག་ཏོ་མེད་པར་འདུག།

དོ་རུང་ ཕྱི་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ ལས་ཁྲུངས་འདི་ གྱི་ལོ་༢༠༡༤ ལས་ རྒྱལ་སྤྱིའི་མཉམ་འབྲེལ་གཤམ་རི་གོང་འཕེལ་ལྟེ་བ་
 (ICIMOD)གི་ལས་འགྲུལ་ཐོག་ལུ་ རྟོ་སྤྱིང་ལུ་ ཕྱི་ཁྱེད་ཁྲུངས་དང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་དོ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི།
 རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལས་ཁྲུངས་ཚུ་ལུ་གཤོང་ལན་བྱུང་མི་ཚུ་ རོས་ལེན་འབད་མ་ཨིན། ཨིན་རུང་ ཚུ་དང་
 འབྲེལ་བའི་ལས་སྒྲུ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ དོན་སྤྱོད་ཅན་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་ཚུ་མེད་མི་དེ་གིས་
 རང་སོའི་འགན་དབང་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་རང་ བཀག་རྒྱབ་སྟེ་ཡོད་མི་འདི་ བན་བཤད་འབད་མ་

ཡིན། རྒྱལ་མཐུན་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་མེད་པ་ཅིན་ རྟོན་སྒྲིན་ཅན་དང་ དུན་བརྟན་གྱི་ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་འདི་ ལྷ་ལག་
ཅིག་སྟེ་རང་ལུས་ནི་ཡིན་པས།

༣.༡.༣ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཟོད་གྱི་འབྲེལ་མཐུན་ཚུ་ སྲིད་བྱས་དང་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ གཙུ་རིམ་གཟུང་དགོས།

ས་གཤེས་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཙུ་རིམ་གཟུང་ནི་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་དང་ས་གནས་གྱི་གནས་ཚད་ཁར་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་
ཚུ་ སྲིད་བྱས་དང་ འཆར་དངུ་བཀོད་སྒྲིག་འབད་ནི་ དེ་ལས་ འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་གི་བྱ་རིམ་ནང་ མཉམ་སྦྲེལ་འབད་ནིའི་
དོན་ལུ་ གཤམ་ཅན་ཅིག་ཡིན། འ་རྒྱུ་ཐབས་ལམ་འདི་གིས་ ས་གཤེས་གྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ ལས་སྐྱ་སོ་སོ་སྟེ་བཟུ་ནི་མེན་པར་ འཆར་
གཞི་ནང་རང་ཚུ་དེ་ཡོད་པ་ཡིན་མ་ དེས་བརྟན་བཟོམ་ཡིན།

ས་གཤེས་འཕྲུར་བཟོད་སྲིད་བྱས་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ནང་ལུ་ གཞུང་གིས་ རྟོག་ལྷགས་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཚུགས་གྲུབ་གོང་
འཕེལ་གཏང་སྟེ་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཟོད་གྱི་གཞི་དཔ་ཚུ་ལས་ མི་སེར་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ ཆེ་སྟོག་ འཆོ་བའི་མཐུན་ཆུན་
དེ་ལས་ བདེ་སྲིད་ཚུ་སྤྲད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་བརྟན་དགོས་སྟེ་ བཀོད་དེ་འདུག།

ས་གཤེས་འཕྲུར་བཟོད་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་གོང་འཕེལ་བྱ་རིམ་ཚུ་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ལས་རིམ་ནང་ གཙུ་རིམ་གཟུང་ནི་གི་
ལམ་སྟོན་དང་འབྲེལ་མཉམ་ད་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཟོད་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་བྱས་དང་ འཆར་གཞི་ དེ་ལས་ གོང་འཕེལ་གྱི་
ལས་འགུལ་ཚུ་ནང་ གཙུ་རིམ་གཟུང་མི་དེ་གིས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཕན་འདེབས་ཚུ་འབད་མ་ཡིན་པ་

ཀ) ས་གཤེས་གྱི་གཞི་དཔ་ཚུ་དང་ འཕྲུར་བཟོད་གྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་མར་ཕབ་འབད་ནི།

ཁ) ས་གཤེས་གྱི་གཞི་དཔ་བྱང་མི་ མི་སྟེ་ཚུ་དང་རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་ལས་སྐྱ་ཚུ་གི་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཚུགས་གྲུབ་ཡར་སེང་
འབད་ནི།

ག) དུན་བརྟན་གོང་འཕེལ་དེས་བརྟན་བཟོམ་ནི་དང་ གྲུབ་འབྲས་ངན་པ་མི་འབྱུང་བཅུག་མི་གོས་ཚོད་ཚུ་བཀག་ནི།

ས་གཤེས་འཕྲུར་བཟོད་གྱི་ཁྱད་ནམ་ཚུ་ མཉམ་སྦྲེལ་འབད་ཡོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཐིག་ཁམ་^༢ པའི་ནང་
གསལ་མཆོད་འབད་དོ་བཟུམ་ རྒྱལ་གུ་ཞང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཞིང་ཚུ་དང་འབྲུང་ཚུ་གི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ གཤམ་
གསལ་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ སྲིད་བྱས་ དེ་ལས་ འཆར་གཞི་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡི།

ཐིག་ཁམ་^༢ པ། རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཚུ་ནང་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བཟོད་གྱི་བཟུ་འཛོགས།

རིམ་ཨང་།	ཡིག་ཆ་གི་མིང་།	ས་གཤེས་འཕྲུར་བཟོད་གྱི་ཁྱད་ནམ།
༡	འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་སྤྱད་ སྐྱོབ་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ ^{༢༠༠༧} །	✓ མཐའ་འཁོར་ཉམས་སྤྱད་དང་སྤྱད་སྐྱོབ་གྱི་དོན་ལུ་(དོན་ཆ་ན་ ^༣ པ) དོན་སྒྲིན་ཅན་ གྱི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཅུགས་འབད་མི་གི་བཅའ་ཁྲིམས།

རིམ་ཨང་།	ཡིག་ཆ་གི་མིང་།	ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ཁྱད་ནུས།
		མཐུན་འབད་དེ་ རྒྱ་མཚོ་ནང་ལུ་རྒྱ་བསལ་སྤྱོད་མི་ཚུ་ ཞིང་ཆུ་འོ་ན་ལུ་ལག་ལེན་འབབ་ནི་བརྒྱུ་མཁེ་ ཆུ་འོ་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་གདམ་ཁག་ཞན་ཚུ་འཛོལ་ཞིབ་འབད་དེ་ མཉམ་སྤེལ་འབད་དགོཔ།
ལ	རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་ཆུ་འོ་ཐོན་ཁུངས་གཞི་ཨམ་ ༢༠༡༤	✓ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་དང་ དེ་གིས་ སོ་ནམ་ལུ་ ཡན་གཞན་གྱི་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་(ལཱ་ ༤ པ།) ✓ ཞིང་ཆུ་ཐོན་འཕེལ་གྱི་འཆར་གཞི་བརྩམ་ནི་ནང་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ལུ་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཐབས་ཤེས་ཚུ་(ལན་ལག་དོན་ཚན་ ༤.༤)།

འབྲུང་ཁུངས་: རྒྱལ་གཞུང་ཉེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བསྟར་སྤྱོད་ཀྱི་འབད་ཡོད་པ།

བསྟར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཉེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ ཡིག་ཆས་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་རང་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་གཞི་ལུ་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་བྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཡོད་མི་འདི་ རྩིས་ལེན་འབད་དེ་འདུག། དཔེར་ན།

- ✓ འབྲུག་གི་ཆུ་འོ་ཐོན་ཁུངས་སྤྱང་དང་འབྲུག་གི་ཆུ་འོ་སྤྱོད་བྱས་ ༢༠༠༩ ཅན་མའི་ནང་ལུ་ ཆུ་འོ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ནང་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ཐད་ཀར་གྱི་གཞི་སྤྱོད་ཡོད་མི་དེ་ རྩིས་འཛིན་འབད་དོ་ཡོད་པ་དང་ ཡུན་བརྟན་འཛིན་སྐྱོང་དང་ ཉམས་སྲུང་འདི་ གདོང་ལན་འདི་ཚུ་བསལ་ནི་གི་ ཐབས་བྱས་གལ་ཅན་ཅིག་སྤྱོད་ གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་འདུག། འདི་ནང་ ཆུ་རུད་འཛིན་སྐྱོང་བརྩིས་ཏེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་ཐབས་བྱས་ཡང་དགོཔ་སྤྱོད་ གསལ་བཀོད་འབད་ཡོད་པ་དང་ ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་ཚད་ཚུ་ མར་ཕབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱ་ཚད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ ཐབས་ལམ་ཚུ་གི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག།
- ✓ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་བསལ་ནི་དོན་ལུ་ འབྲུག་གི་ཆུ་འོ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༡ ཅན་མའི་ནང་ལུ་ གཅིག་སྤྱོད་ཆུ་འོ་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་དང་ མི་སྤྱོད་ཀྱི་གཞི་སྤྱོད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གྱི་དོན་ཚན་ཚུ་ཡང་ རྒྱ་ཚད་ཀྱི་འདུག།
- ✓ རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་ཆུ་འོ་སྤྱོད་བྱས་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་ཆུ་འོ་ཐོན་ཁུངས་གཞི་ཨམ་གྱིས་ ཞིང་ཆུ་རྒྱུ་མི་སོ་ནམ་ཞིང་ལུ་ རང་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་གཞི་ལུ་ཡོད་ལུགས་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་ཡོད་པ་དང་ མཐའ་འཁོར་ཡུན་བརྟན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་བྱེད་ཏེ་ སོ་ནམ་གྱི་ལུ་ནང་ ས་གཤིས་ལས་བརྟེན་པའི་གདོང་ལན་ཚུ་འབད་ཚུགས་པའི་ཐབས་བྱས་ཚུ་མཁོ་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པུ་ཨིན།

ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་གཞི་སྤྱོད་ཚུ་དང་ ས་གཤིས་དང་ལེན་གྱི་དགོས་མཁོ་ཡོད་མི་ཚུ་རྩིས་འཛིན་འབད་ཡོད་ཅུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཉེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་བརྩིས་འཛིན་ དོན་གཞན་ཐོག་ལུ་མཉམ་སྤེལ་འབད་ནི་དང་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་ནང་ གཤམ་གསལ་གྱི་གདོང་ལན་ཚུ་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི་:

༡. སྤྱི་ཕྱི་དང་ཁྲིམས་ལུགས་མང་ཤོས་ཅིག་ ལོ་ངོ་བཅུ་ཕྱག་གི་གོང་ལས་རང་བཟོ་བཟོ་ཡིན་པས་(ཕྱི་ལས་སྟོན་སའ་ལྟ་༢༠༢༣ ནང་ཡང་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག)། དེ་འབད་མཐའ་ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ནང་ ད་ཅིས་ནངས་པའི་གོང་འཕེལ་ཚུ་དང་ དགོས་མཁོ་བསལ་དགོཔ་ཐོན་མི་ཚུ་ ཚད་ལྡང་སྤྱོད་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་མིན་འདུག། དོན་སྤྱོད་ཅན་གྱི་ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་འབད་ཚུགས་ནི་དོན་ལུ་ ཆའི་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་གནས་སྟངས་གཞི་མཛོད་ཆ་ཚང་དང་ རྒྱ་ཁྱེད་ལྟུང་གསལ་ ལྷ་མང་ཕྱི་ལས་ལེན། རྒྱ་བོད་འཆར་གཞི། ཞབས་རྟེན་སྒྲོག་སྒྱར། འོང་འབབ་མིན་པའི་ཕྱི་འཛིན་སྒྲིང་། རང་བཞིན་གནས་སྟངས་དང་མཐུན་པའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ དེ་ལས་ ཕྱི་ཚུ་གཞུང་ལ་སོགས་པའི་ཆ་ཤས་ཚུ་ དེས་པར་དུ་དགོཔ་ལས་ གྲལ་བཅུགས་འབད་དགོཔ་འདུག།
༢. དེ་མ་ཚད་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་དེ་ཐོ་བཀོད་སྟན་ལུ་ནང་ལུ་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཚུ་ནང་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་གསལ་རྟེན་རྟེན་སྤྱོད་དེ་མེད་པ་ལས་ དེ་གིས་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ ལས་སྤེལ་ཐབས་བྱས་ཚུ་དང་ ས་གནས་གཞུང་གི་འཆར་གཞི་ནང་ལུ་ མཉམ་སྤེལ་འབད་ནི་ནང་ བར་ཆད་རྒྱབ་ཡིན་པས།
༣. རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་མེད་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཅིག་སྤྱིལ་འབད་ནི་ནང་ ལྷ་རྟེན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་མེད་པའི་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི། ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་གི་གྲུབ་འབྲས་ཅིག་སྤྱོད་ བཅུགས་མི་མ་གཏོགས་ ས་གཤིས་ལྷོག་ཤུགས་ཀྱི་ཐབས་བྱས་ཚུ་ གོང་འཕེལ་གྱི་འཆར་གཞི་དང་ལས་རིམ་ཚུ་ནང་ གཅིག་སྤྱིལ་འབད་མི་གི་བདེན་ཁུངས་སྟོན་མི་ ལས་སྤེལ་གཙོ་བོ་ཅིག་མིན་འདུག།

ཚོང་ལག་ཚུ་ནང་ ས་གནས་ལྷ་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ཚོང་ལག་བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་ཚུ་དང་ འཆར་གཞི་འགོ་དཔོན་ཚུ་བཅུས་ཏེ་ ས་གནས་ཀྱི་འགན་འཛིན་པ་ཚུ་ལུ་ ལོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་༡༢ པའི་ རྒྱལ་ཡོངས་གྲུབ་འབྲས་གཙོ་བོ་ལེ་ཁོངས་འོག་ལུ་གཞི་བཅུགས་འབད་མི་ ས་གཤིས་དང་རྒྱུ་འབྱུང་ཤུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྐྱེ་ཚུ་གི་བདེན་དང་བཟོ་ཐོན་ཚུ་མིན་འདུག། གནད་དོན་འདི་གི་ཐད་ཁར་ ཚོང་ལག་གཅིག་གི་ མཐུག་གི་སྟན་ལུ་གཙང་ཚུ་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བའི་ལཱ་(ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་ཚུ་གི་ གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་བདེན་སྟོན་གཙོ་བོ་ཅིག་ འབྲུབ་མ་ཚུགས་པ་སྤྱོད་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་འདུག།
༤. རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་མེད་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ མཐའ་འཁོར་དང་ ས་གཤིས་ དེ་ལས་ དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་ འཆར་གཞི་ནང་ལུ་ བཅུགས་ནི་དོན་ལུ་ གཞི་བཅུགས་འབད་མི་སྤྱོད་ཚན་(Mainstreaming Reference Group)འདི་ཡང་ ལྟེ་བ་དང་ ས་གནས་གཉིས་ཆ་རའི་གནས་ཚད་ཁར་ མེད་པ་བཟོ་སྟེ་འདུག།

འཁྱིལ་མང་སྡེ་ཚན་འདི་ནང་ སྲིད་བྱས་ཅུ་མ་མི་དང་ འཆར་གཞི་ཅུ་མ་མི། མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་མཁས་ མཆོག་། དདུལ་ཕྱིས་མཁས་མཆོག་ དེ་ལས་ གཞུང་མིན་ལས་ཆོག་སྡེ་ཚན་དེ་ཡོད་པ་དང་ སྡེ་ཚན་འདི་གིས་ གནད་དོན་སྡེ་ཚན་ནང་ འཆར་གཞི་བཅུ་མ་མི་དང་ གཞི་བཅུགས་འབད་ནིའི་གནས་ཤིང་ག་རའི་ནང་ སྲིད་བྱས་ བཅུ་མ་མི་དང་བད་སྟོད་འབད་ནི་ནང་ མཁས་རིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ཨ་ཨོ། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༤ ཟླ་༤ པ་ཚུན་ལུ་ ས་ གནས་གཞུང་གི་གོང་འཕེལ་འཆར་གཞི་དང་ལས་ཤིང་ཚུ་ནང་ སྡེ་ཚན་གི་གནད་དོན་ཚུ་ མཉམ་སྡེབ་འབད་ནིའི་དོན་ ལུ་ རྫོང་ཁག་༢༠ ནང་ལུ་ ས་གནས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་༢༠ གཞི་བཅུགས་འབད་རུག།

༥. རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྫོང་ཁག་བརྒྱད་ནང་ ལྷ་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ མཐའ་འཁོར་གནས་ སྤངས་འགོ་དཔོན་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ གོས་བསྐྱུན་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ཁོང་གི་འགན་ཁུར་འདི་གཙོ་བོ་ར་ མཐའ་ འཁོར་ཉྱུ་མེད་སྟོད་ནི་དང་ ཡུགས་སྒྲིགས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་འདི་ཨིན་པའི་ མངོན་གསལ་བྱུང་ཡི། ཁོང་ཆ་ཁྱབ་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བསྟོད་འདི་ རྫོང་ཁག་དང་ཆེད་འོག་གི་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ མཉམ་སྡེབ་འབད་ནི་ནང་གྲལ་གཏོགས་ འབད་ནི་མེད་པ་ལས་ ས་གནས་གཞུང་ཚུ་གི་འཆར་གཞི་དང་ལས་ཤིང་ཚུ་ གྲ་སྒྲིག་འབད་ནི་ནང་ ས་གཤེས་འཕྲུར་ བསྟོད་འདི་ མཉམ་སྡེབ་འབད་དགོ་པའི་གོ་རྟོགས་མེད་པའི་བད་མཆོན་སྟོན་མ་ཨོ།

༦. ལྷན་པར་དུ་ ས་གཤེས་འབྲེལ་མཐུན་ནང་འགོ་འདྲེན་འཐབ་མི་གི་ ལས་སྡེ་གཙོ་བོ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤེས་ འཕྲུར་བསྟོད་ལས་ཁུངས་ནང་ འགོ་འདྲེན་གྱི་ལཱ་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲན་ཁུ་ ཡང་ན་ བད་དོན་ཚུ་མེད་པ་ལས་ ལས་ སྡེ་ཚུ་ནང་ལས་པར་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བསྟོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ མཉམ་སྡེབ་འབད་མི་གི་ཆད་དེ་ གསལ་ཏྲུག་ཏྲུ་ཅིག་ མིན་འདུག།

ས་གཤེས་འཕྲུར་བསྟོད་འདི་ མཉམ་སྡེབ་འབད་དགོ་པ་གལ་ཆེ་བའི་སྐོར་ལས་ བཅའ་ཁྲིམས་དང་ བཅའ་ཡིག། སྲིད་བྱས་ དེ་ལས་ འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ གཞི་བཅུགས་འབད་མི་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ གཙོ་ཤིང་འདི་ཚུ་ འཆར་གཞི་དང་ལས་ཤིང་རོ་མ་ལུ་ བསྐྱར་མ་ཚུགས་པར་འདུག། འཁྱིལ་སྡེ་ཚུ་གིས་ ཕྱི་འཕྲུར་སྡེ་བད་སྟོད་འབད་ནི་ (greenwashing)གི་ཉེན་ཁ་ཡར་སེང་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ ས་གཤེས་དང་འབྲེལ་བའི་ཁས་ལེན་ཚུ་ གཞི་བཅུགས་མ་ འབད་བར་རང་ལུས་པ་ཨིན་པས། གནད་དོན་འདི་ གཞི་བཅུགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཚུ་ སྒྲན་འབད་དགོ་སའི་དབང་འཛིན་ལུ་ སྒྲན་ཁུ་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ གསལ་ཏྲུག་ཏྲུ་མེད་མི་དེ་གིས་ ཉེང་སྐལ་རང་ རྫོང་ཁག་བསྐྱེད་འདུ།

3.7.2 **ཀྱལ་ཡོངས་གནས་ཚད་ནང་གི་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་། ས་གནས་གཞུང་ཚུ་གིས་། ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་ཚོགས་ཆུང་ལུ་། ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་སྒྲུ་ཁུ་དང་། བརྟེན་བརྩེ་སོར་འབད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ།**

ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་སྤྱི་བུས་ཀྱིས་། ཀྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚད་དང་། ས་གནས་ཀྱི་གནས་ཚད་ནང་གི་ལས་སྡེ་ཚུ་བཙུག་ཀུན་གྱི་ལས་སྡེ་ག་ར་གིས་། ཁོང་རའི་འགན་དབང་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་། ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ མཉམ་སྦྲེལ་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་བཀོད་དེ་འདུག། ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་སྤྱི་བུས་འོག་ལུ་། འགན་ཁག་ལོག་མི་ལས་སྡེ་ག་ར་གིས་། ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དང་འབྲེལ་བའི་། ཁོང་རའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་ཚོགས་ཆུང་ལུ་། དུས་མཐུན་དང་སྒྲུ་ཁུ་ཚུ་འབད་དགོ་པའི་། དགོས་མཁོ་འདུག།

འོག་ལུ་གསལ་བཀོད་འབད་དོ་བཟུམ་། ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་། དོན་སྤྲོད་ཅན་སྟེ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་བར་ཆད་རྒྱབ་སྤྱི་ནི་ཨིན་མི་། སྒྲུ་ཁུ་དང་བརྟེན་བརྩེ་སོར་འབད་ནི་ནང་། ཆད་སྒྲིལ་ཚུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི།

1. ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་སྤྱི་བུས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་། དུས་མཐུན་གྱི་བརྟེན་ཡང་ན་། སྒྲུ་ཁུ་ཚུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་ཚོགས་ཆུང་ལུ་། བཙུགས་ནི་གི་ལམ་ལུགས་མིན་འདུག། ལས་འགུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་། མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་འདི་། ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་སྟེ་ལཱ་འབད་དོ་ཡོད་པ་ད་། སྒྲུ་ཁུ་ཚུ་ཡང་། ལས་འགུལ་རང་སའི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་ཏེ་། སྒྲུ་ཁུ་འབད་དེ་འདུག།

དཔེར་ན་། ཀྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ལས་རིམ་² པའི་འོག་ལུ་། མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་འདི་། ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་སྟེ་། ལས་འགུལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་། འགོ་འདྲེན་དང་འཛིན་སྐྱོང་། དེ་ལས་། ལྷ་རྟོག་འབད་མི་གི་འགན་ཁུར་འབག་ལུགས་། མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་། ལས་འགུལ་གྱི་དུས་མཐུན་གྱི་བརྟེན་གཙོ་བོ་ཚུ་ཚུད་པའི་། རྒྱ་གསུམ་སྒྲུ་ཁུ་འདི་། ཀྱལ་ཁབ་ནང་གི་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས་གོང་འཕེལ་ལས་རིམ་གྱི་ཡིག་ཆ་དང་ལུ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད་པ་དང་། དེ་གི་ལུལ་ལས་། སྒྲུ་ཁུ་འདི་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས་གོང་འཕེལ་ལས་རིམ་-འཛམ་གླིང་མཐའ་འཁོར་མཐུན་ཆུན་ (UNDP-GEF) གྱི་ལུང་ཚུགས་ཡིག་ཆ་དང་ལུ་སྒྲུ་ཁུ་འབད་དེ་འདུག། འདི་བཟུམ་མའི་གནས་སྤངས་ནང་། གཞི་བཙུགས་འབད་མི་ལས་སྡེ་། དཔེར་ན་ཕུན་ཚོགས་གླིང་ཁོམ་སྟེ་བཟུམ་ཅིག་འབད་བ་ཅིན་། ལས་འགུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་དུས་མཐུན་གྱི་བརྟེན་ཚུ་། ཐད་ཀར་དུ་། མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ལུ་། སྒྲུ་ཁུ་འབད་དེ་འདུག། ཨིན་རུང་། སྒྲུ་ཁུ་འདི་ཚུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་ཚོགས་ཆུང་ལུ་། སྒྲུ་ཁུ་འབད་སྟོན་མིན་འདུག།

2. ཀྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་། ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་། ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་སྒྲུ་ཁུ་བཙུགས་ཡོད་པ་། དེས་བརྟེན་བཟོ་ནི་འདོད་ལུ་། ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་ཚོགས་ཆུང་གིས་། མཐའ་

འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་བརྒྱད་དེ་ བསྐྱར་ཞིབ་ ཡང་ན་ དྲན་གསེ་ཚུ་འབད་བའི་ སྤྱབ་བྱེད་ ཚུ་ག་ནི་ཡང་མ་མཐོང་།

3. ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་ཚོགས་ཚུང་བརྒྱད་དེ་ ལས་སྡེ་ནང་ འཁོད་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་དང་བདེན་དོན་བརྒྱུ་མཉམ་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ གནས་སྤྱད་བརྒྱུ་མཉམ་འབད་ནི་དང་ ཅུས་ཐོག་གི་ཅུས་མཐུན་གྱི་བདེན་དོན་ཐོབ་ནི། ལག་ལེན་དག་ཤོས་ཚུ་བརྒྱུ་མཉམ་ འབད་ནི། གདོང་ལན་ཚུ་གོས་བསྐྱུན་འབད་ནི་ ཡང་ན་ ཐབས་ལམ་འཛོལ་ནི་གི་ ལུགས་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་མེན་འདུག།

༤. ལས་སྡེ་ཚུ་གི་བར་ན་ ཡོན་ཏན་བརྒྱུ་མཉམ་འབད་དང་ མཉམ་འབྲེལ། བདེན་དོན་གྱི་དྲངས་གསལ་ དེ་ལས་ ཁུངས་མཐུན་གྱི་ མཉམ་འབྲེལ་ཡར་དྲག་ག་ཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ འབྲུག་ལུ་ས་གཤིས་ཀྱི་འབད་བཟོན་ག་རའི་དོན་ལུ་ ཡོངས་ཐོབ་ཀྱི་གོས་ གནས་ཅིག་ཡིན་མི་ འབྲུག་ས་གཤིས་གོས་གནས་(Bhutan Climate Platform) འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་ མཐུན་འཆར་གཞིའི་གྲ་སྒྲིག་གི་ཆ་ཤས་ཅིག་སྤེལ་ཡོད་པ་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤྱད་ས་ལྷན་ཚོགས་ (ད་ལྟོ་འཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་)ཀྱིས་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡིན་པས། ཡིན་རུང་ ཅུས་ མཐུན་གྱི་བདེན་དོན་ཚུ་མེད་མི་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ ཆེན་མོ་ཅིག་ལག་ལེན་མ་འཐབ་མི་ལས་བརྟེན་ འ་བྱི་ གོས་གནས་འདི་གིས་ དགོས་དོན་ཚུ་སྤྱོད་མ་ཚུགས་པས།

སྤྲོ་ལུ་འབད་ནི་དང་ བདེན་དོན་བརྒྱུ་མཉམ་འབད་ནི་ནང་ ཆད་སྒྲུབ་ཚུ་བྱུང་མི་འདི་ ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་ལོ་བསྟར་འཆར་ གཞི་ཚུ་དང་ ལས་རིམ་ཚུ་ནང་ གཞི་བཙུགས་འབད་མི་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ རྩིས་དཔྱད་ འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལྷོ་རྒྱ་འབད་ནི་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ཏེ་འོང་ནི་ཡིན་པས། འདི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ གི་དམིགས་ལུ་ཚུ་གྲུབ་ནི་ནང་ ཉན་ཁ་ཚུ་བཀའ་སྲིད་ནི་ཡིན་པས།

3.1.4 ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུའི་དོན་ལུ་ ཁེ་འབབ་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ (Market-based Instruments)

ཁེ་འབབ་ཀྱི་སྤྱོད་འཐུས་ཚུ་དང་ ཉེས་ཆད་ཚུ་གིས་ རྩོག་ཤུགས་དང་ ཡུན་བརྟན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་ནང་ བྱ་སྤྱོད་ཚུ་གི་བརྒྱུད་ བསྐྱལ་འབད་ཐོག་ལས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་དང་ཁྲབ་གཏང་ནི་ནང་ གལ་ཅན་གྱི་འགན་ཁག་འབག་པ་ ཡིན། སུབ་ཆག་དང་ སུབ་ཆག་ཅན་གྱི་སྤྱིན་འགྲུལ་ དེ་ལས་ ཁྲལ་དགོངས་ཡངས་བཟུམ་མའི་ དོན་སྤྱིན་ཅན་གྱི་སྤྱོད་འཐུས་ ཚུ་གིས་ རོ་རྒྱུད་ཚུ་དང་ ཆོང་ལས་ཚུ་ དེ་ལས་ ལས་ཚན་ཚུ་གིས་ ས་གཤིས་དང་མཐུན་པའི་འཕྲུལ་རིག་དང་གཞི་རྟེན་མཁོ་ ཆས་(climate-smart technologies and infrastructure)ཚུ་ནང་ བཟུགས་བཞག་འབད་ནི་ནང་ སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད་བཙུག་ནི་ཡིན་པས། ལོག་ཅིག་ལས་ མཐའ་འཁོར་གྱི་ཁྲལ་ཚུ་བཀའ་ནི་དང་ ས་གཤིས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ལུ་

མ་གནས་མི་ཚུ་ལུ་ཉེས་ཆད་བཀལ་ནི་ལ་སོགས་པའི་ ཉེས་བྱ་ཚུ་བཀལ་མི་དེ་གིས་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ ཉེང་སྐལ་རང་
ཚབས་ཆེན་བཟོ་མི་གི་ གནོད་ཅན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་འབད་ནི་གི་སེམས་ཤུགས་ མར་ཉམས་བཟུགས་ཨིན།

འ་རྒྱ་ཐབས་བྱས་ཚུ་ དམིགས་བསལ་དུ་ སྐར་སྤེ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་འབད་བཟོན་ཚུ་ འཛོན་ཐང་ཅན་
གྱི་སྐོ་ལས་འགོ་འདྲན་འཐབ་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་ནི་དང་ གལ་ཅན་ཅིག་ཨིནམ་དང་ ཐབས་བྱས་འདི་ཡང་ ས་གཤིས་ཀྱི་
ཉེན་ཁ་ཚུ་བསལ་ནི་དོན་ལུ་ ཐོན་སྐྱེན་ཚད་ཅིག་ལས་བརྒལ་མེད་ས་ལས་པར་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དང་གལ་
ཅན་ཅིག་ཨིན།

ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་སྤྱད་བྱས་ ༢༠༢༠ ཅན་མའི་ ལེའུ་ ༥ པའི་དོན་ཚན་ ༡ (ལ) པ་ནང་ གཞུང་གིས་ རྒྱབ་སྐྱོར་དང་ སྤྱོ་
འབྲས་ཚུ་ལངམ་སྤྱོད་ཐོག་ལས་ སྐར་སྤེ་དང་ ཞི་བའི་མི་སྤེ་ དེ་ལས་ མི་སྤེ་ཚུ་གིས་ ས་གཤིས་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ལག་ལེན་
འཐབ་ནི་དང་སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད་བཟུགས་ནི་གི་ཁས་ལེན་ཚུ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། འདི་དང་འབྲམ་སྤེ་ འབྲུག་གི་
ཚུའི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༡ ཅན་མ་དང་ འབྲུག་གི་ཚུའི་སྤྱི་གཞི་གཞི་ ༢༠༡༤ ཅན་མ་གིས་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་མར་ཉམས་བཟུགས་
མི་དེ་བྱ་ལེན་ཚུ་བཀལ་ནི་དོན་ལུ་ ཉེས་བྱ་ཚུ་བཀལ་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ཡོད་ལུགས་ཚུ་ གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་འདུག།

ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛོན་སྐྱོར་ནང་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་བསལ་ནི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་གི་སེམས་ཤུགས་
བསྐྱེད་བཟུགས་ཐབས་ཀྱི་སྤྱོད་འབྲས་དང་ ཉེས་བྱ་ཚུ་གི་ཐབས་བྱས་ཚུ་ བརྟན་ཞིབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་
དབང་འཛོན་གྱིས་ ཁྲིམས་དོན་གྱི་གཞི་བཀོད་ཚུ་བརྒྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ གཤམ་འཁོད་ཚུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི།

- འབྲུག་གི་ཚུའི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༡ ཅན་མ་དང་ འབྲུག་གི་ཚུའི་སྤྱི་གཞི་གཞི་ ༢༠༡༤ ཅན་མ་གིས་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་
ཚུ་ལུ་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་གནོད་པ་བཀལ་མི་ལས་སྒྲ་ཚུ་དང་ བྱ་སྤྱོད་ཚུ་ལུ་ ཉེས་བྱ་དང་ཉེས་ཆད་ཚུ་
བཀལ་ནི་གི་དོན་ཚན་ཚུ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། ཉེས་སྤྱོད་དང་ ཉེས་ཆད་ཚུ་ ཐིག་ཁམ་ ༣ པའི་ནང་
གསལ་སྟོན་འབད་མི་ཚུ་ཚུད་པ་ཨིན།

འབྱུང་ཁུངས།	ཁྲིམས་འགལ་ཉེས་སྒྲིང་ཚུ།	ཉེས་ཆད།
འབྲུག་གི་ཚུའི་ བཅའ་ཁྲིམས་ ༡༠༡༡ ཅན་ མ་དང་ འབྲུག་གི་ཚུའི་ བཅའ་ཁྲིམས་ ༡༠༡༤ ཅན་ མ།	༡. ཉེས་ཅན་གྱི་ཉེས་སྒྲིང་། - མི་གིས་ ཚུའི་རྒྱལ་གཞི་དཔ་བཀལ་མི་ལས་བརྟེན་ ཤི་ཁྱེན་ ཡང་ན་ ཕྱི་གཟུགས་ལུ་ཚབས་ཆེན་གྱི་མ་སྒྲོན་བཏོན་ནི་དང་ མཐའ་འཁོར་ལུ་གཞི་དཔ་བཀལ་མི། - མཐའ་འཁོར་ཉོག་མེད་ལག་ཁྱེར་མེད་པར་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་བཏོན་ནི་དང་ ཚུའི་ནང་ལུ་བཅོག་ཇུས་ཚུ་གཏང་ནི་ དེ་ལས་ ཚུའི་རྒྱ་དང་ ཚུ་བསྐྱུ་གསོག་གི་ས་ཁོངས་ཚུ་ ཉམས་འགྱུ་ནི་འཕྲོ་ལས་སྒྲུ་འབད་ནི། ༢. ཉེས་ཐའི་ཉེས་སྒྲིང་། - མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱུ་རྒལ་གཞི་དཔ་བཀལ་ནི་དང་ མཐའ་འཁོར་ཉོག་མེད་ཀྱི་ཁ་ཚིག་དང་གནས་ཚིག་ལུ་མ་གནས་པ། བདག་སྒྲིང་དང་འབྲེལ་བའི་བཀལ་འདོན་ཚུ་ལུ་མ་གནས་པ་ དེ་ལས་ འབྲུང་ཚུ་བཀལ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་གཏོར་བཤེག་བཏང་ནི། ༣. ཉེས་པ་ཡང་ཟ། - བདེ་དོན་རྒྱས་མ་བྱིན་ནི་དང་ དབང་ཚད་ཅན་གྱི་མི་ངོས་ལུ་ དགོས་མཁོ་འཕྲོ་ལས་འབྲེལ་མི་འབད་ནི་ དེ་ལས་ དན་ཐོ་ཚུ་མ་བཞག་མི།	- འཁྲུལ་བསྐྱེད་དང་ལེགས་བཅོས་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་གི་བཀལ་འགྱུ། - ཉེས་བྱ་རྒྱུ་དོ་ཡེ གྱི་ཉུང་མཐའི་གྲུ་ཆ་བཀལ་ནི། - དབང་འདོན་ལུ་ ཟད་ཚབ་སྤྱོད་ནི། - མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་གཞི་དཔ་བཀལ་བའི་ རྒྱུ་འབྲས་སྤྱོད་ནི། - མཐའ་འཁོར་ཉོག་མེད་དེ་ བཀལ་གཞག་ཡང་ན་ ཆ་མེད་གཏང་ནི། - འཕྲོ་མཐུད་དེར་ ཉེས་སྒྲིང་ཚུ་འབད་མི་ལུ་ ཉེས་ཆད་བཀལ་ནི། - མཚམས་འདྲེག་འབད་དགོ་པའི་བཀལ་འགྱུ་ཚུ་ལུ་ མ་གནས་མི་ལུ་ རྒྱོ་བསྐྱེམ་ནི།

- གྲོ་འཇུག་ཚུ་གི་ཐད་ལར་ འབྲུག་གི་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་བརྟག་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་^{༢༠༢༠} ཅན་མའི་དོན་
 ཚན་ལྟར་ ཀ། ཁ། གའི་ནང་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་མཐུན་ཀྱི་ཞབས་ཏྲིག་དང་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཁྲལ་གྱི་གྲོ་
 འཇུག་བྱིན་ནི་དང་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་ཁེ་ཕན་ཡོད་པའི་འབྲུལ་རིག་ཚུ་ བང་འབྲེག་འབད་མི་ལུ་ ཅ་ཁྲལ་
 མར་ཕབ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ ཞི་བའི་མི་སྡེ་ ཡང་ན་ མི་དམངས་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་གཞི་བཙུགས་འབད་མི་ མཐའ་
 འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་འགྲུལ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ གནང་བྱིན་ཚུ་མཁོ་སྤྲོད་འབད་ནི་ཚུ་ཨིན་པས།

༡. ཟླ་མེ་ལུ་སྟོན་འཇུག་ཕྱིན་ནི་མེད་པ་: མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཀྱི་བརྟག་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་ནང་ལུ་ ཞི་བའི་མི་སྡེ་
 ནང་ མི་དམངས་ལས་སྡེ་གི་ལས་འགུལ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ སྟོན་འཇུག་ཚུ་སྟོན་དོ་ཡོད་རུང་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་
 ནང་ལེན་ཚུ་ནང་གྲལ་གཏོགས་འབད་མི་ ཟླ་མེ་གི་མིང་ ཡང་ན་ ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་ སྟོན་འཇུག་སྟོན་ནི་གི་དོན་ཚན་
 མིན་འདྲག།

3. རྒྱལ་སྤྱིའི་ལས་ལྷན་སྡེ་ འབྲེལ་བསྐྱུན་ལུ་གཙོ་བོར་བརྟོན་ཡོད་པ་: རྒྱའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་སྤྱི་གཞིའི་ནང་ལུ་ གཙོ་བོར་ འབྲེལ་བསྐྱུན་དང་ ལེགས་བཅོས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ལུ་གཙོ་བོར་བརྟོན་མ་གཏོགས་ སྤྱིར་སྡེ་ ཡང་ན་ རོ་རྒྱུང་ཚུ་གིས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ལཱ་ཚུ་ནང་ བཅའ་མར་གཏོགས་ནི་ནང་ སེམས་བྱགས་བསྐྱེད་བརྒྱུག་ཐབས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ ཡང་ན་ སློ་འཐུས་ཚུ་ལང་མ་སྡེ་བྱིན་ནི་མིན་འདྲག།

༣. ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་ལུ་དངུལ་འབྲེལ་གྱི་སྤྱུག་ཁྲོང་ཡོད་པ་: ཚུའི་སྤྱི་དབུས་ཀྱིས་ ཡུན་བརྟན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་དང་ ཡང་ན་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་དང་བྱབ་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ གློ་འཐུས་ཚུ་བྱིན་ནི་མེན་པར་ ཚུ་ལག་ལེན་ འཐབ་མི་ཚུ་ལས་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་བསྐྱུ་སྤྱོད་ཚུ་ལུ་ གཙོ་བོར་བརྟོན་ཏེ་འདུག།
༤. འཕྲུལ་རིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་པ་: རྒྱལ་གཞུང་ཅེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ རྒྱ་འཛིན་སྐྱོར་ གི་ལས་འགུལ་བརྒྱུ་མའི་ ས་གཤེས་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ནི་གི་དང་འདོད་ཡོད་མི་ ས་གནས་ཀྱི་མི་ སེར་དང་ སྐར་གྱི་མི་དོམ་ཚུ་ལུ་ གཞུང་ལས་ འཕྲུལ་རིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་ རྒྱབ་སྐྱོན་ཚུ་འབད་ནི་མེན་འདུག།
༥. སྐར་སྤེ་གི་གྲུལ་གཏོགས་མངམ་མེད་པ་: ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོར་ནང་ ས་གཤེས་དང་ལེན་ཚུ་ མང་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ གཞུང་ ཡང་ན་ ཞི་བའི་མི་སྤེ་ལས་ཚོགས་དག་པ་ཅིག་གིས་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་སྟེ་འདུག།
༦. གློ་འཐུས་ ཡང་ན་ རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ སྐར་སྤེ་ཚུ་ལས་ ཉུང་མཐའི་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་གྲུལ་ གཏོགས་འབད་དེ་འདུག།

ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གློ་འཐུས་ཚུ་མེད་མི་དེ་གིས་ སྐར་སྤེ་དང་ མི་སྤེ་ཚུ་གིས་ འབྲེལ་བསྐྱུན་འབད་ནི་མ་གཏོགས་ ཡུན་རིང་གི་ འབྲེལ་མཐུན་ཐབས་ལམ་ཚུ་ནང་ མ་ཅུ་བརྟུགས་བཞག་འབད་ནི་གི་སེམས་ཤུགས་ཉམས་བཅུག་པ་ཨིན་པས། འབྲི་བཀའ་ འཛིན་ཚུ་གིས་ ཚུའི་ཉེན་སྲུང་སྐྱིང་སྐྱིང་བཟོ་ནི་དང་ ས་གཤེས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུའི་ཐོག་ཤུགས་ཀྱི་འབད་བཅོམ་ཚུ་ སྐྱིང་སྐྱིང་མེད་པ་ བཟོ་ཨིན། དེ་མ་ཚད་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཟད་འགྲོ་གཏང་ནི་གི་འགན་ཁག་ཅིལ་བུམ་ གཞུང་རྒྱུ་མ་ གཅིག་ལུ་ཕོག་པ་ལས་བརྟེན་ ཐོན་སྐྱོད་ཚད་ཅིག་ལས་བཞུལ་མེད་མི་དེ་གིས་ ས་གཤེས་ཀྱི་གདོང་ལན་ཚུ་ལུ་ དོན་སྤོང་ཐོག་ ལུ་ གདོང་ལན་འབད་ནི་ནང་ བར་ཆད་རྒྱབ་ཨིན་པས།

༣.༡ གཙུག་སྤེའི་ཕྱོགས་གྲུབ།

ས་གཤེས་དང་ལེན་ཚུ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་ནང་ གཙུག་སྤེའི་ཕྱོགས་གྲུབ་འདི་གལ་ཅན་ཅིག་ཨིན་མ་སྟེ་ ཏ་གོ་མི་དང་བསྐྱུན་ ས་གཤེས་འགྱུར་བཟོ་ད་སྤྱི་དབུས་ནང་ “མར་ཕབ་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་གཉིས་ཆ་ར་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གཞུང་གིས་ གཞི་བཅུགས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་(དངུལ་འབྲེལ་དང་འཕྲུལ་རིག་ ཕྱོགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་ ཞིབ་འཛོལ་དང་གོ་ རྟོགས་ དེ་ལས་ མཉམ་འབྲེལ་གི་སྒོ་ལས་) དེས་བརྟན་བཟོ་དགོ་པའི་འགན་དབང་འཁོད་དེ་འདུག”། དེ་མ་ཚད་ འབྲུག་གི་ ཚུའི་འཆར་སྤྱད་དང་འབྲུག་གི་ཚུའི་སྤྱི་དབུས་ ༢༠༠༩ ཅན་མའི་ནང་ལུ་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ དོན་སྤོང་ཅན་སྟེ་འཛིན་སྐྱོར་འཐབ་ ནི་དང་ གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ མི་སྤོང་ས་དང་ རིག་རྩལ་ དེ་ལས་ ཡོན་ཏན་ཚུ་ལང་མ་སྟེ་དགོ་ཟེར་གསལ་བ་གོ་ད་ འབད་དེ་འདུག།

ཀྱུ་ལ་གཞུང་ཅུས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཕྱི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤེས་དང་ལེན་གྱི་འགན་ཁག་ལོག་མི་ལས་སྡེ་
ཚུ་གི་ གཙུག་སྡེ་འཁྱེད་གས་གྲུབ་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ གཤེས་གསལ་གྱི་གནད་དོན་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།

3.4.2 མི་སྡེ་བས་གྱི་ཚུ་གས་གྲུབ།

1. ཀྱུ་ལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤེས་རིག་པའི་ལྟེ་བ།

ཀྱུ་ལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤེས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་འདི་ འབྲུག་ལུ་ འོས་མཐུན་གྱི་མར་ཕབ་དང་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་
ལམ་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ས་གཤེས་འཇུར་བཟོད་གྱི་བན་དོན་བསྟུ་ལེན་འབད་ནི་དང་ གནམ་གཤེས་དང་ས་
གཤེས་ འབྲེག་ཁམས་ དེ་ལས་ ཕྱི་ཁྱུ་ཚུ་གི་བན་དོན་དང་ ཞབས་རྟེན་ཚུ་མཁོ་སྤྱོད་འབད་མི་ ལས་སྡེ་གཙོ་བོ་ཅིག་ཨིན།
ལྟེ་བ་འདི་གིས་ མི་དམངས་དང་ གྲོ་བུར་ཉེན་འཛུབ་གྱི་ཞབས་རྟེན་ཚུ་ དེ་ལས་ མཁམ་མཆོག་གི་ལག་ལེན་ཚུ་གི་དགོས་མཁོ་
ཚུ་འབྲུབ་ཐབས་ལུ་ ཚུ་དང་གནམ་གཤེས་རིག་པའི་གནས་སྤྱད་དང་ ཞབས་རྟེན་གི་ཀྱུ་ལ་ཡོངས་གནས་སྤྱད་མཁོ་སྤྱོད་འབད་
དགོས་དང་ བསྐྱབ་བྱུ་ཚུ་བྱིན་དགོ་པའི་འགན་དབང་འདུག། དེ་མ་ཆད་ ཀྱུ་ལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ནང་ ཀྱུ་
ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤེས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ ཉེན་ཁ་ངོས་འཛིན་འབད་ནི་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་གཙོ་
རིམ་བསྐྱིག་ནི་ནང་ ཁུངས་ལྷན་གྱི་གཞི་རྩ་འོང་ནིའི་དོན་ལུ་ ཚུ་དང་གནམ་གཤེས་རིག་པའི་གནས་སྤྱད་དང་བན་དོན་ ས་
གཤེས་དཔེ་བཀོད་འཆར་སྤར་ཚུ་དང་ སྤྱོད་ཉེན་བཟོད་ཞབས་རྟེན་གཞན་ཚུ་མཁོ་སྤྱོད་འབད་དགོ་པའི་ དགོས་མཁོ་འཁོད་
དེ་འདུག།

ཀྱུ་ལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤེས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ སྤྱུ་ཚད་ཅན་གྱི་ཞབས་རྟེན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ དགོས་མཁོའི་རིག་
ཅུལ་དང་ ཡོན་ཏན་ དེ་ལས་ རྩོགས་གྲུབ་ཚུའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ ཁ་གསལ་སྤྱོད་བཀོད་ཐོག་ལས་ ཚུ་དཔྱད་རིག་པ་དང་ གནམ་
གཤེས་རིག་པའི་འགོ་དཔོན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ རྩོགས་གྲུབ་གཞིར་བཞག་གི་གཞི་བཀོད་གསར་བཟོ་འབད་ཅུག། རྩོགས་གྲུབ་
གཞིར་བཞག་གི་གཞི་བཀོད་དང་འཁྲུལ་ཕྱི་ ཀྱུ་ཚད་གི་འཕྲུལ་རིག་གི་ཡོན་ཏན་དང་རིག་ཅུལ་ཚུ་ གཤེས་འཁོད་གྱི་དོན་
ཚན་ཚུ་ནང་དགོས་འདུག་།

1) ཚུ་དང་གནམ་གཤེས་བརྟག་དཔྱད་གྱི་རིག་པ་དང་འཕྲུལ་རིག་ཚུ།

2) ཚུ་དང་གནམ་གཤེས་བརྟག་དཔྱད་གྱི་ཡོངས་འབྲེལ་རིམ་ལུགས།

3) བཟོ་ལས་(བརྒྱུད་འབྲེལ་དང་གྲོག་འཕྲུལ། བན་དོན་དང་བརྒྱུད་འབྲེལ་འཕྲུལ་རིག། གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས། རྒྱུ་ཚོར།
ས་བན་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ འཕྲུལ་སྐར།)

ཀྱུ་ལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤེས་རིག་པའི་ལྟེ་བའི་ནང་ གནམ་གཤེས་རིག་པའི་ཞབས་རྟེན་སྡེ་ཚན་དང་ ཚུ་ཁམས་ལྷ་
རྟོག་དང་ཕྱི་ཐོན་ཁུངས་ཞབས་རྟེན་སྡེ་ཚན། འབྲེག་ཁམས་ཞབས་རྟེན་སྡེ་ཚན་ དེ་ལས་ འཕྲུལ་རིག་གནས་ཚད་དང་ཞིབ་

འཛེལ་སྒྲུབ་ཚན་ཟེར་ སྒྲུབ་བཞི་ཡོད་པ་དང་ འདི་ནང་ ལས་བྱེད་པ་^{༡༧} འདུག། ཡིན་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་
གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྷན་པའི་ནང་ ད་ལྟོ་ བྱད་རིག་ཅན་དང་ ཉམས་སྦྱང་ཅན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ བདག་བཟུང་འབད་
བཞག་ནི་ནང་ དཀའ་ངལ་ཚུ་བྱུང་སྟེ་འདུག།

རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་དོན་ལུ་ རིག་ཅུལ་གྱི་བརྟག་ཞིབ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་མི་དེ་གིས་ ས་གཤིས་དཔེ་བཞོན་
གྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་གོ་དོན་འབྲེལ་ནི་དང་ འཕུལ་སྐར་གྱི་པར་ཚད་ཐོ་བྲགས་ཡོད་མི་ཚུ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་
དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྒྲུབ་གི་དོན་ལུ་ ཡུན་རིང་གི་ ས་གཤིས་སྤོན་བཤད་ཚུ་བཟོ་ནི་གི་ རིག་ཅུལ་ཚུ་དགོས་ཡོད་པའི་ གསལ་
སྟོན་བྱུང་ཡི། ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་མི་སྟོབས་དེ་གིས་ འ་ཁྱི་ དམིགས་བསལ་གྱི་ཞབས་ཏྲག་དང་བརྟན་དོན་ཚུ་མཁོ་སྟོན་འབད་ནི་ནང་
གདོང་ལན་ཚུ་བྱུང་སྟེ་འདུག། དཔེར་ན་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྷན་པའི་སྤྱི་ཁབ་ཚུ་
(འཛེལ་སྒྲུབ་སྤྱི་ཚོགས་གོང་འཕེལ་ལས་རིམ་དང་ ཨེ་ཤི་ཡ་དང་པེ་སི་ཕིག་གི་དཔལ་འབྱོར་དང་མི་སྡེ་ལྷན་ཚོགས་)ཀྱབ་སྦྲེལ་
ཐོག་ལས་ འབྲུག་གི་ས་གཤིས་སྤོན་དཔག་(༢༠༢༥)གི་སྟེན་ཁུ་འདི་བརྟན་ཡོད་པ་དང་ ལྷན་པའི་ནང་འཁོད་ལུ་ བྱད་རིག་གི་
སྟོགས་གྲུབ་ཚད་ཅིག་ལས་བརྒལ་མེད་མི་ལས་བརྟན་ དཔེ་བཞོན་དང་ ཁ་གསལ་ཚུ་ག་ར་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཕྱི་ཁར་འབད་
དེ་འདུག།

དཀའ་ངལ་འདི་ཚུ་ཡང་ གཞི་གཞུགས་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ གནམ་གཤིས་རིག་པ་དང་ རྒྱུ་ཁམས་ཚན་རིག། ཚུ་དཔྱད་
རིག་པ་ དེ་ལས་ འབྲེལ་ཁམས་རིག་པ་ཚུ་གི་རྒྱབ་རྟེན་ཡོད་མི་མཁས་མཆོག་ ཚད་ཅིག་ལས་བརྒལ་མེད་པ་ལས་ འདི་གིས་
དུས་རྒྱུན་དུ་ ཕྱི་ཁེ་རྒྱབ་སྦྲེལ་དང་འཕུལ་རིག་ལུ་བརྟན་དགོས་ཐོན་ཏེ་འདུག། ཕྱི་ཁེ་མཁས་མཆོག་ཚུ་ལུ་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་རང་
བརྟན་ཏེ་སྤོང་མི་དེ་གིས་ མ་འོངས་པའི་ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་བསལ་ནི་དོན་ལུ་ རོན་སྤྱོད་ཅན་གྱི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་
ཚུ་བཅུམ་ནི་དང་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་ནང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་སྟོགས་གྲུབ་བཟོ་ནི་ནང་ བར་ཆད་རྒྱབ་ནི་ཡིན་པས།

༡. མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོན་ལས་ཁུངས།

མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོན་ལས་ཁུངས་འདི་ ལས་སྒྲུབ་ཚུ་དང་ འཛིན་སྐྱོང་གི་གནས་ཚད་ཚུ་ནང་ལས་པར་ ས་
གཤིས་ཀྱི་སྤྱི་བྱས་ཚུ་ མཉམ་སྦྲེལ་འབད་ནི་དང་ གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་ དེ་ལས་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་མི་གི་འགན་ཁག་ཕོག་
མི་ འགོ་འབྲེན་གྱི་འདུས་ཚོགས་ལྷན་པའི་ཞུ་བ་ཅིག་འབད་མ་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ས་གཤིས་ཀྱི་དམིགས་
ཡུལ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ རིམ་མཐུན་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནི་ནང་ ཅ་ཅན་གྱི་འགན་ཁུར་ཕོག་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། ལྷག་པར་དུ་
རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞིའི་ལམ་སྟོན་ནང་ལུ་ རོན་སྤྱོད་ཅན་གྱི་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་དང་གཞི་བཅུགས་ཀྱི་དོན་
ལུ་ སྤྲོ་མང་ལས་སྤྱིའི་མཉམ་འབྲེལ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དང་ རྒྱ་སྤྱོད་གཏང་ནི་ནང་ ལས་སྒྲུབ་ལྷན་པའི་འགན་ཁུར་ཅ་ཅན་ཚུ་
ནན་བཤད་འབད་དེ་འདུག། དེ་འབད་མ་ལས་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ དེ་གའི་འགན་ཁུར་ཚུ་ རོན་སྤྱོད་ཅན་སྟེ་འབག་ནི་དོན་ལུ་

ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་ལུ་ ཁོང་རའི་ལཱ་འགན་ཚུ་ རྟོན་སྒྲིན་ཅན་སྟེ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ མི་སྟོབས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་བྱུང་སྟེ་འདུག། རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ནང་ ལས་བྱེད་པ་འོག་གནས་³⁶ ཆ་འཛིག་གྲུབ་ཡོད་ས་ལས་ ལས་བྱེད་³⁷ རྒྱུ་ལས་གཅིག་ཡོད་པ་ལས་ གོ་གནས་³⁸ གིས་མ་ལང་པར་འདུག། དེ་གྱུ་ ལས་བྱེད་པ་³⁹ དམིགས་བསལ་ངལ་གསོ་ནང་འགྲོ་ཡོད་པ་ལས་ དེས་བདེན་སྟེ་ལཱ་འབད་མི་ལས་བྱེད་པ་⁴⁰ ལུ་མར་ཕབ་སོང་སྟེ་འདུག། ལས་ཁུངས་ནང་ལུ་ ས་ཁམས་མཁས་མཆོག་དང་ ཞི་བའི་བཟོ་རིག་པ་དང་རྒྱུ་ལས་བཟོ་རིག་པ་ཚུ་ དེ་ལས་ མཐའ་འཁོར་འགོ་དཔོན་དང་ རྒྱལ་སྐྱོང་འགོ་དཔོན་ཚུ་ཡང་ལངས་སྟེ་མིན་འདུག།

ས་ཁམས་མཁས་མཆོག་མེད་པ་བཞིན་དུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱ་ཁྱེད་སྐྱོང་གི་དོན་ལུ་ ས་འོག་གི་རྒྱུ་ལས་མཚམས་ཚུ་དང་ རྒྱ་བསག་བཞག་གི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ཉ་གོ་ནི་ནང་དགོ་པའི་ ས་ཁམས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུ་ཚུ་དང་ བྱུང་ཆས་ཚུ་གི་ ཁ་གསལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་འགོ་འདྲན་འཐབ་མ་ཚུགས་པས།

འདི་དང་འབྲམ་སྟེ་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ནང་ རྒྱ་དང་ ཞི་བའི་བཟོ་རིག་པ་མེད་མི་ལས་བཞེན་ གློ་གཏང་ཚུགས་པའི་རྒྱ་གསོག་འཛིག་དང་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་ལུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་བཅུམ་ནི་དང་ བཟོ་རིམ་དོན་ལུ་ ཡོན་ཏན་མཁས་མཆོག་མིན་འདུག།

མི་སྟོབས་མ་ལང་པའི་གནད་དོན་འདི་ རྒྱུ་ལས་སྟོན་སྐབས་ཁྱ་⁴¹ 2022 ཅན་མའི་ནང་ཡང་འཁོད་དེ་ཡོད་པ་དང་ ལྷག་པར་དུ་ ཡང་ མཁས་མཆོག་དག་པ་ཅིག་ལས་བཞུལ་མེད་མི་ཚུ་ཡང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཚུ་ནང་ལས་པར་ ཁ་བཀྲས་སྟེ་ཡོད་ཟེར་བཀོད་དེ་འདུག། དེ་མ་ཆད་ རྒྱུ་ལས་བཟོ་ལས་དང་ རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་བཞག་ཞིབ་ཚུ་ནང་ རིག་ཅུལ་ཡོད་པའི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ དགོ་པ་སྟེ་ཡང་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག།

ད་ལྟོ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱ་ཁྱེད་སྐྱོང་དང་ རྒྱུ་ལས་ཞབས་ཏྲིག་ལས་འཆར་ཚུ་ལུ་དངུལ་སྟོང་འབད་ནི་ལ་སོགས་པའི་ལས་འགལ་ཚུ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་དང་ རྒྱ་སྟོང་ཆོགས་པ་གི་ཤེས་རྟོགས་དང་གོ་རྟོགས་སྟེལ་ནི། རྒྱུ་ཁྱེད་སྐྱོང་གི་འཆར་གཞི་ཚུ་བཅུམ་ནི། རྒྱུ་ཁྱེད་སྐྱོང་གི་གནས་སྟུང་གཞི་མཛོད་བཟོ་ནི། རྒྱུ་ཉེག་འཛིང་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ དེ་ལས་ རྒྱུ་ཆོག་ཐམ་སྟོང་ནི་བཟུམ་མའི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ལུ་གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་འདུག། ཞིན་རུང་ རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་དང་ འབྲེལ་བའི་ཁྲིམས་དོན་དང་ ཕན་འདབས་ཀྱི་ལཱ་འགན་ཚུ་ ད་ལྟོ་ཡང་མཁོ་ཆད་དང་ལཱ་མ་སྟེ་འགོ་འདྲན་མ་འཐབ་པས།

གནད་དོན་འདི་ཚུ་ མི་སྟོབས་གོང་འཕེལ་འཆར་གཞི་མེད་མི་དང་ ལཱ་རིགས་སྒྲིལ་མང་གི་ལས་སྟེ་ཚུ་ནང་གི་ བྱུང་རིག་པ་ཚུ་དང་ རྒྱུ་ཁྱེད་སྐྱོང་གི་མི་སྟེ་ཚུ་ དེ་ལས་ རྒྱ་གཞོན་གྱི་བར་ན་ མཉམ་འབྲེལ་ཉུང་སྟེ་ཅིག་ལས་བཞུལ་མེད་མི་ལས་བཞེན་ཏེ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ འདི་གིས་ ཡོན་ཏན་བརྗེ་སོར་དང་ མི་སྟོབས་ཀྱི་གྲངས་ཁ་ཉུང་སྟེ་ཐོན་ཏེ་འདུག།

གྲངས་ཁ་དང་རིག་ཅུལ་གཉིས་ཆ་རའི་ཐད་ཁར་ མི་སྟོབས་ལངས་སྟེ་མེད་མི་དེ་གིས་ ལཱ་བཞུགས་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལག་ལེན་ཚུ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་ནང་བར་ཆད་རྒྱབ་དོ་ཡོད་པ་དང་ མི་སྟེ་ཚུ་ ས་གཤིས་འཇུག་བཟོ་དེ་གཞོན་པ་ལས་བཞེན་པའི་ རྒྱ་

དང་འབྲེལ་བའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་མངམ་བཟོ་ནི་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ཡར་སང་འགྱོ་བའི་གནས་སྤངས་ནང་ རྒྱུ་ཉེན་
སྤང་དང་ རྩོག་ཤུགས་ཚུ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནི་གི་ལཱ་ཚུ་ བྱངས་མེད་པ་བཟོ་མ་ཞིན།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༥ ལྷོ་༩ པའི་ཆེས་ ༡༩ ཚུན་ལུ་ རྒྱུ་ཉེན་ཁ་ཚུ་ལས་བྱེད་པ་ ༢༡ ཡོད་པ་དང་ ལས་བྱེད་པ་ ༥ མ་ལང་
པར་ཡོད་པའི་སྤྲོན་ལུ་འབད་ཡོད་པ་ཞིན། ལས་བྱེད་པ་ ༢༡ ཡོད་ས་ལས་ ལས་བྱེད་པ་ ༩ དམིགས་བསལ་ངལ་གསོ་ནང་
ཞིན་མ་དང་ ལས་བྱེད་པ་ ༡ རྒྱབས་གཤམ་ནང་ དེ་ལས་ ལས་བྱེད་པ་ ༡ ཡུན་རིང་སློབ་སྦྱོང་ནང་ཞིན་མ་ལས་ རེས་བདེན་
ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ ༢༤ ལུ་མར་པབ་སོང་སྟེ་འདུག། འདི་གི་ནང་ལུ་ འཕམ་ལམས་ཅིག་ཁར་ གཤམ་ནང་བཅུགས་མི་ ས་ཁམས་
མཁས་མཆོག་འདི་ཚུད་པ་ཞིན།

༤. གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་བྱེད་པ་

གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་བྱེད་པ་ཀྱི་འགན་ཁུར་གཙོ་བོར་ འཕུང་ཚུ་དང་ ཞིང་ཁུ་ དེ་ལས་ གཙང་སྤྱོད་བརྟེན་
ནང་ སྤྲོན་ཚད་ལྡན་པའི་གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་ཀྱི་བཟོ་བཟོ་ནི་དང་ ཀྱིན་ངན་ལྷོག་ཤུགས་ཀྱི་བཟོ་སྦྱོར་འཕུལ་རིག་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་
ཚུ་ཞིན་པས། ལས་བྱེད་པ་ཀྱིས་ སྤྲོན་ཚད་དང་ རིན་གོང་ཁེ་པན་ རང་བཞིན་སྤྱང་སྤྱོད་ དེ་ལས་ ཡུན་བརྟན་ཀྱི་གཞི་རྒྱུ་
མཁོ་ཆས་ཀྱི་དོན་ལུ་ དམིགས་ལུལ་བསྐྱེད་པ་ཞིན་པས།

༡) རྒྱ་དང་གཙང་སྤྱོད་བརྟེན་སྤྱོད་ཚན།

སྤྱོད་ཚན་འདི་ནང་ བཟོ་རིག་གི་རྒྱབ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་ལས་གཤམ་པ་ ༢༡ ཡོད་པ་དང་ ཁོང་ལུ་ ལོ་རྩི་ ༥ ལས་འགོ་བཅུགས་ཏེ་ ལོ་
རྩི་ ༣༤ ཚུན་ཀྱི་ཉམས་འདུག། ཞིན་རུང་ ལས་གཤམ་པ་ལ་ལུ་ཅིག་རྒྱབས་གཤམ་དང་ ཡང་ན་ དམིགས་བསལ་ངལ་གསོ་
ཁར་ཞིན་མ་ལས་ རེས་བདེན་ཐོག་ལུ་ ལཱ་འབད་མི་ ལས་གཤམ་པ་ ༡༩ རྒྱང་གཅིག་འདུག། དེ་མ་ཚད་ བཟོ་རིག་པ་ག་
གིས་ཡང་ རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་མཁས་མཆོག་མ་སྤྱང་པས།

བཟོ་རིག་པ་ཚུ་གི་ཚུགས་སྤྱབ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ ས་གཤིས་ལྷོག་ཤུགས་རྒྱུ་ཉེན་ཁ་ཚུ་མཁོ་ཆས་ཚུ་འཛིན་སྦྱོང་
དང་ ས་གཤིས་ལྷོག་ཤུགས་འཕུང་རྒྱུ་ཉེན་ཁ་ཚུ་ཀྱི་འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་དང་ གཞི་བཀོད་བཟོ་ནི་ དེ་ལས་ གཞི་
བཅུགས་འབད་ནི་དང་ རྒྱ་བཟུམ་སྤྱོད་ཀྱི་མཐུན་ལམ་ཀྱི་བཟོ་བཀོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ EPA-net མཉམ་ཆས་དང་ གསར་ཕུལ་
ཅན་ཀྱི་འཕུལ་རིག་དང་འཕུལ་སྤྱོད་རིམ་ལུགས་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་སྤྱོད་བཅར་ཚུ་ཕྱིན་ཡོད་རུང་ སྤྱོད་ཚན་དང་འབྲེལ་མ་
ད་ དཔེ་རིས་ཀྱི་མཉམ་ཆས་ software-EPA-net དང་ GIS| Water CAD| Water GEMS དེ་ལས་
AutoCAD རྒྱ་དང་ གཞི་བཀོད་ཀྱི་མཉམ་ཆས་ Midas ལས་འགུལ་འཛིན་སྦྱོང་གི་མཁོ་ཆས་ Prima Vera/
Microsoft Project རྒྱ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་སྤྱོད་བཅར་ཚུ་ཕྱིན་དགོས་འདུག།

ལ) རྒྱ་གཞུང་གི་ཆོད་ཀྱི་

མི་སྟོབས་ཁྱད་པར་གྱི་དབྱེ་དབྱེད་དང་འཕྲིལ་ཕྱིན་ རྒྱ་གཞུང་གི་ཆོད་ཀྱི་ ཞིང་རྒྱ་གཞུང་བའི་དོན་ལུ་ ཞི་བའི་བཟོ་རིག་པ་^{༢༥} དང་ རྒྱ་རྒྱུ་ཆ་དང་འཛིན་གྱི་དོན་ལུ་ ཞི་བའི་བཟོ་རིག་པ་^༢ དགོས་འདུག། ཨིན་རུ་ རྒྱ་གཞུང་གི་དོན་ལུ་ ཞི་བའི་བཟོ་རིག་པ་^༢ མ་འཇོག་འབད་ཡོད་ས་ལས་ སྤེལ་ཆོད་དང་གཅིག་ཁར་^{༡༡} འདུག། རྒྱ་གཞུང་གི་ཆོད་ཀྱི་དང་གཅིག་ཁར་ གྲོས་བསྟུན་ འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཕྱོད་ཞི་བའི་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ སྤེལ་ཆོད་ཀྱི་ རྒྱའི་ཐོན་ཁུངས་ དང་རྒྱ་རྒྱུ་ཆ་དང་འཛིན་སྐྱོང་ནང་མཁས་མཆོག་སྤྱི་མི་ བཟོ་རིག་པ་^༢ བཟླས་ཏེ་ བཟོ་རིག་པ་^{༡༢} ཡོད་རུང་ སྤེལ་ཆོད་ཀྱི་ ལས་ གཞུགས་མ་ལང་པར་འདུ།

དེ་མ་ཆད་ རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་རྒྱའི་འཆར་གཞི་ཨམ་ནང་ལུ་ཡང་ རྒྱ་གཞུང་གི་ཆོད་ཀྱི་ ཞིང་རྒྱ་གསར་པ་གི་གཞི་བཞུགས་བཟོ་ བྱི་དང་ ད་ལྟོ་ཡོད་མི་རྒྱ་གི་ཉམས་བཅོས་འབད་ནི་ནང་གྲལ་གཏོགས་འབད་དགོས་སྤེ་ གསལ་བཞུགས་འབད་ཡོད་རུང་ བཟོ་ རིག་སྤེལ་ཆོད་ཀྱི་ རྒྱ་གཞུང་གི་མཁས་མཆོག་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ དགོས་མཁོ་དང་ལྷན་སྤྲེལ་འབད་མ་རྒྱུགས་པར་འདུག།

དེ་གུ་ མཉམ་ཆས་ IrrCAD བཟུམ་མའི་འཕུལ་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ ས་གཤེས་ཐོག་ཤུགས་ཀྱི་ཞིང་རྒྱའི་མཐུན་ རྒྱུ་རྒྱ་མཁོ་སྤྱོད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱ་མཐུན་ནི་གི་འཕུལ་ཆས་དང་ འཕུལ་ཆས་ཀྱི་ཡན་ལག་མཁོ་ཆས་རྒྱ་(ཉིན་ངོ་དང་ སྤྱོད་མེ་གཉིས་ཆ་ར་)བཟུགས་སྤྱི་འབད་ནི་གི་ རིག་ཅུལ་ཆ་དང་ཅིག་ལས་བརྟེན་མིན་འདུག།

གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ནང་འཁོད་ལུ་ འ་ཞི་ མི་སྟོབས་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་བྱུང་མི་འདི་ཡང་ ལས་ གཞུགས་དགོངས་ཁུ་འབད་མི་དང་ རྒྱལ་མཐུན་གྱི་མི་སྟོབས་གོང་འཕེལ་གྱི་འཆར་གཞི་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ཨིན་མ་དང་ གནད་ དོན་འདི་ རྒྱའི་ལས་ཁུངས་བཟུམ་མའི་ རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྤེལ་གཞི་རྟེན་མི་རྒྱ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་མ་འབད་མི་ དེ་གིས་ ཏེང་སྐལ་རང་སྤྱོ་སྤྱོ་འཕྱོ་སྤྱོ་འདུག།

གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ནང་ མི་སྟོབས་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་ལང་མ་སྤེལ་མེད་མི་འདི་གིས་ ས་གཤེས་ཐོག་ཤུགས་ཅན་གྱི་ འཕུང་རྒྱ་དང་ ཞིང་རྒྱའི་མཐུན་རྒྱུ་རྒྱ་མེད་པ་ལུ་འགྱུར་ནི་དང་ དེ་གིས་སྤེལ་ མི་སྤེལ་ལུ་ རྒྱ་དགོན་ནི་དང་ རྒྱ་རྒྱུ་ཐོན་ནི་ དེ་ལས་ ས་རྒྱུ་ཐོན་ནི་ལ་སོགས་པའི་ ས་གཤེས་འགྱུར་བཞུགས་ལས་བརྟེན་པའི་ཆ་བས་ཆེན་གྱི་གནད་པ་རྒྱ་ ཡང་མེད་འཕྱོ་ནི་ གི་ཉེན་ཁ་རྒྱ་ཡོད་པ་ཨིན།

༥. རྒྱུང་ཁག་བཟོ་རིག་སྤེལ་ཆོད་

༡) རྒྱུང་ཁག་ཅེ་ཅེ་འུ་ བཟོ་རིག་སྤེལ་ཆོད་ཅེ་ཡོད་པ་ད་ འདི་གི་འགན་ཁུར་གཅིག་པོ་འདི་ འཕུང་རྒྱ་དང་ཞིང་རྒྱའི་ མཐུན་རྒྱུ་རྒྱ་ བཟོ་བཞུགས་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་རྒྱ་ཨིན་པས།

ལ) ཡིན་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་ཆུའི་འཆར་གཞི་ཨམ་ནང་ རྫོང་ཁག་ཚུ་ནང་གི་བཟོ་རིག་སྡེ་ཚན་ཚུ་གིས་ གཙོ་བོར་ ཞིང་ཆུ་དང་འབྲེལ་བའི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ ཉམས་བཅས་དང་བཅོ་ཁ་རྒྱབ་ནི་གི་ལཱ་ཚུ་འབད་མ་ཨིན་དང་ ལམ་ལུགས་ གསར་པ་མཐོ་ནི་དང་ ཡང་ན་ ཉམས་གསོའི་ལཱ་ཚུ་ བཟོ་རིག་སྡེ་ཚན་ལྟེ་བ་(ད་ལྟོ་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ ལས་ཁུངས་འོག་གི་ རྒྱ་གཡུར་སྡེ་ཚན་)གིས་འཛིན་སྐྱོང་འབབ་སྟེ་འདུག། འདི་གིས་ ཞིང་ཆུ་གསར་པ་གི་འཆར་གཞི་ བཟུམ་ནི་ནང་མེན་པར་ རྒྱུན་སྐྱོང་གི་ལཱ་འབད་ནི་ནང་ ས་གནས་ཀྱི་ལྷོགས་གྲུབ་མེད་པ་བཟོ་སྟེ་འདུག།

ག) ས་ཁོངས་ལྷ་སྐྱོར་གྱི་སྐྱབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཕྱོད་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ ཞིང་ཆུའི་གཞི་ རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་གི་འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་དང་ བཟོ་བཀོད་འབད་ནི་གི་ལྷོགས་གྲུབ་ཚད་ཅིག་ལས་བརྒལ་མེད་པ་ ལས་ རྫོང་ཁག་ཚུ་གིས་ མགུ་རྟོག་རྒྱལ་ཡོད་མི་གཞི་རྟེན་མཐུན་རྐྱེན་གྱི་ལས་འགུལ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ལུ་རེ་དགོས་འཐོན་ཏེ་འདུག། དེ་འབད་མ་ད་ མང་ཤོས་ཅིག་ནང་རང་ ལས་ཁུངས་ཀྱི་ གཙོ་བོ་ཚུ་ལས་བརྟེན་ ལཱ་ཚུ་ཕྱི་སྟེ་འདུག།

ང) དམིགས་བསལ་གྱིས་ རྒྱལ་ཁྲིམས་འབྲེལ་འཁམས་ཀྱི་འཆར་དོན་ཚུ་བྱུང་པའི་སྐྱབས་ལུ་ བྱེད་ལེན་གྱི་ལཱ་ (རྒྱ་བཀྲམ་སྤེལ་ འགོ་བཙུགས་སའི་བཟོ་བཀོད་ཚུ་ ཡང་ན་ རྒྱ་འདི་ རྒྱལ་ཁྲིམས་བསྟུ་གསོག་འབད་ནི་དང་ ཁ་བསྐྱར་འབད་ནི་ དེ་ ལས་ ཚད་འཛིན་འབད་ནི་དེ་དོན་ལུ་བཟོ་མི་ ཞིང་ཆུའི་ བར་རིས་ལྷལ་ ཐིམ་ཕུག་ འོ་ལོ་ན་ རྒྱ་ཁྲིམས་

ལམ་ལུགས་) མཁོ་ཚད་དང་ལཱ་ནམ་སྟེ་མེད་པ་ལུ་འགྱུར་ མི་ བཟོ་བཀོད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཚུ་ཡང་རོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་ འཕྲུག་འབག་ཡོད་པ་དང་ རག་ རོ་ཚུ་གིས་གང་ཡོད་པ་ ཡང་ན་ རྒྱ་སྤྲོད་འཕྲུལ་འབད་དེ་ འདུག། འ་རྒྱུ་ གནས་སྤངས་ཚུ་གིས་ མི་སྡེ་ཚུ་ རྒྱ་ དགོན་པའི་གནས་སྤངས་བསལ་ནི་དེ་དོན་ལུ་ ཐབས་ མེད་པར་ རྒྱ་སྐྱོད་འབད་ནི་དང་ རྒྱལ་ཁྲིམས་འཁམས་ཀྱི་ དགོས་ཐོན་ཨིན་པས།

འབྲུང་ཁུངས་: རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཕྱོད་ཞིབ་དབང་འཛིན།

དཔེ་འབད་བ་ཅིན་ ཐིམ་ཕུག་ རྒྱལ་སྤྲོད་གཡུས་ཚན་ནང་ ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་གནས་དགུན་གྱི་སྐྱབས་ལུ་ འཕྲང་རྒྱ་བརྒྱུ་ཆ་ ༥༠ དེ་ཅིག་མར་འབབ་འབྲེལ་ལུ་བརྟེན་ འཕྲང་རྒྱ་མ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་ཐོན་ཏེ་འདུག། རྒྱལ་ གཞུང་ཕྱི་ཕྱོད་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཡུས་ཚན་འདི་ འཕྲང་རྒྱ་དང་ཞིང་ཆུ་གཉིས་པོ་ཆ་ར་ འོ་ལོ་ན་རྒྱ་ཁྲིམས་ (བར་ རིས་ལྷལ་ བ་) ལུ་བརྟེན་མ་ཨིན་སྟེ་ཤེས་ཅི། ས་གནས་དེ་ནང་ ལྷ་སྐྱོར་འབད་བའི་སྐྱབས་ འོ་ལོ་ན་གི་རྒྱ་འདི་ ཕྱི་

འདམ་གྱི་ཚུ་གཡུར་ནང་མ་ལྟོད་པའི་རྟེ་མ་ མི་ཌར་༡༠༠ དེ་ཅིག་གི་རིང་ལུ་ ས་གི་ཚུ་གཡུར་ནང་ལས་སྤྱོད་ འཕྱོད་ ཡོད་པ་སྤྱོད་ མཐོང་ཅི། ག་དེ་འབད་རུང་ ཚུ་བསྐྱེད་ཡར་བྱུག་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ ཚུ་ཚད་འཛིན་འབད་ནིའི་བཟོ་ བཀོད་ལེགས་ཤོམ་མེན་འདུག། ད་རུང་ མི་ཌར་༡༠༠ དེ་ཅིག་གི་ས་ཁར་ གཞི་རྟེན་མཐུན་ཁྱེན་ཚུ་ ལང་མ་སྤྱོད་ མི་ལས་བརྟེན་ ཚུ་སེམ་འཛུལ་འབད་མི་ལུ་བརྟེན་ ཞིང་ཚུ་གི་འབོར་ཚད་འདི་ མར་འབབ་སོང་སྟེ་འདུག།

ཅ) གནད་དོན་རོ་མའི་ནང་ འཆར་གཞི་དང་བཟོ་བཀོད་ཚུ་ མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ གསར་སྤང་རྫོང་ཁག་ནང་ ས་གི་ཚུ་ གཡུར་ཡིན་མི་ དགའ་ལྷན་ཞིང་ཚུའི་གཡུར་བ་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༤ ལུ་ ཚུ་རུད་ཀྱིས་འཕྲུགས་བདའ་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ ཀྱི་ལོ་ནང་ ཞིང་ཚུའི་གཡུར་བ་འདི་ རྫོང་ཁག་གིས་ འཕྲུང་ཚུའི་གཙོ་རིམ་ལས་འགུལ་(པར་རིས་ ༡)གྱི་འོག་ལུ་ ཡོག་སྟེ་ ཅི་ས་གིས་སྤྱོད་ཡོད་པ་ཡིན། བཟོ་སྐྱེད་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ནང་ལེན་དང་ ཚུ་གཡུར་ མི་ཌར་༣༠༠ ཚུ་རུད་ཀྱི་མེད་པ་བཏང་ཡོད་རུང་ རྒལ་ལས་ ཡོག་སྟེ་ཉམས་བཙས་འབད་ཅུག། ཡིན་རུང་ མཐུག་ བསྐྱེད་པའི་རྒལ་ལུ་ ཚུ་གཡུར་མི་ཌར་༡༥༠ ཚུ་རུད་ཀྱིས་མེད་པ་བཏང་ཡོད་པ་ད་ ད་རེས་ཚུན་ ཉམས་གསོ་མ་འབད་ བར་འདུག། འཕྲུལ་འཕྲུལ་ར་ཐོན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ལུ་ བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་ཚུ་གིས་ ཚུ་རུད་བཀག་ ཚུགས་པའི་ཐབས་ཤེས་རྟོག་རྟོག་རིལ་ར་ཅིག་ བཏོན་བཏོན་མེན་འདུག།

པར་རིས་ ༡ པ། གསར་སྤང་རྫོང་ཁག་ ལུ་སྤྱོད་མེད་འོག་ནང་གི་ དགའ་ལྷན་ཞིང་ཚུའི་གཡུར་བ།

ཆ) གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ལུ་ 'འཆར་གཞི་གསར་བཏོད་འབད་ནི་དང་ བཟོ་བཀོད་འབད་ནི་ དེ་
 ལས་ བཟོ་སྐྱོན་འཕུལ་རིག་གི་དོན་ལུ་ རྩོམས་གྲུབ་གོང་འཕེལ' གྱི་འགན་དབང་འདུག། ཨིན་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་
 ཕྱི་ཁྱིམ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ འཕུང་ཚུའི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་བཅིས་ཏེ་ གྲོང་
 གསེབ་འཕུང་ཚུ་བཟུམ་སྤེལ་ལས་འཆར་གི་ འགན་ཁག་ཕོག་མི་འཕུལ་རིག་པ་ཚུ་གིས་ ད་ལྟོ་བར་ན་ཡང་ ཅུས་
 ཚོད་ཡོལ་བའི་བཟོ་བཀོད་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་པ་ལས་ དེ་གིས་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོ་དྲོད་
 བཟུམ་མའི་ དེང་སང་གི་དཀའ་ངལ་ཚུ་བསལ་མི་ཚུ་གས་དོ་ཡོད་པ་ཨིན། ཁོང་གིས་ སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལས་ཚུར་
 འབྲུག་གི་གྲོང་གསེབ་ཚུ་བཟུམ་སྤེལ་གྱི་དཔེ་རིས་ལག་དེབ་འདི་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ ད་ལྟོ་ཡོད་
 པའི་གནས་སྤངས་དང་ རྩའི་འཛིན་སྐྱོང་གི་གསར་བཏོད་ཚུ་ གསལ་སྟོན་མ་འབད་བར་ཡོད་པ་ལས་ ཅུས་མཐུན་
 བཟོ་སྐྱོན་མིན་འདུག། མང་ཤོས་གྱིས་ར་ དེང་སང་གི་བཟོ་བཀོད་གྱི་གཞི་རྩ་དང་ བསལ་བྱོད་གནས་སྤངས་བཀག་
 ཚུ་གས་པའི་ཐབས་ཤེས་ དེ་ལས་ འཕུལ་རིག་གསར་པ་ དཔེར་ན་ རྒྱ་བཟོན་བཟོ་བཀོད་དང་ རྒྱ་བཟུམ་སྤེལ་གྱི་
 ལམ་ལུགས་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ གོམས་འདྲིས་མ་ཚུ་ད་པས། དེ་མ་ཚད་ ཁོང་ཆ་ཁུབ་གྱིས་ གཞི་དོན་འདི་ཚུ་ནང་
 སྦྱོང་བཅར་ཚུ་ ལངས་སྟེ་ མ་ཐོབ་པར་འདུག།

ཐིག་ཁྲམ་༤ པའི་ནང་ རྫོང་ཁག་གི་བཟོ་རིག་པ་ཚུ་དང་ འཕུལ་རིག་པ་ཚུ་གིས་ ཐོབ་མི་སྦྱོང་བཅར་གྱི་བཟུང་དོན་ཚུ་གསལ་
 སྟོན་འབད་མ་ཨིན།

ཐིག་ཁྲམ་༤ པ། རྫོང་ཁག་བཟོ་རིག་པ་ཚུ་དང་ འཕུལ་རིག་པ་ཚུ་གི་སྦྱོང་བཅར་ཁག་སལ།

ཨང་།	རྫོང་ཁག།	བཟོ་རིག་ /འཕུལ་རིག་ པའི་གྲངས་ཁ།	ཉམས་སྦྱང་།	སྦྱོང་བཅར་ ཐོབ་ཡོད་པའི་ དུམ་སྟོམས་ གྲངས་ཁ།	སྦྱོང་བཅར།
༡	བསྐྱ་དགའ་ཚལ།	༡༤	ལོ་ངོ་༡༠-༣༥	༡ ལས་༣	གྲོང་གསེབ་འཕུང་ཚུ་བཟུམ་སྤེལ་ལས་འཆར་ གྱི་བཟོ་བཀོད་དང་ ཕྱི་ཁྱིམ་གྱི་ཚུ་མཛོད་ བཟོ་སྐྱོན།
༢	གསར་སྤང་།	༡༩	ལོ་ངོ་༡༠-༣༩	༡ ལས་༣	གྲོང་གསེབ་འཕུང་ཚུ་བཟུམ་སྤེལ་ལས་འཆར་ དང་ ཞིང་ཚུའི་བཟོ་བཀོད།
༣	དར་དཀར་ན།	༩	ལོ་ངོ་༣-༡༡	༩ ལས་༤	ས་གཤིས་ལྗོག་ཤུགས་ཀྱི་རྟེན་རྫིང་གཞི་དང་ ས་གཤིས་ལྗོག་ཤུགས་ཀྱི་ཞིང་ཚུའི་བཟོ་ བཀོད།
༤	དབང་འདུས་ཕོ་ ཐང་དང་ སྤུ་ན་ ཁ།	༩༠	ལོ་ངོ་༡-༣༡	༩ ལས་༥	ས་གཤིས་ལྗོག་ཤུགས་ཀྱི་ཞིང་ཚུའི་ལམ་ལུགས་ གྱི་བཟོ་བཀོད།

འབྱུང་ཁུངས་: རྫོང་ཁག་རང་སོའི་ བཟོ་རིག་སྟེ་ཚན།

ཀྱུལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ བྱད་རིག་གི་ལཱ་འབད་མི་ཚུ་གིས་ སླིག་མཐུན་གྱི་
སྤྱི་བདེ་བཟུང་བྱིན་མི་གི་གྲངས་ཁ་འདི་ ཚད་ཅིག་ལས་བརྒལ་མེད་པ་ད་ མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ར་ ལག་ལེན་དངོས་
བསྟར་གྱི་ཉམས་སྦྱང་ལས་བརྟེན་ཏེ་ མཁས་མཆོག་གི་ཤེས་ཡོན་ཚུ་འཐོབ་ཚུགས་ཏེ་འདུག།

རྫོང་ཁག་ཚུ་ནང་ མི་སྟོབས་གྱི་ལྷན་ཁག་གྲུབ་ལུ་ གདོང་ལེན་འབྱུང་དོ་ཡོད་མི་འདི་ འོས་མཐུན་གྱི་མི་སྟོབས་གོང་འཕེལ་གྱི་
འཆར་གཞི་མེད་མི་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་མ་འབད་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་
ཨིན་མས། གནད་དོན་འདི་ཚུ་ མ་བསལ་བར་བཞག་པ་ཅིན་ མཐའ་མཐུག་ལུ་ ས་གཤིས་གནས་སྤངས་གྱི་ཉེན་ཁ་ཡར་སེང་
འགྱུ་ཞི་དང་ འཕྲལ་འཕྲལ་འབད་ར་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ལུ་གཞོན་སྟོན་འབྱུང་སྟེ་ རིན་གོང་ཡར་སེང་འགྱུ་ཞི་དང་ རྒྱ་བྱམས་
སྤེལ་འབད་ནི་འུས་པ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ གློ་གྲངས་མེད་པའི་རྒྱ་བྱམས་སྤེལ་འདི་ ཉེང་སྐལ་ར་སྟབས་མ་བདེཝ་བཟོ་ནི་ཨིན་
པས།

3.2.2 འཕྲལ་རིག་གི་ལྷན་ཁག་གྲུབ།

1. ས་གཤིས་བརྟོན་ནང་ འཕྲལ་རིག་གི་དང་ལེན།

ཀྱུལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་དང་གནས་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བའི་ནང་ ཚན་རིག་དང་འཕྲལ་རིག་གི་རྟེན་གཞི་ནང་ བཀག་ཆ་ཚུ་བྱུང་
སྟེ་འདུག། རྟེ་བ་འདི་ནང་ RADAR དང་ LiDAR བཟུམ་མའི་ ཉེར་མཁོ་འཁོ་ཆས་ཚུ་དང་ ཉེན་ཁ་དང་འབྲེལ་རི་
སབ་ཁྲ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ འཕྲལ་ཆས་ཁོར་ན་ཚུ་དང་ བཅོས་མའི་རིག་པ་དང་ འཕྲལ་རིག་ལྷན་ཁག་གྲུབ་གི་ལྷན་ཁག་ དེ་ལས་
གནས་སྤྱད་དང་བཟོ་བཀོད་གྱི་དོན་ལུ་ གློ་གྲངས་བྱུང་འཕགས་གྱི་མཐུན་ཆུན་ཚུ་དགོ་ནི་ཨིན་མས།

འཕྲལ་རིག་འདི་ཚུ་ ས་གཤིས་དང་ རྒྱ་ཁམས་རིག་པའི་དཔེ་བཀོད་དང་ སྟོན་བཤད་གྱི་དོན་ལུ་ གློ་གྲངས་ཚུགས་པའི་ འགོ་
གནས་སྤྱད་བྱིན་ནིའི་དོན་ལུ་ མེད་ཐབས་མེད་པ་ཅིག་ཨིན། ད་རུང་ འཕྲལ་རིག་ཚུ་ མཁྱོགས་ཅགས་སྟེ་ འགྱུར་འགྱུ་མི་ལུ་
བརྟེན་ གདོང་ལེན་སྟོན་སྟེ་ར་ཐོན་ཏེ་ཡོད་པ་དང་ དཔུལ་འབྲེལ་གྱི་དཀའ་ངལ་ལུ་བརྟེན་ རྟེ་བ་གིས་ འཕྲལ་རིག་ཚུ་དང་
འབྲེལ་བསྟན་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རིམ་ལུགས་དང་ལག་ཆས་ཚུ་ ཡར་ཅག་གྲངས་མ་ཚུགས་པར་འདུག།

འཕྲལ་ཆས་ལང་མ་སྟེ་མེད་མི་དེ་གིས་ རྒྱར་གནས་གནས་གཤིས་རིག་པའི་གནས་སྤྱད་དང་བརྟོན་ཚུ་ལང་མ་སྟེ་མི་ཐོབ་ནི་དང་
གློ་གྲངས་མ་ཚུགས་པའི་ས་གཤིས་ཀྱི་སྟོན་བཤད་བྱུང་ནི་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་གཞོན་ཉེན་ཚུ་ ཡར་སེང་འགྱུ་ཞི་
ཨིན་པས། དེ་གིས་ ས་གཤིས་ལྷོག་ལྷོགས་ཀྱི་གོང་འཕེལ་དང་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཆ་བས་ཆེན་མར་ཕབ་གྱི་དོན་ལུ་ ཡུན་རིང་གི་མར་
ཕབ་དང་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ཚུ་ བཟོ་ནི་དང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ཚུ་ ཅ་བརྟན་མེད་པ་བཟོ་མཁོ་ཨིན།

4. འཕུང་ཆུ་དང་ཞིང་ཆུའི་ལས་འཆར་ཆུ་ནང་འཕུལ་རིག་དང་ལེན།

ཆུའི་ལས་ཁུངས་འདི་ ཡུན་བརྟན་འཕུང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་གི་དོན་ལུ་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་འཕུལ་རིག་ཆུ་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་ནི་དང་ གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་ དེ་ལས་ དར་ཁྱབ་གཏང་ནི་གི་ འགན་ཁུར་ཕོག་ཡོད་པ་དང་ གཞི་རྟེན་ མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་འདི་ འཕུང་ཆུ་དང་ཞིང་ཆུའི་དོན་ལུ་ གསར་གཏོད་འབད་ནི་དང་ དེ་ན་ཐང་ཅན་བཟོ་ནི་ དེ་ ལས་ ཡུན་བརྟན་གྱི་གཞི་རྟེན་མཐུན་ཆེན་/འཕུལ་རིག་ཆུ་ དར་ཁྱབ་གཏང་ནི་གི་འགན་དབང་འདུག།

ཆུའི་ལས་ཁུངས་ནང་ འཕུང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་ཡར་ཕྱག་གི་དོན་ལུ་ གལ་ཅན་གྱི་འཕུལ་རིག་ ཆུ་མཛོད་གྱི་ལམ་ལུགས་དང་ ཆུ་ འཛུགས་ཐོན་འབད་མི་ཆུ་ བདའ་བྱུན་ནི་དོན་ལུ་ ཆུའི་མི་ཁར་དང་ ཚོར་ཆས་ དེ་ལས་ འཕུལ་སྤྱོད་རིམ་ལུགས་ཆུ་དང་ བན་ དོན་འཕུལ་རིག་ལུ་བརྟེན་པའི་ཐབས་ཤེས་བཟུམ་མའི་ Internet of Things གི་ཐབས་འཕུལ་ཆུ་ གསར་འཛོལ་ འབད་ནི་དང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་གཏོང་ལན་བྱུང་སྟེ་འདུག། གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་འདི་ གསར་གཏོད་དང་ ཡུན་བརྟན་ཅན་གྱི་རྟེན་གཞི་/འཕུལ་རིག་ཆུ་ ཡར་ཕྱག་གཏང་དགོཔ་སྟེ་ཨིན་རུང་ ས་གནས་གཞུང་གི་ གནས་རིམ་ནང་ གསར་གཏོད་ཚད་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་འབད་འབདམ་མིན་འདུག།

བསལ་འཕུ་འབད་མི་ འཕུང་ཆུ་དང་ཞིང་ཆུའི་ས་ཁོངས་ཆུ་ནང་ ལྷ་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ མཐུན་ཆེན་ཆུ་ གཙོ་བོ་ར་ རྒྱུ་ ཅུས་གྱི་ཨིན་མ་ (ལྷ་རྟོག་3.6 དང་ 3.2 (3)) དང་ འདི་ནང་ འཕུལ་སྤྱོད་དང་ ཅུས་ཐོག་ལྷ་རྟོག་ཅ་ཆས་ ཡང་ན་ ཡར་ ཐོན་ཅན་གྱི་ས་གཤིས་ལྷོག་ལུགས་གྱི་གསར་གཏོད་ཆུའི་སྐབས་བྱེད་མིན་འདུག། འདི་གིས་ སྤྱོད་བྱས་གནས་ཚད་ནང་གི་རེ་ འདུན་དང་ དེང་སང་གི་འཕུལ་རིག་ཆུ་ དངོས་སུ་སྟེ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་གི་ཉིས་གྱི་བར་ནའི་ཁྱད་པར་གསལ་སྟོན་འབདམ་ ཨིན། ཨིན་ཏེ་ར་འབད་རུང་ གྲོགས་རམ་མ་དངུལ་བྱིན་མའི་ལས་འཆར་དག་པ་ཅིག་གིས་ གོང་འཕེལ་ཅན་དང་ ཡང་ན་ འཕུལ་རིག་གསར་པ་ཆུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་པ་ད་ འདི་གིས་ དམིགས་གཏང་ཅན་གྱི་མ་ཙཱ་གཞི་བཙུགས་གྱི་ཐོག་ལས་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་བའི་སྐབས་ འདི་ཉི་ཁུས་པ་ཡོད་པའི་བན་མཚོན་སྟོན་མེན་ཨིན།

འ་བྲི་ཚད་འཛིན་ཆུ་ཡང་ ལས་སྟེ་ཆུ་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ འགན་དབང་ཆུ་ཁ་བཀམ་སྟེ་ཡོད་མི་དང་ འཕུལ་ཆས་དང་ལེན་གྱི་ ཐབས་བྱས་ཆུ་ གསལ་ཏྲིག་ཏྲི་མེད་མི་དང་ འཕུལ་རིག་མཁས་མཚོག་ལང་མ་སྟེ་མེད་མི་ དེ་ལས་ དེང་སང་གི་རིམ་ལུགས་ཆུ་ གི་དོན་ལུ་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་དཀའ་ངལ་ཡོད་མི་ཆུ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་མས། དེ་འབད་ནི་འདི་གིས་ འཕུང་ཆུ་དང་ཞིང་ཆུའི་ ལས་འཆར་ཆུ་ ས་གཤིས་འཇུར་བ་ལས་བརྟེན་པའི་ ཉན་ཁ་བྱུང་སྟེ་ར་སྟོན་ནི་ཨིན་པས།

ཆུའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྐབས་མི་ནང་ ཉེ་མ་ལས་ར་ ཆུའི་ལམ་སྟོན་སའ་ཁའི་ནང་ལུ་ འཕུལ་རིག་གི་ཁྱད་ནམ་ཆུ་ཡང་ཚུད་དེ་ ཡོད་པ་ལས་ འཕུལ་རིག་ཆ་འཛུགས་གི་དོན་ལུ་ གཞིགས་བསལ་གྱི་ལམ་སྟོན་དགོཔ་མིན་འདུག་ཟེར་ཨིན་མས། འདི་གི་ཆབ་ ལུ་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་ཐོན་སྐྱེས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་འདི་ ཅུས་མཐུན་དང་རྒྱ་སྤྱོད་གཏང་དགོཔ་པའི་ཐོས་སྟོན་འབད་ཡི།

ད་རུང་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྤྲོད་མེད་ནང་ ལྷོགས་སྤྲོད་ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་གི་ཐབས་ལམ་འདི་ རང་སོའི་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་འགན་ཁུར་གྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོས་ཡིན་མ་དང་ མཐུན་མོང་གི་གནད་དོན་ཚུ་གི་ཐད་ཁར་ འགོ་ ཁྲིད་འབད་མི་ལས་སྡེ་ཅིག་ དགོས་འདུག་ཟེར་བཤད་ཅི། དཔེ་འབད་བ་ཅིན་ འཕྲུལ་རིག་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་ནང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་དང་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་གཉིས་ མཉམ་རུབ་འབད་དགོས་དང་ མཐའ་འཁོར་དང་ ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་ འགོ་ཁྲིད་ འབད་དགོས་ཡིན།

གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འབད་བ་ཅིན་ ས་གནས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ ཉེ་མ་ལས་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་མི་ ས་གཤིས་ལྷོག་ཀྱིས་ཅན་གྱི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ལས་སྟོན་བཟོ་ནི་བཅིས་ཏེ་ ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ རང་སོའི་ལྷོགས་ གྲུབ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ལས་སྡེ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་དོ་ཟེར་བཤད་ཅི། ཡིན་རུང་ ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་འདི་ གཅིག་གླིལ་ འབད་དགོས་འདི་གལ་ཅན་ཅིག་ཡིན་མ་དང་ འགོ་ཁྲིད་འབད་ནི་གི་འགན་ཁག་འདི་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་ ལས་ཁུངས་ལུ་ཕྱོགས་ཡིན། ད་རུང་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཁོང་གི་ལྷོགས་སྤྲོད་ལས་སྡེ་ལའི་རྒྱ་ཁྱོན་ཚུ་ལས་བརྟེན་ བར་འཛུལ་ འབད་ནི་ནང་ཡང་ ཐོག་ས་ཆགས་ཞུགས་ཏེ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི།

འཕྲུལ་རིག་གི་ཐད་ཁར་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཤད་མི་ནང་ འཕྲུག་མི་སེར་རྒྱ་མོར་གཞི་བབྱུང་གི་ བརྟེན་དོན་འཕྲུལ་རིག་མཁས་མཆོག་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ལས་འགྲུལ་གཞི་བཙུགས་དང་ལག་ལེན་དང་ ཉམས་བཅོས་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ལས་འཆར་སྒྲོམ་ཚུ་གི་ཐད་ཁར་ SCADA གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་ཟེར་ ཡིན་པས། ཡིན་རུང་ འབད་ཚོལ་བསྐྱེད་མི་འདི་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་མ་འགྲོལ་ལས་ ཁོང་ལུ་ རྒྱུན་མཐུན་དེ་བཞག་ནི་ནང་ གདོང་ ལན་ཚུ་བྱུང་ཅུག། ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཀོད་མེད་ནང་ འཕྲུལ་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་ འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ དོན་སྤྲོད་ཅན་སྤེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་མཐུན་གྱི་སྤྱོད་བཅར་དང་ ལྷོགས་སྤྲོད་ཡར་ཤུག་གཏང་དགོས་ཡོད་རུང་ མ་དངུལ་ལང་མ་ སྤེ་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ འདི་བབྱུང་གི་ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་ ཐོ་ཕྱོགས་སྤེ་འདུག།

རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་ཐུང་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྷོ་བ་གིས་ དཔལ་འབྱོར་ཡོངས་ཁྱབ་ཀྱི་ལྷོགས་སྤྲོད་ (economy-wide capacity) བཟོ་དགོས་པའི་གཙོ་རིམ་བརྟེན་པའི་ཁར་ གཙུག་སྤེའི་ལྷོགས་སྤྲོད་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་ནང་ སྤྱོད་བཅར་དང་ ཤེས་རིག་སྤེལ་ཁར་རྒྱ་ཅིག་ཁར་བསྒྲོམ་དགོས་གལ་ཉེ་བའི་སྐྱོར་ལས་ གཙོ་རིམ་བཀོད་དེ་འདུག།

ལས་སྡེ་ག་ར་གིས་ ལྷོགས་སྤྲོད་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་འདི་ གཙོ་བོར་ མ་དངུལ་ལོགས་སུ་སྤེ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ ཐོག་ས་ ཆགས་བྱུང་མས་ཟེར་བཀོད་ཅི། ཁོང་གིས་སྤྲོད་མེད་ནང་ ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ མཁས་རྩལ་ཅན་ཚུ་ ཉུང་སྤྱི་ཅིག་ ལས་མེད་རུང་ དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་ མཁས་རྩལ་ཅན་ཚུ་ ལས་སྡེ་ཚུ་ནང་ལས་པར་ བརྒྱ་མོར་འབད་མི་འདི་གིས་ གཙུག་ སྤེའི་ལྷོགས་སྤྲོད་ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ག་ར་ལུ་ཕན་ཐོགས་འབྱུང་འོང་ཟེར་བཤད་ཅི།

འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ བཙོན་ཁྲིམས་དང་ཐབས་ཤེས་བཏོན་མི་ཚུ་ལུ་ རོས་ལེན་འབད་མེན་ཅུང་ རྒྱལ་གཞུང་
 ཕྱིས་ནིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ རྒྱུ་ལས་སྡེ་ཚུ་ནང་
 ལས་པར་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བསྐྱོད་དང་ འཕྲུལ་རིག་ལག་ལེན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ བན་ཅུས་ཅན་སྟེ་ གཅིག་སྒྲིལ་འབད་མ་
 ཚུགས་པར་རང་འདུག། འཕྲུལ་རིག་དང་ ས་གཤེས་འབྲེལ་མཐུན་བཟུམ་མའི་ ལྷ་མང་ས་གོ་ཚུ་ནང་ལས་པར་ ཡུན་བརྟན་
 ཅན་གྱི་ རྩོམ་གསུམ་གོང་འཕེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་དང་ མ་དངུལ་ལང་མ་སྟེ་མཁོ་སྟོན་འབད་ནི་ དེ་ལས་ འགོ་བྱེད་འབད་མི་
 གསལ་ཏོག་ཅིག་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ གཞུག་སྟེའི་གྲྭ་སྒྲིག་དང་ ཡུན་བརྟན་ལུ་ ཐོ་ཕོག་སྟེ་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ནིབ་དབང་
 འཛིན་གྱིས་ རོན་སྒྲིན་ཅན་དང་ ཡུན་བརྟན་གྱི་ས་གཤེས་རྩོག་ཁྲིམས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་འབྲུབ་ནི་དོན་ལུ་ གཞུག་སྟེའི་
 འགན་ཁུར་ཚུ་ཉིང་སངས་སྟེ་དབྱེ་བ་བྱེ་མི་དང་ ལས་སྡེ་ཚུ་གི་བར་ན་ མཉམ་ཁུབ་གོང་འཕེལ་གཏང་མི་ དེ་ལས་ ཡུན་རིང་
 གི་རྩོམ་གསུམ་གྲུབ་གོང་འཕེལ་ངེས་བརྟན་བཟོ་མི་ འབྲེལ་མཐུན་ཅན་དང་ ཐོན་སྐྱེད་ལང་མ་སྟེ་ཡོད་པའི་ཐབས་ཤེས་གྱི་དགོས་མཁོ་
 ཡོད་པ་སྟེ་ བཀོད་པ་ཨིན།

3.3 ས་གཤེས་གྱི་མ་དངུལ།

འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དོན་ལུ་མ་དངུལ་མཁོ་སྟོན་འབད་ནི་འདི་ ཡར་རྒྱས་འགྱུར་བའི་བསྐྱར་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་གིས་ འབྲེལ་
 མཐུན་གྱི་འཆར་གཞི་ཚུ་དང་ ལས་འགུལ་ཚུ་གི་འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་དང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ལག་ཆེ་ཤོས་
 ཅིག་ཨིན། འབྲེལ་མཐུན་གྱི་འབད་ཚུལ་ཚུ་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཡོན་བརྟན་གྱི་མ་དངུལ་དགོས་གཤམ་ཆེ། ཡུན་
 བརྟན་ཅན་གྱི་མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་པ་ཅིན་ འབྲེལ་མཐུན་འདི་ རོན་སྒྲིན་ཅན་སྟེ་བསལ་མི་ཚུགས་ནི་ཨིན་པར་ སྒྲོན་འགོག་
 འབད་ནི་མེན་པར་ གཞི་ལན་གྱི་ཐབས་ལམ་རྒྱང་མ་གཅིག་འོང་ནི་ཨིན་པས། འབྲེལ་ཐབས་ལམ་འདི་གིས་ ཡུན་བརྟན་གོང་
 འཕེལ་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་མི་འབད་ནི་ཨིན་པ་ལས་ མཐར་ཐུག་ལུ་ ཟད་འགོ་སྒྲོམ་གནས་ནི་ཨིན་པས།

ས་གཤེས་འཕྲུར་བསྐྱོད་མྱིད་ཀྱིས་གྱི་དོན་ 3.1 པ། དངུལ་འབྲེལ་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་ཕྱིས་བཤད་ཀྱིས་ ས་གཤེས་གྱི་མ་དངུལ་གྱི་
 ཐང་ཁར་ གཤམ་གསལ་ཚུ་བཀོད་དེ་འདུག་:

3.1.1 རྒྱལ་ཡོངས་ཐོན་སྐྱེད་འཚོལ་སྐྱབ་གྱི་ཐབས་བྱས་གྱི་ཆ་ཤས་དང་ ཡང་ན་ རྒྱབ་སྐྱོར་བཙུག་ཏེ་ ཡུན་བརྟན་གོང་འཕེལ་
 གྱི་ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་ ལྷན་ཐབས་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ས་གཤེས་མ་དངུལ་ཚུ་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་མཉམ་
 ལས་ཚུ་ དེ་ལས་ གྲོགས་རམ་བྱིན་མི་ཚུ་ལས་ གཙོ་རིམ་ཅན་གྱི་ས་གཤེས་དང་ལེན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ས་གཤེས་གྱི་མ་དངུལ་
 ལེན་ནི་དོན་ལུ་ ལ་གསལ་ཅན་དང་ མཉམ་འབྲེལ་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་ཐབས་ཤེས་ངེས་བརྟན་བཟོ་དགོ།

3.1.2 གཙོ་རིམ་ཅན་གྱི་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བསྐྱོད་གྱི་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་འཆར་དངུལ་དང་ མ་དངུལ་ དེ་
 ལས་ ས་གཤེས་འཕྲུར་བསྐྱོད་གྱི་དང་ལེན་གྱི་ནང་འཕོད་ཞལ་འདེབས་ཚུ་བཙུག་ཏེ་ ཐོན་ཁུངས་སྒྲུ་ཆོགས་ལས་ མ་དངུལ་ཚུ་
 ལང་མ་སྟེ་ བགོ་བཟུམ་འབད་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་དགོ།

3.1.3 **ཀྱུལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་ཚུ་ལུ་གནས་ནི་དང་** **མི་དམངས་སྐྱེར་སྡེ་མཉམ་ལས་** (Public Private Partnership) **དང་** **ས་གཤིས་འཕྲུར་བཟོད་མ་དངུལ་ཚུ་བཅིས་ཏེ་** **ཀྱུལ་སྤྱིའི་ས་གཤིས་གནས་སྟངས་དང་འབྲེལ་བའི་** **མ་དངུལ་ཚུ་གི་ཀྱབ་སྐྱོར་ཐོག་ལས་** **ས་གཤིས་འཕྲུར་བཟོད་ནང་ལུ་** **སྐྱེར་སྡེའི་མ་ཚུ་བཅུགས་བཞག་འབད་ནི་ནང་** **ཀྱབ་སྐྱོར་** **དང་གོང་འཕེལ་གཏང་དགོ།**

3.1.4 **ཀྱབ་སྐྱོར་གི་དགོས་མཁོ་ཡོད་མི་དང་** **ཐོབ་ཡོད་མི་ཚུ་གི་** **དངས་གསལ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་** **གཞུང་གི་འཆར་** **དངུལ་རིམ་ལུགས་བརྒྱུད་དེ་** **ས་གཤིས་དང་ལེན་གི་དོན་ལུ་** **ནང་འཁོད་དང་ཀྱུལ་སྤྱི་ལས་** **མ་དངུལ་ཀྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་མི་ཚུ་** **བཟུ་རྒྱུ་དང་སྟུན་ཏུ་འབད་དགོ།**

ཀྱུལ་གཞུང་ཕྱི་ཁྲིམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ **ས་གཤིས་ཀྱི་མ་དངུལ་གི་ཐད་ཁར་** **གཤམ་འཁོད་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།** The

1. **ཨེ་ཤི་ཡ་གི་** **གོང་འཕེལ་འགྲོ་བའི་བསྐྱར་གི་ཀྱུལ་ཁབ་ཚུ་ནང་** **འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས་ས་གཤིས་འཕྲུར་བཟོད་ཀྱི་** **ཆིངས་ཡིག་གི་** **ས་གཤིས་མ་དངུལ་གི་ཁྱད་རིག་གི་བརྟག་ཞིབ་འདི་** **འབྲུག་ཀྱུལ་ཁབ་ཀྱི་** **མཐའ་འཁོར་གནས་** **སྟངས་སྟུན་ཚོགས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་འབད་དེ་** **བན་སྤྱོད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་བཟོ་ཡོད་པ་དང་** **དེ་གིས་** **ཨེ་ཤི་ཡ་གི་** **གོང་འཕེལ་འགྲོ་བའི་བསྐྱར་གི་ཀྱུལ་ཁབ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་** **ས་གཤིས་མ་དངུལ་འཛོལ་སྦྱབ་དང་** **ཐོབ་ལམ་གི་** **ཐབས་བྱས་བཟོ་ནི་ནང་ཕན་འདབས་འབད་ནི་ཨིན་པས།** **དེ་གིས་** **སྤྱི་ལོ་** **2027** **གི་བར་མཚམས་ཚུན་** **ལུང་** **ཕྱོགས་ཀྱི་དོན་ལུ་** **ས་གཤིས་མ་དངུལ་གི་འབྲུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་ཚུ་** **ངོས་འཛིན་འབད་ཅུག།** **འབྲུག་ཀྱུལ་ཁབ་ཀྱི་** **དོན་ལུ་** **འཁྱེ་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་གི་གཤམ་ཁར་** **གཤམ་འཁོད་ཚུ་ཚུད་པ་ཨིན་**

- ✓ **ཀྱུལ་ཡོངས་ས་གཤིས་སློ་གཏང་མ་དངུལ་:** **འབྲུག་རང་བཞིན་གནས་སྟངས་ཉམས་སྲུང་སློ་གཏང་མ་** **དངུལ།**
- ✓ **ཀྱུལ་སྤྱིའི་མི་དམངས་མ་དངུལ་:** **ཇི་སི་ཨེམ།** **ཇི་ཨི་ཨེམ།** **འབྲེལ་མཐུན་མ་དངུལ་(ད་ལྟོ་** **ཁྱོད་ཀྱུད་དང་** **གཞོན་སྐྱོན་མ་དངུལ་)།**
- ✓ **ས་གཤིས་མ་དངུལ་གཞན་:** **ས་གཤིས་གསར་བཏོད་མ་དངུལ་** - **ས་གཤིས་ལྗོག་ཤུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་མོ་** **བཏབ་ལས་རིམ།**
- ✓ **སྐྱ་མང་དངུལ་འབྲེལ་གཙུག་སྡེ་:** **ཨེ་ཤི་ཡཱ་གོང་འཕེལ་དངུལ་ཁང་དང་** **འཛམ་གླིང་དངུལ་ཁང་** **(བསྐྱར་བཟོ་དང་གོང་འཕེལ་གི་ཀྱུལ་སྤྱིའི་དངུལ་ཁང་)།**

ས་གཤིས་གནས་སྟངས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ཤེས་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ **ས་གཤིས་གནས་སྟངས་དང་འབྲེལ་བའི་** **ཐབས་ལམ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་** **སྐྱེར་སྡེ་ལས་མ་དངུལ་མཁོ་སྦྱབ་འབད་ནི་འདི་** **ཁ་སྐོང་གི་ཐོན་ཁུངས་དང་** **ས་**

གཤམ་མ་དངུལ་གྱི་ཐོབ་སྤྲོད་ཡར་དྲག་ནི་དོན་ལུ་ གཤམ་ཅན་ཅིག་ཡིན། ཡིན་རུང་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ས་གཤམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ལམ་གྱི་དོན་ལུ་ སྒྲེར་གྱི་མ་དངུལ་མེད་མི་འདི་ གསལ་རི་རི་སྤྱོད་ཤེས་ཚུགས་པས།

༡. ད་རུང་ འབྲུལ་རིག་བརྟག་ཞིབ་དང་འཕྲིལ་ཕྱ་ད་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣ དང་༢༠༡༤ གྱི་བར་ན་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་ རྒྱལ་སྤྱི་ས་གཤམ་མ་དངུལ་(འབྲེལ་མཐུན་བརྩིས་ཏེ་)ནང་ལུ་ ཡུ་ཨེས་རི་ས་ཡ་༢༠༤ ཐོབ་ཅུག། ཡིན་རུང་ བརྟག་ཞིབ་སྤྲོད་ཁྱད་ཉི་ནང་ལུ་གསལ་བཀོད་འབད་དོ་བཟུམ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་བརྩིས་ཏེ་ ཨེ་ཤི་ཡཱ་གི་གོང་འཕེལ་ འགྱུ་བའི་བསྐྱར་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ལུ་ ནང་འཁོད་ ཡང་ན་ ས་གནས་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཚུ་ལས་ ས་གཤམ་དང་ འབྲེལ་བའི་མ་དངུལ་ཐོབ་མི་ཚུ་གི་ ཀྱན་ཚང་གནས་སྤྱད་ཚུ་མིན་འདུག། གནས་སྤྱུག་འདི་ཚུ་ རྒྱབ་སྦྲོར་གྱི་ དགོས་མཁོ་ཡོད་མི་དང་ ཐོབ་མི་ཚུ་གི་དྲངས་གསལ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནི་ནང་ཁག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཡིན།

༢. ད་རུང་ ས་གཤམ་ཕྱོག་ཤུགས་མི་དམངས་དངུལ་འབྲེལ་འཛིན་སྐྱོང་༢༠༡༣ དང་ མི་དམངས་དངུལ་འབྲེལ་ འཛིན་སྐྱོང་༢༠༡༣ ཅན་མ་དང་ ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཐབས་བྱས་དང་དང་ལེན་འཆར་གཞི་༢༠༡༣-༢༠༡༤ གྱི་ མི་ དམངས་ཟད་འགོ་དང་དངུལ་རྩིས་འགན་འཁུལ་(PEFA)གི་བརྟག་ཞིབ་ནང་ལུ་ “ས་གཤམ་འགྱུར་བཟོད་གྱི་ ཟད་སོང་དང་ ས་གཤམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཟད་སོང་” ཟེར་མི་ག་ཅི་ཡིན་ན་གི་ ངེས་ཚིག་འབྲེལ་ནི་གི་ཐབས་ ལམ་ཐབས་ཤེས་ཚུ་མེད་པ་སྤྱོད་ཡོད་པ་དང་ དམིགས་བསལ་འཆར་དངུལ་གྱི་ཟད་འགོ་འཁྱེད་ཅི་མ་དང་ ལས་རིམ་གྱི་དབྱེ་ཨང་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ ངོས་འཛིན་མ་འབད་ཅུག། འཁྱི་ གནད་དོན་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༡ ལུ་ ལོ་ལྔ་འཆར་གཞི་༡༠ པའི་དོན་ལུ་ མི་དམངས་མཐའ་འཁོར་ཟད་འགོ་འཁྱེད་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་བསྐྱར་ ལས་ར་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཅུག།

༣. རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ཉི་ནང་ལུ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ནང་འཁོད་མ་དངུལ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཚད་ཅིག་ལས་བརྒལ་མེད་པ་དང་ རྒྱལ་སྤྱི་གོང་འཕེལ་གྱི་གྲོགས་རམ་འདི་ ད་ལྟོ་བར་ན་ཡང་ ས་གཤམ་དང་ ལེན་གྱི་མ་དངུལ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་གཙོ་བོ་ཅིག་ཡིན་ཟེར་བཀོད་དེ་འདུག། བྱལ་མའི་ལོ་རྒྱུ་ ༥ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ ས་གཤམ་འགྱུར་བཟོད་གྱི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དོན་ལུ་དགོ་ཉི་མ་དངུལ་འདི་ ད་ལྟོ་ཡོད་མི་ཐོན་ཁུངས་ལས་ལྷག་ སྟེ་འགྱུ་ནི་ཡིན་པས།

༤. རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གིས་ མ་དངུལ་ཡོངས་བསྟོམས་ རྩི་ལར་ཐེར་འབུམ་༡༣.༩ གི་དགོས་ མཁོ་ཡོད་པའི་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་གཙོ་རིམ་བདུན་དང་ ཕན་འདབས་གྱི་ལས་སྒྲུབ་ ངོས་འཛིན་འབད་དེ་འདུག། ཡོངས་བསྟོམས་འདི་ནང་ལས་ ཡུ་ཨེས་རི་ས་ཡ་༢༠༤.༩ ཐམས་པ་འདི་ ལོ་རྒྱུ་ ༡༥ གི་ནང་འཁོད་ལུ་གཞི་ བཅུགས་འབད་ནི་སྟེ་ འཆར་གཞི་བརྩམ་ཡོད་མི་ རྒྱུ་ལས་སྟེ་གི་དོན་ལུ་ བགོ་བཟུམ་འབད་དེ་འདུག།

བརྟག་ཞིབ་སྟན་ཞུ་ནས་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ མ་དངུལ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་འཛུགས་ཐབས་སྡེ་
 རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ནང་ འབྲུག་གི་ས་གཤིས་གནས་སྡངས་མ་དངུལ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་
 དངུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་^{༡༠} གི་ཐབས་བྱས་འཆར་གཞི་འོག་ལས་ཅིག་ཡིན་མི་ རང་བཞིན་སྤྱད་སྤྱོད་
 གི་མ་དངུལ་ དེ་ལས་ ཡུན་བརྟན་གོང་འཕེལ་གྱི་འཐུས་དང་ སྐར་སྡེ་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་
 གཞི་འོག་སྤྲོ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་མ་དངུལ་གྱི་འབྲུང་ཁུངས་ཅིག་སྡེ་
 གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག།

ཡིན་ཏེ་ར་འབད་རུང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་མ་དངུལ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་འཛོལ་ཐབས་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་གཙོ་རིམ་ཚུ་
 རྒྱལ་ཡོངས་དང་ ལས་སྡེ་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ གཅིག་སྤྱིལ་བཟོ་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་འདུག། དེ་གུ་ ཞལ་
 འདེབས་བྱིན་མི་གི་དགོས་མཁོ་དང་ ཁོང་གི་གནང་བ་དང་འབྲེལ་དགོཔ་ཡིན་པས།

༤. དངུལ་འབྲེལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་མི་གི་གནས་སྡངས་འདི་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ལོ་གཉིས་ཀྱི་དྲུས་
 མཐུན་སྟན་ཞུ་དང་འབྲེལ་ཡང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལས་ ༢༠༢༠ གི་བར་ན་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ ས་གཤིས་སྤྱད་
 སྤྱོད་མ་དངུལ་དང་ འཛུགས་སྐྱོང་མཐའ་འཁོར་མཐུན་རྒྱུ་ དེ་ལས་ འཛུགས་སྐྱོང་ཚོགས་མཐའ་འཁོར་གནས་
 སྡངས་ལས་རིམ་ལས་ རྩ་ལུ་འཕེལ་ཡོད་པའི་ རྒྱལ་གཅིག་ཐོབ་ཅུག། འ་ནི་དངུལ་འབོར་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་བདེ་
 སྤྱོད་གསུམ་པའི་དོན་ལུ་དགོ་པའི་ དངུལ་བསྐྱོར་མས་ ཡུ་ཨེས་རྩི་ས་ལ་^{༡༡.༤} ལས་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ཉུང་
 སྤྱི་ཡིན་པས། སྟན་ཞུ་འདི་གིས་ མ་དངུལ་མ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་འདི་ ས་གཤིས་གནས་སྡངས་དང་འབྲེལ་
 བའི་ཐབས་ཤེས་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ གཞི་ལན་སྤོམ་ཅིག་ཡིན་ཟེར་ཡང་ གཙོ་བོར་བཀོད་དེ་
 འདུག།

དངུལ་འབྲེལ་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་འགོ་སྤྱོད་འདི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ནང་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་
 དམིགས་གཏང་འགྲུབ་ནི་གི་སྡེ་རྩིས་བཏོན་པའི་ཟད་འགོ་འདི་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་འཆར་གཞི་ག་ར་གི་ མ་
 དངུལ་གྱི་འབོར་ཚད་ལས་ལྷག་སྟེ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འོག་སྤྲོ་ཚུ་ གཞི་
 བཙུགས་འབད་ནི་ནང་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ཁྱད་པར་འབྲུང་ནི་ཡིན་པས།

༥. དངུལ་རྩིས་ལྷན་ཁག་ རྒྱ་བྱབ་དངུལ་འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་དངུལ་རྩིས་ལས་ཁུངས་འོག་གི་ གོང་འཕེལ་འགོ་
 འབྲེན་དང་བྱ་ལོན་འཛིན་སྐྱོང་སྡེ་ཚོན་ལུ་ ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ཚུ་བཙུགས་ཏེ་ རྒྱལ་
 ཡོངས་གོང་འཕེལ་གྱི་གཙོ་རིམ་ཚུ་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཟུང་ཕྱགས་དང་ སྤྲོ་མང་གོང་འཕེལ་མཉམ་
 ལས་ཚུ་ལས་ དངུལ་འབྲེལ་ཐོན་སྐྱོད་དང་ གོགས་རམ་མ་དངུལ་ དེ་ལས་ སྤྱིན་འགྲུལ་དང་ འཕུལ་རིག་གི་
 རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ འཛོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་ནང་ཡན་འདེབས་འབད་དགོ་པའི་འགན་ཁག་འབྲི་སྟེ་འདུག། རྒྱལ་ཡོངས་

འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཤོད་མིད་བྱུས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ དངུལ་
 ཕྱིས་ལྷན་ཁག་ལུ་ ཐོན་ཁུངས་འཛོལ་སྐྱབ་དང་ བཤོ་བཟུམ་གྱི་ལཱ་འགན་སྲོད་དེ་འདུག། ཁོང་རའི་ལཱ་འགན་ཚུ་
 འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི་ནང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འོག་གི་གནད་དོན་ཚུ་དོས་འཛིན་འབད་ཡི།

✓ འདུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ གོང་འཕེལ་འགྱུར་བའི་བསྐྱར་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་ཤིང་ལས་ ཐོན་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་
 གོང་འཕེལ་འགྱུར་བའི་བསྐྱར་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ལུ་བྱིན་མི་ དམིགས་བསལ་གྱི་དངུལ་འབྲེལ་ཐོབ་ལམ་ཚུ་
 དང་ མ་དངུལ་གྱི་ཐོབ་ལམ་ཚུ་ ཅ་མེད་འགྲོམ་ཨིན། རྒྱུ་བ་དངུལ་འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་དངུལ་ཕྱིས་ལས་
 ཁུངས་གྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་བཤད་མི་ནང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣ སྤྱི་ཟླ་༡༢ པའི་ནང་ རྒྱལ་
 ཁབ་འདི་ གོང་འཕེལ་འགྱུར་བའི་གྲངས་སུ་ཚུད་མི་ལས་ཚུར་ དམིགས་བསལ་གྱི་གྲོགས་རམ་བྱིན་མི་
 གསར་པ་ཅིག་ཡང་ མ་ཐོབ་ཟེར་ཨིན་པས། ས་གཤིས་སྤུང་སྤྱོད་མ་དངུལ་དང་ འཛུམ་གླིང་མཐའ་འཁོར་
 མཐུན་ཆུན་ དེ་ལས་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་མ་དངུལ་ཚུ་བཙུམ་ཏེ་ སྤྲོད་གི་མཉམ་འབྲེལ་པ་ཚུ་ལུ་རང་
 དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་དེ་འདུག།

✓ རྒྱལ་ཁབ་དངུལ་འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་དངུལ་ཕྱིས་ལས་ཁུངས་གྱིས་ རྒྱ་རྒྱུ་ཉེན་སྲུང་དང་ ཡང་ན་ བསྐྱར་
 གསོ་འབད་བརྟུབ་པའི་ལུས་ལྷགས་ཀྱི་མཐུན་ཆུང་ཚུ་བཟུམ་མའི་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཚུ་གི་
 དོན་ལུ་ མ་དངུལ་འཐོབ་ནི་ནང་ གཤོང་ལེན་ཚུ་བྱུང་མ་མས་ཟེར་ཡང་ ལྷན་ཁུ་འབད་ཡི། གྲོགས་རམ་བྱིན་
 མི་མང་ཤོས་གྱིས་ར་ གྲོགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་དང་ མིད་བྱུས་གསར་བཟོ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ རྒྱུ་རིག་གི་
 རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་བཟུམ་མའི་ རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་རྒྱུ་མ་གཅིག་འབད་མ་ཨིན་པས། གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་ཀྱི་ལས་འགུལ་
 ཚུ་ནང་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་མ་ཅ་སྤོམ་གནས་དོ་ཡོད་པ་དང་ ཡུན་རིང་གི་ཁས་ལེན་ཚུ་ཚུད་པ་ལས་ རྒྱབ་སྐྱོར་
 འབད་ནི་གི་དང་འདོད་ཡོད་མི་ གྲོགས་རམ་བྱིན་མི་ཚུ་འཐོབ་ཚུགས་པར་ ལཱ་ཁག་གཏང་སྟེ་འདུག།

✓ མ་དངུལ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་སྤྲོ་ཁག་བཟོ་ནི་དང་ ས་གཤིས་མ་དངུལ་གྱི་དོན་ལུ་ རང་འཁོད་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་ཡར་
 གྲུག་གཏང་ནི་ དེ་ལས་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གྲོགས་རམ་བྱིན་མི་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་ཡར་གཏང་ནི་གི་
 ཐང་ཁར་ རྒྱུ་བ་དངུལ་འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་དངུལ་ཕྱིས་ལས་ཁུངས་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ རང་འཁོད་ཐོན་
 ཁུངས་འཛོལ་སྐྱབ་ཡར་གྲུག་གཏང་ནི་དང་ བཤོ་བཟུམ་འབད་ནི་འདི་ དངུལ་ཕྱིས་ལྷན་ཁག་ལུ་ མི་དམངས་
 དངུལ་འབྲེལ་འཛིན་སྐྱོར་ནང་ གཙོ་རིམ་ཅན་ཅིག་ཨིན་མ་ལས་ ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་༡༣ པའི་ནང་ཡང་ གཙོ་
 ཐོར་བཏོན་ཏེ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི།

✓ ལས་ཁུངས་འདི་གིས་ ཏེ་མ་ལས་ཡོད་པའི་གྲོགས་རམ་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་མཉམ་ལས་ཚུ་གིས་མ་དོ་བར་
 ཁ་སྐོང་གི་ ས་གཤིས་མ་དངུལ་ཐོབ་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ ཐོན་སྐྱེད་མཁོ་སྐྱབ་ཐབས་བྱུས་བཙུམ་ནིའི་འཆར་

གཞི་བཅུ་དོ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་བཟུམ་མའི་ཐོན་སྐྱེད་མཁོ་སྦྱབ་ཀྱི་ཐབས་བྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཡོད་མི་འདི་ ཉེ་
 མའི་ཡིག་ཆ་མང་རབས་ཅིག་ནང་ ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ དམིགས་བསལ་དུ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ཀྱི་
 ཉེ་མར་ དཔེ་སྟུན་འབད་མི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་སྤེད་བྱས་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་
 བཟོ་སྒྲིག་བྱ་རིམ་གྱི་དོན་ལུ་ ཐོ་བཀོད་འབད་མི་ དེ་ལས་ བྱད་རིག་གི་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་ནང་ ངོས་འཛིན་
 འབད་དེ་འདུག། ཨིན་རུང་ ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་^{༡༣} པ་འདི་ འགོ་བཙུགས་ཡོད་རུང་ ཐབས་བྱས་འདི་ ད་
 ལྟོ་ཡང་ བཟོ་བའི་བསྐྱང་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དུས་ཚོད་ཡང་ གསལ་ཏོག་ཏོ་ཅིག་མིན་
 འདུག།

བསལ་བྱོད་གནས་སྤངས་ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་མཁོ་སྦྱབ་འབད་ནི་གི་ཐབས་བྱས་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་
 ཚུ་གིས་ གྲལ་གཏོགས་ཉུང་སྤྱི་སྡེ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ བསལ་བྱོད་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་གོས་འཆར་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་
 པའི་ གཙུ་རིམ་ཚུ་ མཐར་འཁྱེད་ཅན་སྡེ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལུ་ ཉེན་ཁ་སྤོམ་སྡེ་ར་འབྱུང་ནི་ཨིན་མས། ས་གཤིས་མ་དངུལ་
 ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ ཐོན་ཁུངས་འཛོལ་སྦྱབ་འབད་ནི་གི་ཐབས་བྱས་མེད་མི་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ གྲལ་
 གཏོགས་ལང་མ་སྡེ་མ་འབད་མི་དེ་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ནང་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་ ས་གཤིས་
 ཀྱི་གཙུ་རིམ་ཚུ་ གྲུབ་འབྲས་ཅན་སྡེ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་ ཚབས་ཆེན་གྱི་ཉེན་ཁ་བཀལ་ནི་ཨིན་པས། འདི་གིས་སྡེ་ ས་
 གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་གཞི་དཔེ་ཚུ་གི་ ཉེན་ཁ་ཡར་སེང་རྒྱབ་ནི་ཨིན་པས།

རྒྱའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཤད་མི་ནང་ མ་གཞི་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་དང་ རྒྱ་བྱུང་དངུལ་
 འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་དངུལ་རྩིས་ལས་ཁུངས་གཉིས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་མ་དངུལ་གྱི་དོན་ལུ་ གཙུ་རིམ་ཆེ་བའི་ལས་སྡེ་ཅིག་སྡེ་
 ཡུལ་ཁུ་དོ་ཡོད་རུང་ ལས་སྡེ་རེ་རེ་བཞིན་གྱིས་ རང་སའི་ས་གཞི་ནང་འཁོད་ལུ་ ས་གཤིས་ཀྱི་མ་དངུལ་གྱི་གོས་འཆར་ལུ་ཉི་
 གི་ འགན་ཁུར་འབག་དགོས་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི།

ད་རུང་ རྒྱའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཤད་མི་ནང་ གཙུ་རིམ་བཀོད་མི་ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་མ་ཙུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དོན་
 ལུ་ ལས་ཁུངས་འདི་གིས་ རྒྱའི་ལས་སྡེ་གི་དོན་ལུ་ འབྲུག་གིས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་མ་ཙུ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་
 (CAIP) འདི་ བཟོ་སྤྱོད་ཡོད་ཟེར་ཨིན་མས། ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་མ་ཙུ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་
 འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ནང་ལོ་ལྔའི་ཐོན་ཁུངས་འཛོལ་སྦྱབ་འབད་དེ་ཡོད་མི་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་གཙུ་རིམ་ཚུ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དང་ འ་ཁྱི་མ་ཙུ་
 ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ མ་དངུལ་འཛོལ་སྦྱབ་འབད་ནི་ནང་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་གི་དམིགས་ལུ་བསྐྱེད་པ་ཨིན་
 པས།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་མ་ཙུ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་
 བཟོ་མི་ལུ་ ངལ་རངས་བསྐྱེད་དོ་ཡོད་པ་ད་ འདི་གིས་འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་གཙུ་རིམ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་

འབད་ཚུགས་པའི་ལས་འགུལ་ལུ་བཟོ་ནི་དེ་ ཐབས་ལམ་བྱིན་མ་ཡིན། དེ་སྤྱི་ཡོད་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་མ་ཅུ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་དེ་བྱིན་གྱིས་འདི་ གཏན་འཁེལ་བཟོ་མ་ཚར་མ་དང་ ལག་ལེན་མ་ འཐབ་པར་ཡོད་པ་སྤྱི་བཀོད་པ་ཡིན། གཞི་བཙུགས་ཀྱི་ཐབས་བྱས་དང་ མ་དངུལ་གྱི་འཆར་གཞི་ གསལ་ཏྲུག་ཏྲུ་མེད་མི་ལས་ བརྟེན་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་དེ་ནང་དོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་མི་ ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་གྲུབ་མ་ཚུགས་པར་ ལུས་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད།

3.2 ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་འབྲེལ་མཐུན་ཚུགས་གྲུབ།

ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ དོན་སྤྱིན་ཅན་སྤྱི་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ དམིགས་བསལ་དུ་ ས་གཤིས་ འཕྲུར་བསྐྱོད་ལས་བརྟེན་གཞི་དང་སྤྱི་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ནང་ལས་པར་ རྩོགས་གྲུབ་སྤྱི་བཟོ་དགོཔ་འདི་ ལག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཡིན། ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་དང་ལེན་གྱི་ ལཱ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ མ་དངུལ་ དང་འཕུལ་རིག་སྤོ་མེད་ དེ་ལས་ རྩོགས་གྲུབ་སྤྱི་བཟོ་དགོཔ་ཐབས་ཤེས་ཚུ་ དགོཔ་ཡིན། རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་གིས་ ས་གཤིས་ འཕྲུར་བསྐྱོད་གནས་སྤངས་འཕྲུར་བའི་བྱེད་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་ལཱ་གྲུབ་ ཡར་འགྲུག་ཏུ་ཚུགས་པའི་ ཤེས་རིག་ དང་སྤྱོད་བཅར་ དེ་ལས་ མི་དམངས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ཚུ་ ཚུད་པ་ཡིན་མས། (ཤེས་ཆེ་ཆེད་ལོག)

དཔལ་འབྱོར་མཉམ་འབྲེལ་དང་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཀོད་མི་ནང་ ཡར་རྒྱས་འགྱུར་བའི་བསྐྱར་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ གིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་གནས་སྤངས་མར་པབ་འབད་ནི་དོན་ རྩོགས་གྲུབ་མ་ལང་པའི་བྱེད་པར་ལུ་བརྟེན་ ས་གཤིས་ འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ལཱ་ཚུ་ བཟོ་བཀོད་འབད་ནི་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ དེ་ལས་ ལྷོ་རྟོག་འབད་ནི་ལཱ་ལག་གཏང་མས་ཟེར་ཡིན་ མས། རྩོགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་འདི་ གཞི་ལེན་ཚུ་བསལ་ནི་དང་ རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་གིས་བདག་དབང་འབད་ཚུགས་པ་ བཟོ་ནི་ བཟོད་བསྐྱར་བཟོ་ནི་དང་ དེ་ལས་ ལུན་བརྟན་ཐབས་ལམ་ཚུ་ ཡར་འགྲུག་ཏུ་ལུ་ ལག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཡིན།

3.2.1 ཞིབ་འཇོལ་དང་གོང་འཕེལ།

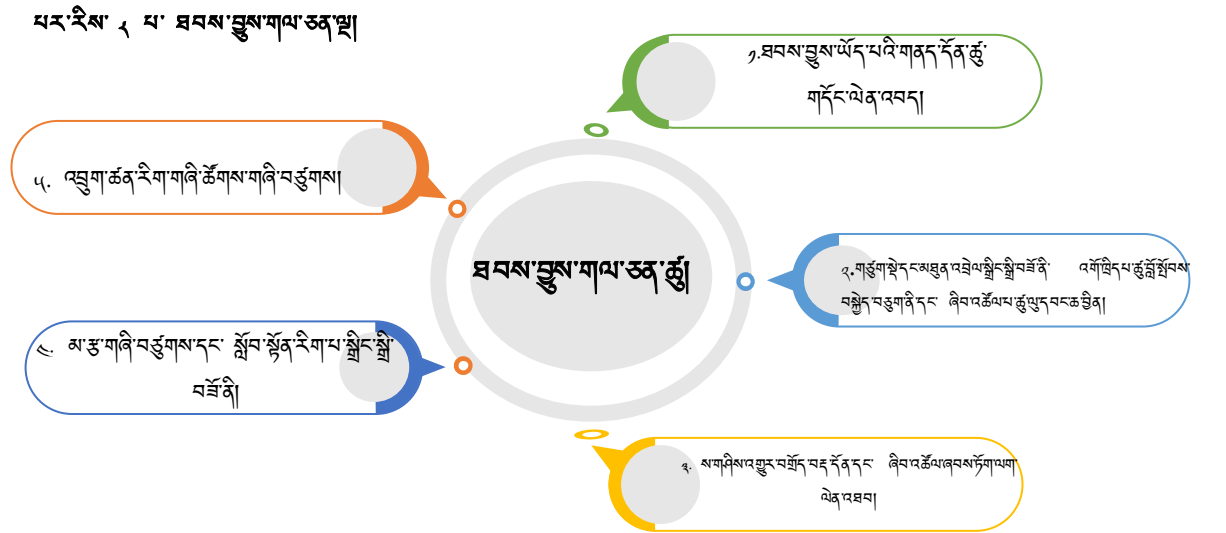
ཞིབ་འཇོལ་གྱིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ མཐུན་འཕྲུར་མཐར་འཁྱུལ་ཅན་ཅིག་ལུ་ འགན་ཁུར་འབག་དོ་ཡོད་པ་དང་ དེ་ ཡང་ རེ་བ་བསྐྱེད་པའི་ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་གནས་སྤངས་ཚུ་བཙུགས་ནི་དང་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་མར་པབ་ རྒྱལ་ནི་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ གཏིང་ཟབ་འགྲུག་སྤྱི་ལོ་ནི་དང་ དེ་གིས་མི་སྤེའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་དང་ གཅིག་ཁར་ པན་ཚུན་འབྲེལ་བ་འཐབ་ཐངས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ཚུ་འབད་མ་ཡིན།

འབྲུག་ལུ་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་ གཞི་ལེན་ཚུ་ཡང་ འབྲུག་མཛོད་ཚུ་བཞུ་མི་དང་ ཆར་པ་ གི་གནས་སྤངས་འཕྲུར་མི་དང་ འབྲུང་ཚུ་དང་སོ་ནམ་གྱི་ལས་སྤེལ་སོགས་པའི་ ལས་སྤེལ་གཙོ་བོ་ཚུ་ལུ་ གཞི་ལེན་ཉེན་འབྲུང་མི་ ལས་བརྟེན་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་གི་གྲངས་ཁ་ ཡར་མེད་འགྱུར་དོ་ཡོད་པ་ལས་ དེ་ གིས་སྤྱི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འཕྲུར་བསྐྱོད་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་སྤོང་ལས་ ཞིབ་འཇོལ་ལེགས་ཤོམ་སྤྱི་འབད་བའི་ ལུ་མར་ ལཱ་འབད་དགོཔ་འདི་ ལག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ལུ་གྲུག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན།

ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་གདོང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་ ཞིབ་འཇོལ་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་ལུ་ཁག་ཆེས་སྡེ་
 ཏ་གོ་སྡེ་ འབྲུག་གི་ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་སྤྱི་བུས་ ༢༠༢༠ ནང་ལུ་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་
 བའི་གདོང་ལེན་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཞིབ་འཇོལ་དང་གོང་འཕེལ་ཚུ་དགོཔ་འདུག་ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ད་
 དེ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ གྱི་ལོ་ ༢༠༢༡ ལས་ ༢༠༢༥ ཚུན་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་གྱི་ཞིབ་འཇོལ་ སྤྱིང་
 སྤྱི་བཟོ་ནི་གི་ ལམ་སྟོན་དང་ཐབས་བྱས་འདི་ གྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ གྱི་ཟླ་ ༡༡པའི་ནང་ལུ་ བཟོ་སྡེ་ཡོད་མི་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་
 ལུ་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་གྱི་ཞིབ་འཇོལ་གྱི་གནད་དོན་ དུམ་གྲ་ཅིག་ མར་ཉམས་འགྱུར་སྟེ་ཡོད་མི་འདི་ སེལ་ཐབས་ལུ་
 དམིགས་ཏེ་ཨིན་པ་ད་ ལས་སྡེ་རེ་རེ་བཞིན་གྱི་ མ་དདུལ་འཐོབ་མི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ དམིགས་བསལ་གྱི་ ཡུན་རིང་གི་དམིགས་
 གཏང་དང་ འཕྲོ་མཐུད་འཆར་གཞི་ཚུ་མེད་པར་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཞིབ་འཇོལ་གྱི་ལས་འགུལ་ཚུ་
 འབད་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

དེ་འབདཝ་ལས་ འདི་གིས་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ལམ་གྱི་ཞིབ་འཇོལ་ཚུ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་སྡེ་
 སྤྱབ་བྱེད་ལཱ་པའི་ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་བཏོན་ཏེ་ གཙུག་སྡེ་འོ་ལྷོ་གས་གྲུབ་ཡར་དྲག་གཏང་
 བྱིད་དང་ མཉམ་འབྲེལ་ཡར་དྲག་གཏང་ཏེ་ ལག་ལེན་འཐབ་བརྒྱབ་པའི་གནད་སྡེ་ཚུ་ བཀྲམ་སྡེལ་འབད་ནི་དམིགས་
 གཏང་སྦྱོང་པ་ཨིན།

ལམ་སྟོན་ཤོག་ཁྲམ་འདི་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་གྱི་ཞིབ་འཇོལ་འདི་ ཟུ་བརྟན་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་
 ཐབས་ཤེས་ལུ་ (པར་རིས་ ༥) དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་བཟོ་དགོཔ་ཨིན།

འབྲུང་ཁྱད་སྤངས་: རྒྱལ་གཞུང་ཙུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་ ལམ་སྟོན་སྤྱི་བཟོ་ལུ་གཞི་བཞག་ཐོག་།

དམིགས་གཏང་གཙོ་བོ་ཚུ་འགྲུབ་ནི་དང་ འཕེལ་རིམ་ཚུ་འགྲུབ་ཡོད་པ་རིས་བརྟན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་
 ལག་སྤྱི་བཟོ་དང་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཕྱར་བཟོད་ལས་ཁུངས་གཉིས་ཆ་ར་གྱི་ དབུ་ཁྲིད་གྱི་གོ་འཕང་དང་ ལྷན་
 ཐབས་གྱི་ལུ་འགན་ཚུ་འབག་དགོཔ་ཨིན།

ཀྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་གིས་ རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ལམ་སྟོན་ནང་ལུ་ཡོད་པའི་ལས་སྒྲུ་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་སྐོར་ ལས་ བརྟག་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ མཐོང་མི་ཚུ་འོག་ལུ་བཀོད་ཡོད།

༡. འབྲུག་ཀྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་དང་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཁྱར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་གཅིག་ཁར་ འདི་ དབྱེད་འབད་མི་དང་འབྲེལ་མ་ད་ ལམ་སྟོན་གྱི་འཆར་གཞི་ནང་ ཐབས་བྱས་ཁག་ཆེ་བའི་གནད་དོན་ལྟ་གྱུར་གཞི་བཞག་སྟེ་ ལས་སྒྲུ་དང་གྲུབ་འབྲས་བརྟན་མི་ཚུ་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་འདུག་ཟེ་ཨིན་མས་ དེ་འབད་མ་ལས་ འགོ་འདྲན་མ་འཐབ་ པར་ཡོད་པའི་ལས་སྒྲུ་ཚུ་འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད།

- ས་གཤིས་འཁྱར་བསྐྱོད་གནད་དོན་ཚུ་ གདོང་ལེན་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ས་གཤིས་འཁྱར་བསྐྱོད་གྱི་ཞིབ་འཛོལ་འགོ་ འདྲན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཀྱལ་ཡོངས་གྱི་གཙུག་སྡེ་ཚུ་ སྤྲོད་སྤྲོད་ཕྱོགས་གྲུབ་ཅན་བཟོ་ནི།
- གཙུ་རིམ་གཟུང་ནི་དང་ རྒྱུ་འབྲེལ་ལས་ཞིབ་འཛོལ་འབད་ནི།
- ས་གཤིས་འཁྱར་བསྐྱོད་བདེ་དོན་དང་ ཞིབ་འཛོལ་ཞབས་ཏོག་ལག་ལེན།
- ཞིབ་འཛོལ་གཙུག་སྡེ་ཚུ་གིས་ ལུང་ཕྱོགས་དང་ ཀྱལ་སྤྱིའི་ཆོང་རོགས་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ བན་ཚུན་ཁེ་སྤོང་ པའི་ གན་ཡིག་བཟོ་ནི།
- ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ དབུ་ཁྲིད་གྱི་གོས་འཛོམས་དང་ གནས་ཚད་མཐོ་བའི་གོ་བསྟར་ཞལ་འཛོམས་ཚུ་འགོ་འདྲན་ འཐབ་ནི།
- ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ ས་གཤིས་འཁྱར་བསྐྱོད་ཞིབ་འཛོལ་ཁུབ་སྟེལ་གྱི་དོན་ལུ་ གོས་གནས་འཛོགས་ནི།
- འབྲུག་ཆན་རིག་གཞི་ཚོགས་གཞི་བཙུགས།

༢. འབྲུག་ཀྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་གི་ ཀྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་བདེ་སྟོན་འབད་མི་ནང་ གཞུང་གི་ལས་ སྡེ་ཚུ་གིས་ ཞིབ་འཛོལ་འདི་ གཞུང་གི་ལས་སྡེ་དག་པ་ཅིག་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་འབད་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ ཞིབ་འཛོལ་འདི་ ལམ་སྟོན་སབ་ཁྲ་གྱི་གངས་སུ་མེན་མ་སྟེ་ གསལ་སྟོན་བྱུང་སྟེ་འདུག།

༣. ད་རུང་ འབྲུག་ཀྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་གི་ ཀྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་བཤད་མི་ནང་ གཙུག་ལག་སློབ་ སྡེ་གིས་ ས་གཤིས་འཁྱར་བསྐྱོད་དང་ མཐའ་འཁོར་ཞིབ་འཛོལ་གྱི་གོས་འཆར་གྱི་ གོགས་རམ་འདི་ ལོ་བསྟར་གཙུག་ ལག་སློབ་སྡེའི་གནད་སྤྱོད་དང་ ཞིབ་འཛོལ་མ་དདུལ་ དེ་ལས་ འབྲུག་ཀྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་གིས་ ཕྱིའི་གཙུག་ ལག་སློབ་སྡེ་དང་ ལས་སྡེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ ས་གཤིས་འཁྱར་བསྐྱོད་ཐབས་ཤེས་ཐོག་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་ནིའི་ གན་ཀྱི་ཡོད་པ་ཨིན། ཨིན་རུང་ བཙོན་ལྷགས་འདི་ཚུ་ལམ་སྟོན་སབ་ཁྲ་འབྲེལ་ཁར་མ་ཚུད་པས།

༤. འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞིའི་ རིག་ཅུལ་བརྟག་ཞིབ་ནང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་ རིག་པའི་ལྟེ་བ་ གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་དང་ ཞིབ་འཇོལ་ལས་སྡེ་ཚུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་ བར་ འཇུལ་སྐད་སྒྱུར་འབད་ནི་ནང་ ཆ་རོགས་འབད་ནི་ལུ་ ལག་ལེན་ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་ཐབས་སྟེ་མེད།

༥. ད་རུང་ རྒྱ་གི་ལམ་སྟོན་སའ་ཁྲ་༢༠༢༢ ཅན་མ་ནང་བཀོད་མི་ནང་ འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་ཚུ་ནང་ རྒྱའི་ གཞུང་གི་དགོས་མཁོ་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་རྒྱ་ཡོད་པའི་ ཞིབ་འཇོལ་ལྟེ་བ་ཚུ་ཡོད་ གཞུང་གི་ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་ ལག་ ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་ཞིབ་འཇོལ་གྱི་དོན་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་བཀའ་རྒྱ་ཡོད་པ་དང་ ལས་སྡེ་འདི་ཚུ་ འབྲུག་རྒྱལ་ འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་ མཐོ་རིམ་སློབ་གྲུའི་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ ཡུན་རིང་གི་ཞིབ་འཇོལ་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་འབད་ཚུགས་ནི་དང་ ཞིབ་འཇོལ་གྱི་ལམ་སྟོན་དང་འབྲེལ་མཐུན་ འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་ གཙུག་ལག་སློབ་སྡེའི་ མཐོ་རིམ་སློབ་གྲུ་ཚུ་གིས་ འབྲེལ་ཡོད་གཞུང་གི་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ ཞིབ་འཇོལ་མཉམ་ རུབ་ཀྱི་ཐོག་ལས་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོ་པའི་སྐྱར་ལས་ གོ་བཤའི་ཆེད་སྡེ་གི་སྐྱར་ལས་ གྲོས་བསྟར་ཚུ་འབད་ དགོཔ་སྤེལ་བཀོད་དེ་འདུག། མཉམ་ འབྲེལ་འབད་དགོཔ་འདི་ གསལ་ཏྲོག་ཏྲོ་ཡོད་རུང་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ ཡུན་འགྱུར་ས་ ཏྲོ་ཡོད་པ་ལས་ དང་ལེན་ག་ནི་ཡང་མ་འབད་བས།

༦. རྩོགས་གཞན་ཅིག་ལས་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་བཤད་མི་ ནང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལུ་གདོང་ལེན་འབད་ཚུགས་པའི་རྟེན་གཞི་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ བཙོན་ཤུགས་ཅན་གྱི་སྤེ་ ཚན་ཅིག་དགོཔ་འདུག་ཟེར་ སྤུན་ཁུ་འབད་ཅུག། ཨིན་རུང་ ད་ལྟོ་འདི་མིན་འདུག། འདི་གིས་ འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་ ལག་སློབ་སྡེ་དང་ གཞན་གཙུག་སྡེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་མེད་པའི་ བན་སྟོན་མ་ཡིན།

༧. ཕྱི་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་༣.༡.༢ ནང་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྤེལ་ འབྲུག་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་གཞི་སྟེགས་འདི་ རང་ བཞིན་གནས་སྤངས་དང་ གནམ་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ ག་སྒྲིག་དང་འགོ་འདྲེན་ཐོག་ རྒྱལ་ཡོངས་ འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ཡན་ལག་ཅིག་འབད་ ཤེས་ཡོན་བརྗེ་སོར་དང་ འབྲེལ་མཐུན་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་འགྱུར་ བཟོད་ཀྱི་གནས་སྤུང་ཞིབ་འཇོལ་དང་ ལམ་སྟོན་ཚུ་བརྗེ་སོར་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ གཞི་སྟེགས་སྤེལ་ བཟོ་བཀོད་འབད་ཅུག། ཨིན་རུང་རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་གནམ་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གཞི་སྟེགས་ཀྱི་བདག་ དབང་མེད་ པར་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་ལུས་སྟེ་རྟོང་མ་ཐལ་ཅུག་ཟེར་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་ཤེས་ཅི།

མཐའ་འཁོར་དང་གནམ་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་འདི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྡེ་གཙོ་བོ་དང་ ལམ་སྟོན་སའ་ཁྲ་གྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཅིག་ཡིན། འགན་ཁུར་ཚུ་སྤྲོད་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ དགོས་མཁོ་ཆེ་བའི་ལུ་ཚུ་འབད་ནིའི་དོན་ ལུ་ ཐབས་ཤེས་བྱ་སྒྲུའི་རིམ་པ་དང་ ཡང་ན་ ལམ་ལུགས་ཚུ་མིན་འདུག་ འདི་གིས་འབད་བརྟུན་འདྲ་བཤུས་ལུ་འགྱུར་ནི་དང་ མཉམ་རུབ་ལས་ མཉམ་འབྲས་བཏོན་མ་ཚུགས་མི་ལུ་འགྱུར་འོང་།

འདི་གིས་ ཉེ་མ་ལས་སྟོན་སྐབས་ཁྱེད་ཀྱི་བཟུམ་སྟེ་ར་ ཞིབ་འཇོལ་འདི་ འཕུལ་འཕུལ་ར་ རྟགས་མཐུན་མེད་པ་བཟོ་ཡོད་པ་
དང་ མཐའ་མཐུག་ལུ་ ཞིབ་འཇོལ་འདི་མཉམ་འབྲེལ་དང་འགོ་འདྲན་ཐོག་དང་ ཡང་ན་ ལ་ལུ་ཅིག་ ཞིབ་འཇོལ་ག་ར་མ་
འབད་མ་ལས་བཟེན་ རྒྱབ་བྱེད་ལུ་གཞི་བཞག་པའི་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ འཇུར་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ དང་ལེན་ལུ་གཞི་
ལེན་འབྱུང་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བཤད་མི་ནང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༡-༢༠༢༥ ཚུན་ འབྲུག་ལུ་ས་གཤིས་
འཇུར་བཟོད་ཞིབ་འཇོལ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་བཟོ་ནིའི་ ལས་སྟོན་སྐབས་ཁྱེད་ཀྱི་ཐབས་བྱས་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་
ལས་རིམ་ཡན་ལག་སྟེ་བཟོ་ཡོད་པ་དང་ ད་ལས་ཡར་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་འོང་བེར་བཀོད་ཅུག། གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་
ལས་ཁུངས་དང་རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བ་གི་ཡང་ ཞིབ་འཇོལ་གོང་འཕེལ་འདི་ ལས་ཁུངས་
ག་རའི་ནང་ཆ་ལག་གཤམ་ཅན་ཅིག་ཨིན་པ་དང་ འདི་ཙམ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ དམིགས་གཏང་ཅན་གྱི་བར་འཇུག་དགོས་ལུ་
ག་ཅོ་བོར་བཏོན་ཡོད།

༣.༤.༡ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་གོ་བཟུ།

ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་གོ་བཟུ་འདི་ གོམ་ཐངས་དང་པ་མཐུན་འཇུར་གྱི་དོན་ལུ་གཤམ་ཅན་ཅིག་ཨིན་པ་དང་ དེ་གིས་ཕན་
གཞོན་གྱི་དོན་ལུ་ རོས་ལེན་ཚུ་སྟོན་གོང་ལས་སྤྱི་འཇུར་བྲགས་དང་ མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་འབད་དགོས་པའི་ཁར་ ས་གཤིས་
འཇུར་བཟོད་གོ་བཟུ་གིས་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་བསམ་གཞི་གཙོ་བོ་དང་གཅིག་ཁར་གོམས་འདྲིས་ཅན་ལུ་གོམ་ཨིན།
འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས་ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཆིངས་ཡིག་ ༡༩༩༢ ཅན་མའི་ཙམ་ཚུ་ ༤ པ་བཏར་འབད་བ་ཅིན་ སྤྱི་སྟོན་ལུ་
གནས་པའི་ཙམ་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་ཕྱོགས་གྲུབ་དང་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ལུ་ ཤེས་ཡོན་དང་སྦྱོང་བཟུར་ དེ་ལས་ མི་དམངས་
གོ་བཟུའི་ལས་རིམ་ཚུ་ མཐུན་འབྲེལ་གྱི་དགོས་ཨིན།

དེ་བཟུམ་འབད་ར་ འབྲུག་གི་ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་སྤྱི་བུས་ ༢༠༢༠ མ་སྟེ་ཚུན་ ༣.༤.༡ ཅན་ཡང་ ཤེས་ཡོན་སྦྱང་ནི་དང་
ཕར་སྦྱོར་དང་རྒྱུ་ལས་ དེ་ལས་ ཡོངས་འབྲེལ་བཟུར་བཟུར་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ རྒྱབ་སྟེལ་གྱི་ལས་རིམ་ཚུ་བཟུང་དེ་
མི་སྟེ་གནས་ཚད་ག་ར་གི་ནང་འཁོར་ གནམ་གཤིས་འཇུར་བཟོད་ཀྱི་སྒྲིབ་ལས་ གོ་བ་བཟུང་སྟོན་ ཡར་བྲག་གཏང་དགོས་སྟེ་
འདུག།

ད་རུང་ ས་གཤིས་འཇུར་བཟོད་སྤྱི་བུས་ནང་ རྒྱལ་ཡོངས་གནས་ཚད་ཀྱི་ལས་སྟེ་ཚུ་གིས་ ས་གནས་ཀྱི་མི་ཚུ་ལུ་དང་ཞི་
བའི་མི་སྟེ་ དེ་ལས་ སྒྲིབ་ཀྱི་ལས་སྟེ་ཚུ་ལུ་ ཕྱོགས་གྲུབ་ཡར་བྲག་གཏང་ནི་ གོ་བ་བཟུང་སྟོན་ནི་ དཔུལ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་གས་
རམ་དང་ འཕུལ་རིག་གི་མཁུ་མཆོག་ཚུ་ལུ་ རྒྱབ་སྦྱོར་འབད་དགོ་བེར་བཀོད་དེ་འདུག། ས་གནས་ཀྱི་གནས་ཚད་ཀྱི་ལས་
སྟེ་ཚུ་གིས་ རང་སོའི་མི་སེར་དང་ རང་སོའི་མི་སྟེ་ཚུ་གི་ནང་འཁོར་ལུ་ གོ་བ་བཟུང་སྟོན་ཚུ་ མཉམ་འབྲེལ་སྟེ་འབད་ནིའི་རེ་བ་
སྦྱོང་པ་ཨིན།

དེ་མ་ཚད་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ ༢༠༢༣་ནང་ཡང་ གནས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་དང་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་
ཚད་ཁར་ གཅིག་སྒྲིལ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དོན་ལུ་ གོ་བ་བདམསྟོད་དང་ རྩོགས་གྲུབ་ཡར་ཤུག་གཏང་དགོཔ་ཁག་ཆེས་སྟེ་ གཙོ་
བོར་བཏོན་ཏེ་འདུག།

གོ་བདམསྟོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཐབས་ཤེས་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ རྒྱལ་གཞུང་ཙིམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ དན་ཐོ་ཚུ་འོག་ལུ་
བཀོད་དེ་ཡོད།

༡. རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་གནས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་འདི་ ས་གནས་འགྱུར་བཟོད་དོན་ལུ་ མཐུད་
མཆོམས་ཀྱི་ལས་སྟེ་ཅིག་འབདཝ་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ལུ་ ས་གནས་འགྱུར་བཟོད་སྐོར་ལས་ གོ་བ་བདམསྟོད་
འབད་ནིའི་འགན་ཁུང་ཡོད། ཨིན་རུང་ ད་ལྟོ་གོ་བདམསྟོད་ལུ་ འཕམ་འཕམ་ར་ ཆོགས་སྟེ་བསྐྱར་བཟོ་མ་འབད་
བའི་ཉེ་མ་དང་ལུ་ལས་ཀྱི་ ཡིག་ཐོ་དང་གནས་སྤྱད་རྩིས་ལུ་ཆ་ཆར་མིན་འདུག།
༢. ཚུའི་རྒྱ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཆོན་འདི་ ཚུའི་ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་སྒྲིལ་མ་འབད་བའི་ཉེ་མ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤་ལས་ ༢༠༢༢་
ཚུན་ གནས་ཚུལ་དང་གྲིང་ཀ་ཞབས་ཏྲུག་ལས་ཁུངས་འོག་ལུ་སྟོན་བའི་སྐབས་ཡང་ ཚུའི་རྒྱ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཆོན་ལུ་
དམིགས་གཏད་ གོ་བདམསྟོད་ལས་རིམ་ལེ་ཤ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་རུག། ལས་རིམ་ཚུ་གིས་ གཙོ་བོ་ར་ རང་བཞིན་
གནས་སྤངས་ཀྱི་བྱད་ཆོས་ཚུ་བཤད་ཡོདཔ་དང་ ས་གནས་འགྱུར་བཟོད་བའི་ཕན་གཞོན་ཀྱི་སྐོར་ལས་དམིགས་
གཏད་མ་བསྟེན་པས།
༣. རྒྱལ་གཞུང་ཙིམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱུ་ཁག་ ༡༠ ཀྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཞིབ་དཔྱད་ཚུ་འགོ་འདྲེན་
འཐབ་བའི་སྐབས་ བཟོ་དཔོན་དང་འཕམ་རིག་པ་ཚུ་ལུ་ ས་གནས་འགྱུར་བཟོད་སྤྱད་བྱུས་ཀྱི་སྐོར་ལས་ ཤེས་ཡོན་
མེདཔ་སྟེ་ མཐོང་སྟེ་འདུག། ལྷག་པར་དུ་ ཁོང་ཆ་བྱབ་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་ཚུའི་འཆར་གཞི་ཨམ་འཆར་གཞི་
ཨམ་ནང་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ སྤྲོ་གོང་དང་ འབྲུང་སྤྱད་པའི་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་ནང་བཅུགས་དགོཔའི་ ཉེན་ཁ་ཉེན་
སྤང་དང་ ཉེན་ཁ་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་གི་ དགོས་མཁོ་ཆེ་བའི་དགོངས་དོན་ཚུ་ མ་ཤེས་པར་སྟོན་ཡོདཔ་ཨིན་མས།
༤. རྒྱལ་གཞུང་ཙིམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཆེད་འོག་གི་འགོ་དཔོན་དང་ ཆཔོ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ ཁྲོས་བསྐྱར་འབད་
བའི་སྐབས་ ས་གནས་འགྱུར་བཟོད་སྐོར་ལས་ ཆེད་འོག་དང་རྒྱུ་ཁག་ཆོགས་འདུའི་ཞལ་འཛོམས་ཚུ་ནང་ ཁྲོས་
བསྐྱར་ཚུ་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ རིམ་བསྒྲིགས་གོ་བ་བདམསྟོད་ཀྱི་ཐོག་ལས་ མ་འབད་བར་འདུག།
༥. དེ་མ་ཚད་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུའི་རྟེན་གཞི་གི་ལས་འགུལ་གྱི་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ ལྷ་སྐོར་འབད་བའི་སྐབས་ མི་སྡེའི་
འཐུས་མི་ཚུ་ལུ་ ས་གནས་འགྱུར་བཟོད་སྐོར་ལས་ བད་དོན་དུ་མ་གྲ་ཅིག་མ་ཐོབ་པར་འདུག།

ས་གནས་འགྱུར་བཟོད་སྐོར་ལས་ གོ་བ་ཉུང་སྟེ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་འདི་ གོ་བ་བདམསྟོད་ལས་རིམ་ཚུ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་
ནི་གི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་གསལ་ཏྲུག་ཏྲུ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་མས་ དེ་མ་ཚད་ ཚུའི་ལས་ཁུངས་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་
འཕེལ་ལས་ཁུངས་དང་ ས་གནས་གཞུང་ཚུ་གི་བར་ནང་མཉམ་འབྲེལ་ལེགས་ཤོམ་མེད་པའི་ཁར་ ཐབས་ལམ་གོ་རིམ་

བསྐྱེད་པའི་མེད་པའི་ལྷ་བརྟེན་ འདི་བཟུམ་མའི་ཐབས་ཤེས་འདི་ ག་དེ་སྤེལ་འགོ་བཙུགས་ནི་ཡིན་ན་དང་ རྩུ་ཚོད་དང་བསྟུན་
ཏེ་ ཡུན་བརྟན་སྤེལ་གནས་ནི་ཡིན་ན་ ཏན་ཏན་མེད་པ་ཡིན།

3.4 འཕུང་ཆུ་དང་ཞིང་ཆུ་གི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་གྱི་གཙོ་རིམ་གཟུང་ནི།

འཕུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་མ་ཕུན་དང་ལེན་ཚུ་ གཙོ་རིམ་ག་བྱང་ནི་འདི་ གནམ་གཤིས་འཕྱུར་བ་ཁྲོད་ལས་བརྟེན་
ཉེན་ཁ་སྐྱོམ་སྒྲེ་ར་བྱུང་མི་དང་ རྒྱབ་སྐྱོར་མང་ཤོས་ཅིག་དགོ་མི་ ས་ཁོངས་དང་ལམ་ལུགས་ ཡང་ན་ མི་སྡེ་ཚུ་ ཏ་གོ་ནི་གི་
ཐབས་ལམ་ཚུ་ ལམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོཔ་ཨིན། འདི་ཡང་ ས་གཤིས་ཀྱི་ ཉེན་ཁའི་བརྟེན་ཞིབ་དང་
ཉེན་ཅན་གྱི་བརྟེན་ཞིབ་ཟེར་མི་ གཙོ་བོ་བརྟེན་ཞིབ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ འབད་མཁེལ།

དཔེར་ན་ ཅི་རང་ལུ་ རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་གཞན་མི་ཚུ་ དགོན་དྲགས་སྤེལ་ཡོད་ས་ལུ་ གཙོ་རིམ་ཅན་གྱི་ འབྲེལ་མ་བྱན་དང་ལེན་
ནང་ ཉགས་ཚལ་གསོ་སྐྱོང་གི་ལཱ་དང་ རྒྱུ་ཁྱིལ་གྱི་འཛིན་སྐྱོང་ཚུ་ རྒྱུ་འཐོན་ཁུངས་སྐྱམ་འགྲོ་བའི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་ལུ་
འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ཚུ་ ཚུད་པ་ཡིན་པས།

འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་གཙོ་རིམ་བཟོ་བའི་བྱ་རིམ་ནང་ གཤམ་འཁོད་གྱི་གོ་རིམ་ཚུ་ཚུད་པ་ཡིན།

༡. ཉེན་ཁ་དང་ ཉེན་ཅན་ངོས་འཛིན་འབད་ ས་གཤམ་གྱི་གཞི་ཉེན་དང་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ལམ་ལུགས་ ཡང་ན་ མི་སྡེ་ ཚུ་ བརྟག་ཞིབ་འབད།
༢. མཐུན་འགྱུར་གྱི་གདམ་ཁ་ཚུ་ཐོ་བཀོད་ ཉེན་ཁ་ཚུ་མར་ཕབ་འབད་ནི་ལུ་འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ གསལ་ སྟོན་འབད།
༣. སྤྱི་པ་དང་ ཕན་ལུགས་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ གོང་ཚད་ ཁེ་ཕན་དང་ གདམ་ཁ་ཚུ་གི་ལག་ལེན་དངོས་བསྟར་ཚུ་ ག་བསྟར་རྒྱབ།
༤. དང་ལེན་ཚུ་གཙོ་རིམ་གཟུང་ འཕལ་མཁོ་དང་ རིན་ཐོ་ཕན་ལུ་ཅན་ དེ་ལས་ ཁེ་ཕན་ཐོབ་མི་ཚུ་གི་ཐོག་ལས་ འཇལ་ཚད་ཚུ་ གནས་རིམ་བཟོ།

རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་བཟོ་ནིའི་བྱ་རིམ་གྱི་དོན་ལུ་ ག་ སྤྱི་པ་འབད་མི་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ལུ་ས་གཤམ་གྱི་ཉེན་ཁའི་བརྟག་ཞིབ་^{༢༠༢༢} དང་ ས་གཤམ་འགྱུར་བསྟོན་གྱི་ཉེན་ཁའི་དབྱེ་ དཔྱད་དང་སབ་ཁྲ་^{༢༠༢༢} བསྟར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ གཤམ་གསལ་གྱི་གནད་དོན་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།

- ✓ འཕྲུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཁུ་ལམ་ལུགས་ཚུ་ལུ་ ཆར་དགོན་དང་ རྩུད་ དེ་ལས་ ས་རུད་ཚུ་ དེ་ལས་ འབྲེལ་གི་རྩུད་ ཚུ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ ཉེན་ཁ་ཚུ་ ཡར་མང་འབྱོར་ཡོད་པ་ཡིན་མས། ཉེན་ཁ་འདི་ཚུ་ སྤྱོད་དཔག་འབད་མ་ཚུགས་པའི་ ཆར་པ་རྒྱབ་མི་དང་ བསེལ་བྱོད་ཚད་ཡར་མང་ དེ་ལས་ ཆར་དགོན་དུས་ལུ་ན་རིང་མོ་སྡེ་འགོར་མི་ལུ་བརྟེན་ ཉེང་ སྐལ་ར་སྟབས་མ་བདེལ་འཐོན་ཏེ་ འཕྲུང་ཚུ་བཟམ་སྟེལ་ལུ་ གདོང་ལེན་འབྱུང་དོ་ཡོད་པ་ཡིན།
- ✓ མི་སྡེ་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ རྒྱ་མིག་དང་ རྒྱ་གཡུར་རྒྱུ་བཟུམ་གྱི་ རྒྱ་ཐོན་ཁུངས་གཅིག་ལུ་ བརྟེན་སྤྱོད་དོ་ཡོད་པ་ ལས་ ཐོན་ཁུངས་འདི་ཚུ་ སྐམ་སོང་པ་ཅིན་ ཡང་ན་ གཞི་དུ་སྤྱོད་རྒྱབ་པ་ཅིན་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ ཉེན་ཁ་ཅན་ ཅིག་ཡིན་མས། ཚུའི་མཐུན་རྐྱེན་ལེགས་ཤོམ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ གནས་སྟངས་དེ་ ཉེང་སྐལ་ར་ སྤྱོད་གསལ་བཟོལ་ ཡིན་པས།
- ✓ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དང་ མི་ཚའི་གནས་ཚད་ཡར་བྱུག་གཏང་ནི་ དེ་ལས་ ས་གཤམ་ འགྱུར་བ་ལུ་ གདོང་ལེན་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ འཕྲུང་ཚུ་དང་ ཞིང་ཁུ་གྱི་དོན་ལུ་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་དང་ བཟམ་སྟེལ་ གྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ སྤྱིང་སྤྱིང་དང་ རྫོག་གཏང་ཅན་སྟེ་ བཟོ་དགོཔ་ཡིན་པས།

✓ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ གོང་འཕེལ་གྱི་གནས་ཚད་ལས་ལྷག་སྟེ་འགྲོ་དགོས་དང་ དཀའ་ཉེན་དང་འབྲེལ་
བའི་ལག་ལེན་ཚུ་ལུ་གཙོ་བོར་བརྟན་དགོས་དང་ དེ་ནང་ མོ་མོ་འེད་བྱེ་བ་ལུ་ཚོར་སྤང་ཡོད་པ་དང་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་
ལུང་ཚུགས་ཚུ་ནང་ ཉེན་ཁ་ཅན་མར་ཕབ་འབད་ནི་དང་ སྤྱིང་སྤྱི་བཟོ་ནི་ལུ་ དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་དགོ།

རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྫོང་ཁག་གནས་ཚད་ནང་ འཐུང་ཚུ་དང་ ཞིང་ཚུ་གི་མཐུན་འགྱུར་གྱི་ དང་ལེན་ཚུ་
ག་དེ་སྟེ་ གཙོ་རིམ་བཟུང་ཡོད་པ་ཨིན་ན་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ དང་ལེན་དེ་ཚུ་ ས་གཤིས་ཉེན་ཁ་དང་ ཉེན་ཅན་
གྱི་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ལམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་ འབད་མ་ཚུགས་པ་སྟེ་ མཐོང་ཡོད་པ་ཨིན་པས། ཉམ་རྒྱུན་ལྟར་
དུ་འབད་བ་ཅིན་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་གི་ལས་འགུལ་ཚུ་ དང་པ་ར་ རང་མོ་འོ་རྫོང་ཁག་ཚུ་ནང་གི་ གོང་འཕེལ་གཙོ་རིམ་དང་
འབྲེལ་ཏེ་ གནམ་ཁ་རྒྱབ་དོ་ཡོད་པ་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་རྣམ་པ་ཚུ་ ལུ་ལས་ལུ་ རྒྱུ་མཐོན་ཁུངས་བརྟག་ཞིབ་ ཡང་ན་ གཞི་
རྟེན་མཁོ་ཆས་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་སྐབས་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་སྟེ་མེན་པར་ དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐོག་
ལས་ གནམ་ཁ་རྒྱབ་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

གཙོ་རིམ་མ་བརྟན་པར་ཡོད་མི་འདི་ཡང་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་གི་འཐུང་རབས་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་སྤངས་ཀྱི་གནས་སྤྱད་
ཚད་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་མེད་མི་དང་ འདས་པའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་གི་ཐོ་ཡིག་བཞག་ནི་མེད་མི་དང་ དེ་ལས་ རྒྱུར་བརྟན་པའི་ཚུ་དཔྱད་
རིག་པའི་བཟོ་བཀོད་ཚུ་ མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་པར་ འདི་གིས་སྒྲིབ་བྱེད་ལྟར་པའི་འཆར་གཞི་བཅུམ་ནི་དང་ ས་གནས་གྱི་
གནས་ཚད་ཁར་ ཐབས་ལམ་གྱི་གོ་རིམ་བསྐྱིག་ནི་ལུ་ ལཱ་ཁག་གཏང་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་མས། དེ་གིས་མ་དོ་བར་ ས་གནས་གྱི་
གནས་ཚད་དང་ ལུང་ཚུགས་ནང་ རྩ་བུ་ཡོད་མི་ཚུ་ལུ་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་དང་ ཉེན་ཅན་གྱི་སྐོར་ལས་ གོ་རྟོགས་དང་
གོ་བ་བརྟན་ཚུ་ ལྷུང་སྤྱད་ཅིག་ལས་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ རུས་པ་ཅན་གྱི་གཙོ་རིམ་བཟོ་ནི་ལུ་ རྟེང་སྐལ་ར་ ཐོ་ཐོག་དོ་ཡོད་པ་
ཨིན་མས།

ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་དང་ ཉེན་ཅན་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་ཚུ་ ལམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་ཚུ་ གཙོ་རིམ་མ་བཟུང་
བ་ཅིན་ མི་སྡེ་ཚུ་ཉེན་ཁ་ལུ་མང་སྤྱ་ཅིག་ཐོན་བཅུག་ནི་དང་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་མ་བརྟུབ་པར་འགྱུར་ནི་ དེ་ལས་ ཉེན་
ཁ་ཆེ་བའི་ས་ཁོངས་ཚུ་ འབྱིད་ནི་ཨིན་པས། འདི་གིས་ མཐའ་མཐུག་ལུ་ འཐུང་ཚུ་མ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་གྱི་ཉེན་ཁ་ཡར་
སེང་འབད་ནི་དང་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁྱོད་རྒྱུད་ མི་སྡེ་འདྲ་མཉམ་མེད་མི་ དེ་ལས་ ཡུན་རིང་གི་དོན་ལུ་ བཟོད་བསྐྱེད་འབད་
ནི་འོག་སྐབས་ཚུ་མེད་པ་བརྟེན་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ལུ་ ཐོ་ཐོག་ནི་ཨིན་མས།

**3.6 ས་གཤིས་འཐུར་བཟོད་འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་དང་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་འཕྲོ་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཀྱི་ལཱ་གཞི་བཟུགས་
འབད་ནི།**

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རྒྱུ་མཐོན་སྐྱེད་འབོལ་ཆེ་རྟོག་རྟོག་ཡོད་པ་ད་ འཛམ་གླིང་ནང་མི་རེ་ལུ་ འཐུང་ཚུ་བསག་ཚད་ མི་ཧྲར་
1.4400 རེ་ཡོད་མི་འདི་འཛམ་གླིང་ནང་ མཐོ་ཤོས་ཅིག་ཨིན་མས། ཨིན་རུང་ལུང་ཚུགས་ཚུ་ནང་ལས་པར་ རྒྱུ་མཐུན་སྟེལ་

འདི་ འབྲེན་འབྲེན་མེད་པ་ལས་ ལུང་ཕྱོགས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ འཕུང་ཚུ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་ཐོན་ཏེ་འདུག། གཙང་ཚུ་མང་ ཤོས་ཅིག་ར་ ལུང་གཤོང་ཚུ་ལས་འབབ་དོ་ཡོད་པ་ད་ མི་སེར་ཚུ་ཁྱེན་ལུ་བརྟེན་ ཚུ་ཀ་ རོང་ཚུ་ ཚུ་མིང་ དེ་ལས་ ཚུ་འི་ཀ་ ཚུང་ཀུ་ཚུ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་སྤོང་པ་ཨིན་ ཚུ་འི་ཀ་ཚུང་ཀུ་ཚུ་ མང་ཤོས་ཅིག་ར་ གླམ་འགྱོད་ཡོད་པ་ལས་ ས་གནས་གྱི་མི་སྡེ་ཚུ་ འཕུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་ལང་མ་སྡེ་འཐོབ་ནི་ལུ་ ལཱ་ཁག་གཏང་མས་ཟེར་ཨིན་མས། ཚུ་འི་ཀ་^{༡༣༧}ཡོད་ས་ལས་ མི་སེར་གྱི་ལག་ ལེན་འཐབ་མི་རྒྱ་ཆ་ལས་^{༠.༧} ཡོད་པ་དང་ རྒྱ་ཆ་ལས་^{༤.༧}འདི་ལོ་རེ་བཞིན་བསྐྱམས་ཡོད་པ་ཁར་ རྒྱ་ཆ་ལས་^{༣༥.༡}འདི་ལོ་རེ་ བཞིན་བསྐྱམས་ནིའི་གནས་རིམ་ན་ཡོད་པ་ཨིན། རྒྱལ་ཁབ་ནང་གི་ཚུ་འི་ཀ་ཚུ་གླམ་མི་རྒྱ་ཆེན་རྒྱ་ཆ་ (༣༤.༥) འདི་ ས་གཤིས་ འགྱུར་བཟོད་གྱིས་ཕན་གཞོད་ཚུ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་མས།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་དང་འབྲེན་པའི་སྡེ་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་^{༢༠༠} ལས་ཚུར་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ བྱང་དང་རུབ་ དེ་ལས་ ལྷོ་རུབ་གྱི་ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ ཆར་པ་རྒྱབ་ནི་གི་ཚད་གཞི་འདི་ ཡར་ སང་འགྱོད་ནི་བཟུམ་ཅིག་ཡོད་པ་སྡེ་ཤེས་རུག་ ཨིན་རུང་ ཆར་འབབ་ཡར་སང་འགྱོད་མི་འདི་གིས་ འཕུང་ཚུ་དཀོན་པའི་དཀའ་ ངལ་འདི་ བསལ་མི་ཚུ་གས་ནི་མེན་པར་ ཆར་པ་ཡར་སང་ལས་བརྟེན་ ཆར་འབབ་གྱི་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་དང་ གནས་གཤིས་ རྩུབ་བྲགས་གྱི་རྒྱུ་ལས་བརྟེན་ ཚུ་རུད་དང་ས་རུད་ཚུ་གིས་ ཚུ་འི་རྟེན་གཞི་དང་ བསག་མཛོད་གྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ལུ་ ཉེན་ཁ་ སློམ་བྱིན་དོ་ཡོད་པ་ཨིན། ས་གཞི་ནང་ ཆར་འབབ་གྱི་བགོ་བཟུམ་སྣོན་ཏྲ་མེད་མི་འདི་ལས་བརྟེན་ ས་གཤིས་འགྱུར་ བཟོད་ལུ་གཞོད་ལེན་ཚུ་གས་པའི་འཕུང་ཚུ་དང་གཞིང་ཚུ་རྟེ་སྐལ་དཀའ་ངལ་དང་སློ་སུ་བཟོམ་ཨིན། ས་གཤིས་འགྱུར་ བཟོད་ལུ་གཞོད་ལེན་འབད་ཚུ་གས་པའི་ འཕུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་གི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྫོང་ ཁག་ ༡༠ གི་ནང་ལས་ཕར་ ས་ཁོངས་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་ འཆར་གཞི་ ༥༠ ་ཁྲ་སྟོང་-༡ པ་ནང་ཁ་གསལ་བཀོད་དོ་ཡོད་ཏེ་ ཐོག་ལུ་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་རུག།

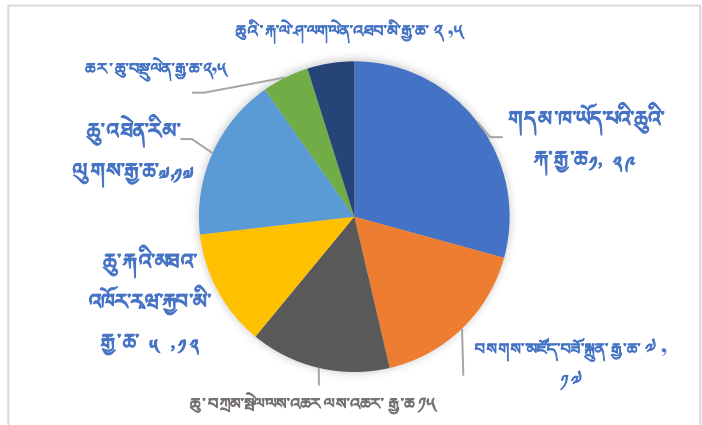
བརྟག་ཞིབ་འདི་ནང་ འཕུང་ཚུ་འི་ལས་འཆར་ ༡༤ དང་ ཞིང་ཚུ་གི་ལས་འཆར་ ༡༤ དེ་ལས་ གཅིག་སྤྱི་ལོ་འབད་ཡོད་པའི་ ལས་འཆར་ ༡༠ ཚུ་དོ་ཡོད་ས་ལས་ དམིགས་བསལ་དུ་ དགོ་ལེགས་ཕུག་ས་རྟགས་ཚུ་གི་ལས་འགུལ་འདི་ གཞི་རྟེན་ མཁོ་ཆས་གནས་ཚད་དང་ལག་ལེན་ལེགས་ཤོམ་ཚུ་ བཟུ་ནིའི་དོན་ལུ་ བཟུ་སྟོར་འབད་ཡི།

ལས་འཆར་ཚུ་གདམ་ཁ་རྒྱབ་མི་འདི་ ཚུ་འི་ཀ་གླམ་མིའི་ཚད་གཞི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་བརྟེན་པའི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ གཞོད་སྟོན་རྒྱབ་མི་དང་ མཐུན་འགྱུར་ཐབས་ལམ་གཞི་བཙུགས་ལ་སོགས་པ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་ དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་ཁོངས་ལྟ་སྟོར་གྱི་སྐབས་ལུ་ ལྟ་སྟོན་འབད་ཡོད་པའི་ལས་འཆར་ཚུ་ གཤམ་འཁོད་ཚུ་བཀོད་དོ་ཡོད་པེ།

༡. **ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་འབྲེན་པའི་མཐུན་དང་ལེན་** མཐུན་འགྱུར་གྱི་ལག་ལེན་བསྟར་སྟོན་འབད་མི་འདི་ མང་ཆེ་ བཅོས་ལེན་ཅན་དང་ འཆར་གཞི་ངེས་ གསལ་ཅན་ཨིན་ དང་ལེན་འདི་ཚུ་ གོང་འཕེལ་གྱི་དགོས་མཁོ་ དཔེར་ན་ བཟོ་བཀོད་ཉམས་ཆག་ཤོར་མི་ཚུ་ ཉམས་བཅོས་འབད་ནི་དང་ ཚབ་མ་བཙུགས་ནི་ དེ་ལས་ ས་

གཤིས་འཇུག་བཟོད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཚུ་
 དམིགས་བསལ་གྱི་ཐོག་ལུ་མ་བཏོན་
 པར་ འཐུང་ཚུ་བཀམ་སྤེལ་གྱི་དགོས་
 མཁོ་ཁག་ཆེས་ཚུ་འབྲུག་ནི་འདི་གིས་
 ཡིན། གནམ་ཁ་རྒྱུ་མི་ལས་འཆར་
 ཚུ་ནང་ གཞི་བཅུགས་འབད་མི་སྤྱིར་
 བཏང་གི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་
 པར་རིས་༥ པའི་ནང་གསལ་སྟོན་
 འབད་དེ་ཡོད།

པར་རི་ ༥ : འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་གི་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་ལྷན་འབབ་ཡོད་པ།

འབྲུང་ཁུངས་: རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་དབང་འཛིན་གྱི་ སྤྲོད་སྤྱོད་འགོ་འདྲེན་འབབ་མི་ལས།

- ཚུ་རྒྱུ་ལེན་གཙོ་བོ་གིས་གནམ་ཁ་གཞན་: རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་དབང་འཛིན་གྱིས་བཟོད་མིའི་ནང་ ལས་
 འཆར་ཁག་ ༡༧ ལས་ ༡༩ ནང་གཞི་བཅུགས་འབད་དེ་ཡོད་མིའི་ནང་ལས་ འཐུང་ཚུ་རྒྱུ་ལེན་པའི་
 དཀའ་ངལ་བསལ་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་ཤེས་གཙོ་བོ་འདི་ ཚུ་རྒྱུ་ལེན་ཚུ་ལས་པའི་གནམ་ཁ་གཞན་ཚུ་
 ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་འདུག་ཟེར་ཡིན་མས། གནམ་སྤངས་མང་ཤོས་ཅིག་ནང་ མི་སྡེ་གིས་ འཐུང་ཚུ་གི་འབྲུང་
 ཁུངས་གསར་པ་ཚུ་འཛིན་འབད་དེ་ ཆེད་འོག་དང་ཚོང་ཁག་གི་དབང་འཛིན་ཚུ་ལུ་ སྤྱན་ལུ་འབད་ཞིན་མ་
 ལས་ ཁོང་གིས་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འབབ་ནིའི་འོས་འབབ་དང་འོས་འབབ་ཚུ་ བརྟག་
 ཞིབ་འབད་མ་ཡིན། ཚུ་རྒྱུ་ལེན་པའི་གནམ་ཁ་དོན་བཞིན་ལུ་ ཐབས་ཤེས་གཞན་ག་ནི་ཡང་མེད་པ་དང་ འབྲེལ་
 མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་གཞན་ག་ནི་ཡང་མ་འབད་མ་ལས་ དེ་གིས་མི་སྡེ་ལུ་ ཚུ་མ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་ཉེན་ཅན་
 ལུ་གྱུར་ཏེ་འདུག།
- དུས་ཚོད་དང་བརྟུན་པའི་ཚུ་འཛིན་སྟེད་ཀྱི་ བརྟག་ཞིབ་མཚང་བ་: རྒྱུ་ལེན་དཔེར་ན་ སྤྱི་དང་བསམ་ཅེ་
 བསམ་གྲུབ་ལྗོངས་མཁའ་ དེ་ལས་ པར་དགའ་ཚུ་བཟུམ་ཅིག་ནང་འབད་བ་ཅིན་ ཚུ་རྒྱུ་ལེན་ ཡུན་
 བརྟན་དང་ གཞི་རྒྱ་མཁོ་ཆས་ཚུ་ སྤྱིར་སྤྱི་སྤྱི་བཞག་ཐབས་ལུ་ དུས་ཚོད་ལུ་མ་བཟླ་བར་ ལོ་བསྟར་བཞིན་
 དུར་ ཚུ་འཛིན་སྟེད་ བརྟག་ཞིབ་འབད་དགོཔ་འདི་ གཙོ་རིམ་བཟུང་སྟེ་འདུག། ད་རེས་བཟུམ་ཅིག་འབད་བ་
 ཅིན་ ཚུ་རྒྱུ་ལེན་ གནམ་ཁ་ཀྱི་དུས་ཚོད་ཁར་ ནམ་དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་བརྟན་ ཡུན་རིང་གི་ཡུན་
 བརྟན་ལུ་ ཕན་གནོད་འབྲུང་ནི་ཡིན་མ་སྟེ་ རོས་འཛིན་འབད་ཅུག།
- འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་གཞན་: འཐུང་ཚུ་སྐྱམ་ནི་དང་ འཐུང་ཚུ་མ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་ཚུ་དང་འབྲེལ་ འཐུང་
 ཚུ་རྒྱུ་ལེན་པའི་ཚུ་འཛིན་སྟེད་ ཚུ་རྒྱུ་ལེན་པའི་ཚུ་འཛིན་སྟེད་ འཐུང་ཚུ་རྒྱུ་ལེན་པའི་ཚུ་འཛིན་སྟེད་ རྒྱུ་ལེན་པའི་ཚུ་འཛིན་སྟེད་

པར་རིས་ ༡༠ པ། འབྲེལ་མཐུན་ལག་ལེན་

ནི་ ཆར་ཆུ་བསྐྱུ་ནི་ རྒྱུ་ཐོན་
ཁྲུངས་སྒྲ་ཚོགས་ཚུ་ལག་ལེན་
འཐབ་ནི་ཟེར་བའི་འབྲེལ་མཐུན་
གྱི་ལུ་ཚུ་རྒྱུད་པ་ཡིན། (པར་རིས་
༡༠ པ།)

འབྲུང་ཁྲུངས་ཆུ་ལག་ལེན་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་ ས་ཁོངས་དབྱེ་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་མི།

དང་ལེན་འདི་ཚུ་ ལག་ལེན་
འཐབ་སྟེ་ར་ཡོད་རུང་ འཕལ་
འཕལ་སྟེ་ར་ ས་གོ་སོ་སོ་ཚུ་ནང་
རིམ་མཐུན་མེད་པ་འབད་ལུས་དོ་

ཡོད་པ་ལས་ དང་ལེན་ཚུ་ སྒྲིང་སྒྲིང་ བྱེད་ཆེན་སྟེ་འབྲེལ་མཐུན་པར་ཡོད་ཟེར་ཡིན་མས། འདི་བཟུམ་མའི་
བཙོན་ལྷགས་ཚུ་ཡང་ གཙོ་བོ་ར་ རང་སོའི་ལྷོགས་གྲུབ་དང་བསྐྱུ་ཏེ་ མི་སྡེ་དང་རྫོང་ཁག་གི་གནས་ཚད་ལ་
ལས་སྟེ་ འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད་པ་ཡིན།

༥. རྒྱ་མཐེན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་གཞི་ལེན་: རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ རྒྱ་མཐེན་རིམ་
ལུགས་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་ཐང་ཁར་ འཕལ་འཕལ་ར་རིམ་ལུགས་ཚུ་ མེད་པ་ཐལ་མི་ལུ་བརྟེན་ ཉམས་
བཅོས་གྱི་རིན་གོང་མཐོ་སྤྱི་ཅིག་སྟེ་ འབྲོད་ཡོད་པའི་ཁར་ སྤྲོམ་འཁོར་གྱི་ཅ་ཆས་ཚུ་ མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ དུས་
ཡུན་རིང་མོ་སྟེ་ ལཱ་འབད་མ་བརྟུབ་པར་ལུས་ཡོད་པ་སྟེ་མཐོང་ཡོད་ འདི་མ་ཆད་ གློག་མེ་གི་རིན་གོང་མཐོ་
དྲགས་ཡོད་པ་ལས་ མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ རྒྱ་མཐེན་རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་འཐབ་ནིའི་ནང་ གློ་འདོད་མིན་
འདུག་ཟེར་ཤེས་ཅིག། དཔྱེ་འབད་བ་ཅིན་ བསམ་ཅེ་ལུ་ རྒྱ་ཀྲ་སྤང་ཞིང་ཆུ་འབྲེན་ལས་འགལ་གྱི་རྒྱ་མཐེན་
རིམ་ལུགས་འདི་ ཉམས་བཅོས་ཆར་ལེ་ཤ་ཅིག་ར་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ ལཱ་འབད་མ་བརྟུབ་པར་ལུས་ཡོད་པ་ད་
དེ་བཟུམ་སྟེ་པར་དག་འཆལ་ལུ་ གློག་མེ་ཁྲལ་མཐོ་དྲགས་སྟེ་ཕོག་མི་ལུ་བརྟེན་ ཁྲོན་མ་རེ་ཆུ་འབྲེན་རིམ་ལུགས་
འདི་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་ལུས་ཏེ་འདུག།

༦. རྒྱ་ཁྲུང་འཛིན་སྐྱོང་ཚད་འཛིན་: པར་རིས་ ༧ པ་ནང་བཀོད་ཡོད་དོ་བཟུམ་ མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ སྐམ་ནིའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་
པའི་རྒྱ་གི་གནས་སྤངས་ཚུ་ནང་ གློག་བཅོས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་ཁྲུང་སོ་སོ་ཚུ་དང་ རོང་ཆུ་ལ་སོགས་པ་
ཚུ་ལུ་ མང་སྤྱོད་ཅེ་དོ་ཡོད་ད་ ཉེན་ཁ་ཡོད་དེ་འབད་རུང་ རྒྱ་ཁྲུང་འཛིན་སྐྱོང་ཚད་འཛིན་གྱི་ས་ ཡུན་རིང་གི་
ཡུན་བརྟན་གྱི་དོན་ལུ་ འགྱུར་བ་མེད་པའི་འཛིན་སྐྱོང་ཐབས་ཤེས་ཅིག་ཡང་མིན་འདུག། སྤྲོམ་ཁ་ལུ་ཡོད་པའི་
དུ་གུ་ལུ་མཐོང་གསེབ་ཆུ་བཀྲམ་སྟེལ་དང་གཙང་སྤྱོད་གིས་ ས་འོག་གི་རྒྱུ་ཁྲུང་ ཉེན་སྲུང་འབད་ནིའི་ནང་

གཙོ་རིམ་བཟུང་ནི་དང་ དར་དཀར་ན་ལུ་ཡོད་པའི་གྲ་ར་མ་ལ་ཨར་གྲོང་གསེབ་ཚུ་བཟུམ་སྟེལ་དང་གཙང་སྤྱི་གི་
 གངས་སུ་ ཉགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས་དང་ འཛམ་གླིང་གསོ་བའི་ཚོགས་པ་གིས་ རྒྱབ་
 གྱིར་འབད་དེ་ རྒྱབ་ཀྱི་ཀྱུ་ལུ་ལུ་ཡང་ཚུད་པ་ཨིན་ དེ་འབདམ་ད་ ཐབས་ཤེས་གཉིས་ཆ་ར་ མ་པ་
 ལས་ར་ རྒྱ་ཁྱིམ་སྤྱི་ཐབས་ལམ་གྱི་གངས་སུ་མི་ཚུད་པས་ རྒྱ་ཁྱིམ་སྤྱི་ཚད་འཛིན་འདི་འདི་ སའི་
 ཆགས་ལཱ་ཉམས་གསོ་འབད་ནི་དང་ ས་གཤེས་འགྱུར་བཟོ་དགོང་ལེན་འབད་ནི་ ཐོན་སྐྱེད་སྤྱི་འཕེལ་
 གྱི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་ཆ་ཚང་ཅིག་ཨིན།

རྒྱ་ཁྱིམ་སྤྱི་ཚད་འཛིན་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལུ་ རྒྱའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་བསལ་ཏེ་ རྒྱ་གི་རྒྱ་ཚུ་
 ཉེན་སྲུང་དང་ལཱ་ནམ་སྟེ་བཞག་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ འགོ་བཙུགས་ཅུག། ད་རེས་ རྒྱ་གི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ མོ་
 བཏབ་ས་ཁོངས་མ་འབྲམ་ཚུ་ནང་ལས་པ་ར་ རྒྱ་ཁྱིམ་སྤྱི་ཚད་འཛིན་གི་ལས་རིམ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག་
 ཨིན་རུང་ རྒྱ་ཁྱིམ་སྤྱི་ཚད་འཛིན་འདི་ ད་ལྟོ་ཡང་ མི་སྡེའི་གནས་ཚད་ཁར་ རྒྱ་ཆེ་བཟུམ་སྟེ་ ཆ་འཛོག་
 མ་འབད་བས།

༡. རྒྱེ་ལཱ་གནས་སྤངས་རིམ་ལཱ་ཉམས་གསོ་གི་དོན་ལུ་སྤྱི་འཐུས་མེད་པ་; ཅེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གིས་ཤེས་
 ཏྲོགས་བྱུང་མི་ནང་ ཅེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གིས་གདམ་ཁ་རྒྱབ་ཡོད་པའི་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ རྒྱེ་ལཱ་གནས་
 སྤངས་རིམ་ལཱ་ཉམས་གསོ་གི་ཚུ་གཅིག་ཡང་མ་བཙུགས་པ་ཡོད་པ་ད་ འཐུང་རྒྱའི་རྒྱུ་སྤྱོད་དང་ འཐུང་
 རྒྱའི་རྒྱ་ཁྱིམ་སྤྱི་ཚད་འཛིན་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ཚུགས་མི་འདི་ཡང་ རྒྱའི་སྤྱི་ཚད་དང་ རྒྱུ་སྤྱོད་གི་དོན་ལུ་ ཁག་ཆེ་
 བའི་རྒྱེ་ལཱ་གནས་སྤངས་རིམ་ལཱ་ཉམས་གསོ་ ཉམས་སྲུང་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྒྱའི་རྒྱ་ཁྱིམ་སྤྱི་ཚད་དང་ རྒྱའི་རྒྱ་
 འཛིན་སྤྱོད་གི་ལུ་ རྒྱུ་སྤྱོད་འཐབ་ནི་ལུ་ སྤྱོད་བསྐྱེད་བཙུག་ནི་དང་ འཐུང་རྒྱའི་རྒྱུ་སྤྱོད་ ལཱ་བཟོ་བཟོ་
 བེ་ དེ་ལས་ རྒྱའི་རྒྱ་བདའ་སྟེ་ཡོད་པའི་མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ རྒྱ་རུང་གི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ མར་ཕབ་འབད་ནིའི་ཐབས་ལུ་ཨིན།

༢. ས་གཤེས་འགྱུར་བཟོ་དགོང་ལེན་འབད་ཚུགས་པའི་རྟེན་གཞི་ལངས་སྟེ་མེད་པ་; རྒྱལ་གཞུང་ཅེས་ཞིབ་དབང་
 འཛིན་གྱི་ས་ཁོངས་ལྷ་སྐྱོར་གྱི་སྐབས་ལུ་ མཐོང་མི་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་འཐུང་རྒྱ་དང་ཞིང་ཆའི་
 རྟེན་གཞི་ཚུ་གིས་ གོང་འཕེལ་གྱི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་རྒྱུ་མ་གཅིག་བསལ་ཚུགས་པས་ཟེར་ཨིན་མས། ལས་
 འཆར་༡༡ ཡོད་མི་ལས་ རྒྱ་མཐུད་གྱི་དྲུང་རྒྱུང་དང་ ཞིང་ཆུ་གི་བརྒྱུད་ལམ་ཚུ་ ས་རུང་དང་རྒྱ་རུང་ལུ་བརྟེན་
 གཞི་སྤྱོད་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ ལ་ལུ་ཅིག་ཚུ་གིས་འཐུགས་འབག་ཅུག་ཟེར་ཨིན་མས། གཞི་སྤྱོད་བྱུང་མི་བཟོ་
 བཞོད་དག་པ་ཅིག་ འོག་ལུ་གོས་བཞད་འབད་དེ་ཡོད།

ཀ) བསམ་གྲུབ་ལྗོངས་མཁར་རྫོང་ཁག་ ཕུང་ཐང་ཆེད་འོག་: ལུ་འཐོན་ས་ལས་ ཉུང་ལམ་རོ་མ་ (པར་
རིས་ ༡༡) ལུ་ སྤྱི་ལོ་ ༡༠༡༩ ལུ་ ས་རུད་ཀྱིས་སྤྱོད་འབག་ཡོད་པ་འི་གུ་ སྤྱི་ལོ་ ༡༠༢༥ སྤྱི་ཟླ་ ༤ པ་འི་
ནང་ ས་རུད་ཀྱིས་ འཕུག་འབག་ཏེ་འདུག།

པར་རི་ ༡༡ པ། ས་རྒྱུད་ཀྱིས་རྒྱ་རྒྱུད་འཕུགས་འབག་ཡོད་པ།

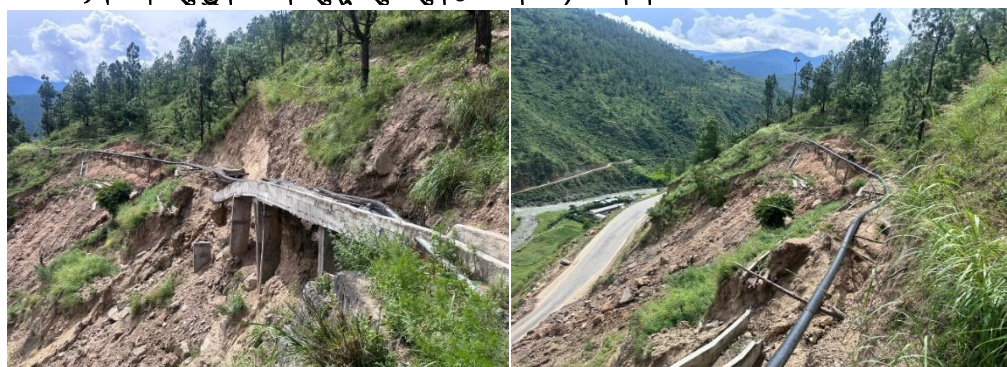

འབྱུང་ཁུངས་ཅེ་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན།

(ཁ) དབང་འདུས་རྫོང་ལག་ ཐེད་མཆོག་ཤེད་ལོག་: ཞིང་ཆུ་གི་རྒྱུ་ལམ་དང་ ཆུ་རྒྱུང་ རྒྱུ་ལམ་ཅིས་ ༡༩ ་

ཆུ་ ལོ་གཅིག་ནང་ཕྱུང་མཐའ་ ཆར་གསུམ་དེ་ཅིག་ ས་རྒྱུ་ཤིས་ གཤོད་སྒྲོལ་རྒྱུ་ལྟེ་འདུག།

པར་རི་ ༡༣: ཞིང་ཆུ་རྒྱུ་ལམ་དང་ཆུ་དང་ཆུ་ས་རྒྱུ་གྱིས་མེད་པ་བཏང་ཡོད་པ།

འབྱུང་ཁུངས་ཆུལ་གཞི་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན།

ག) བསམ་གྲུབ་ཐོངས་མཁར་དང་པར་དགའ་ཚལ་ དེལས་ དར་དཀར་ན་ཐོང་ལག་ཚུགས་ རྒྱལ་
ཡོངས་ཀྱིས་ རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་ ས་གནས་ཀྱི་བཟོ་སྐྱེན་པ་ཚུལས་ ཆེ་ཅན་གྱི་ཚུ་དྲུང་ མཁོ་
སྐྱུབ་འབད་ནི་ནང་ གདོང་ལན་འབྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་སྟེ་སྙན་ཁུ་འབད་ཡི། རིན་གོང་མཐོ་དགས་དང་ དགོས་
མཁོ་ཆེ་བའི་མཐུད་ཆས་ཚུ་མེད་མི་དང་ འཕྲལ་འཕྲལ་ར་མཐུད་ཆས་ཚུལ་དང་མ་མཐུན་པ་ལས་བརྟེན་
ཚུ་དྲུང་འགས་ནི་ཚུ་ གདོང་ལན་གཙོ་བོར་ཅིག་སྟེ་བཏོད་དེ་འདུག།

༧. བཟོ་བཀོད་དང་ཚད་གཞི་རྟེང་མེད་ རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་རྒྱུ་འཆར་གཞི་ཨ་མ་ལྷ་ར་འབད་བ་ཅིན་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་
ནང་ལུ་ ས་གནས་ཀྱི་རིག་རྩལ་དང་ཅ་ཆ་ས་རྒྱ་གིས་སྤེལ་བཟོ་ཡོད་པའི་ཞིང་རྒྱ་གི་ལམ་ལུགས་མང་ཤོས་ཅིག་ར་
ས་གནས་འཁྱུར་བཟོ་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་ངལ་རྒྱ་ བསལ་མ་རྒྱགས་པར་འདུག།

གྲོང་གསེབ་རྩ་བ་གྲུ་བྲུ་སྤྱོད་དང་གཙང་སྒྲ་གི་དོན་ལུ་ འབྲུག་གི་གྲོང་གསེབ་རྩ་བ་གྲུ་བྲུ་སྤྱོད་གྱི་དཔེ་རིས་ལག་དཔ་
 ༡༩༩༥ གཞི་ འབྲུང་རྩ་བ་གྲུ་བྲུ་གཞི་རྟེན་རྒྱིང་ཁྱིམ་གྱི་དོན་ལུ་ ལམ་སྟོན་གཙོ་བོ་ཅིག་སྤྱོད་ལག་ལེན་
 འཐབ་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ འདི་གིས་ས་གཤིས་འཕྱུར་བ་གྲོང་གྱི་འཕྱུར་བ་ལུ་ སན་གཞོད་མི་འབྱུང་ཟེར་ཨིན་
 མས།

དཔེར་ན་ རྒྱ་མཚོ་གྱི་ཚད་དང་ རྩེ་ལམ་གྱི་ཕྱོགས་གྲུབ་ཚུ་ རྩེ་ཚོད་དང་ ཡང་ན་ ཡུལ་རིང་གི་རྒྱ་བཀམ་
སྤེལ་ཡུམ་བཟླ་བར་ ད་ལྟོ་དང་ མ་འོངས་པའི་རྒྱ་དགོ་མི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ཨིན་མ་ད་ འབྲུག་གི་གྲོང་གསེབ་
རྒྱ་བཀམ་སྤེལ་གྱི་དཔེ་རིས་ལག་དེབ་འདི་གིས་ རྒྱ་འཛམ་གླིང་དང་ཆག་ཆག་པ་རྒྱ་བཀམ་གླིང་དོན་ལུ་ སྤྱིང་སྤྱི་
བཟོ་ནི་ལུ་གཙོ་བོར་བརྟེན་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ འདི་གིས་ ས་གཤིས་འཁྱུར་བ་གྲོད་ཀྱིས་གཞོད་པ་ཡོད་པའི་ རྒྱ་
རྒྱུད་དང་ས་རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་རྒྱ་ལས་ ཉེན་ཁ་རྒྱ་མ་མཐོང་མ་པའི་ཁར་ འདི་གིས་ ཟད་འགོ་འཇམ་པའི་རྒྱ་ཆ་
དཔེར་ན་ HDPE རྒྱ་རྒྱ་ལྟེ་གིས་ རྩོད་ལྷགས་གནམ་མེད་ས་མེད་འཁྱུར་ཕྱ་འཁྱུར་ས་འབད་བའི་སྐབས་ ལཱ་
འབད་ཐངས་དབྱེ་ཞིབ་མ་འབད་བར་ རྒྱ་ཆ་ལུ་གཙོ་བོར་བརྟེན་མ་ཨིན།

༡༠. རྒྱལ་འགལ་ལུ་ ས་གཤིས་སྤྱང་སྤྱོད་མ་དངུལ་གིས་ མ་དངུལ་རྒྱལ་སྤྱོད་འབད་ཡོད་མི་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་
གི་ལས་འགུལ་ཚུ་ནང་ མ་དངུལ་ལང་མ་སྤྱོད་ཅིན་ན་ ས་གཤིས་གསེ་རུས་འི་གཞི་ཉེན་དང་ སྤྱི་ཚད་ཅན་
ཀྱི་རྒྱ་ཆ་ ལཱ་གི་རྒྱ་ཆ་དང་ཉིང་སང་ས་དང་ འཆར་གཞི་གཟབ་གཟབ་སྤྱོད་ཅིན་དང་བཟོ་བཀོད་འབད་ནི་ གྲོས་
སྟོན་པ་ཚུ་གི་སྤྱོད་འཐུས་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་ཀྱི་གཞི་ཉེན་ལུ་གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་ ལཱ་ཚུ་ འབད་དོ་ཡོད་པ་
ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཅེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་གཞུང་གི་མ་དདུལ་ཕྱིན་མིའི་ལས་འཆར་ (ཐོང་ཁག་གིས་ལག་
ལེན་འཐབ་མི)ཙུ་ ལས་འགུལ་ཙུ་གི་མ་དདུལ་ལས་འཆར་ཙུ་ འཆར་དདུལ་བཤོ་བཀལ་དང་བཟོ་སྐྱོན་གྱི་དུས་
ཚོད་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ག་བསྐྱར་རྒྱལ་ཅི།

ཐིག་ལྷན་པ། ཡས་འགྲལ་ཆུང་ངུ་ འབྲུག་གཞུང་གིས་ བཟང་པ་རྒྱུ་ལྷོད་འབད་མི་ ཞིང་ཆུ་འཛམ་འཆར་ཆུ་གི་ག་ཡུལ་།

ཐོག་ཁྲུ་ཡ་ ༥ བ། ལས་འགུལ་ཚུ་དང་ འབྲུག་གཞུང་གིས་ མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མི་ ཞིང་ཚུའི་ལས་འཆར་ཚུ་གི་ག་བསྐྱར།

ཕངས་ཡུལ་ཞིང་ཚུའི་ལས་འཆར་གི་		
ལས་འགུལ་གི་མིང་	བཟོ་བཀོད་-བཟོ་སྐྱོན་-བཀོལ་སྤྱོད་- ཕྱིས་སྤྱོད་འབད་ནི།	ཐ་ཇེ་ཁོ་ལ་ཞིང་ཚུའི་ལས་འཆར་བཟོ་སྐྱོན།
ལག་འབག་གི་འབོར་ཚད་	དངུལ་ཀྲམ་ ༥༥༠,༩༩༧,༣༥༧.༧༤	དངུལ་ཀྲམ་ ༣,༥༥༣,༤༠༠
འགོ་བཙུགས་ཆེས་གངས་	སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ གྱི་ཟླ་དགུ་པ།	སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ གྱི་ཟླ་གསུམ་པ།
མཐུག་བསྐྱབ་བའི་ཆེས་གངས་	སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ གྱི་ཟླ་དགུ་པ།	སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ གྱི་ཟླ་བདུན་པ།
མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་	ས་གཤིས་སྤྱང་སྐྱོབ་མ་དངུལ།	འབྲུག་གཞུང་།

འབྲུང་ཁུངས་: རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་བསྐྱོར་འབད་ཡོད་པ།

༡༡. ཐོག་ཁྲུ་ ༥ པ་ནང་བཀོད་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ས་གཤིས་སྤྱང་སྐྱོབ་མ་དངུལ་གི་མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མི་ ལས་འགུལ་ཚུ་ དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་གི་མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་ཕྱད་པ་ད་ འཆར་དངུལ་མཐོ་སྤྱོད་འབྲུག། དངུལ་འབྲེལ་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་འདི་གིས་ སྤྱི་ཚད་ཅན་གི་རྒྱ་ཆས་དང་ མཁས་མཆོག་གི་གོས་སྟོན་ དེ་ལས་ ས་ གཤིས་དང་ལྷན་སྟེ་ཡོད་པའི་ཞིང་ཚུ་གི་ལས་ལུགས་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལུ་ངེས་བཟན་བཟོ་མ་ཨིན། དེ་མ་ ཚད་ ས་གཤིས་སྤྱང་སྐྱོབ་མ་དངུལ་གིས་མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མི་ལས་འགུལ་ཚུ་ སྤྱིར་བཏང་ལུ་ དཔལ་ ལྷན་འབྲུག་གཞུང་གིས་མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མི་དང་ཕྱད་པ་ད་ བཟོ་སྐྱོན་མཐུག་བསྐྱབ་ནི་ལུ་དུས་ཡུན་རིང་མོ་ སྟེ་འགོར་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་མས།

ཕངས་ཡུལ་ཞིང་ཚུ་འཆར་གཞི་(པར་རིས་༡༣)འདི་ འབྲུག་གི་སོ་ནམ་ལཱ་སྟེ་ནང་ གཤིས་དང་ལྷན་ འབྲུང་ བ་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ འཛམ་གླིང་གྱི་ ཆོགས་གོང་འཕེལ་ལས་རིམ་གྱིས་ གཞི་བཙུགས་ འབད་མི་ ས་གཤིས་སྤྱང་སྐྱོབ་མ་དངུལ་ལས་འགུལ་ གྱི་འོག་ལུ་ བཟོ་བསྐྱོན་འབད་ཡོད་པ་ཨིན། ཞིང་ཚུ་ འཆར་གཞི་ནང་ བཟོ་བཀོད་-བཟོ་སྐྱོན་-བཀོལ་སྤྱོད་- ཕྱིས་སྤྱོད་གི་ལག་འབག་པ་གི་དཔེ་སྟོན་ལག་ལེན་ འཐབ་ཡོད་པ་ལས་ ས་གཤིས་ལུ་བརྟེན་པའི་གཞི་ རྟེན་མཐུན་རྒྱུ་ཚུ་ ཕན་ཅུས་ཅན་སྟེ་བཟོ་རྒྱགས་ ཅུག། དཔེ་སྟོན་འདི་གིས་ ལས་འགུལ་འདི་ནང་ལས་ མི་སྡེ་གི་ འཕམ་མཁྱོགས་རང་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ དགོས་མཁོ་ཚུ་ གྲུབ་ཚུགས་པ་མ་ཚད་ ཡུན་རིང་གི་ཡུན་བརྟན་དང་ ས་གཤིས་ལུ་འབྲེལ་མཐུན་འབད་རྒྱགས་ པའི་གཞི་བཀོད་ཚུ་ཡང་ བཙུགས་རྒྱགས་པ་སྟེ་ ངེས་གཏན་བཟོ་ཡོད་པ་ཨིན།

པར་རི་ ༡༣ བ། ཕངས་ཡུལ་ཞིང་ཚུ་འཆར་གཞི།

འབྲུང་ཁུངས་: རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན།

ས་གནས་ཀྱི་གནས་ཚད་ནང་ འཕྲང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་མ་
ཚུ་གས་མི་འདི་ཡང་ འབྲེལ་མཐུན་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ གཙོ་རིམ་གསལ་ཏོག་ཏོ་མེད་མི་དང་ དེ་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་
ཐབས་བྱས་ཚུ་ མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་མས། ས་གཤིས་གསོ་རུས་འེ་ཐབས་ལམ་ཚུ་མེད་པ་ཅིན་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་དང་གཞི་
རྟེན་མཐུན་ཚུ་ཚུ་ ས་གཤིས་ལུ་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ལས་ འཕྲང་ཚུ་མ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་ཡར་མེད་འགྱུར་ཡོད་པ་མ་ཆད་ སོ་
ནམ་ཐོན་སྐྱེད་ཡང་མར་ཕབ་འགྱུར་ཡོད་པ་ཨིན་པས།

གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ལན་གསལ་འབད་མི་ནང་ PES འདི་ གྲོང་གསེབ་ཀྱི་འཕྲང་ཚུ་བཟམ་
སྟེལ་གྱི་དོན་ལུ་ འོས་འབབ་མིན་འདུག་ཟེར་ཨིན་པ་དང་ དེ་ཡང་ ཁེ་ཕན་ཅན་གྱི་མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ ལྷབས་བདེ་བའི་མི་སྡེ་ལུ་
ཏི་རུ་སྤྱོད་མ་ཚུ་གསལ་ལས་ཨིན་མས། ཨིན་རུང་ ཁྲོམ་ཁ་ལས་ཕར་འབད་བ་ཅིན་ ཁྲལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཡོད་པ་ལས་ ཐབས་
ལམ་འདི་ འོས་འབབ་འདུག། དེ་བཟུམ་སྟེ་ ཚུའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྤྲོད་མི་ནང་ PES གི་ཐབས་རིག་འདི་ ཚུ་འབབ་ཉམས་
སྲུང་གི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཨིན་ཟེར་ཨིན་པས། ག་དེ་སྟེ་ཨིན་རུང་ ཚུའི་བཟམ་སྟེལ་འཆར་གཞི་ཚུ་ག་ར་ PES གི་
དོན་ལུ་ ཁུང་ཆོས་མི་ཆང་ ག་ཅི་སྟེ་ཟེར་བ་ཅིན་ གོས་ཐག་ཚུ་གནས་སྤངས་དང་འཁྲུལ་བཟོས་ཨིན།

མཉམ་རུབ་ཀྱི་སྐོར་ལས་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྤྲོད་མི་ནང་ མཉམ་རུབ་ཀྱི་ལཱ་འདི་ནང་ ཏུར་རི་རི་
སྟེ་ར་བཅའ་མར་གཏོགས་དོ་ཟེར་ཨིན་མས། ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་ སྤྱིང་སྤྱི་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལྷོ་ཕྱོགས་
ཀྱི་ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ གྲུང་མོ་ཆེ་ཚུ་གིས་གཞི་རྟེན་འཕྲུང་ནི་ལས་ བཀག་ག་ཐབས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལྷགས་རུང་
ཅུང་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ ས་འོག་གི་ཁོད་སི་སི་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ ཁོད་ཚུ་མེད་པ་གཏང་ནི་ལས་བཀག་ནི། དེ་ལས་
ས་རུད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ མར་ཕབ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལྷགས་སྟེ་འབྲུད་མི་གི་རུང་ཅུང་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་ ཐབས་ལམ་
ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག། སྤྱོད་ལམ་ཚུ་བསིལ་རྩོད་གནས་སྤངས་ལུ་གཞི་ལེན་འབད་ཚུ་གས་ནི་དོན་ལུ་བཟོ་
བཀོད་འབད་ཡོད་པ་དང་ རུས་པ་ཅན་གྱི་ནང་ལེན་བཟོ་བཀོད་ཚུ་ བཀག་འཛིན་འབད་ནི་དོན་ལུ་བཟོ་བཀོད་འབད་ཡོད་པ་
ཨིན། ཨིན་རུང་ དེ་བཟུམ་མའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ མང་ཤོས་ར་ འཆར་དདུལ་གྱི་ཆད་འཛིན་གྱིས་སྟེ་ བཀག་ཆ་འབད་མ་མས།
གཞི་ལེན་ལན་སོ་སོ་འདི་ར་ ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྒྲུ་མང་ཤོས་ཅིག་ར་ གོས་ཆོད་བཟོ་ནི་དང་མ་དདུལ་བཟོ་ནི་ ལག་ལེན་
འཐབ་ནི་ དེ་ལས་ གཙོ་རིམ་གཞུང་གི་དབང་ཆ་ཡོད་པའི་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་སྟེ་ཚུ་གིས་སྟེ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་
ཨིན་མས། གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་འདི་ ས་གནས་གཞུང་སྤྱོད་གིས་བཟོ་བཀོད་ཀྱི་དོན་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་ལེན་པ་ཅིན་རྒྱང་མ་གཅིག་
གྲལ་གཏོགས་འབད་མ་ཨིན། གལ་སྲིད་ ས་གནས་གཞུང་སྤྱོད་ལུ་ དེས་ཕར་དུ་དགོ་པའི་ལྷོ་ཕྱོགས་ཁྱབ་ཡོད་པ་ཅིན་ ཁོང་གིས་

ལས་འགུལ་ཚུ་ རང་དབང་གི་ཐོག་ལས་ འགོ་བཙུགས་དོ་ཡོད་པ་ད་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ གོ་སྐབས་དུམ་ག་ཅིག་བྱིན་དོ་ ཡོད་པ་ཨིན།

གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གིས་བཀོད་མི་འོ་ནང་ ད་རེས་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གནས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་གཞི་ལེན་གྱི་སྒྲོར་ལས་ ཤེས་ཡོན་ལངས་སྤྱེ་མེད་ཟེར་ཨིན་པ་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ དེ་བཟུམ་མའི་བྱ་རིམ་ཚུ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ བྱི་གི་དོན་ལུ་ གཞི་རྒྱུ་གྱི་ཚད་གཞི་ཆ་ཚང་ཅིག་ དགོ་པ་འདུག་ཟེར་ཨིན་མས།

མ་གཞི་ རྒྱལ་གཞུང་ཙུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གཞིས་འགྱུར་བཟོད་ལུ་གཞི་ལེན་འབད་ཚུགས་པའི་ཐབས་ལམ་ རྩ་གས་ཀྱི་དྲང་ཅུང་དང་ བར་ཤབ་ཀྱི་དྲང་ཅུང་ དེ་ལས་ རྩ་གས་ཀྱི་བཀག་ཆས་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་མི་འདི་ལུ་ རལ་ རངས་བསྐྱེད་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་ཅུང་ འབྲི་བཙོན་ལྷགས་འདི་ རིམ་མཐུན་གྱི་གཙོ་རིམ་མེན་པར་ འཆར་དེལ་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ ཏེ་ཨིན། དེ་མ་ཚད་ བསལ་བྱོད་གནས་སྤངས་ཀྱི་གཞི་ལེན་ཚུ་ དེ་ཞིབ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ བཟོ་བཀོད་ཅན་གྱི་ལྷ་རྟོག་ འབད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་དང་ ཚད་གཞི་ཚུ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ རྩོ་ལྷངས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཚུ་ ལེགས་བཅས་འབད་ནི་གི་ཉན་ཁ་ ཡོད།

3.2 འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅས།

ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅས་འདི་ འཐུང་ཚུ་འབྲེལ་གྲུབ་སྤེལ་ འཕལ་འཕལ་ར་མེད་པ་འགྱོ་མི་དང་ཡུན་བརྟན་གྱི་དོན་ལུ་ གལ་ ཅན་གྱི་ཆ་ཤས་ཅིག་ཨིན། རྒྱུ་སྐྱོང་གི་གངས་སུ་ བཀག་ཞི་དང་རྒྱུ་ལས་རྒྱུ་སྐྱོང་ དེ་ལས་ རྒྱུ་ལྷགས་རྒྱུ་སྐྱོང་ཡང་ རྒྱུད་པ་ཨིན། རྒྱུ་ལྷགས་སྤེལ་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅས་ཀྱི་དམིགས་དོན་གཙོ་བོ་ར་ རྒྱུ་ལྷགས་བརྟན་དང་ འབྲ་ མཉམ་ རིམ་མཐུན་ དཔལ་འབྱོར་ ཉན་སྤྱད་ཅན་དང་ ལངས་སྤྱེ་བཀག་སྤེལ་འབད་ནི་འདི་ཨིན། དམིགས་བསལ་དུ་ ས་ གཞིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་གཞི་ལེན་པ་དང་ འཐུང་ཚུ་འབྲེལ་གྲུབ་ཞི་འོ་གནས་སྤངས་ནང་ བསལ་བྱོད་གནས་སྤངས་ལུ་གཞི་ལེན་ འབད་ནི་འོ་ནང་ ལག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཙུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་ནང་ འཐུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་འདི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་ བཅས་ཀྱི་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་ཚུ་དོས་འཛིན་བྱུང་ཡི་:

1. གཙུག་སྡེ་འགོ་འདྲན་དང་སྤྱི་དབུས་རྒྱབ་སྐྱོར།

- ✓ རྒྱ་གི་བཅའ་ཁྲིམས་ 2017 ཅན་མ་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ སྤྱི་ཚན་གང་རུང་གིས་ ཁོང་རའི་འཐུང་ཚུ་འབྲེལ་གྲུབ་སྤེལ་གྱི་ དོན་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་འཐུང་ཚུ་འབྲེལ་གྲུབ་ཞི་འོ་གནས་ལེ་ཕན་ལེན་མི་ཚུ་གིས་ འཐུང་ཚུ་འབྲེལ་གྲུབ་སྐྱོང་དང་ འཐུང་ཚུ་

བཀའ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞབས་ཏྲག་ཚུ་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་ལག་ལེན་ཚུགས་པ་(WUA)ཅིག་བཟོ་ཚུགས་ཟེར་བཀོད་དེ་འདུག།

ཙ་ཚན་༥༡ པ་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ ལྷོགས་གྲུབ་ཅན་གྱི་དབང་འཛིན་ཚུ་ ཁོང་ར་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ ལྷན་གི་ནང་འཁོད་ལུ་སྤྱོད་དགོཔ་ཨིན། ད་རུང་ ཙ་ཚན་༥༢ པ་གིས་ འཐུང་ཚུའི་ཁྱེད་ཀྱི་འཛིན་འཐབ་ནི་དང་ ཀ།) གཏོར་བཤིག་ཉེས་ཅན་ཚུ་ལས་ ཉེན་སྲུང་འབད་ནི་དོན་ལུ་དང་ གཞན་མི་གཞོན་སྐྱོན་ཚུ་ལས་ ཉེན་སྲུང་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བཀོད་དེ་ཡོདཔ་ཨིན། ལས་ལྷན་ཚུ་གི་འགོ་འབྲེན་དང་ལྷན་ཏྲུག་འབད་ནི་ དང་ ཁ) འཐུས་མི་ཚུ་གིས་ འཐུང་ཚུའི་བཀའ་སྒྲུབ་ཞབས་ཏྲག་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ནི་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་གི་བདག་དབང་ཤེས་ཚར་འབད་ནི་དང་ འདི་བཟུམ་མའི་ཞབས་ཏྲག་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ བརྟན་ཐབས་ལུ་ཨིན།

✓ ཁྱོང་གསེབ་འཐུང་ཚུ་བཀའ་སྒྲུབ་ལས་འཆར་དང་ ཞིང་ཚུ་ལས་འཆར་གཉིས་ཆ་རའི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་འགན་ཁག་ཚུ་ རང་སའི་ཚུ་སྤྱོད་ཚུགས་པ་ཚུ་ལུ་ སྤྱོད་ཅུག། ཚུགས་པ་ཚུ་ མི་སྡེའི་བདག་དབང་དང་ ཡུན་བརྟན་གཞི་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོང་གི་དོན་ལུ་ གཤམ་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཨིན། ལས་འགུལ་འདི་ གཞི་བཙུགས་འབད་ཆར་བའི་ཤུལ་ལུ་ རྒྱུན་སྐྱོང་ཚུགས་ཚུ་གིས་ མཐུན་རྒྱུན་ཚུ་ རང་དབང་སྤྱོད་འཛིན་སྐྱོང་དང་ རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ཚུགས་པའི་རེ་བ་སྤྱོད་པ་ཨིན།

✓ རྒྱུ་ལག་ཁུངས་དང་འབྲེལ་ཕྱད་ རྒྱུ་སྤྱོད་ཚུགས་པ་ཚུ་ ལུགས་ཡངས་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་སྤོད་པ་ཨིན། གནད་དོན་འདི་བསལ་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་ལག་ཁུངས་ཀྱིས་ བསམ་ལན་བསྐྱེད་ལེན་འབད་དེ་ རྒྱུ་སྤྱོད་ཚུགས་པའི་ལམ་སྟོན་གྱི་ཟེན་བྲིས་ནང་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྫོང་ཁག་༢༠ ནང་ གོ་བ་བན་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་རིམ་ཚུ་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཅུག།

ཁ་སྐོང་སྤེ་ འཛམ་གླིང་བཟའ་འཐུང་ལས་འཛིན་གྱི་བརྟན་ཞིབ་ཀྱིས་ རྒྱུ་སྤྱོད་ཚུགས་པ་ཚུ་གིས་ རིམ་མཐུན་གྱི་ལུ་ འབད་ཐངས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་འབྱུང་དོ་ཡོདཔ་ལས་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་སྤྱོད་ཀྱིས་དང་ ཨམ་སྤྱོད་གི་རྒྱ་ཆ་བ་ལངས་སྤེ་མེདཔ་སྤེ་བཀོད་དེ་འདུག།

✓ ད་རུང་ འཛམ་གླིང་བཟའ་འཐུང་ལས་འཛིན་གྱིས་བཀོད་མའི་ནང་ ཁྱོང་གསེབ་འཐུང་ཚུ་བཀའ་སྒྲུབ་ལས་འཆར་འདི་ བཟོ་སྐྱོན་འབད་བའི་ཤུལ་མར་ ལས་འཆར་གྱི་བདག་དབང་འདི་ ཁེ་སྤོང་འཐོབ་མི་ཚུ་ལུ་སྤྱོད་མེད་འབད་ནི་དང་ རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ནི་འདི་ གཏོར་ལེན་སྤོང་ཤོས་ཅིག་སྤེ་ཐོན་ཏེ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི། ཁེ་སྤོང་བྱུང་མི་ལེ་ཤ་ཅིག་གིས་ རྒྱུན་སྐྱོང་དང་མི་ཆེ་ཉམས་གསའི་ལུ་ ཁག་ཆེ་ཤོས་ཚུ་ ཁོང་རའི་འགན་ཁུངས་ལས་ལྷན་སྤེ་ རྫོང་ཁག་ ཡང་ཅིན་ འཐུག་རྒྱལ་གཞུང་གི་འགན་ཁུངས་སྤེ་ ལྷན་ཏྲུག་ཨིན་མས། གཞི་བཙུགས་ཀྱི་བྱ་རིམ་ལེ་ཤ་གིས་ རང་སའི་འཛིན་སྐྱོང་དང་འཆར་གཞི་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་དོན་ལུ་ ཁེ་སྤོང་ཅན་གྱི་ཁས་ལེན་མེད་མི་ལུ་རྒྱ་སྤོང་འབད་ཅུག།

✓ རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལས་ རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་ ཁོང་གསེབ་ཚུ་བཀའ་སྤྱོད་ལས་འཆར་གྱི་ལག་དེབ་འདི་ བཟོ་སྟེ་ཡོད་པ་ད་ འདི་གིས་ རྒྱུན་ཞུགས་མི་འབྱུང་ནི་དང་ བཟོ་བཀོད་ཀྱི་ཚེ་ཚད་ ཡང་སེང་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ སྤྱང་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱུན་སྤྱོད་དང་ ཅུས་རྒྱུན་ཞིབ་དབྱེད་ དེ་ལས་ ལག་ལེན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཅིམ་ པ་ཚུ་ གསལ་ཏྲུག་ཏྲེ་སྤྱོད་ཡོད་པ་སྟེ་ མཐོང་ཡོད་པ་ཨིན། ལག་དེབ་འདི་གིས་ ཡུན་བརྟན་ངེས་བརྟན་བཟོ་ ཐབས་ལུ་ མི་སྤྱེད་ཁྲལ་གཏོགས་དང་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་འཆར་གཞི་ དེ་ལས་ ལས་གཡོག་པ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ལྷོགས་ གྲུབ་སྦྲིད་སྤྱོད་པ་ཚོ་དགོས་ཁག་ཆེ་བའི་སྐོར་ལས་ གཙོ་བོར་བརྟན་མས། ཨིན་རུང་ འབྲུག་ལུ་ བཟོ་བཀོད་ཅིག་ འཐད་པ་ཡོད་པའི་ ལག་ལེན་དང་རྒྱུན་སྤྱོད་གི་ལག་དེབ་ཅིག་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ ལག་ལེན་དང་རྒྱུན་སྤྱོད་ལག་ལེན་ འཐབ་ནི་ལུ་ ཁྱད་པར་བོན་ཏེ་འདུག།

✓ ཞིང་རྒྱུ་གི་དོན་ལུ་ སང་ཡུལ་ཞིང་རྒྱུ་ལས་འཆར་ལུ་ ནང་འབྲེན་བཟོ་བཀོད་དང་ ཅུང་ལམ་ དེ་ལས་ གཞི་ཆགས་ བསགས་མཛོད་ཚུ་ རྒྱུན་སྤྱོད་འབད་ནིའི་ དམིགས་བསལ་གྱི་ལམ་སྟོན་ཡོད་པའི་ ལག་ལེན་དང་རྒྱུན་སྤྱོད་གི་ ལག་ དེབ་ཅིག་ཡོད་པ་ཨིན། ལག་དེབ་འདི་གིས་ མ་མཐོང་བའི་དཀའ་ངལ་ཚུ་ འཛོན་ཐང་ཅན་སྟེ་བསལ་ཐབས་ལུ་ ཁག་ ཆེ་བའི་ གན་ཐོ་ཁ་གསལ་དང་ སློབ་ཕྲུག་ཉན་འཚུབ་གདོང་ལེན་འཆར་གཞི་ཚུ་བཀོད་དེ་འདུག།

ཨིན་རུང་ དེ་བཟུམ་མའི་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅས་ཀྱི་ལག་དེབ་ཚུ་ ཞིང་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་ག་ རའི་ནང་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་མེན་འདུག།

༡. **གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་རྒྱུན་སྤྱོད་**

✓ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་འབྲུག་གི་ཞིང་རྒྱུའི་རིང་ལུགས་མང་ཤོས་ཅིག་ར་ མི་སྤྱེ་རྒྱུ་གིས་སྤྱོད་པ་ཚོ་ཡོད་པ་ཨིན། ས་གནས་ཀྱི་ རིག་ཅུལ་དང་ཅ་ཆས་ཚུ་གིས་ ཁོང་ཚུ་བསལ་བྱོད་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཕན་གཞོན་གྱི་ཉན་ཁ་བཟོ་འོང་། དེ་བཟུམ་སྟེ་ འབྲུང་རྒྱུའི་མཁོ་ཆས་མང་ཤོས་ཅིག་ར་ ཅུས་མཐུན་མེད་པ་ལས་ སྤྱིང་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་གཏད་ཚུགས་པ་སྟེ་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཅུས་མཐུན་ཚུ་འབད་དགོས་འདུག།

✓ ས་ཁོངས་ལྷ་སྐོར་གྱི་སྐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུང་རྒྱུ་དང་ཞིང་རྒྱུའི་ལས་འཆར་ ༥༠ ལས་ ༡༧ ལུ་ རྒྱུན་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་ངལ་ (ཟུར་སྤྲུགས་༢) ཡོད་ས་ལས་ ༡༣ གྱིས་རྒྱུན་སྤྱོད་ག་ནི་ ཡང་མ་ཐོབ་པར་འདུག། སྤྱིར་བཏང་གནད་དོན་གི་ལྷ་རྟོག་ཚུ་ཡང་:

- འཕམ་འཕམ་ར་ རྒྱ་རུང་བསུབ་མི་འདི་ རག་རོ་དང་ གནམ་དགུན་ལུ་འབྱེག་བསག་ དེ་ལས་ རྒྱུའི་ གཤམ་ལུ་ཆགས་པའི་རག་རོ་ཚུ་གིས་འབྲུང་མ་ཨིན།

- བཅོས་སྐྱོན་ལས་སྒྲ་ དཔེར་ན་ སོ་ནམ་ཞིང་ལམ་གོང་འཕེལ་གཏང་མི་ལས་བརྟེན་ རྒྱ་རྒྱུ་ལུ་གཞི་དྲུག་ བྱུང་ཅུག།
- རྒྱལ་མཐུན་གྱི་བཅག་བཅོས་ལམ་ལུགས་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ བཅོག་གི་བྱི་ཉེན་ཁ་ཡོད།
- རྒྱ་འབྲུང་ས་དང་ རྒྱུན་འགྲུལ་དྲུང་ལམ་བདའ་སྟེ་ རྒྱ་ནང་ན་འཛག་ནི།
- རྒྱ་འབྲེན་འཕུལ་འཁོར་ འཕུལ་འཕུལ་ར་མེད་པ་ཐལ་བའི་སྐྱོན་གྱི་ འཕུང་རྒྱ་བཀམ་སྟེལ་ལུ་གཞི་དྲུག་ ཡོད་པ།

✓ གྲོང་གསེབ་འཕུང་རྒྱ་བཀམ་སྟེལ་ལས་འཆར་གྱི་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་གྱི་ལག་དེབ་བཅོས་སྟེ་ རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ རྒྱ་ནང་ལག་ལེན་འཐབ་མི་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ ཉིན་བསྟར་བཞིན་དུ་ རྒྱ་འབྲེན་པའི་རྒྱུན་ལམ་དང་ དྲུང་ཅུང་ དེ་ ལས་ བསགས་མཛོད་ཚུ་ ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་དང་ བདུན་རིམ་བཞིན་དུ་ རྒྱའི་སྤྱི་ཚད་བརྟག་དཔྱད་འབད་ནི་ དེ་ ལས་ཐོ་བཞག་དགོ་པ་ཚུ་ ཚུད་པ་ཨིན།

རྒྱུན་སྐྱོང་གི་གྲངས་སྤྱོད་ དུས་རྒྱུན་གྱི་འཛག་པའི་ཞིབ་དཔྱད་དང་ རྒྱ་རིམ་གྱི་ཞིབ་དཔྱད་ དེ་ལས་ བསགས་མཛོད་ བཤུབ་ནི་དང་ བཅོམ་ཆགས་གྱི་སྒྲན་བཅོས་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལ་སོགས་པའི་ བཀག་ཐབས་གྱི་ལུ་ཚུ་ཚུད་པ་ ཨིན། ལོ་བསྟར་གྱི་ལས་སྒྲ་ཚུ་ནང་ ལམ་ལུགས་འདི་ རྒྱོག་ཏང་ཚུགས་པ་དང་ ཡུན་བརྟན་བཅོས་ཐབས་ལུ་ འཕུ་ འཕུལ་ཚུ་ལོག་བཅོས་ནི་དང་ ཆ་ཤས་རྟིང་མ་ཚུ་ ཆབ་མ་བཅུགས་ནི་ཚུ་ཚུད་པ་ཨིན།

ཨིན་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ གྲོང་གསེབ་འཕུང་རྒྱ་ བཀམ་སྟེལ་ལས་འཆར་དང་ ཞིང་རྒྱའི་ལས་འཆར་ཚུ་གི་ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་ཐབས་ལམ་འདི་ སྤྱོན་འགོག་ཅན་མེན་ པར་ དགོས་མཁོ་ལུ་གཞི་བཞག་མི་དང་ གཞི་སྐྱོན་བྱུང་པའི་ཤུལ་ལུ་ དང་ལེན་འབད་མི་ཅིག་ཨིན་པས། རྒྱུན་སྐྱོང་གི་ལུ་ རྒྱ་ རྒྱ་ བཀག་ཐབས་དང་ཉིན་བསྟར་གྱི་ལུ་གི་དོན་ལུ་ འཆར་གཞི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་འབད་ནི་མེན་པར་ འཕུལ་འཕུལ་ར་ དཀའ་ ངལ་ཐོན་པའི་སྤྱི་ཚུ་རྒྱུང་མ་གཅིག་འབད་དེ་འདུག།

པར་རིས་ ༡༤ པ་གིས་ འཕུང་རྒྱ་དང་ཞིང་རྒྱའི་ལས་འཆར་དག་པ་ཅིག་ནང་ ལག་ལེན་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་སྤྱང་བ་ཚུ་ལངས་སྟེ་ མེད་པ་ སྤྱོད་མཐུན། པར་འདི་ཚུ་གིས་ ས་ཁོངས་འོས་ལཱ་གྱི་ལྷ་རྟོག་དང་ རྒྱུན་མ་ཆད་པར་རྒྱུན་སྐྱོང་དང་ དུས་ཚོད་ཁར་ བར་འཛུལ་འབད་མི་ཚུ་ སྤྱོད་ཡོད་མི་ཚུ་ གཙོ་བོར་བརྟོན་མ་ཨིན།

३. འཕྲུལ་རིག་གཅིག་སྒྲིག་།

ཨིན་རུང་ བདེ་སྤྱང་རྒྱལ་ཡོངས་ཞབས་ཏྲིག་དང་ ཅ་དངོས་ཡོངས་འབྲེལ་གྱི་འཕྲུལ་རིག་གིས་ འགོ་འདྲན་འཐབ་མི་
 ཚེ་རང་ལུ་ཡོད་པའི་ སེམས་ཡོང་འཐུང་རྒྱ་དང་སྐུམ་ཞིང་གི་ཞིང་རྒྱལ་སོགས་པའི་ལས་འགུལ་ལ་ལུ་ནང་ལུ་ མོ་
 བཏབ་གྱི་ཐོག་ལས་འབད་ཅུག། ཅ་དངོས་ཡོངས་འབྲེལ་ལུ་གཞི་བཞག་པའི་རིམ་ལུགས་འདྲི་གིས་ རྒྱུ་ལཱ་མཉམ་ཚད་
 སྤྱས་ཚད་དང་རྒྱུ་ལཱ་རྒྱ་ ཏུས་ཐོག་ལུ་ ཨིསི་མཐུ་བརྒྱུད་དེ་ རྒྱུ་རིང་ལྟ་རྟོག་སྟོམ་སྒྲིག་རྒྱ་འབད་བཅུག་ཨིན།
 འདྲི་བཟུམ་གྱི་རིམ་ལུགས་ཀྱིས་ རྒྱུ་ལཱ་ལེན་ལེགས་ཤོམ་སྤྱེ་འཐབ་ནི་དང་ རྒྱགས་སྒྲིགས་ཡང་ མར་ཕབ་འབད་
 རྟོ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ཞིང་རྒྱ་དང་འཐུང་རྒྱ་བཟུམ་སྤེལ་གཉིས་ཆ་ར་ འཛོན་ཐངས་ཡར་ཅུག་གཏང་རྟོ་ཡོད་པ་ཨིན། འདྲི་
 བཟུམ་གྱི་གསར་བཏོད་རྒྱ་འབད་དེ་ར་འབད་རུང་ ད་རེས་ རྒྱོག་རིག་གི་ཅ་ཆས་རྒྱ་ ལག་ལེན་འཐབ་མ་བཏུབ་པར་
 ཡོད་པ་ལས་ འཕྲུལ་ཆས་གཏང་མི་དང་ བཟོ་དཔོན་གཉིས་པོ་ཆ་ར་ལུ་ ཉམས་བཅོས་དང་རྒྱུ་རྒྱུང་འབད་ནི་འདྲི་ནང་
 འཕྲུལ་རིག་གི་མཁས་མཆོག་མིན་འདུག།

༤. **ཕྱོགས་གྲུབ་བཟོ་སྐྱོད་དང་སྦྱོར་བཅུག་**

- ✓ འཛམ་གླིང་བཟང་འཕུང་ལས་འཛིན་དང་འཁྲིལ་ཕྱིན་ རྒྱ་བྱམས་སྤེལ་གྱི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་དང་རྒྱུན་སྦྱོར་གི་ རིག་ཅུལ་ཅན་གྱི་མི་སྣ་བས་མ་ལང་པའི་དཀའ་ངལ་ཡོད་ཟེར་ཞིན་མས། བཟོ་ལས་སྤེལ་ཆོན་གྱིས་ འཕུལ་རིག་གི་མཁོ་འདོད་བཀོད་མི་མཐུན་རྒྱུ་ཚུ་ རྒྱབ་སྦྱོར་འབད་ནི་ལུ་ ལཱ་འགན་གཙོ་བོ་འབག་པ་ཞིན། ཞིང་རྒྱ་གི་ལས་ལུགས་གསར་པ་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་ཚུ་ རྒྱ་སྦྱོང་ཚྭ་གས་པ་གིས་ རུས་ཤུགས་ཅན་གྱི་ལག་ལེན་དང་འཛིན་སྦྱོར་ རེས་བརྟན་བཟོ་ནི་ལུ་ མེད་ཐབས་མེད་པ་ཅིག་ཞིན། ལས་ལུགས་དེ་ཚུ་ མ་ཉམས་པར་བཞག་ཐབས་ལུ་ རྒྱ་སྦྱོང་ཚྭ་གས་པ་ཚུ་ལུ་ རུས་མཚམས་སྦྱོར་བཅུག་དང་ འཕུལ་རིག་རྒྱབ་རྟེན་ཚུ་བྱིན་དགོས་འདུག།
- ✓ ཁྱོང་གསེབ་འཕུང་རྒྱ་བྱམས་སྤེལ་ལས་འཆར་གྱི་དོན་ལུ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥ ལུ་ ཁྱོང་གསེབ་འཕུང་རྒྱ་བྱམས་སྤེལ་ལས་འཆར་གྱི་ལས་རིམ་གྱི་འགན་ཁུར་འདི་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆད་དང་བསྐྱེལ་འདྲེན་ལྷན་ཁག་ལུ་སྤྱོད་སྤྱོད་འབད་ཞིན་མ་ལས་ གསོ་བ་ལྷན་ཁག་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆད་དང་བསྐྱེལ་འདྲེན་ལྷན་ཁག་གི་བར་ན་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆད་དང་བསྐྱེལ་འདྲེན་ལྷན་ཁག་ལུ་ རྒྱ་སྦྱོང་མི་ཚུ་ལུ་ ཤེས་ཡོན་དང་གོ་རྟོགས་ཚུ་བྱིན་ནི་གི་འགན་ཁུར་སྦྱོང་པའི་ གོ་བཅའ་ཆིངས་ཡིག་གྲུ་ མཚན་རྟགས་བཀོད་དེ་འདུག། ཞིན་རུང་ ཕྱིས་ཞིབ་འབད་བའི་ཆེས་གངས་ལུ་ དེ་བཟུམ་གྱི་སྦྱོར་བཅུག་ཚུ་ མ་བྱིན་པར་འདུག།
- ✓ ཉེ་མ་འབད་བ་ཅིན་ གསོ་བ་ལྷན་ཁག་གི་འོག་ལུ་ ཁྱོང་གསེབ་འཕུང་རྒྱ་བྱམས་སྤེལ་ལས་འཆར་གྱི་ལས་རིམ་འདི་འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་སྐབས་ རྫོང་ཁག་རེ་རེ་ནང་ལུ་ རྒྱའི་བདག་འཛིན་པ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ སྦྱོར་བཅུག་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་དང་ ཁྱོང་གསེབ་རྒྱ་གི་ཉན་སྦྱང་འཆར་གཞི་བཟོ་ནི་ དེ་ལས་ ཁྱོང་གསེབ་འཕུང་རྒྱ་བྱམས་སྤེལ་ལས་འཆར་གྱི་བཟོ་སྐྱོད་གྱི་སྦྱོར་བཅུག་ཚུ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་གི་ འགན་ཁུར་ཡོད་མི་ ཁྱོང་གསེབ་འཕུང་རྒྱ་བྱམས་སྤེལ་ལས་འཆར་གྱི་ མི་ངོམ་གཙོ་བོ་ཅིག་སྦྱོང་ལུག། ད་ལྟོ་འདི་ནང་ ཉིང་བརྟན་ཉེ་འབད་མི་ ཁྱོང་གསེབ་འཕུང་རྒྱ་བྱམས་སྤེལ་ལས་འཆར་གྱི་ངོ་ཚབ་མིན་འདུག།
- ✓ ཞིང་རྒྱ་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་གཞིར་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་སྤྲེལ་མི་ནང་ ལག་ལེན་དང་རྒྱུན་སྦྱོར་གི་དོན་ལུ་ རྒྱ་སྦྱོང་ཚྭ་གས་པའི་སྦྱོར་བཅུག་གི་དོན་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་འཆར་དཔུལ་མིན་འདུག་ཟེར་ཞིན་མས། ཉེ་མ་ སོ་ནམ་ལས་ བྱངས་གྱི་འོག་ལུ་ བཟོ་སྐྱོད་གྱི་ཟད་འགོ་དག་པ་ཅིག་ འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚྭ་གས་ལུ་ ལས་འགུལ་མཚུགས་བསྐྱེད་པའི་ཤུལ་ལུ་ སྦྱོར་བཅུག་གི་དོན་ལུ་ བགོ་བཟམས་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚྭ་གས་ལུ་ འགོ་ཐོག་སྦྱོར་བཅུག་འདི་གི་ ཤུལ་ལས་ ད་རུང་ ཕྱོགས་གྲུབ་ཡར་དག་གཏང་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ མ་བརྟོན་པས།

✓ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ལུ་གཤམ་སྤྱི་འབད་ཞིན་མ་ལས་ རྒྱུ་ལས་ཁྲལ་གིས་ རྒྱ་སྤྱོད་ཚོགས་ཚུ་ལུ་ རྒྱུ་འོང་ལུགས་གི་
ལག་ལེན་དང་རྒྱུ་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་ རྒྱུ་འབྲས་བྱིན་ནིའི་འགན་ཁུངས་ལག་ལེན་ཨིན། ཨིན་རུང་ ད་ལྟོ་རྒྱུ་ཚོད་
འདི་བཟུམ་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཚུ་ མ་བྱིན་པར་འདུག།

རྒྱལ་མཐུན་གྱི་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་མེད་མི་འདི་ རྒྱུ་ལས་ཁྲུངས་དང་ གཞི་རྒྱ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་
 ཁྲུངས་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་ གོ་རྒྱུ་ལས་དང་སྤྱོད་བཟུང་ ཚད་ཅིག་ལས་བཟུལ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ཨོན། ལ་སྐོང་སྡེ་
 བདག་དབང་དང་མི་སྡེའི་གྲུ་གཏོགས་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནི་གི་ཐབས་འགྲེལ་མེད་པ་མ་ཚད་ ལས་སྟོན་གོ་རིམ་དང་
 ལག་ལེན་རྒྱུ་སྤྱོད་གི་དོན་ལུ་ལག་དེབ་མིན་འདུག།

ཞིབ་དཔྱད་ཚུ་ ཅུས་ཚོན་ཁར་འགོ་འདྲེན་འཐབ་མ་ཚུགས་པ་ཅིན་ ཅི་ནག་མངམ་སྡེ་རྒྱབ་ནི་དང་ ཅུང་ལམ་བསྐྱབ་ནི། དེ་ལས་
མཐའ་མཇུག་ལུ་ རིམ་ལུགས་འདི་ མེདཔ་འབྱོ་ནི་ལ་སོགས་པའི་གནད་ཁྲུངས་ཚབས་ཆེན་ལུ་ འགྱུར་འོང་། རིམ་མཐུན་དང་
ཅུར་རི་རི་སྡེ་ བཀག་ཐབས་འབད་མི་ ལག་ལེན་དང་རྒྱན་སྦྱོང་གིས་ རྩོགས་གྲུབ་མེདཔ་དང་ ལམ་ལུགས་སྦྱོན་ཞུགས་ དེ་
ལས་ ཡུན་རིང་གི་ ཉམས་བཅོས་ཀྱི་རིན་གོང་མཐོ་དྲགས་སྡེ་ འབྱོའོང་། ཉེང་སྐལ་ར་ དེ་གིས་ རྒྱ་འདི་འཕྲོ་བཟླག་གཏང་
ནི་དང་ བསིལ་ཕྱོད་གནས་སྤངས་ལུ་གཞོད་པ་སྡོམ་སྡེ་ར་འབྱུང་ནི་དང་ འདི་གིས་རྒྱ་འདི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ ཡུན་བརྟན་དང་ སྦྱིང་
སྦྱོར་བཅོ་ནི་ལུ་ ཉེན་ཁ་འབྱུང་ནི་ཨིན་མས།

[illegible]

རྒྱལ་གཞུང་ཙིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཡང་བསྐྱར་སྤྲོབ་མི་ནང་ ལམ་ལུགས་དང་ལྡན་པའི་ ལག་ལེན་དང་རྒྱན་སྐྱོང་མེད་མི་
འདི་གིས་ རྒྱའི་རྟེན་གཞི་ ཡུན་བརྟན་ལུ་ སན་གཤོད་སློམ་འབྱུང་འོང་ཟེར་ཡིན་པས། ལྷ་གི་རིམ་པ་ཚུ་ གཙོ་རིམ་གཞུང་ནི་
དང་ སྐྱོང་བདར་ཚུ་ རྒྱན་མ་ཆད་པར་ རྒྱན་སྐྱོང་གི་དོན་ལུ་ མ་དད་ལ་ཚུ་ མ་བྱིན་པ་ཅིན་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་ ཉམས་
འགྱུར་ནི་དང་ རྒྱའི་འཛིན་སྐྱོང་གི་ཐབས་ལམ་གྱི་ སན་རྒྱས་མར་སབ་འགྱུར་ནི་ཉེན་ལ་འདི་ ཡར་སེང་འགྱུར་ནི་བསྐྱམ་ཅིག་
འདུག།

3.1 རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་མཐུན་འགྱུར་གྱི་འཆར་གཞི་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལས་ འགོ་བཙུགས་ཡོད་པ་
དང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལུ་ མཐུག་བསྟུ་མི་འདི་ཡང་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་མི་སེར་ཚུ་ལུ་ མཐུན་འགྱུར་གྱི་ཚུགས་གྲུབ་ ཡར་ཕྱག་
གཏང་ནི་དང་ སྤྲོད་སྤྲོད་བཟོ་ནི་ ཉེན་ཁ་ཅན་མར་པབ་རྒྱབ་ནི་ དེ་ལས་ མཐུན་འགྱུར་གྱི་འཆར་གཞི་ཚུ་ ཡར་ཕྱག་གཏང་སྟེ་
ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོ་དེ་གྱི་གཞི་རྩ་ལས་ སྤྲོད་སྤྲོད་འབད་ནི་གི་ དོན་ལུ་ཡིན་མས།

རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ག་སྤྲོད་ལས་འགུལ་གྱི་ཡན་ལག་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གྱི་བྱ་
རིམ་གཞི་བཙུགས་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་ག་སྤྲོད་གི་དོན་ལུ་ ཆ་རྒྱུས་འབད་ཐབས་ལུ་ ལས་སྒྲུབ་
ཤ་ཅིག་ར་ འགོ་འདྲན་འབབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན། འོག་གི་འཕྲུལ་རིག་གི་སྟན་ལུ་ ཐབས་བྱས་དང་ ལམ་སྟོན་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་
འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་བྱ་རིམ་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ག་སྤྲོད་འབད་ནུག།

༡. Guidelines for NAP Formulation Process in Bhutan, NAP Readiness Project, Thimphu 2020
༢. Protocol for NAP formulation process in Bhutan, NAP Readiness Project, Thimphu 2020
༣. Bhutan Climate Platform, Thimphu. NAP Readiness Project, Thimphu 2022
༤. Skills Assessment for NAP Formulation Process in Bhutan, Thimphu, Bhutan, NAP Readiness Project, Thimphu 2020
༥. Stakeholder Engagement Plan for NAP, NAP Readiness Project, Thimphu 2020
༦. Stocktaking for Climate Change Vulnerability Analyses and NAP mapping for NAP Formulation Process in Bhutan, NAP Readiness Project, Thimphu 2020
༧. Skills Assessment for Climate Change Vulnerability Analyses and NAP Mapping for NAP Formulation Process in Bhutan, NAP Readiness Project, Thimphu 2020
༨. SDG Structured Dialogue, NAP Readiness Project, Thimphu 2020
༩. A Roadmap and Strategy for Strengthening Climate Change Research in Bhutan 2021-2025, NAP Readiness Project, Thimphu 2020
༡༠. Climate Change Vulnerability Analyses and Mapping for NAP Formulation Process in Bhutan, NAP Readiness Project, Thimphu 2022

རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ ལག་ཚན་ ༥ ཡོད་མི་ནང་ (༡) རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་དང་ མཐུན་
འགྱུར་གྱི་དམིགས་གཏང་དང་ (༢) བསེལ་བྱོད་གནས་སྤངས་ཀྱི་སྟོན་དཔག། གཞི་དེ་ཉེན་དང་ ཉེན་ཁ་ཚུ། (༣) རྒྱ་ཆེ་བའི་

མཐུན་འགྱུར་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་གཙོ་རིམ་གྱི་ཐོ་ཚུ། (༤) གཞི་བཙུགས་འཆར་གཞི་དང་ (༥) ལྷ་རྟོག་དང་ དབྱེ་ཞིབ་གྱི་ གཞི་བཀོད་ཚུ་ཚུད་པ་ཡིན།

རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་དོན་ལུ་ འཆར་དངུལ་ཡོངས་བསྟོར་ས་ རྒྱལ་ཐོ་ཐོ་འབྲུམ་༡༩༩༤ ཡིན་པ་དང་ འདི་ རང་ མཐུན་འགྱུར་གྱི་གཙོ་རིམ་ཁ་གསལ་(རྒྱལ་ཐོ་ཐོ་འབྲུམ་༡༩༩༤) དང་ ལཱ་ཚུ་འབད་ཚུགས་པ་བཟོ་མི་(རྒྱལ་ཐོ་ཐོ་ འབྲུམ་༡༩༩༥) གཉིས་ཆ་ར་ ཚུད་པ་ཡིན། རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འདི་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་གི་དུས་ཚོད་ འདི་ དུས་ལུན་ཐུང་གྱི་ (ལོ་༥ ཚུན) དང་ བར་ན་སྐྱོར་མ་ (ལོ་༥ ལས་༡༥ ཚུན)། གི་དོན་ལུ་བཟོ་ཡོད་པ་དང་ དུས་ལུན་ དེ་གི་རིང་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་བསྐྱར་ཞིབ་ཚུ་བཟུམ་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན།

རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འདི་ དོན་སྤྲོད་ཅན་དང་ འགན་འཁུན་ཅན་དང་ མཐུན་འགྱུར་ཅན་ཅིག་སྟེ་ ལག་ལེན་ འཐབ་ནི་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་དང་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ ཞིབ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཚུ་ ལག་ལེན་ནང་བཙུགས་ཏེ་ཡོད་མེད་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ནུག།

༣.༡.༡ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ གཞི་བཙུགས་གྱི་དོན་ལུ་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་མེད་པ།

རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ལས་ཁུངས་ (ISO ༣༡༠༠༠) ཟེར་མི་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་འདི་ལག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ ཡིན་པ་དང་ དེ་གིས་ ཉེན་ཁ་དང་དེ་འི་གནས་སྟངས་ དེ་ལས་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ སན་ཅུས་ཅན་སྟེ་ ཏ་ གོ་ཚུགས་པ་ཡིན། གདོད་ལེན་གསལ་རི་རི་སྟེ་འབད་ནི་ལས་ལྷག་པ་སྟེ་ འདི་གིས་ལས་ཁུངས་ཚུ་གིས་ ཉེན་ཁ་ཚུ་གདོད་ལེན་ འབད་དེ་གདོད་ལེན་ཚུ་འཆར་གཞི་གི་ཁེ་སྤོང་ལུ་འགྱུར་བཙུགས་པ་ཡིན།

རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་བཀོད་ཁྲམ་ནང་ འོག་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་ཚུད་པ་ཡིན་:

༡. རྒྱབས་དོན་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་གི་འོས་འབབ་དང་དམིགས་ལུལ་ཚུ་ངེས་ཚིག་འབྲེལ་ནི།
༢. ཉེན་ཁ་ངོས་འཛིན་འབད་ནི་ ལག་ལེན་དང་ དངུལ་འབྲེལ་ གཙུག་སྟེ་དང་ཕྱི་ཉེན་ཁ་ གཞི་བཙུགས་གྱི་སན་ གཞོད་འབྱུང་མི་ཚུ་ བཟུ་འཛོག་འབད།
༣. ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་: གནས་ཚད་ཅན་གྱི་ཉེན་ཁ་འཁྲུག་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ འབྱུང་སྤོང་པ་དང་ ཉེན་ཁ་ཚུ་གི་སན་ གཞོད་བརྟག་ཞིབ་འབད།
༤. ཉེན་ཁ་སྤྲོད་བཙུགས་འབད་ནི་: གཙོ་རིམ་ཆེ་བའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་བསལ་ནི་དེ་དོན་ལུ་ མར་ཕབ་ཐབས་ལམ་ཚུ་གོང་འཕེལ་ དང་བསྐྱར་སྐྱོད་འབད་དགོ།

ལ. ལྷ་རྟོག་དང་བསྐྱར་ཞིབ་: ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་སྤྲོན་བཅས་ཚུ་གི་ཕན་ལུགས་ཀྱི་སྒྲོར་ལས་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་དབྱེ་ཞིབ་
འབད་དེ་ དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱར་ ཉེན་ཁ་ཐོ་བཀོད་ཚུ་དུས་མཐུན་བཟོ།

གཞི་བཀོད་འདི་གིས་ བཟོ་བཀོད་འབད་ཡོད་མི་དང་ ཡང་བསྐྱར་གྱི་བྱ་རིམ་ དེ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་ གྲལ་གཏོགས་
འབད་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ གཞི་བཅུགས་འབད་དེ་ ལས་འགྲལ་སྒོམ་ཚུ་ནང་ལས་པར་ ཉེན་ཁ་ཚུ་དབྱེ་
ཞིབ་འབད་ནི་ལུ་ ཕན་ལུས་ཅན་བཟོ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཙིམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་དང་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བར་ན་ རྒྱལ་བསྐྱར་འབད་
བའི་ལུ་མར་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་གི་བཀོད་ཁྲམ་འདི་ ད་ལྟོ་བརྟན་བརྟན་བཟོ་སྟེ་མེད་ཟེར་གཏན་འཁེལ་སོང་ཡི། དེ་མ་ཆད་
འབྲུང་སྤྱི་དཔེ་ཉེན་ཁ་ཚུ་ སྤོམ་དཔག་འབད་ནི་དང་ ཁ་བྱང་སྤྱབ་ནི་དེ་དོན་ལུ་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་ཐབས་ཤེས་གཞི་ཡང་ མ་
འབད་བར་འདུག།

རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ གཞི་བཅུགས་ནང་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ ཧེ་མ་ལས་མ་ཤེས་པའི་
གཞི་ལེན་དང་ ཡུན་འགྱངས་ དེ་ལས་ འཛིན་ཐང་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ གཞི་
བཅུགས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ལུ་ ཐོ་ཕོག་ནི་ཨིན་མས། འདི་གིས་ ཐོན་སྐྱེད་མ་ལང་མ་ཡང་ན་ཚུད་ཟད་གཏང་ནི་ རྒྱལ་ཐག་བཟོ་ནི་
སྐྱོད་གས་དང་ གོ་སྐབས་འབྲང་མི་ཚུ་ལུ་རྒྱ་རྒྱུ་འབྲུང་འོང་། ད་ཅུང་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་འདི་ མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ གཙོ་རིམ་
ཅན་གྱི་ མཐུན་འགྱུར་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་མ་བདུབ་པ་ཅིན་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ བསིལ་བྱོད་གནས་སྤངས་ཀྱི་གཞི་
ཉེན་འདི་ ཕན་ལུས་ཅན་སྟེ་བསལ་མི་ཚུ་གས། འདི་གིས་ ལག་ཆེ་བའི་ལས་སྡེ་དང་ མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ བསིལ་བྱོད་གནས་སྤངས་
ཀྱི་ ཉེན་ཁ་ ཡར་སེང་འབད་ནི་ཉེན་ཁ་ཡོད།

རྒྱུའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྤྱབ་མི་ནང་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐུན་འབྲེལ་འཆར་གཞི་གིས་ གཙོ་རིམ་ལག་བདུན་བཟོ་མི་ནང་ལས་ འབྲུང་
ཚུ་དང་ལུས་ལུགས་ དེ་ལས་ ཞིང་ཚུ་ལག་གསུམ་ལུ་ གཙོ་རིམ་བཟུང་སྟེ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི། ལུ་མ་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་
འབྲེལ་མཐུན་གཞི་ལོག་ལུ་ གཙོ་རིམ་ཚུ་རྒྱུང་མ་གཅིག་ལུ་བརྟེན་ དམིགས་གཏང་འདི་ ཉེང་སྐལ་ར་ ཉུང་སུ་འགྱུ་ཡི།

3.1.2 རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་འཆར་གཞི་ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ།

རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་དབུས་³⁰³⁰ དང་ བེ་རི་མི་ཆིངས་ཡིག་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ལག་
ལེན་དོན་སུ་འཐབ་ནི་དང་ འགན་འཁུལ་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བའི་ཡན་ལག་གོས་ཚོགས་ཀྱི་ ལྷ་
རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་དང་རྒྱལ་སྤྱི་གཉིས་ཆ་རའི་དགོས་མཁོ་དང་ཕན་ལུ་གས་ཀྱི་དོན་ལུ་ བཟོ་སྟེ་ཡོད་པ་
ཨིན།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞིའི་ བྱ་རིམ་གྱི་དོན་ལུ་ ལྷ་རྩོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་འདི་ ལམ་ལུགས་ བྱ་རིམ་གྱི་གནས་འཕྲིམ་གསུམ་ཚུ་དཔ་ཨིན།

- རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ ལྷ་རྩོག་དང་དབྱེ་ཞིབ། གནས་ཚད་འདི་ནང་ མཐུན་འགྱུར་གཙོ་ རིམ་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་འཆར་གཞི་འབད་ཚུགས་པའི་ ཡར་ཁྲུས་དང་ལས་ ལྷ་ཚུ་ རོས་འཛིན་འབད་ནི་ཚུ་ཚུད་པ་ཨིན།

- རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ས་གཤིས་གནས་སྤངས་འགྱུར་བའི་སྤྱིད་བྱུས་ཀྱི་འོག་ལུ་ ལྷ་རྩོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་འདི་གིས་ རྒྱལ་ ཡོངས་ས་གཤིས་གནས་སྤངས་འགྱུར་བའི་སྤྱིད་བྱུས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ གོམས་འབྲིས་ དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་རིམ་ཚུ་ ལྷན་ཁུ་འབད་ནི་ལུ་ དམིགས་གཏད་སྤྱད་པ་ཨིན།

- བེ་རིས་ཆིངས་ཡིག་འོག་ རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྲོན་ཁུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལྷ་རྩོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་འདི་ གནས་འཕྲིམ་འདི་ གི་ དམིགས་གཏད་ཡང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ བེ་རིས་ཆིངས་ཡིག་གི་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་ དྲངས་གསལ་གྱི་སྤྲོན་ ཁུ་ཚུ་ དྲངས་གསལ་སྡེ་ཡར་ཁྲུས་བཏང་ནིའི་ བཀོད་ཁྲམ་གྱི་ཡན་ལག་ཅིག་སྡེ་བཅུགས་ཏེ་ འགན་ཁུར་ཚུ་འབག་ ཚུགས་པ་སྡེ་ བཟོ་ནི་ལུ་དམིགས་གཏད་སྤྱད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཙུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་གནས་སྤངས་ ལྷ་རྩོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་དང་ མཐུན་འགྱུར་གྱི་གཙོ་རིམ་ཚུ་ ལག་ལེན་ འཐབ་སྡེ་ ས་གཤིས་གནས་སྤངས་ལས་བརྟེན་ འགྱུར་བའི་ཕན་གཞོན་གྱི་གདོང་ལེན་ལུ་ འབྲུལ་རིག་གི་སྤྲོན་ཁུ་དང་ ལམ་ ལྷ་ཚུ་ དེ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གཞུགས་ཚུ་བཅུམ་ཏེ་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་ མཐུན་འགྱུར་ཡིག་ཆ་གི་ གཞི་ བཀོད་གཙུག་སྡེ་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡི།

རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ལྷ་རྩོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ འོག་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོ།

1. རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ནང་ གཙོ་རིམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོ་བཀོད་འབད་ནི།
2. གོས་བསྐྱར་ཞལ་འཛོམས་ ཡང་ན་ ཐོ་བཀོད་ཀྱི་གཞི་བཀོད་ཀྱིས་ལམ་སྤྲོན་འབད་མི་ བརྟག་ཞིབ་ཚུ།
3. ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོན་གྱི་འགོ་འབྲེན་ཚུགས་ཚུང་/རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོན་ཚུགས་ཚུང་དང་ ལྷན་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུགས་ལུ་ ལོ་བསྟར་སྤྲོན་ཁུ་ཐུལ་ནི།
4. མ་དངུལ་ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་ དགོས་མཁོ་དང་འོས་འབབ་བསྐྱར་སྤྲོན་ཁུ་འབད་ནི།

ལྷ་རྩོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་དུས་ཚོད་འདི་ གཤམ་འཁོད་ལྷང་ཨིན།

1. ལོ་བསྟར་ཡར་ཁྲུས་ཀྱི་བརྟག་ཞིབ་ ཡང་ན་ ཐོ་བཀོད་ཀྱི་སྤྲོན་ཁུ་འབད་ནིའི་ཞལ་འཛོམས།

༡. ལོ་ ༢.༥ གི་ལོ་ཕྱེད་བསྐྱར་ཞིབ་དང་ ད་ཅེས་ལོ་ངོ་ ༣ པ་ནང་ རྒྱལ་མའི་མཚུག་བསྐྱེད་གོ་རིམ་གྱི་སྒྲོར་ལས་
རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞིའི་ བརྟེན་ཅིན་ལོང་།
༢. ལོ་ངོ་ ༤ པ་གི་ནང་འཁོད་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐུན་འགྱུར་འཆར་གཞི་གི་ རྒྱལ་མའི་བསྐྱར་གསལ་གྱི་སྒྲིག་འདི་
(༡) དང་ (༢) གི་སྙན་ཞུ་དབྱེ་ཞིབ་དང་འཕྲིལ་ཏེ་ འགོ་བཙུགས་དགོ།
༣. ལོ་ ༥ མཚུག་བསྐྱེད་ཁམས་ཅིག་ཁར་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འདི་ (ལོ་ ༥ གི་དུས་ཟླ་གཙོ་
རིམ་དང་ ལོ་ ༡༠ ཚུན་འཕྲོ་མཐུད་གཙོ་རིམ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་) གྱ་སྒྲིག་ཚུད་དགོ།
༤. ལོ་ ༥ གི་མཚུག་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་དབྱེ་ཞིབ་
༥. ལོ་བསྐྱར་གྱི་དྲངས་གསལ་སྙན་ཞུ་ཚུ་ གྱ་སྒྲིག་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ བརྟེན་ཞིབ་དང་བསྐྱར་ཞིབ་ཚུ་ རིམ་སྒྲིག་
འབྲེལ་མཉམ་སྦྲེ་འབད་དགོ།
༦. རྒྱལ་མའི་གྱི་ལས་འགྲུལ་ ཡང་ན་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐུན་འགྱུར་འཆར་གཞིའི་དུས་ལུན་གྱི་བསྐྱར་ཞིབ་ ཡང་ན་
སྤར་རྒྱལ་ཡོངས་མཐུན་འགྱུར་འཆར་གཞི་གི་ལུན་བརྟན་དང་ ཕན་གཞོན་གྱི་དོན་ལུ་ ལོ་ ༢-༣ གྱི་རྒྱབ་ལས་
དབྱེ་ཞིབ་

མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱེད་ལས་ཁུངས་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐུན་འགྱུར་འཆར་གཞི་ ལྷ་རྟོག་དབྱེ་ཞིབ་འགོ་
འབྲེན་འཐབ་ནིའི་འགན་ཁུར་འབག་སྟེ་ ལཱ་གི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱེད་མཉམ་འབྲེལ་ཚོགས་ཚུང་བརྒྱུད་དེ་
རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལྷན་ཚོགས་ ཡང་ན་ གནམ་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱེད་མཉམ་འབྲེལ་ཚོགས་ཚུང་ལུ་ སྙན་
ཞུ་འབད་དགོཔ་ཨིན། ཨིན་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབའ་འཛིན་གྱིས་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་གྱི་གཞི་བཀོད་བཟོ་སྟེ་ཡོད་
རུང་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་གྱི་ལས་སྣ་ཚུ་ འགོ་བཙུགས་ཡོད་པའི་སྐབ་ཕྱི་ག་ནི་ཡང་མ་ཐོབ།

ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་གཞི་བཀོད་ གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་པའི་གོ་རིམ་ དུས་ལུན་དང་འཕྲིལ་ཏེ་ ལཱ་གི་གྲུབ་འབྲས་དང་
སྙན་ཞུ་ཚུ་ བརྟེན་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལོ་བསྐྱར་གྲུབ་འབྲས་བརྟེན་ཞིབ་ ཡང་ན་ མཛོད་ཆས་ཞལ་འཛོམས་ཅིག་ འགོ་
འབྲེན་འཐབ་དགོཔ་ཨིན། ཨིན་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ སྤྱི་ཟླ་༩ པའི་ནང་ མཚུག་
བསྐྱེད་ཡོད་པ་ལས་ ད་ལས་ཕར་ འདི་བཟུམ་གྱི་བསྐྱར་ཞིབ་ཚུ་ འགོ་འབྲེན་མ་འཐབ་པར་འདུག། འདི་གི་ཡང་མ་ཚད་ བལྷ་
རྟོག་ཨང་གྲངས་ནང་བཀོད་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ལོ་བསྐྱར་སྙན་ཞུ་ཚུ་ གནམ་གཤིས་འགྱུར་བའི་འགོ་འབྲེན་ཚོགས་ཚུང་ལུ་ཕུལ་
དགོཔ་དང་ ༢.༡.༡ གནམ་གཤིས་འགྱུར་བའི་མཉམ་འབྲེལ་ཚོགས་ཚུང་འདི་ ད་ལྟོ་ལཱ་འབད་བར་ཡོད་པ་ཨིན། ལོ་ཕྱེད་གྱི་
རིང་ལུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནིའི་འཆར་གཞི་བཙུགས་སྟེ་ཡོད་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འདི་མཚུག་བསྐྱེད་སྟེ་ ལོ་
གཅིག་ལྷག་ཡོད་རུང་ ད་ལྟོ་ཡང་ འགོ་བཙུགས་མ་ཚར་བར་འདུག།

ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་ལས་སྒྲུ་ཚུ་ འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ འགོ་འདྲེན་མ་འཐབ་པ་ཅིན་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་པན་ལུ་ ཐོ་ཤོག་ནི་བཟུམ་ཅིག་འདུག། ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཚུ་ དུས་ཚོད་ཁར་མ་འབད་བ་ཅིན་ ཉེན་ཁ་ཡོད་པའི་སྤེ་ཚན་དང་ སྐར་སྤེ་ དེ་ལས་ མི་སྤེ་ཚུ་ གངས་སུ་མ་བཅུགས་པའི་ཁར་ ཐོ་མའི་དབྱེ་བ་ཡང་ སྤང་མེད་སྤེ་བཞག་ནིའི་ ཉེན་ཁ་ཡོད། དེ་མ་ཚད་ སྤྱིག་བཅོས་ཀྱི་བྱ་རིམ་ནང་ལུ་ བྱད་པར་ཚུ་རོམ་འཛིན་འབད་ནི་དང་འབྲེལ་ གཙོ་རིམ་ཅན་གྱི་ལས་སྒྲུ་གནད་དོན་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལུ་ ཐོ་ཤོག་ནི་ཨིན་མས།

དེ་བཟུམ་སྤེ་ ཡུན་འགྲུང་གིས་མཐའ་མཐུག་ལུ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ རིམ་མཐུན་གྱི་སྒོ་ལས་ ཡར་དྲག་གཏང་ནི་དང་ མཐུན་འགྲུར་གྱི་ཐབས་ལམ་གི་པན་གཞི་ཚུ་ བཟླ་གཞིབ་འབད་ནི་དང་། དེ་ལས་ དགོས་མཁོ་ཆེ་བའི་ཐབས་ཤེས་ཚུ་ལུ་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་ནི་ ཞན་ཁོག་སེམས་ཤུགས་མཉམ་ནི་ཨིན་མས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསིལ་བྱོད་གནས་སྤངས་འགྱུར་བའི་གཞི་ལེན་ལུ་ སྤྱིང་སྤྱི་མི་འགྲོམ་ཚུགས་པ།

མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བ་བྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཀོད་མའི་ནང་ ལས་ཁུངས་གིས་ བསྐྱར་བཅོས་ལས་འགུལ་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཁག་དང་ལས་སྤེམ་འབྲམ་ཚུ་ལས་ བད་དོན་བསྐྱེད་འབད་དེ་ ཕྱིས་ལོ་༢༠༡༤ ལས་ ༢༠༢༥ ཚུན་གྱི་དོན་ལུ་ བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་མཛོད་ཆས་ བཟོ་ནི་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད་ཟེར་ཨིན་མས། ལས་ཁུངས་འདི་གིས་ ༩་ པུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལྷན་ཁག་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཐབས་བྱས་སྤེལ་ཁང་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐུན་འགྲུར་འཆར་གཞི་ དེ་ལས་ རྒྱལ་སྤྱིའི་མཐུན་འབྲེལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོག་ལས་ སྤྱིག་མཐུན་གྱི་ལམ་ལུགས་བཟོ་སྤེ་ ༩་པུན་གྱི་མཐུན་འགྲུར་གྱི་ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ལམ་ལུགས་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གནས་སྤངས་དང་མཐུན་སྤེ་ བཟོ་ནིའི་ལུ་ཚུ་འབད་བའི་བསྐྱར་ཡོད་པ།

ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གཙུག་སྡེའི་ཕྱོགས་སྒྲུབ་སྤྱིང་སྤྱི་བཟོ་ནི་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ལག་ལེན་ལེགས་ཤོམ་ཚུ་ གཅིག་སྤྱིལ་འབད་ནི་ལུ་ བཅོན་ཤུགས་བསྐྱེད་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་ཅུང་། ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་རིམ་ལུགས་འདི་ ཉེ་མའི་གནས་ཚད་ནང་ར་ཡོད་པ་ལས་ རོས་འཛིན་ཅད་གྱི་ལུ་འགན་དང་འགན་བྱུར། དེ་ལས་ ལྷན་ཁུ་འབད་ནིའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ གསལ་རི་རི་སྤེ་བཀོད་དེ་དགོས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསིལ་བྱོད་གནས་སྤངས་ལུ་ གཞི་ལེན་འབད་ཚུགས་ནིའི་དོན་ལུ་ གཞི་བཀོད་དང་ལག་ལེན་འདི་ ལག་ཆེ་ཤོས་ ཅིག་ཨིན་མ་ཚད་ འདི་གིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་རྒྱབ་འབྲས་ཚུ་ གོ་རིམ་ལྷན་པའི་སྒོ་ལས་ དབྱེ་དབྱེད་འབད་ནི་དང་ གོས་ཐག་གཅད་ནི་ནང་ ལག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཨིན།

༣.༤ འབྲུག་མཚོ་ལས་བརྟན་པའི་རྒྱུ་རྐྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་ཉེན་བཟོ་རིམ་ལུགས།

འབྲུག་མཚོ་འདི་ཚུ་ འབྲུག་གི་ལས་སྒྲུ་ལས་བརྟན་ཏེ་ གངས་རི་ཁའི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ ཆགས་པའི་ ཡོངས་གྲགས་ཅན་གྱི་ བྱད་ནམ་ཅིག་ཨིན། གནམ་གཤིས་འགྱུར་བ་བྱོད་ཀྱི་གཞི་དང་པ་འདི་ལས་བརྟན་ འཛུལ་གྱིང་ནང་ འབྲུག་ཚུ་ མཚུགས་དགས་སྤེ་ བཟུ་འགྱོད་ཡོད་པ་ལས་ འབྲུག་མཚོ་ལས་བརྟན་པའི་རྒྱུ་རྐྱེད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ཡང་ ཏ་ཅང་གིས་ ཡར་མེད་འགྱོད་ཡོད་པ་

ཡིན། འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ ས་ཆ་དེ་ཆགས་ཚུལ་འདི་ གངས་རི་དང་ལྗན་པའི་ ས་ཆ་གཅིག་འབདཝ་ལས་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་
 འབྲུག་མཚེ་^{༡༡} རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ རྒྱ་རྒྱུད་འདི་ཚུ་ འཐོན་ནི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཡིན། འབྲུག་
 པའི་གངས་རི་ གི་ཁྲེགས་འདི་ཚུ་ བཟུ་འགྱུར་དེ་ཡོད་མི་དང་ འབྲུག་མཚེ་ཚུ་ གླི་ལོ་^{༡༩༤༠} རིང་གི་ཉེ་མ་ ཆགས་ཡོད་མི་འདི་
 ཚུ་ འགོ་དང་པ་ གླི་ལོ་^{༢༠༠༢} ལུ་ ལྷན་ཁུ་འབད་ཅུག། འབྲུག་མཚེ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྒྱུད་འདི་ཚུ་ འབྲུག་འདི་ཚུ་ ཆད་
 ལས་བརྒྱལ་ཏེ་ བཟུ་འགྱུར་མི་ལུ་བརྟེན་ གཞོད་འཚུབ་ཆེ་བའི་ འཛིག་རྒྱུན་གཅིག་ཡིན་པར་ལས་ རྒྱ་མཐའ་མ་བདའ་གི་ ས་
 ཁོངས་ཚུ་ནང་སྤོང་མི་ཚུ་གི་ མི་ཆེ་དང་རྒྱ་དངོས་ཚུ་ལུ་ གཞོད་རྒྱུན་བྱུང་དེ་ཡོད་པ་ཡིན།

འབྲུག་གི་འབྲུག་མཚེ་ཐོག་གཞུང་^{༢༠༢༡} ཅན་མ་དང་འཁྲུལ་མ་ད་ ཉེ་མ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ འབྲུག་མཚེ་ལས་བརྟེན་
 པའི་རྒྱ་རྒྱུད་ བསྐྱེད་ལས་གྱིས་ ^{༢༡} ཐོན་ཡོད་པ་ད་ ཚུ་མ་རིག་ཚུ་ནང་ལུ་ གཞོད་དོན་^༤ རྒྱུ་མ་གཅིག་ ལྷན་ཁུ་འབད་ཡོད་པ་ད་
 ལྷག་ལུས་^{༢༥} དེ་ཅིག་ ས་ཁོངས་ཞིབ་འཇུག་གི་ གནས་སྤྱད་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པ་ཡིན། འབྲུག་རྒྱལ་
 ཁབ་ནང་ལུ་ གླི་ལོ་^{༡༩༩༤} ནང་ འབྲུག་མཚེ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྒྱུད་སྤོང་གཅིག་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ འདི་གིས་ རྒྱ་མཐའ་
 བདའ་སྟེ་ བྲེལ་ཕྱོགས་འཐོན་ཡོད་པ་ལས་ མི་རིམ་^{༢༠} ལུ་ ཤི་རྒྱུན་བྱུང་ཡོད་པ་མ་ཆད་ གཞི་རྟེན་མཐུན་རྒྱུན་དང་ རྒྱ་དངོས་
 ས་ཡ་ལས་བཅད་དེ་ གཞོད་རྒྱུན་རྒྱབ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་ འདི་བཟུམ་གྱི་ གནས་གཤིས་གནས་སྤངས་ལས་བརྟེན་
 པའི་གཞོད་ཉེན་ལས་ ཉེན་ཁ་ཡོད་པའི་ བདེན་ཁུངས་ཅིག་སྟོན་མ་ཡིན།

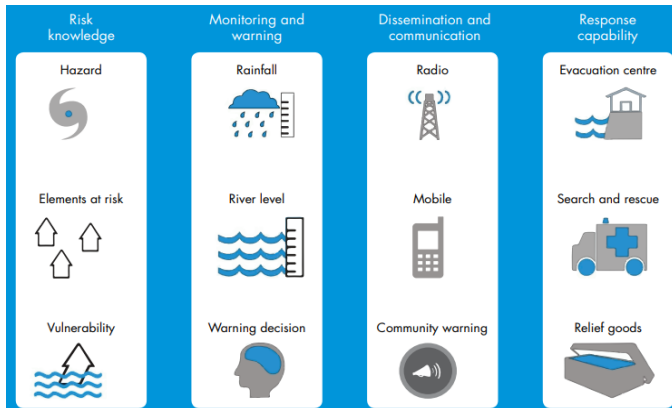
རྒྱུན་ལྡན་འདི་ལས་བྱུང་པའི་ གཞོད་རྒྱུན་ འབྲུག་མཚེ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྒྱུད་ཅིས་ ཡར་སེང་འགྱུར་མི་ཚུ་ མར་ཕབ་འབད་
 བྱི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱུན་ལྡན་མར་ཕབ་ཐབས་བྱུས་(ISDR) གི་ གཞི་བཞུགས་ལུ་ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་ལྟུང་སྟེལ་གྱི་ གློག་
 ལུགས་(PPEW) གཅིག་ འགོ་བཙུགས་ཡོད་པ་དང་ འདི་གིས་ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ ཕན་ཚུས་ཡར་ཤུག་གཏང་
 བྱི་ལུ་ གཙོ་བོར་བསྟེན་མ་ཡིན།

སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་ལྟུང་སྟེལ་གྱི་ གློག་ལུགས་ཀྱིས་ བཤད་མི་ནང་ ‘སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་དང་ གློག་ལྟུང་སྟེལ་གྱི་འབད་མི་སྤོང་མི་འདི་གིས་
 ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་བྱུང་རིམ་ཚུ་ རྒྱུན་ལྡན་ལུ་འགྱུར་ནི་ལས་ བཀག་ཐབས་འབད་ནི་ལུ་ འག་ཆེ་བའི་ ལྷ་འགན་འབག་པ་ཡིན།
 རྒྱུ་ཆོད་ཁར་ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་གསལ་ཏོག་ཏོ་སྟེ་ ཐོབ་མི་འདི་དང་ གཞོད་ལེན་ལོག་ག་དེ་སྟེ་འབད་ནི་ཡིན་ནའི་ ཤེས་ཡོན་
 ཡོད་མི་འདི་གིས་ མི་རིང་དང་མི་སྡེ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ མི་ཆེ་དང་ཤི་ནི་གི་བར་ན་དང་ ཡང་ན་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་སྤངས་དང་
 གཞོད་རྒྱུན་བྱུང་ནི་གི་བར་ནའི་ རྒྱ་པར་ཚུ་ གསལ་སྟོན་འབདཝ་ལས་ ཉེན་སྲུང་འབད་ཚུགས།’

གཞུང་དང་མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ མི་སེར་ལྟེ་བའི་སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་རིམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ལུ་ གློག་ལྟུང་སྟེལ་གྱི་འབད་ནི་དོན་
 ལུ་ རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱུན་ལྡན་མར་ཕབ་ཐབས་བྱུས་གི་ལོག་ལུ་ རྒྱལ་སྤྱི་སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་ཞལ་འཛོམས་ཐེངས་གསུམ་པ་ (EWC
 III) གིས་ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ བརྟེན་ཞིབ་ཐོ་ཡིག་ཅིག་ བཟོ་ཅུག། (པར་རིས་^{༢༥} པ)།

འཕྲུག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་གི་ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་འཛིན་ལུགས་འདི་ ཞི་བའི་སྒོ་བྱེད་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཅིག་སྟེ་ རྒྱལ་ཡོངས་

པར་ ༡༥ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་འཛིན་ལུགས་ཀྱི་ ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ཚུ།

འབྱུང་ཁུངས་: རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་རྒྱུ་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བ།

རྒྱ་རྒྱུ་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བ་གིས་ མི་མང་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོལ་འབད་མི་ཞབས་ཏྲིག་ཅིག་ ཡིན་པ་དང་ འདི་ཡང་ འཕྲུག་མཚོ་ལས་བརྟེན་ པའི་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱལ་སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་ གཞི་ལུ་ བསྐྱར་ལོག་ཐོབ་ནི་ལུ་ སྤྱོད་ཉེན་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཡིན། རྒྱལ་ གཞུང་ཅེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱོད་ཉེན་ ཅན་གྱི་ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་འཛིན་ལུགས་ཀྱི་ ཆ་

ཤས་གཙོ་བོ་བཞི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ འཕྲུག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་གི་ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་འཛིན་ལུགས་འདི་ བསྐྱར་ཞིབ་ འབད་ཡོད་པ་དང་ ཤེས་རྟོག་རྒྱ་ གཞུང་གསལ་བཀོད་དེ་ཡོད།

༣.༢.༡ ཉེན་ཁའི་ཤེས་བྱ།

ཉེན་ཁ་འདི་རྒྱ་ ས་གནས་ངེས་ཏྲིག་ཅིག་ནང་ལུ་ རྒྱུ་རྒྱུ་དང་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་གནས་སྤངས་གཉིས་ མཉམ་སྟེ་འབད་མི་ ལས་བརྟེན་ འབྱུང་མ་ཡིན། ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ གནས་སྤངས་དང་སབ་ཁྲ་ དེ་ལས་ རྒྱུ་རྒྱུ་དང་ཉེན་ཁ་ ཅན་གྱི་གནས་སྤངས་རྒྱ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ བརྒྱུ་མཐུ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལས་ལུགས་ དང་གནས་ཚད་དང་ལྡན་པའི་བྱ་རིམ་རྒྱ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་པ་ཡིན། རྒྱལ་གཞུང་ཅེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་ གཞུང་ གསལ་བཀོད་ཡོད་མི་རྒྱ་ ཤེས་རྟོག་བྱུང་ཡི།

- བརྟེན་ཞིབ་ཐོ་ཡིག་འདི་དང་འབྲེལ་ཕྱད་ ཉེན་ཁ་ངེས་འཛིན་འབད་ནི་དང་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཅན་གྱི་གནས་སྤངས་ དེ་ ལས་ ཉེན་ཁ་བརྟེན་དབྱེ་གི་ མཉམ་འབྲེལ་འགོ་འདྲེན་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ལས་སྟེ་གཅིག་གིས་ འཛིན་སྐྱོང་ འཐབ་དགོ་པ་སྟེ་ཡིན་མས། འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་སྤངས་ནང་ལུ་འབད་རུང་ འབྲུག་གི་རྒྱུ་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོང་ བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༣ ཅན་མའི་ དོན་ཚན་ ༤༢(ལ) པའི་ནང་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུ་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོང་དབང་འཛིན་ གྱིས་ དན་སྐྱེལ་འབད་ཡོད་པའི་ ལས་སྟེ་གཅིག་གིས་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་བཀོད་ནི་དང་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ སབ་ཁྲ་རྒྱ་ བཟོ་དགོ་ ཟེར་ བཀོད་དེ་འདུག། ལྷག་པར་དུ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱུ་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོང་དབང་འཛིན་གྱི་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་ཚང་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་རྒྱ་གིས་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་བཀོད་ནི་དང་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ སབ་ཁྲ་རྒྱ་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཐབས་འབད་ནི་གི་ འགན་དབང་ཐོག་པ་ཡིན།

༢. འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྩུབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྩུབ་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལུ་ བརྟག་ཞིབ་དང་ སེམས་བཟོ་ནི་གི་འགན་ཁུར་འབག་པ་ ཡིན། རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་དང་གཅིག་ཁར་ གྲོས་བསྟུན་འབད་བའི་སྐབས་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་དབང་འཛིན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ རྒྱུ་རྐྱེན་ ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་བགོ་བའི་སེམས་བཟོ་ཡོད་པའི་ བརྟེན་སྤྱོད་ཡོད་པ་ཡིན། འདི་ཡིན་རུང་ར་ འབྲེག་མཚོ་ ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྩུབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་སེམས་བཟོ་ནི་གི་ལྷ་འབད་མི་ ལས་སྡེ་གཅིག་ ད་ལྟོ་ཡང་ མེད་པར་ལས་ འདི་གིས་ ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་རིམ་ནང་ལུ་ སྤྱོད་ཆེ་བའི་ བར་སྟོང་བྱེད་པར་ཅིག་ བྱུང་སྟེ་ འདུག།
༣. རྒྱུ་རྐྱེན་འཛིན་སྐྱོང་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ དོན་ཚན་༣༡ པའི་ནང་ལུ་ རྫོང་ཁག་རྒྱུ་རྐྱེན་འཛིན་སྐྱོང་ཚོགས་ཀྱི་ གིས་ “རྫོང་ཁག་རྒྱུ་རྐྱེན་འཛིན་སྐྱོང་དང་ སྤྱོད་ལུ་འཆར་གཞི་འདི་ གྲ་སྒྲིག་འབད་དགོཔ་དང་ བསྐྱར་ཞིབ་ འབད་ནི་ དེ་ལས་ ཅུས་མཐུན་བཟོ་དགོཔ་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོ” དང་ དེ་ལས་ “ཆ་འཛིག་གྲུབ་པའི་ རྒྱུ་རྐྱེན་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་བགོ་ཡོད་མི་དང་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་སེམས་བཟོ་ལུ་ ཁྲིམས་བསྟུན་ཡོད་པ་ཅེས་གཏན་བཟོ་ དགོ” ཟེར་ བཀོད་ཡོད་པ་ལས་ རྫོང་ཁག་གནམ་ཚད་ནང་ཡང་ ཐབས་བྱས་ཅན་གྱི་འཆར་གཞི་བཟོ་ནི་དང་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ ལྷ་ལྷ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ སེམས་བཟོ་འདི་རྒྱ་ ལག་ཆེ་བའི་ གཞི་རྟེན་ལག་ཆས་ཅིག་ཡིན་ པའི་ བར་མཚོན་སྟོན་ཡིན།
༤. སྤྱི་ན་གཙང་རྒྱའི་ལུང་གཞོངས་ཀྱི་དོན་ལུ་ སྤྱི་ན་ཁ་དབང་འདུས་ཀྱི་ཡུལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ལུ་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་ པའི་རྒྱ་རྩུབ་ཀྱི་ སྤྱོད་ལུ་ཉེན་བརྟེན་ཅེས་ལཱ་གས་བཟུགས་ནི་དོན་ལུ་ སྤྱོད་ལུ་གི་ལྷ་ དཔེར་ན་ ས་ཁོངས་ ཞིབ་འཇུག་འབད་ནི་དང་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ ས་ཆ་ཉེ་སྤྱོད་འབད་ནི་རྒྱ་ སྤྱོད་ལུ་ ༢༠༠༩ ལུ་ ཉེན་ ཁ་ཅན་གྱི་སེམས་བཟོ་ནི་དེ་བྱ་རིམ་གྱི་ཆ་ཤས་ཅིག་སྟེ་ མཇུག་བསྟུ་ཅུག། ཡིན་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དབྱེད་དང་ གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་ནང་ལུ་ གནམ་སྤྱད་གསར་པ་དང་ འཕེལ་འགྱུར་འགྱུ་བའི་བསྐྱར་ཡོད་མི་ ཉེན་ ཁ་ལུ་ གསལ་སྟོན་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཅུས་མཐུན་བཟོ་ཡོད་པའི་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་བགོ་ཡོད་པའི་སེམས་ བཟོ་ཅིག་ ད་ལྟོ་གི་སྐབས་ལུ་ཡང་ མེད་འདུག། རྒྱུ་རྐྱེན་འཛིན་སྐྱོང་ བར་ལུ་ཅན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ ཉེན་བརྟེན་ ལུ་ ཅེས་བརྟེན་དང་ ཅུས་ཚོད་ཁར་ ཕྱིན་ཚུགས་ནི་དོན་ལུ་ བརྟེན་དུས་མཐུན་བཟོ་དགོཔ་འདི་ ལག་ ཆེས་སྟེ་ དགོ་ཡོད་པ་ཡིན་རུང་ རྒྱུ་རྐྱེན་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་བགོ་བའི་སེམས་བཟོ་དེ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ ཡར་ གྲུག་གཏང་ནི་གི་ ལྷ་ལྷ་ ད་ལྟོ་ཡང་ འབད་མ་ཚུགས་པར་འདུག། འདི་མ་ཚད་ རྒྱུ་རྐྱེན་ཅན་གྱི་སེམས་བཟོ་

ནི་འདི་དོན་ལུ་ འགོ་ཐོག་ཡིག་ཆ་ཡང་ ཐོབ་མ་ཚུགས་པར་ཡོད་པ་ལས་ ཉེ་མའི་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་ལུ་ གཞི་བཞག་
སྟེ་ གོས་ཐག་བཅད་ནི་གི་ལཱ་ཚུ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ལཱ་ཁག་བཏང་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

༥. རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤམ་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ གོ་བ་བརྟུན་ལས་རིམ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་པའི་
སྐབས་ལུ་ སྤྱི་ལོ་ལྔ་པ་ལྟེ་གི་ ལས་བྱེད་པ་གཅིག་གིས་ རྒྱལ་ཁྲུལ་ཚན་གྱི་སྐབ་ཁྲ་འདི་ གཙང་རྒྱའི་མཐའ་མ་
བདའ་སྟེ་ བཟོ་བསྐྱར་ལཱ་འབད་ནི་ལས་ བཀག་ཆ་འབད་ནི་འི་ ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་བརྟེན་ཡིག་ཆ་
གཅིག་སྟེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཚུགས་ནི་ཨིན་མས་ཟེར་ བཤད་ཅི།

ཉེ་ལ་གི་ཤེས་ཡོན་ལངས་སྟེ་མེད་མི་འདི་ རྒྱལ་ཁྲུལ་གྱི་གནམ་སྤྱད་ཚུ་ རྒྱལ་རྒྱལ་དུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ རྒྱལ་མཐུན་
བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་བྱས་དང་ འཆར་གཞི་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་མེད་མི་དང་ དེ་ལས་ འདི་དང་
གཅིག་ཁར་ ཉེ་ལ་ཚན་གྱི་སྐབ་ཁྲ་བཟོ་ནི་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤམ་རིག་པའི་ལྟེ་བ་དང་ ས་གནས་གཞུང་
སྲོང་དང་རྒྱལ་ཁྲུལ་འཛིན་སྲོང་ལས་ཁུངས་ གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ མཉམ་འབྲེལ་ལངས་སྟེ་ མ་འབད་མི་འདི་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་
མས། དེ་འབད་ལས་ མི་སྡེ་ཚུ་ ཉེ་ལ་ཚུ་བཟོ་ཆེ་བའི་ས་ཁོངས་ནང་ གཞི་རྟེན་མཐུན་རྒྱལ་ཚུ་ བཟོ་བསྐྱར་འབད་མི་ལུ་བརྟེན་
ཉེ་ལ་ཚན་སྟེར་ ལུས་དོ་ཡོད་པ་དང་ གཞི་ལེན་འབད་ནི་གི་ ལཱ་ཚུ་ སན་ཅུས་ཚན་སྟེ་ མ་འབྲེལ་བར་ཡོད་པ་དང་ དེ་ལས་
དཔལ་འབྱོར་དང་མི་སྡེ་འབྲེལ་གཉིས་ཆ་ར་ ཡར་མེད་འབྲེལ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ མཐའ་མཐུག་ཁར་ མི་ཆེ་དང་རྒྱ་དངོས་ཚུ་ལུ་
བཀག་ཐབས་འབད་ཚུགས་པའི་ རྒྱལ་རྒྱལ་ཚུ་ཕོག་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

༣.༧.༡ རྒྱལ་སྤྱིའི་དང་བརྟུན་སྟེ།

རང་བཞིན་གྱི་རྒྱལ་ཁྲུལ་ཚུ་བྱུང་པའི་སྐབས་ལུ་ མི་མང་དང་མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ གསལ་ཏོག་ཏོ་དང་ འཇམ་ཏོང་ཏོ་ དེ་ལས་ སན་
ཐོགས་ཚན་གྱི་ཉེ་ལ་བརྟུན་ རྟོན་ཚུགས་ངེས་བརྟེན་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ བརྒྱུད་འབྲེལ་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ སན་
ཅུས་ཚན་སྟེ་ བཟོ་དགོཔ་དང་ རྒྱལ་སྲོང་འཐབ་དགོཔ་ཨིན། འདི་ཡང་ ལམ་ལུགས་འདི་ཚུ་གིས་ མི་ཆེ་དང་འཆོ་བའི་གནས་
སྤངས་ཚུ་ ཉེ་ལ་སྤྱད་འབད་ནི་ལུ་ གཞི་ལེན་འབད་ནི་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ འབད་ཚུགས་པ་བཟོ་དགོཔ་མ་ཆད་ རྒྱལ་ཡོངས་
དང་ ལུང་ཕྱོགས་གནས་ཆད་ནང་ མཉམ་འབྲེལ་དང་ བརྟུན་བརྟེན་མེད་འབད་ནི་ལུ་ཡང་ སན་ཐོགས་འབྱུང་ཚུགས་ཨིན།

རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱལ་ཁྲུལ་མར་ཕབ་ཐབས་བྱས་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ ཉེ་ལ་བརྟེན་འབད་འཕྲིན་ཡང་ན་ དཔེ་ཤེས་ཚུ་ མི་མང་དང་མི་སྡེ་ཚུ་
གིས་ ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ ཉ་གོ་དགོཔ་ལག་ཆེ་ཟེར་ཨིན་མས། འདི་ངེས་གཏན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ འགོ་གི་ཞིབ་དཔྱད་ཐོ་ཡིག་
འདི་ གྲུབ་དགོཔ་ཨིན།

- ✓ ཉེ་ལ་བརྟེན་འབད་འཕྲིན་ཚུ་ ཉེ་ལ་ཡོད་མི་ཚུ་གི་ དམིགས་བསལ་དགོས་མཁོ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ བྱིན་
དགོ། (དཔེར་ན་ ལམ་སྤྱོད་མ་འབྲེལ་དང་ མི་སྡེ་ ཕོ་མེད་དབྱེ་བ་ རྟོན་ཡིག་ དེ་ལས་ ཤེས་ཡོན་གྱི་རྒྱལ་ཁུངས་
ཚུ་གི་དོན་ལུ་ཨིན།)

- ✓ ཉེན་བཅད་ཉེན་བཅད་དང་བཅད་འཕྲིན་ཚུ་ ས་ཆའི་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ཉེན་བཅད་ཚུ་ ཉེན་ཁ་ཡོད་མི་ཚུ་ལུ་
ཀྱངས་ཅིག་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་དེ་འོང་དགོ།
- ✓ བཅད་འཕྲིན་ཚུ་གིས་ དང་ལེན་འབད་མི་ཚུ་གི་ བཙུ་མཐོང་དང་ ཆ་གྲང་ཚུ་ གསལ་སྟོན་འབད་དགོ། (དཔེར་ན་
སློ་ནོར་དང་ སེམས་ཅན་ཚུ་ ཉེན་སྲུང་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བཀོད་ཀྱི་བྱིན་དགོ།)
- ✓ ཉེན་བཅད་ཉེན་སྲུང་ཚུ་ རོས་འཛིན་འབད་ཚུགས་པ་དང་ དུས་ཚོད་དང་འབྲེལ་ཏེ་ རིམ་མཐུན་འོང་དགོཔ་དང་
དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་སྐབས་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་གི་བྱ་བ་ཚུ་ཡང་ ཚུད་པ་དགོ། མི་ཚུ་གིས་ ཉེན་བཅད་གི་བཅད་
འཕྲིན་ཚུ་ ག་དེ་སྤྱོད་ཐོབ་ཚུགས་པ་ཨིན་ན་དང་ རོན་འབྲེལ་འབད་ཚུགས་པ་ཨིན་ན་གི་སྐོར་ལས་ ཞིབ་འཇུག་འབད་
ཡོད་པ་མ་ཆད་ བཅད་འཕྲིན་གི་ཕ་སྤྱི་ག་དང་ རྩལ་སྤེལ་གི་བྱ་བ་རིམ་ལྔ་ལུ་ ཉམས་སྦྱང་ཡོན་ཏན་ཐོབ་མི་ཚུ་ བཅུགས་
ཡོད་པ་ཨིན།

ཀྱུལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གིས་ འབྲེལ་མཆོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ སྤྱོད་ཉེན་བཅད་འཕྲིན་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་
ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་ བརྒྱད་འབྲེལ་དང་ རྩལ་སྤེལ་གི་ལས་ལུགས་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་ཚུ་ ཤེས་
རྟོག་བྱུང་ཡི།

༡. འབྲེལ་མཆོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ ཉེན་བཅད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་དང་བརྒྱད་འབྲེལ་ནང་ཐབས་ལམ་གཉིས་ཚུ་ད་ཡོད་
 - བཅད་དོན་གི་རྒྱུ་རིམ་འདི་ བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་བ་རིམ་གནས་ཆད་དང་འབྲེལ་ཏེ་ སྤྱོད་ཁ་དབང་འདུས་ཡུལ་ལྗོངས་
ནང་ གཞི་བཅུགས་འབད་ཡོད་པའི་ འབྲེལ་མཆོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ སྤྱོད་ཉེན་བཅད་འཕྲིན་ལུགས་
ཀྱི་དོན་ལུ་ བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་བ་རིམ་གནས་ཆད་ནང་ལུ་ བཅད་སྐྱད་འཕུལ་ཆས་འདི་ སྐྱད་ཀྱི་བཅུ་པའི་སྐབས་ བཅད་
དོན་གི་ རྒྱུ་འབྲེལ་གི་ བཀོད་རིམ་ཚུ་ བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་བ་རིམ་གནས་ཆད་དང་འབྲེལ་མ་
ད་ ཆད་འཛིན་ཁང་མིག་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ ཁེ་སྤྱོད་པ་ཚུ་ལུ་ གལ་ཆེ་བའི་བཅད་དོན་ཚུ་
རྩལ་སྤེལ་འབད་དགོཔ་ཨིན་པ་ད་ དེ་ཡང་ འབྲེལ་མཆོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ གཙོ་འཛིན་དང་ ས་གནས་
གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ དེ་ལས་ རྫོང་ཁག་རྒྱུ་རྒྱུ་འཛིན་ཚུ་ཡང་ ཚུད་པ་ཨིན།
འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་འདི་ཚུ་གིས་ བཅད་བརྒྱད་དང་ ཆེད་འོག་ དེ་ལས་ ཉེན་ཁ་ཅན་གི་མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ བཅད་དོན་
ཚུ་ ལྷག་པར་དུ་ རྩལ་སྤེལ་འབད་དེ་ དུས་ཚོད་ཁར་ ཉེན་བཅད་འབད་ཚུགས་པ་བཟོ་ཨིན།
 - བཅད་སྐྱད་འཕུལ་ཆས་འདི་ སྐྱད་ཀྱི་བཅུ་པའི་ བཅད་སྐྱད་འཕུལ་ཆས་འདི་ སྐྱད་ཀྱི་བཅུ་པའི་སྐབས་ ཉེན་ཁ་ཡོད་པའི་
མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ འཕུལ་མཚུགས་རང་ དང་ལེན་ཚུ་འབད་དགོཔ་འདི་ བཅད་མཆོན་ཅིག་སྤྱོད་ ལཱ་འབད་མ་ཨིན། མི་
སེར་ཚུ་གིས་ རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་ ཉེན་སྲུང་ས་ཁོངས་དང་ ཡང་ན་ ཕྱིར་ཐོན་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་
མཚུགས་ཏེ་སྤྱོད་དགོ།

༡. དེ་ཡང་ བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་རིམ་གནས་ཚད་དང་འཁྲིལ་བར་ཅིན་ གཙང་ཚུའི་ལུང་གཤོངས་བདའ་སྟེ་ ནང་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ ཉེན་བརྟེན་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བརྟེན་འཛིན་༡༥ བཅུགས་ཏེ་འདུག། ཨིན་རུང་ ཉེན་བརྟེན་བརྟེན་འཛིན་ ཡང་ན་ གཞུང་གིས་ཚུ་ གཞོན་སྐྱོན་ཕོག་མི་ མི་མང་དང་ མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ འཇམ་ཏྲང་ཏྲ་སྟེ་ རོས་འཛིན་འབད་ནི་དང་ ཏ་གོ་ཚུགས་ནི་གི་ ལམ་སྟོན་གསལ་ཏྲུག་ཏྲ་ཅིག་ ག་ནི་ཡང་མིན་འདུག། དམིགས་བསལ་གྱི་དགོས་མཁོ་ཡོད་མི་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་མི་རོམ་ དཔེར་ན་ ཆས་ཤོས་དང་ ཨ་ལུ་ དེ་ལས་ དབང་ཕོ་སྐྱོན་ཅན་ཚུ་ལུ་ ཉེན་བརྟེན་འབད་ནི་དང་ གཞོན་འབད་ནི་གི་ ཐབས་ལམ་གཞན་དགོས་ཡོད་པའི་ དམིགས་བསལ་གྱི་ དགོངས་དོན་ ག་ནི་ཡང་མིན་འདུག།

དཔེར་ན་ བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་རིམ་གནས་ཚད་ཀྱིས་ ཉེན་བརྟེན་ཐབས་ལམ་གཙོ་བོ་ཅིག་སྟེ་ བརྟེན་འཛིན་འཕུལ་ཆས་ཚུ་ བཅུགས་ཏེ་ཡོད་པ་སྟེ་ བཀོད་དེ་ཡོད་རུང་ བརྟེན་འཛིན་འཕུལ་ཆས་ཀྱི་ སྒྲ་གི་བྱང་པར་སྒོར་ལས་ ཁ་གསལ་མེད་པ་ལས་ མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ སྒོ་བྱར་གྱི་ཉེན་བརྟེན་གཞན་ དཔེར་ན་ མེ་བསད་སྐྱམ་འཁོར་དང་ སྒྲ་ཁང་གི་སྐྱམ་འཁོར་བཟུམ་ཚུ་ལས་ དབྱེ་བ་བྱེ་ཚུགས་ནི་ལུ་ ལཱ་ཁག་བཏང་དོ་ཡོད་པ་ཨིན། འདི་དང་གཅིག་ཁར་ ད་རུང་ མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ ཉེན་བརྟེན་མ་འདུལ་ཚུ་ ག་དེ་སྟེ་ རོན་འགྲེལ་འབད་དགོས་ཨིན་ན་དང་ གཞོན་འབད་ག་དེ་སྟེ་འབད་དགོས་ཨིན་ནའི་ ལམ་སྟོན་གསལ་ཏྲུག་ཏྲ་ཅིག་ མེད་མི་འདི་ལས་བརྟེན་ སྒོ་བྱར་གྱི་གནས་སྟངས་ནང་ རྒྱུ་རྒྱུ་སྐབས་ལུ་ མགུ་ཐོམ་སི་སི་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ དང་ལེན་ཚུ་འབད་ནི་ལུ་ ཕྱི་ནི་ ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཨིན།

༢. གནད་དོན་འདི་ཡང་ རྒྱལ་གཞུང་ཅེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཇི་བ་ཇིས་ལན་(དོན་ཚན་༣,༧༤)འབད་བའི་སྐབས་ སྤྱི་མཉམ་གཙང་ཚུ་གི་ལུང་གཤོངས་ནང་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ནང་སྤོང་མའི་ མི་རོམ་༡༩༩ ལས་ ༡༡༩ གྱིས་ བརྟེན་འཛིན་འཕུལ་ཆས་ཀྱི་སྒྲ་འདི་ རོས་འཛིན་འབད་མ་ཤེས་པར་ཡོད་པ་དང་ མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ ར་ བརྟེན་འཛིན་གྱི་ སྒྲ་འདི་ གཞན་མི་སྤྱིར་བཏང་སྒོ་བྱར་ཉེན་འཚུབ་ཀྱི་སྐད་ཚུ་ལས་ བྱང་པར་བྱེ་མ་ཚུགས་པར་ཡོད་པ་སྟེ་ གཏན་འཁེལ་བྱང་ཅུག།

༣. འདི་བཟུམ་སྟེ་ དབང་འདུས་(༢༠༡༤)དང་ སྤྱི་མཉམ་(༢༠༡༧) གི་ རྫོང་ཁག་རྒྱུ་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་ སྒོ་བྱར་གྱི་འཆར་གཞི་ནང་ལུ་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་དོན་ལུ་ བཟོ་ཡོད་པའི་ བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་རིམ་གནས་ཚད་ནང་ བརྟེན་འཛིན་སྟེལ་དང་ བརྟེན་འཛིན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ འཆར་གཞི་ནང་ རུས་རྒྱུན་གྱི་ གནས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱད་བ་ཚུ་འབད་དགོས་སྟེ་ བཀོད་དེ་ཡོད་རུང་ སྤྱད་བ་འདི་ཚུ་ ཕན་ཚུ་བརྟེན་འཕུལ་ཆས་ཚུ་ ཚད་གཅིག་ལས་བརྟེན་མ་འབད་བར་འདུག།

༤. ལྷག་པར་དུ་ ལྷ་རྟོག་ཚུ་ཕན་ཅུས་ཅན་དང་ ཅུས་ཚད་ཁར་ ཉེན་བརྟེན་འབད་ནི་དོན་ལུ་ རིམ་ལུགས་འདི་ནང་
ས་གནས་ཀྱི་གནས་སྤངས་དང་བསྟུན་པའི་ ལག་ཆས་ཚུ་ བཅུགས་དགོཔ་ཨིན། རྩེ་བ་འདི་ལུ་ གནས་སྤངས་ཚུ་
བཟོ་སྦྱོར་འབད་ནི་དང་ ཉེན་ཁ་ཚུ་ གཏན་གཏན་སྤེལ་ རྩོན་དཔག་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ དེ་བཟུང་དཔྱད་ཀྱི་ ལག་
ཆས་ཚུ་ཡང་ དགོཔ་ཨིན། ཨིན་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་རྩེ་བ་གི་ འགོ་དཔོན་
ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ གྲོས་བསྟུན་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་ཆེ་བའི་ ཚད་གཞི་ཞོར་བ་ལེ་གཅིག་ གསལ་སྟོན་
བྱུང་ཡི།

ཀ) ཚད་འཛིན་ཁང་མིག

- ✓ གནས་སྤངས་བསྟུ་ལེན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ལག་ཆས་དང་ རྒྱུང་འཕྱུར་དང་ཚུ་གནམ་གཤིས་དཔྱད་
རིམ་ལུགས་ཚུ་ (DCS Toolkit and Tempest Hydro-Met Analysis
System) ལཱ་ཤུགས་ཡོངས་རྫོགས་སྤེལ་ འབད་དོ་ཡོད་པ་དང་ འདི་ཡང་ ཅུས་མཐུན་དང་ ཡར་
འགྲུ་ཚུ་ ག་ནི་ཡང་ མ་ཐོབ་པར་འདུག།
- ✓ བརྟེན་འཕུལ་རིག་གི་མཐུན་སྦྱོར་ཚུ་ ཉམས་སྦྱང་འགྲོ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ རིམ་ལུགས་ཀྱི་ རྩོན་ཐངས་
དང་ གྲོ་གཏད་ཅན་ལུ་ ཐོ་ཐོག་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།
- ✓ གནས་སྤངས་བསྟུ་ལེན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ལག་ཆས་ཆ་ཚད་ནང་ འཕྲིན་ཐུང་ཐོག་ལས་ ཉེན་བརྟེན་མེད་པ་
བསྟུ་ལེན་ཐབས་ལམ་མེད་པ་ལས་ གྲོག་འཕྲིན་ཉེན་བརྟེན་གི་མཐུན་སྦྱོར་ཚུ་རྒྱུ་མ་ཅིག་བྱིན་ཏེ་འདུག།

ཁ) ཉེན་ཁ་ཐོག་ཡོད་པའི་ལྷ་རྟོག་རྩེ་བ་

ཚོར་འཕྱུལ་དང་ ཅུས་ཤུགས་རིམ་ལུགས་ དེ་ལས་ གནས་སྤངས་ཐོ་བཀོད་འབད་མི་ཚུ་ཅིས་ཏེ་ ཆ་ཤས་
མང་ཤོས་ཅིག་རང་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་ ཅུས་ཚད་མཐུག་བསྟུ་ནི་ཁར་རྩོད་ཡོད་པ་ལས་ ཆ་བ་
བཅུགས་དགོཔ་འདུག། ལྷག་པར་དུ་ ལྷ་རྟོག་རྩེ་བ་ནང་ འཕྲལ་འཕྲལ་སྤེལ་ མེད་པ་ཐལ་ནི་ཚུ་ བྱུང་
དོ་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ ཅུས་རྒྱུན་དུ་ ཉམས་བཅོས་འབད་དགོ་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

ག) བཀོལ་སྤྱོད།

ཕན་ཅུས་ཅན་གྱི་ སྤྲོ་བའི་ཉེན་བརྟེན་རིམ་ལུགས་བཟོ་བའི་སྐབས་ལུ་ གྲོ་གཏད་ཅན་སྤེལ་དགོཔ་འདི་
གཤམ་ཆེ་ཤེས་ཅིག་ཨིན། ཨིན་རུང་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་ཀྱི་དོན་ལུ་ མ་དངུལ་ཚད་ཅིག་ལས་
བརྒལ་མེད་མི་འདི་གིས་ རིམ་ལུགས་འདི་ གྲོ་གཏད་ཅན་སྤེལ་ བདག་འཛིན་འཐབ་ནི་དང་ ཡུན་རིང་སྤེལ་
ཡུན་བརྟེན་བཞག་ནི་གི་བར་ན་ མཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཚད་གཞི་ལས་བརྒལ་མིན་འདུག། ། ད་ལྟོ་འབད་མ་
ད་ ལོ་ངོ་ ༡༠ ལྷག་པ་ཅིག་འགྲོ་ཡོད་མི་ རིམ་ལུགས་དེ་ འཕྲལ་མཐོག་གསར་ ཅུས་མཐུན་བཟོ་དགོཔ་དང་
ཡར་འགྲུ་གཏད་དགོཔ་འདུག། འདི་དང་གཅིག་ཁར་སྤྲོ་བའི་ཉེན་བརྟེན་རིམ་ལུགས་འདི་ བརྟེན་དཔྱད་ལུ་

གཞི་བཞག་སྟེ་ ལག་ལེན་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ སྟོན་བཤད་འབད་ནི་གི་ ཟློག་སྤྱོད་མེད་མི་འདི་གིས་
འབྲེག་མཚེ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ནི་ལུ་ ཚད་འཛིན་འབད་མ་ཨིན།

འཕུལ་རིག་དང་ མཁོ་ཆས་ཚུ་ ལངས་སྟེ་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་
ཚུ་མཐའམ་བདེ་ལྟེ་གནས་མི་ མི་ཚེ་དང་རྒྱ་དངོས་ཚུ་ ཉེན་སྲུང་འབད་ནི་འདི་དོན་ལུ་ གློ་གཏང་ཅན་དང་ ཅུས་ཚད་ཁར་
འབྲེག་མཚེ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ ཉེན་བརྟེན་ ཕྱིན་ནི་དེ་ དམིགས་ལུ་ལོ་མ་འདི་ གྲུབ་ཚུགས་ནི་ལུ་ གཞི་ལེན་
བྱུང་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

3.1.2 གཞི་ལེན་འབད་ནི་གི་ཟློག་སྤྱོད་

ཉེན་བརྟེན་ལས་ལུགས་གཞི་བཟུགས་འབད་མི་འདི་གིས་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ རང་བཞིན་གྱིས་ སན་ཐོགས་མི་འབྱུང་
ནི་ཨིན་མ་ལས་ འདི་གི་བརྩི་མཐོང་འདི་ མི་ཚུ་གིས་ འདི་བཟུམ་གྱི་རིམ་ལུགས་ཡོད་པའི་ལས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཚུགས་པ་
བཟོ་ནི་དང་ འདི་གིས་ འབྲེག་མཚེ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་དང་ ཆར་རྒྱུ་གི་རྒྱུ་རུ་ལས་བརྟེན་པའི་ ཚུ་རུད་ཀྱི་གཞི་ལེན་པ་
ཚུ་ མར་ཕབ་འབད་ནི་ལུ་ ག་དེ་སྟེ་ སན་ཐོགས་འབྱུང་ཚུགས་ག་ ཉ་གོ་ཚུགས་པ་བཟོ་དགོཔ་ཨིན། འདི་འབྲེག་མཚེ་དོན་ལུ་
ཨེསི་ཨོ་ཕི་གི་སྐོར་ལས་ མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ གོ་བ་བརྟེན་སྤྱོད་འབད་ནི་འདི་གལ་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཨིན་མ་ལས་ དང་པ་ར་ ཤེས་རྟོགས་
བཟོ་དགོཔ་དང་ གཉིས་པ་ འབྲེག་མཚེ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ ཡང་ན་ རྒྱུ་འཛུལ་ཆར་པ་གི་སྐབས་ལུ་ བརྟེན་སྤྱོད་
ལེན་དང་ རོས་ལེན་ག་དེ་སྟེ་འབད་ནི་ཨིན་ན་སྟོན་དགོཔ་ཨིན།

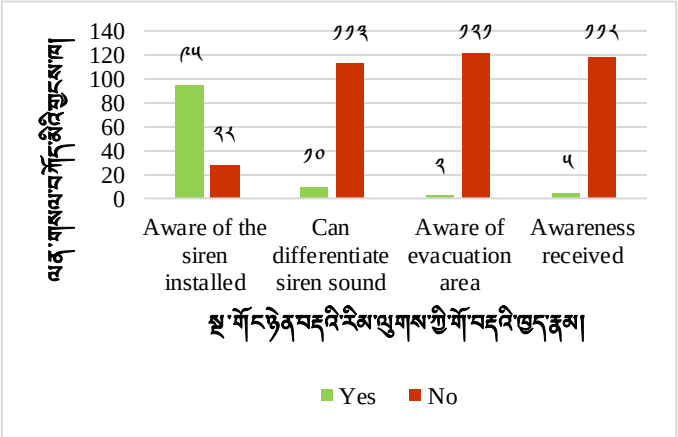
མ་གཞི་ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་རུ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་འདི་ རྒྱུ་རུ་འཛིན་སྐྱོང་གི་དོན་ལུ་ མི་དམངས་ཤེས་
ཡོན་དང་ གོ་བ་བརྟེན་སྤྱོད་ དེ་ལས་ ཟློག་སྤྱོད་ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་གི་ལས་རིམ་ཚུ་བརྩམ་དགོཔ་ཨིན་རུང་ བཀོལ་སྤྱོད་བྱ་
རིམ་གནས་ཚད་ནང་ གསལ་བཀོད་འབད་མི་དང་འབྲེག་མཚེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་འདི་
ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་རུ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་ འབྲེག་ཡོད་པའི་ མི་མང་ཁེ་བྱེད་པ་ཚུ་གི་དོན་
ལུ་ འབྲེག་མཚེ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ ཤེས་ཡོན་ཕྱིན་ནི་དང་གོ་བ་བརྟེན་སྤྱོད་ཚུ་
ཅུས་ཚུན་ཅུ་ འགོ་འཛེན་འཐབ་དགོཔ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཙུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་གཅིག་ལུ་གཞི་ལེན་ཡོད་པའི་ སྤྱོད་ཉེན་བརྟེན་རིམ་ལུགས་ནང་ ལྷ་སྐོར་
འབད་ཡོད་པ་དང་ བརྟེན་སྤྱོད་འཕུལ་ཆས་³ བཟུགས་ཏེ་ཡོད་པའི་ ས་གནས་ ཁ་རུ་ཐང་ བསམ་ཐང་དང་ སྤྱི་ལོ་འབྲིང་
རིམ་སྤྱོད་གྲུ་གོང་མའི་ ཉེ་འདབས་ལུ་ཡོད་པའི་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་སྤྱོད་ཡོད་པའི་མི་སྡེ་ཚུ་དང་མཉམ་ སྤྱོད་པ་
དེས་ལན་འབད་བའི་སྐབས་ བཤམ་གསལ་ཚུ་ ཤེས་རྟོག་བྱུང་ཡི།

1. རྒྱལ་གཞུང་ཙུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་སྤྱོད་ཡོད་པའི་ ལོ་གཅིག་ལས་ ལོ་
40 ཚུན་ མི་རྒྱུ་ལྡན་ རྒྱུ་དང་གཅིག་ཁར་ སྤྱོད་ཉེན་ལན་འབད་ཡི། པར་རིས་⁴ པ་འདི་ནང་ལུ་ སྤྱོད་ཉེན་
ཉེན་བརྟེན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་གནས་སྐབས་སོ་སོ་ཚུ་ནང་ གོ་བ་བརྟེན་སྤྱོད་ཐོབ་ཡོད་པའི་གནས་ཚད་ཚུ་ གསལ་བཏོན་
འབད་མ་ཨིན།

དེ་གིས་ ལན་འདེབས་འབད་མི་
 གྲངས་ཁ་༥༥ དེ་ཅིག་གིས་ ཁོང་རའི་
 ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ལུ་ བཅུགས་ཡོད་
 པའི་ བན་སྐད་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་གི་སྐོར་
 ལས་ ཤེས་རྟོགས་ཡོད་པའི་ བན་
 མཚན་སྟོན་མ་ཡིན། ཡིན་རུང་ ལན་
 འདེབས་འབད་མི་བརྒྱ་ཆ་ ༧༡.༥

པར་རིས་ ༡༤ པ། སྤྱོད་ཉེན་བརྒྱུ་འཕྲུགས་ཀྱི་གོ་བ་དཔྱད་ཅུག་ནས།

གིས་ གློ་བུར་གྱི་སྐད་གཞན་ཚུ་ལས་ འཕྱུངས་ཁྲམས་: སྤྱི་བ་སྤྱི་ལན་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་གསལ་སྟོན་འབད་ཡོད་པ།
 བན་སྐད་འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་སྐད་འདི་ དབྱེ་བ་བྱེ་མ་ཚུགས་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན། ཕྱིར་འཐོན་འགྲོ་སའི་ས་ཁོངས་ཚུ་གི་
 སྐོར་ལས་ བན་ཤེས་འདི་ཚུ་ གནམ་མེད་ས་མེད་ དམའ་ཤོས་ཅིག་ཡིན་མ་དུ་ ལན་འདེབས་འབད་མི་ ༡༥༥
 ལས་ ༥ ཀྱང་མ་ཅིག་གིས་ རོས་འཛོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཉེན་སྲུང་ས་ཁོངས་ཚུ་ ཤེས་དོ་ཡོད་པ་ཡིན།
 འདི་དང་གཅིག་ཁར་ ལན་འདེབས་འབད་མི་ཚུ་གི་གསལ་ལས་ གལ་གནད་ཅན་གྱི་ཆ་ཤས་ (བརྒྱ་ཆ་ ༥༥.༧) གིས་
 སྤྱོད་ཉེན་བརྒྱུ་འཕྲུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ གོ་བ་བན་སྟོན་དང་ སྐྱོང་བན་ག་ནི་ཡང་ ག་ནི་ཡང་མ་
 ཐོབ་པར་འདུག།

༢. ད་རུང་ འདི་དང་གཅིག་ཁར་ མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ ཉེན་ཁ་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་
 ཉེན་བརྒྱུ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གཞི་བཅུགས་འབད་མི་ སྤྱོད་ཉེན་བརྒྱུ་འཕྲུགས་ཀྱི་ དམིགས་བསལ་གྱི་
 དམིགས་ལུ་འདི་ གསལ་ཉོག་ཉོ་ཅིག་ ཤེས་འདི་མེན་འདུག། འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ སྤྱོད་
 ཉེན་བརྒྱུ་འཕྲུགས་ཀྱི་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ འབྲེག་གི་མཚོ་དང་ གཙང་ཚུ་ཚུ་གི་གནས་སྡོད་ས་ཚུ་
 བཟུངས་ཤིང་འབད་ནི་གི་དོན་ལས་ བཟོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པ་ད་ འདི་ཡང་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་
 ཀྱི་ བྱུང་རིམ་ཚུ་ བརྟེན་དཔྱད་འབད་ནི་གི་དོན་ལས་ཡིན་མས། ཡིན་རུང་ མི་སེར་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ ཆར་པ་
 ལུགས་སྟེ་རྒྱབ་མི་དང་ ཡང་ན་ གཙང་ཚུ་གི་ གནས་ཚད་ཡར་སང་འགྱོ་མི་ལུ་བརྟེན་ སྤྱིར་བཏང་ཚུ་རུད་ཐོན་
 པའི་སྐབས་ལུ་ཡང་ སྤྱོད་ཉེན་བརྒྱུ་འཕྲུགས་ཀྱི་ ལག་ལེན་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་སྟེ་ ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་པ་དོ་
 ཡོད་པ་ཡིན།

༣. དཔེར་ན་ ཚུ་མཐའམ་བདའ་སྟེ་སྟོན་མི་སེར་དག་པ་ཅིག་གིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོའི་ གནམ་བྱར་ལུ་ ཆར་པ་
 རྒྱབ་པའི་སྐབས་ལུ་ ཐོ་ཚུ་གི་ ཚུ་གི་ཆད་འདི་ བྱིས་ཀྱི་ཉེ་འདབས་ཚུན་ལུ་ ཡར་སང་འགྱོ་ཡི་ཟེར་ ལོག་
 བཤད་ཅི། འདི་སྐབས་ སྤྱོད་ཉེན་བརྒྱུ་འཕྲུགས་ཀྱི་ ཉེན་བརྒྱུ་འཕྲུགས་ཚུ་ སྐད་མ་རྒྱབ་པར་ཡོད་པ་
 ལས་ མི་སེར་འདི་ཚུ་གིས་ཡང་ དེ་ལུགས་ཀྱི་ ལཱ་འབད་མ་བརྟུབ་པར་ མེད་པ་ཐལ་ཡོད་པའི་ མཐོ་བསམ་

བཏང་ཡོད་པ་ཡིན། འདི་བརྒྱུ་གི་ རྟོན་འབྲེལ་འཛེལ་བ་སྟེ་ཉ་གོ་ཡོད་མི་འདི་གིས་ བརྒྱད་འབྲེལ་འབད་བའི་
སྐབས་ བར་སྟོང་བྱེད་པར་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ འགན་ཁུར་ཅན་གྱི་དབང་འཛིན་ཚུ་གིས་ མི་མང་ལུ་ གོ་བ་བན་
སྟོན་འབད་མ་ཚུགས་པའི་ བན་མཚན་སྟོན་མ་ཡིན།

༤. རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་ཀྱིས་ འདས་པའི་ལོ་ཚུ་ནང་ མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ གོ་བ་བན་
སྟོན་ཉུང་སྟེ་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་ ཡང་ན་ འབད་པར་མ་འབད་བར་ཡོད་པའི་ བན་དོན་སྟོན་ཡི། ཐོ་བཀོད་འདི་
དང་འབྲེལ་མ་ད་ སྤྱི་ན་གཙང་ཚུ་ལུ་གཤོངས་ནང་ འབྲེལ་མཚན་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་དང་ ཆར་པ་ལས་
བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ སྤྱི་གོང་ཉེན་བན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ གོ་བ་བན་སྟོན་ལས་རིམ་མཁུག་དེ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༡ ལུ་
འགོ་འབྲེན་འཐབ་སྟེ་འདུག།

ལས་རིམ་འདི་གི་སྐབས་ལུ་ སྤྱི་ན་ཁ་ཇོང་ཁག་དང་ རྟོན་དན་ལྟེ་བ་ སྤྱི་ན་གཙང་ཚུ་སྟོན་མེད་བར་འཛིན་ དེ་
ལས་ སྟོན་གྲུ་ཚུ་ནང་ལས་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ གཤོང་ལེན་གྱི་ ལས་ལུགས་ཚུ་གི་
སྟོན་ལས་ ཤེས་ཡོན་བྱིན་ཞིའི་དོན་ལུ་ དུས་རྒྱུན་གྱི་ གནས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱད་བ་ཚུ་ འཕལ་མཁུགས་རང་ འབད་
དགོ་པ་སྟེ་ གཙོ་བོར་བསྟན་ཡོད་པ་ཡིན། ཡིན་རུང་ འདས་པའི་ལོ་གསུམ་གྱི་རིང་ལུ་ གནས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱད་བ་
ཚུ་ ག་ནི་ཡང་མ་འབད་བར་འདུག། ཐོ་བཀོད་འབད་ཡོད་པའི་ སྤྱད་བ་མཁུག་འདི་རང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ ནང་
འགོ་འབྲེན་འཐབ་བ་ལུག།

ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་མི་སྡེ་ཚུ་གི་བར་ན་ གོ་བ་བན་སྟོན་དང་ གནས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱད་བ་ཚུ་ མ་ཐོབ་མི་འདི་ གོ་བ་བན་སྟོན་འབད་ནི་
གི་ ཐབས་ལམ་སྤྲོད་སྤྲོད་མེད་མི་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྤྲོད་དང་རྟོན་དན་འཛིན་སྟོན་ལས་ཁུངས་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་
དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ འབྲེལ་མཚན་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་དང་ སྤྱི་གོང་ཉེན་བན་རིམ་ལུགས་
ཀྱི་སྟོན་ལས་ གོ་བ་བན་སྟོན་འབད་ནི་ནང་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ བྱུང་ཡོད་པ་ཡིན།

མི་མང་ལུ་ གོ་བ་བན་སྟོན་དང་ སྤྱད་བན་ལང་མ་སྟེ་ མ་བྱིན་པར་ཅིན་ སྤྱི་གོང་ཉེན་བན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ ཕན་ལུ་འདི་
ཉམས་ཆག་ཤོར་ནི་ ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཡིན། འདི་གིས་ སྟོན་བྱེད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ནང་ མི་སེར་ཚུ་གིས་ འོས་འབབ་དང་ལྷན་མ་
སྟེ་ གཤོང་ལེན་འབད་ནི་ལུ་ ག་སྤྲི་མ་འབད་བར་ མི་ཚོ་དང་ རྒྱུ་དོས་ལུ་ གཞོད་སྟོན་བྱེད་ནི་གི་ ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཡིན།

རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་ཀྱིས་ ལན་གསལ་བཀོད་མི་ནང་ལུ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༤ དང་༢༠༡༥ ལུ་
ལྟེ་བ་ཀྱིས་ སྤྱི་ན་ཚང་ཚུ་འབྲེལ་མཚན་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ སྤྱི་གོང་ཉེན་བན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ གོ་བ་བན་སྟོན་ལས་རིམ་
ཚུ་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ད་ དེ་ནང་ལས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥ ལུ་ འཕལ་ཁམས་ཅིག་ཁར་ གནས་སྐབས་ཀྱི་ སྤྱད་བ་ཚུ་ཡང་
འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཅི་ ཟེར་ཡིན་པས། ཡིན་རུང་ དེ་བརྒྱུ་མའི་ ལས་སྤྲོ་ཚུ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ འཆར་དུལ་བགོ་བཟམ་
འབད་དེ་མེད་པ་ལས་ མ་དུལ་ལང་མ་སྟེ་ མེད་ནི་དེ་གིས་ ཚད་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་ འབད་མི་ཚུགས་དོ་ཡོད་པ་ཡིན།

ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་ལྡན་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ བཀོད་མིའི་ནང་ འཛམ་གླིང་དངུལ་ཁང་གི་ ལས་འགུལ་གྱི་
 འོག་ལུ་ འབྲུག་ལུ་ རྒྱུ་ལྡན་ལུ་བརྟེན་པའི་ ཉེན་ཁའི་བདེ་དོན་གྱི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ནང་ མི་སྡེའི་ཉེན་ཁ་གི་ བརྟག་ཞིབ་
 ཅིག་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་ཟེར་ བཤད་ཅི། ད་ལྟོ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་སྐྱེལ་སྡེ་ཡོད་པའི་ ལས་འགུལ་གྱི་དུས་ལུ་ན་འདི་
 ནང་ལུ་ སྤྱི་འོག་གི་གནས་ལུ་ནང་ དམིགས་བསལ་གྱི་ ས་ཁོངས་ཚུ་ ལུ་སྤྱོད་འབད་དོ་ཡོད་པ་ད་ དེ་ནང་ ལག་ལེན་
 འཐབ་མི་ ལས་སྡེ་སྡེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བ་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་ལྡན་འཛིན་
 སྐྱོང་ལས་ཁུངས་གཉིས་ཀྱིས་ ལུག་ལུ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་ཚུགས་པའི་ དེས་གཏན་འབད་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

དེ་མ་ཚད་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བ་གིས་བཀོད་མི་ནང་ རྒྱ་རྒྱུ་གྱི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་ལྡན་བྱུང་ཡོད་
 པའི་སབ་ཁ་ཚུ་གར་ དུས་མཐུན་བཟོ་སྟེ་ཡོད་ཟེར་ཨིན་པ་ད་ (འདི་གིས་ འབྲེལ་མཆོ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་དང་ གཞན་
 མི་རྒྱ་རྒྱུ་དང་ ལུ་པར་ཕྱེ་ནི་མེད་ཟེར་ཨིན།) སབ་ཁ་འདི་ཚུ་ དུས་ཚུན་དུ་རྒྱ་རྒྱུ་འཐོན་མི་ལ་སོགས་པའི་གནད་དོན་ཚུ་ལུ་
 བརྟེན་ ས་གནས་དེ་ནང་འཕྱར་བ་འབྱོམ་དོ་ཡོད་པ་དང་ འབྲེལ་བ་མེད་པ་སྟེ་འབྱོམ་མས་ཟེར་ བཤད་ཅི། ལྷག་པར་དུ་ རྒྱལ་
 ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བ་གིས་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་བརྟག་དཔྱད་འབད་ནི་གི་ འགན་དབང་འདི་ ཁོང་ལུ་
 མེད་ཟེར་ བདེ་དོན་སྤྱོད་ཡི།

རྒྱལ་གཞུང་ཙིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་སྟེ་བ་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་
 དང་རྒྱུ་ལྡན་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འདི་བཟུམ་གྱི་ ལས་རིམ་ དཔེར་ན་ གོ་བ་བདེ་སྤྱོད་ལས་རིམ་དང་ གནས་སྐབས་
 གྱི་སྤྱང་བ་ དེ་ལས་ རྒྱུ་ལྡན་གྱི་ གསལ་གྱི་ སྤྱིང་སྤྱིང་བཟོ་ནི་ཚུ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་མི་འདི་ལུ་ དག་འཛོར་ཡོད་པ་
 ཨིན་ཅུང་ ལཱ་འབད་ཡོད་མི་འདི་ཚུ་ ཚད་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་མེད་མི་དང་ ཆ་ཤས་སྟེ་ འབད་ཡོད་མི་འདི་ལུ་བརྟེན་ འབྲེལ་
 མཆོ་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྒྱུ་དང་ གཞན་མི་རྒྱ་རྒྱུ་ཚུ་གི་ གསལ་འབད་ནི་གི་ཉེན་ཁ་འདི་ ཡར་སེང་འབྱོ་ནི་མས་ཟེར་
 བསྟར་བཅོལ་འབད་མ་ཨིན།

3.10 བསལ་བྱེད་མཐུན་འགྱུར་གྱི་དང་ལེན་དང་ ལྷག་ལྷགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ གནས་སྤྱད་གཞི་རྟེན།

གནམ་གཤིས་འགྱུར་བ་འདི་ བན་ཅུས་ཅན་སྟེ་ བསལ་ཐབས་ལུ་ བསལ་བྱེད་ཀྱི་བདེ་དོན་དང་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་འབད་
 ཡོད་མི་གི་ ཐོ་གཞུང་ཡོངས་རྒྱུགས་སྟེ་ བདག་འཛིན་རྒྱུ་སྐྱོང་འཐབ་དགོ་པ་འདི་ ག་ཅི་འདེཁག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཨིན། འཛམ་
 གླིང་སྤྱི་ཚོགས་ས་གཤིས་འགྱུར་བ་མཐོང་ཆེངས་ཡིག་དང་ འཛམ་གླིང་དངུལ་ཁང་དང་འབྲེལ་བ་ཅིན་ འདི་བཟུམ་གྱི་ ཐོ་གཞུང་
 འདི་གིས་ ཡར་རྒྱས་ཚུ་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ བར་སྟོང་ངོས་འཛིན་འབད་ནི་ མཉམ་འབྲེལ་ཡར་འགྱུར་གྱི་ དེ་ལས་
 མ་དངུལ་ཐོབ་ནི་ཚུ་ བན་ཐོགས་བྱུང་དོ་ཡོད་པ་ད་ འདི་ཚུ་ཡང་ བཟོད་བསྐྱར་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ཁག་ཆེ་བའི་ ཆ་ཤས་ཅིག་
 ཨིན།

3.10.1 བསིལ་བྱོད་ཀྱི་གནས་སྟངས།

བསིལ་བྱོད་གནས་སྟངས་དང་འབྲེལ་བའི་དང་ལེན་ སུམ་ཅན་ཅན་སྤེལ་བའད་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ བསིལ་བྱོད་གནས་སྟངས་དང་དེའི་སུམ་གོད་ཀྱི་སྐོར་ལས་ བཅད་དོན་ཚུ་ ཡོངས་ཚོགས་སྤྱི་ཚུ་སྐོར་འབད་དགོཔ་ཨིན། *Analysis of Historical Climate and Climate Change projection* བསིལ་བྱོད་གནས་སྟངས་དང་ འདི་གི་སུམ་གོད་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ ཏ་གོ་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་བཅད་དོན་ཚུ་ དུས་ཚད་ཁར་འཐོབ་དགོཔ་འདི་ ཁག་ཆེ་བ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབའ་འཛིན་གྱིས་ བསིལ་བྱོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་ཚུ་ ཞེས་རྟོག་བྱུང་ཡི།

1. འཛམ་གླིང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལས་ཚོགས་(WMO)ཀྱིས་ བསིལ་བྱོད་འགྱུར་བ་བརྟག་དཔྱད་འབད་ནི་དང་ ཡང་ན་ བསིལ་བྱོད་ལུ་བརྟེན་པའི་ སྤྱི་ལུས་ཚུ་ འཆར་གཞི་བཟམ་ནིའི་དོན་ལུ་ རྩང་མཐའ་ལོ་རྩི་ 30 གི་གནས་སྟངས་ཚུ་ རྒྱུ་སྐྱོང་འཐབ་དགོཔ་པའི་ གོ་ས་འཆར་བཀོད་ལུ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ བསིལ་བྱོད་ཀྱི་ཚད་གཞི་གི་དུས་ཡུན་ སྤྱི་ལོ་ 1960 ལས་ 1990 ཚུན་ཀྱི་ དགོཔ་ཨིན་མས། ཨིན་ཏེ་ར་འབད་རུང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསིལ་བྱོད་གནས་སྟངས་ཀྱི་ཐོབ་ཀོད་འདི་ སྤྱི་ལོ་ 1996 ལས་རྒྱུང་མ་གཅིག་ཡོདཔ་དང་ འདི་གིས་ཡུན་རིང་བསིལ་བྱོད་གནས་སྟངས་ཀྱི་འགོ་ས་གཞི་བཟོ་ནི་ལུ་ ཚད་འཛིན་འབད་དེ་ཡོདཔ་ཨིན།
2. འཕྲལ་ཁམས་ཅིག་ཁར་ སྤྱི་ལོ་ 2025 གི་གནམ་གཤིས་འགྱུར་བའི་སྤོན་དཔག་ནང་ལུ་ མ་འོངས་པའི་བསིལ་བྱོད་ཚད་དཔག་འབད་ནི་འདི་ སྤྱི་སྤྱི་དང་ སྤྱི་གཏང་ཚུགསཔ་སྤྱི་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལོ་རྩི་ 40 དང་ 100 གི་བར་ན་ གནས་སྟངས་ཚུ་དགོཔ་སྤྱི་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོདཔ་དང་ འདི་གིས་ ཡུན་རིང་གི་གནས་སྟངས་དང་བྱུང་པར་ཚུ་ རྒྱུ་སྐྱོང་འབད་དེ་ཡོདཔ་ཨིན། ཨིན་རུང་ འབྲུག་ལུ་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ ལོ་25 ལས་བརྒྱལ་མིན་འདུག། འདི་ལས་བརྟེན་ འཛམ་གླིང་གི་ བསིལ་བྱོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ལྟེ་ལྟེ་ལེན་འཐབ་ཡོདཔ་དང་ འདི་གིས་ ས་གནས་ཀྱི་གནམ་གཤིས་འགྱུར་བ་ཚུ་ བརྟོན་མི་ཚུགས་དོ་ཡོདཔ་དང་ དམིགས་ཚད་ཀྱི་འཛོལ་བ་མེདཔ་སྤྱི་བཟོ་ནི་ཡང་ མར་ཕབ་འབདཱ་ཨིན།
3. ད་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱང་ཕྱོགས་ཁ་ཐུག་ལུ་ རྒྱལ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་ལྟེ་བ་ ཚད་གཅིག་ལས་བརྒྱལ་མེད་མི་འདི་ལས་བརྟེན་ གནམ་གཤིས་གནས་སྟངས་ལངས་སྤྱི་མེད་ཞེར་ སྤྱི་ཚུ་འབད་ཡོདཔ་ཨིན། གངས་རིའི་ས་ཁོངས་གཅིག་འབདཱ་ལས་ འགོ་འགྲུལ་འབད་

མ་ཚུགས་པར་ ལཱ་ཁག་བཏང་མི་འདི་ལས་བཞེན་ ལུང་ཚྭ་གས་འདི་ཚུ་ནང་ ཁག་ཆེ་བའི་ གནམ་གཤིས་འགྱུར་
ལྷོག་ཚུ་ ལངས་སྟེ་ ལྷ་རྟོག་འབད་མ་ཚུགས་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

༤. རྒྱལ་ཡོངས་ཞིང་ཚུའི་འཆར་གཞི་ཨམ་གྱིས་ འབྲུག་ལུ་ ཐག་རིང་བུང་ནང་འཁོད་ མཐོ་ཚད་མ་འབྲམ་སྟེ་ཡོད་
མི་ལུ་བཞེན་ཏེ་ གནམ་གཤིས་ཉམས་སྤྱོད་མ་འབྲམ་སྟེ་མ་ཤོས་ཅིག་ མྱོང་ཚུགས་དོ་ཡོད་པ་སྟེ་ བཀོད་དོ་ཡོད་པ་
ཨིན། དེ་འབདཝ་ལས་བཞེན་ གནམ་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱིས་ ཞིང་ཚུ་དང་ འབྲུང་ཚུའི་བརྒྱུ་ལུ་ གཞོད་
སྒྲོལ་བུང་དོ་ཡོད་མི་འདི་ཡང་ ས་གནས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ སོ་སོ་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན། ཨིན་རུང་ ཞིང་ཚུ་ལས་སྟེ་གིས་
རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ལོ་བ་དབང་འཛིན་ལུ་ བད་དོན་སྟོན་མི་ནང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་
ལྷོ་བ་གིས་ འཛིན་སྒྲོལ་འཐབ་མི་ ཚུ་དབྱེད་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ས་ཁོངས་ལྷོ་བ་ཚུ་ རྫོང་ཁག་གནས་རིམ་
ནང་རྒྱུང་གཅིག་ཡོད་པ་སྟེ་ བཤད་ཅི། འདི་གིས་ ཚུའི་ཐོན་སྐྱེད་འཆར་གཞི་དང་ འབྲེལ་མཐུན་ཐབས་ལམ་
གྱི་དོན་ལུ་ བན་ལུ་ཆེ་བའི་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་སྡུད་ ཐོབ་ནི་ལས་ཚད་འཛིན་འབདཝ་ཨིན།
༥. ད་རུང་ འདི་དང་གཅིག་ཁར་ དབང་འདུས་མོ་བྲང་རྫོང་ཁག་ནང་ལས་ འགོ་དཔོན་ཚུ་གིས་སྒྲུབ་མིའི་ནང་ ད་
ལྟོ་ཡོད་པའི་ བསལ་བྱོད་ཀྱི་གནས་སྡུད་འདི་གིས་ ཁོང་རའི་འཆར་གཞི་གི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ མཐར་འཁྱོལ་སྒྲུབ་
མ་ཚུགས་མི་ལུ་བཞེན་ ཞིང་ཚུ་དང་འབྲུང་ཚུའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ དོན་སྤྲོད་ཅན་སྟེ་ འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་གི་དོན་ལུ་
ས་གནས་ཀྱི་གནས་སྡུད་ཚུ་མང་སྟེ་ཅིག་སྟེ་ དགོས་ཐོན་ཏེ་ཡོད་ཟེར་བཞེ་སོར་འབད་ཡི། འདི་མ་ཚད་ ཁོང་
གིས་ གནད་དོན་འདི་ཚུའི་དོན་ལུ་ གནས་སྡུད་ངེས་བདེན་དང་ འབྲེལ་བ་ཡར་བྲག་གཏང་ཐབས་ལུ་ གནམ་
གཤིས་ལྷོ་བ་གསར་པ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་ས་གནས་ཀྱི་བད་དོན་ཚུ་ཡང་ བསམ་འཆར་བཀོད་
ལུ་གྱུ།
༦. དེ་བཟུམ་སྟེ་ བསམ་ཅེ་དང་ བསམ་གྲུབ་ལྗོངས་མཁར་ དེ་ལས་ བསྐྱེད་གཏུག་ཚུ་བཟུམ་ཏེ་ རྫོང་ཁག་གཞན་
ཚུ་ནང་ལས་ འགོ་དཔོན་ཚུ་གིས་ཡང་ གནམ་གཤིས་གནས་སྡུད་ཀྱི་ གདོང་ལེན་ཅིག་འཐད་པ་སྟེ་ བུང་ཡོད་
པའི་ ལྷན་ཁུ་འབད་ཡི།

གནད་དོན་འདི་ཚུ་ཡང་ མཚོན་རིག་དང་འཕྲུལ་རིག་གི་མཐུན་སྦྲེན་ཚུ་ ལངས་སྟེ་མེད་མི་དང་ དེ་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་
དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྷོ་བ་ནང་ལུ་ རིག་ཕུལ་ཅན་གྱི་མི་སྟོབས་ཚད་གཅིག་ལས་བརྒྱལ་མེད་མི་ལས་བཞེན་ཏེ་ འབྲུང་དོ་
ཡོད་པ་ད་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྷོ་བ་དང་ ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྟེ་ དེ་ལས་ རྫོང་ཁག་ཚུ་གི་
བར་ན་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་སྡུད་བསྐྱེད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་མེད་མི་ལས་བཞེན་ བུང་དོ་ཡོད་པ་
ཨིན།

བྱུང་རབས་དང་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་སྡུང་ཚུ་ ལངས་སྡེ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ བསིལ་བྱོད་འགྱུར་བ་དང་འབྲེལ་བའི་གཞི་དོན་ འདི་ཚུ་ སུན་ཁུས་ཅན་སྡེ་ གསལ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བསིལ་བྱོད་གནས་སྡུངས་ཀྱི་སུན་གཞི་དོན་ཚུ་ བརྟེན་བརྟེན་སྡེ་ བརྟེན་ ཞིབ་འབད་ནི་དང་ དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་དེ་བཟོ་ཡོད་པའི་ མཐུན་སྦྲིག་ཐབས་ལམ་ཚུ་བཟོ་ནི་ལུ་ གདོང་ལེན་འབྱུང་སྟེ་ ཡོད་པ་ཨིན། མཐུག་མཐའ་མཐུག་ཁར་ གནས་གཤིས་ལུ་བརྟེན་པའི་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལུ་བརྟེན་སྟོན་མི་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་མི་སྡེ་ཚུ་ ལུ་ གནས་གཤིས་ལུ་བརྟེན་པའི་ བཟོད་བསྐྱེད་དང་ ཡུན་བརྟེན་བཟོ་ནི་གི་ ལཱ་ཚུ་ལུ་ བཀའ་ངལ་བྱུང་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དཔྱད་དང་གནས་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ ཁ་གསལ་བཀོད་མི་ནང་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དཔྱད་དང་གནས་ གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་ རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དང་གནས་གཤིས་བརྟེན་དཔྱད་ཀྱི་ གཅིག་འབྲེལ་ འབད་ཡོད་མི་ནང་ལུ་ གཙང་རྒྱུ་ལུང་གཤོངས་རོམ་ཚུ་ རྩལ་ཡོད་པ་དང་ རྫོང་ཁག་ ༥༠ གི་གནས་རིམ་ནང་ གནས་གཤིས་ རིག་པའི་གཅིག་འབྲེལ་ཚུ་ཡང་ རྒྱ་དེ་ཡོད་པ་སྟེ་ བཤད་ཅི། ས་ཁོངས་གཞན་ཚུ་ནང་ གནས་སྡུང་གི་བར་སྟོང་ལྷན་པར་ཚུ་ བསྐྱབ་ནི་དོན་ལུ་ དབྱེ་ཁག་ ག་གི་ གནས་གཤིས་ས་ཁོངས་དང་ རང་བཞིན་གནས་གཤིས་ས་ཁོངས་ (AWS) ཚུ་ བརྟེན་པ་ཏེ་ ལག་ལེན་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་ཨིན། སྐངས་རི་དང་ལྷན་པའི་ས་ཁོངས་ཅིག་འབད་མ་ལས་བརྟེན་ ས་ཁོངས་ཚུ་ འབྲེལ་བ་འཐབ་ནི་གི་མཐུག་ཚད་དེ་ ཚད་གཅིག་ལས་བརྒྱུ་མིན་འདུག། འདི་གིས་ ལུང་ཕྱོགས་སོ་སོ་ཚུ་ནང་ལས་པར་ དམིགས་བསལ་གྱི་ ཞིང་རྒྱ་དང་འབྱུང་རྒྱ་གི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ བསལ་ནི་གི་དོན་ལས་ ཁ་གསལ་དང་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་ གཤིས་ དེ་ལས་ རྒྱ་གི་གནས་སྡུང་ཚུ་ ཐོབ་མ་རྒྱུ་པར་ལུས་དོ་ཡོད་པ་ཨིན།

རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དཔྱད་དང་གནས་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ བཤད་མི་ནང་ལུ་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་ གནས་སྡུང་ཚུ་ལས་ ས་ ཁོངས་དམིགས་བསལ་གྱི་ ཐིག་ཅན་གྱི་ གནས་སྡུང་ཚུ་ བཟོ་ནི་གི་ལཱ་འབད་བའི་བསྐྱང་ཡོད་པ་ལས་ གནས་གཤིས་གནས་ སྡུང་གཞུང་སྟོན་ནང་ལུ་ འཇམ་ཉོང་ཉོ་སྟེ་ ཐོབ་རྒྱུ་པར་བཟོ་ནི་གི་ འཆར་གཞི་ཡོད་ཟེར་ཨིན་མས།

གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱ་ཁྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་གི་ མཁོ་འདོད་མཐོ་ ངགས་ཡོད་པའི་ ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ གནས་གཤིས་ས་ཁོངས་ལྟེ་བ་ཚུ་ གཞི་བརྟེན་འབད་དགོ་པ་སྟེ་ བཤད་ཅི།

རྒྱལ་ཡོངས་རྒྱ་དཔྱད་དང་གནས་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ རྒྱ་དང་གནས་གཤིས་རིག་པའི་རྒྱུ་ལམ་རྒྱ་སྐྱེད་འབད་ནི་དང་ ས་ཁོངས་དམིགས་བསལ་གྱི་ཐིག་ཅན་གྱི་གནས་སྡུང་ཚུ་ བརྟེན་ནི་ལུ་ བརྟེན་ལྷན་བརྟེན་ཡོད་མི་འདི་ལུ་ དགའ་ཚོར་འབྱུང་ ཡོད་པ་ཨིན་ཅུང་ རྒྱ་རྒྱུ་འབད་སའི་ལྟེ་བ་འདི་ཉུང་སྟེ་ཅིག་ལས་མེད་མི་འདི་གིས་ ཞིང་རྒྱ་དང་འབྱུང་རྒྱ་གི་བཀའ་སྟེལ་ མཁོ་ སྐྱབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ལག་ཆེ་བའི་ ས་གནས་ཀྱི་བསིལ་བྱོད་གནས་སྡུངས་དང་རྒྱུ་ལམ་གནས་སྡུང་ཚུ་ ཐོབ་རྒྱུ་པར་ མིན་ འདུག། རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ རྒྱ་ཁྱི་ས་ཁོངས་དང་ ས་གནས་ཚུ་ནང་ ས་ཁོངས་ དང་འབྲེལ་ཏེ་ ཤེས་རྟོག་བྱུང་ཡོད་པའི་ གནས་སྡུང་ལངས་སྡེ་མེད་མི་འདི་གིས་ གནས་གཤིས་འགྱུར་བཟོ་དེ་གི་གནད་དོན་

ཚུ་ལུ་ བན་རུས་ཅན་སྟེ་ གསལ་ནི་གི་དོན་ལས་ གནས་སྤྱད་ལུ་བརྟེན་པའི་ མཐུན་སྦྲིལ་ཐབས་ལམ་ཚུ་ ཚད་འཛིན་འབད་
དེ་འདུག།

3.10.2 བསེལ་བྱེད་འགྱུར་བ་དང་བསྐྱུན་པའི་དང་ལེན་གྱི་ རོ་གཞུང་།

གཞུང་གི་བར་ནའི་བསེལ་བྱེད་འགྱུར་བའི་གྲོས་ཚེགས་(IPCC) གིས་ དབྱེ་ཞིབ་སྟན་འཉམ་བུག་པ་(AR6) ནང་ལུ་
དམིགས་བསལ་གྱིས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་བརྒྱུ་མའི་ ཉེན་ཅན་ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་ནང་ལས་ཡར་ བསེལ་བྱེད་གནས་སྤངས་དང་
འབྲེལ་བའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ཁྱིའི་དོན་ལུ་ བན་རུས་ཅན་གྱི་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནིའི་བརྩོན་ཤུགས་གྱི་ ལཱ་འབད་ནི་
འདི་ ཁག་ཆེན་སྟེ་བཀོད་དེ་འདུག། མཐུན་འགྱུར་གྱི་ཐབས་བྱས་ཚུ་ དོན་སྤྲོད་ཅན་ཅིག་སྟེ་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ འབྲུག་གི་རྒྱལ་
ཡོངས་བདེ་དོན་ཐབས་ཨ་ཁུ་གིས་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་བསེལ་བྱེད་གནས་སྤངས་གྱི་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་ ཡར་
བྱག་གཏང་ནི་དང་ བསེལ་བྱེད་གནས་སྤངས་གྱི་འགྱུར་བ་ལུ་གཞི་བཟོ་འབད་ནིའི་རུས་པ་ ཡར་བྱག་གཏང་དགོ་པ་ཁག་ཆེ་
བའི་སྐྱོར་ལས་ གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་འདུག།

དེ་མ་ཚད་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་བྱ་རིམ་གྱི་དོན་ལུ་ འཕུལ་རིག་གི་ལམ་སྟོན་ཚུ་གིས་ བསེལ་བྱེད་གནས་
སྤངས་དང་བསྐྱུན་པའི་དང་ལེན་གྱི་སྐྱོར་ལས་ བདེ་དོན་བསྐྱུ་ལེན་འབད་དགོ་པ་ཁག་ཆེ་བའི་སྐྱོར་ལས་ གཙོ་བོར་བཀོད་དེ་
འདུག། འདི་གིས་ དམིགས་བསལ་གྱི་ཐབས་ལམ་གྱི་ཁེ་ཕན་དང་ ཉམས་སྦྱང་ཡོན་ཏན་ཚུ་ལུ་ མེད་ཐབས་མེད་པའི་ ཞེས་
རྟོགས་བྱིན་མ་ཚད་ མ་འོངས་པའི་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་དོན་ལུ་ ལམ་སྟོན་བྱིན་མ་ཡིན། དེ་བརྒྱུ་མའི་ཡིག་ཆ་གིས་
གྲོས་ཐག་གཅད་ནི་ནང་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མ་ཚད་ མཐུན་འགྱུར་གྱི་འབད་བརྩོན་འདི་ ཡུན་བརྟན་བཟོ་ཚུགས་དོ་ཡོད་པ་ཡིན།
རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་གཞི་བཟུགས་འབད་ཡོད་མི་འདི་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་
སྐབས་ལུ་ འོག་ལུ་བཀོད་ཡོད་མི་ཚུ་ ཞེས་རྟོག་བྱུང་ཡི།

- ✓ འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚུགས་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོ་དེ་ཆིངས་ཡིག་གི་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་ སྟན་འཉམ་འབད་དགོ་པའི་ཡན་ལག་
ཅིག་འབད་མ་ལས་ སྤྱི་ལོ་ 2022 ཚུན་ཚེད་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོ་དེ་ལས་ཁུངས་གྱིས་ བདེ་
དོན་དང་སྟན་འཉམ་པ་སྐྱོར་ཚུགས་ ཕུལ་ཡོད་པ་དང་ ཁ་གསལ་ ཐིག་ཁྲམ་ 6 པ་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད།

ཐིག་ཁྲམ་ 6 པ། DECCགིས་ UNFCCCལུ་ཕུལ་ཡོད་པའི་སྟན་འཉམ་བདེ་དོན་ཚུ།

སྟན་འཉམ་བདེ་དོན།	སྟན་འཉམ་གི་ཆིངས།
རྒྱལ་ཡོངས་བདེ་དོན་ ཐབས་1 པ།	2006
རྒྱལ་ཡོངས་བདེ་དོན་ ཐབས་2 པ།	2011
རྒྱལ་ཡོངས་བདེ་དོན་ ཐབས་3 པ།	2020
ལོ་གཉིས་རུས་མཐུན་སྟན་འཉམ་	2022

ཀླུ་ཡོངས་ཀྱིས་གཏན་འཁེལ་བྱས་པའི་གྲོགས་རམ་ ཐངས་, པ།	༢༠༡༥
ཀླུ་ཡོངས་ཀྱིས་གཏན་འཁེལ་བྱས་པའི་གྲོགས་རམ་ ཐངས་, ན།	༢༠༡༡

འབྲུག་ཁྲངས་: འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས་ས་གཤིས་འཁྱུར་བསྐྱོད་ཚིངས་ཡིག།

སྙན་ཞུ་/བརྗོད་ཡིག་ཆ་ཚུ་གིས་ འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ གལ་ཆེ་བའི་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་ཚུ་ རྩིས་འཛིན་ འབད་ཡི:

- འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དོན་ལུ་ ཀླུ་ཡོངས་བརྗོད་ ཐངས་, པ་ གིས་ གཙོ་རིམ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ ༡༠ རྩིས་འཛིན་འབད་ཅུག།
- ཀླུ་ཡོངས་བརྗོད་ ཐངས་, པ་དང་ འོ་གཉིས་དུས་མཐུན་སྙན་ཞུ་གིས་ འོ་ལྷའི་འཆར་གཞི་, ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ ཀླུ་ཡོངས་གྲུབ་འབྲས་གཙོ་བོའི་ས་ཁོངས་ཅིག་སྤེལ་ "གནམ་གཤིས་བར་གནས་དང་ གནམ་གཤིས་ དེ་ལས་ རྒྱུ་རྒྱུ་ལུ་ བསྐྱོད་བསྐྱུར་འབད་ནི" ཟེར་མི་ གནམ་གཤིས་འཁྱུར་བ་འདི་ གོང་འཁེལ་འཆར་གཞི་ནང་ གཅིག་ཁར་བསྐྱེལ་སྤྲོད་ཡོད་པ་སྤེལ་ གསལ་སྟོན་འབད་མ་ཡི།
- གོང་འཁེལ་འགྱུར་བའི་སྤྱངས་ཀྱི་ཀླུ་ཁབ་ཀྱིས་ མ་དངུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཀླུ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་ཚུ་འཕྲོ་ལས་རིམ་གྱི་ ལས་འགུལ་ཐངས་གསུམ་པ་འདི་ བྱམས་ཚལ་དང་སོ་ནམ་གྱི་ས་ཆའི་ མཛུས་བཀོད་ཚུ་ (སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༧ ལས་ ༢༠༢༣ ཚུན་) སྤྲིད་སྤྱོད་བསྐྱོད་ལུ་ དམིགས་གཏང་བསྐྱོད་དོ་ ཡོད་པ་དང་ ཀླུ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་ཚུ་འཕྲོ་ལས་རིམ་ཐངས་གཉིས་པ་ཁར་ གོང་འཁེལ་བཏང་ ཡོད་པ་དང་ འདི་ཡང་ གནམ་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་ རྒྱུ་རྒྱུ་ལུ་ གསལ་ནི་ལུ་ (སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལས་ ༢༠༡༩ ཚུན་) དམིགས་གཏང་བསྐྱོད་དོ་ཡོད་པ་ཡི།
- ས་གནས་ཀྱི་བསིལ་རྩོད་དང་འབྲེལ་མཐུན་འབད་བའི་འཛོ་བའི་མཐུན་རྒྱུ་ (LoCAL) ཀྱི་ལས་རིམ་ འདི་གིས་ ཆེད་འོག་ ༡༠༠ ཚུན་དེ་ གཙོ་རིམ་ཐོག་ལས་ མོ་བཏབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྒྱ་བསྐྱོད་འབད་དེ་ཡོད་པ་ དང་ ཆེད་འོག་ ༢༠༥ ཚུན་རྒྱུ་འབད་ནིའི་འཆར་གཞི་འདུག།
- ས་གཤིས་སྤྱོད་སྤྱོད་མ་དངུལ་གྱི་ རྒྱ་སྤྱོད་ཐོག་ལས་ ཀླུ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་ འགོ་བཙུགས་ཡོད་པ་དང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལུ་ མཐུག་བསྐྱུ་ཅུག།
- ཀླུ་ཡོངས་བརྗོད་ ཐངས་, པ་གིས་ ཉན་ཁ་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་གཙོ་བོ་རྩིས་འཛིན་འབད་ཡོད་པ་དང་ རྒྱུ་རྒྱུ་ལུ་ བྱམས་ཚལ་དང་ སྤྱི་ལྷའི་གསུམ་སྤྱོད་སོ་ནམ་ རྩིས་ལྷགས་ མི་སྤྲེལ་གསོ་བ་དང་ འབྲེལ་ མཛུས་ཚུ་བཟུམ་ཏེ་ ལས་སྤྲེལ་སྤྱོད་ཚུ་གི་ནང་ལས་པར་ འབྲེལ་མཐུན་བསྐྱོད་ཐོག་འབད་ བཀོད་དེ་ འདུག།

- ✓ ས་གཤིས་འཕུར་བཤོད་མིན་གྱི་ དགོས་མཁོ་བཞུགས་པ་ གཞན་མི་རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཁྲིམས་ ལུགས་ཚུ་དང་འཁྲིལ་བར་ཅིན་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ཀྱི་སྙན་ཁུ་ ༢༠༢༢ ཅན་མ་གིས་ དང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་ཚུའི་ལས་རིམ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་ འཆར་གཞི་བཙུག་དགོ་ཟེར་ གསལ་བཞུགས་འབད་དེ་འདུག།

འབྲེལ་མཐུན་གྱི་འཆར་གཞི་དང་སྙན་ཁུ་ཚུ་ ཡར་ཕྱག་གཏང་སྟེ་ཡོད་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བསིལ་ རྟོད་དང་འབྲེལ་བའི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཐོག་ཞུང་འདི་ ཆ་ཆང་སྟེ་བཞག་ནི་ལུ་ ཝོར་བ་ཚུ་རོས་འཛིན་འབད་ཡི།

༡. ལས་ཁུངས་དང་ གཞུང་སྐྱོང་གནས་རིམ་མ་འདྲམ་ཚུ་ནང་ འབྲེལ་མཐུན་འབད་ནིའི་ ལཱ་ཚུ་ ཐོ་བཞུགས་དང་ བརྟག་ ཞིབ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྟེ་བའི་ལས་ལུགས་ཅིག་ མིན་འདུག། ད་ལྟོ་གི་གནས་སྤངས་ནི་ལུ་ སྙན་ཁུ་འབད་ནི་གི་ ཐབས་ལམ་འདི་ ལས་རིམ་དང་ ཡང་ན་ ལས་འགུལ་གྱི་ དམིགས་བསལ་གྱི་ དང་ལེན་ཚུ་ལུ་ གཙོ་བོར་བསྟན་ དོ་ཡོད་པ་ལས་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་ཚུ་ག་ར་ ལས་ལུགས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ཐོ་བཞུགས་འབད་དེ་ སྙན་ཁུ་འབད་ནི་ གི་དོན་ལུ་ འབྲུག་གི་གནས་སྤངས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ གཅིག་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་མིན་འདུག།
༢. དཔེར་ན་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་འཆར་གཞི་ཡིག་ཆ་གིས་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་དང་ ཐབས་བྱས་ཀྱི་དང་ལེན་ ཡུན་ ཐུང་གི་ལས་སྒྲུབ་ ཡུན་བར་མའི་ལས་སྒྲུབ་ གྲུབ་འབྲས་བཅུ་ལྟོ་གཙོ་བོ་ཚུ་ ལས་སྟེ་འགོ་འཁྲིད་པ་ མཉམ་འབྲེལ་ འབད་མི་མཉམ་འབྲེལ་པ་ དེ་ལས་ ཟད་འགྲོ་ཚུ་ ཆང་ཅིས་བཏོན་མི་ཚུ་ ཡིག་ཐོག་ལུ་བཞུགས་ནིའི་དོན་ལུ་ བཟོ་ བཞུགས་ཀྱི་ཚ་སྒྲིག་ཅིག་བྱིན་ཏེ་ཡོད་རུང་ འབྲེལ་མཐུན་འབད་ནིའི་ལས་རིམ་ག་རའི་ནང་ ཐབས་ལམ་འདི་ གཅིག་ མཚུངས་སྟེ་ རོས་ལེན་མ་འབད་བས། དེ་འབད་མ་ལས་ འབྲེལ་མཐུན་ཐབས་ལམ་མང་ཤོས་ཅིག་རང་ ཡིག་ཐོག་ ལུ་བཞུགས་དེ་མེད་པ་ལས་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ འབྲུག་གི་གཞུང་འབྲེལ་གནམ་གཤིས་ཁས་སྤངས་ལས་ཕྱི་ཁར་ཨིན་ པའི་ ས་གནས་གཞུང་དང་ ལས་སྟེ་ཚུ་གིས་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་ ཡིག་ཐོག་ལུ་བཞུགས་དེ་མིན་འདུག།
༣. དཔེར་ན་ གནམ་གཤིས་མ་ཚུ་གཞི་བཙུགས་མ་དངུལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོག་ལས་ གནམ་གཤིས་ཉེན་ཁ་དང་ གཙུག་ སྟེའི་འབྲེལ་མཐུན་འབད་ནི་ནང་ལུ་ བྱད་པར་བསལ་ཐབས་ལུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་པའི་ གནམ་གཤིས་ བཟོད་བསྟན་གྱི་ མོ་བཏབ་ལས་རིམ་གྱི་འོག་ལུ་ གནམ་གཤིས་བཟོད་བསྟན་གྱི་ ཐབས་བྱས་ལས་རིམ་ (SPCR) ལུ་ ཐོ་གཞུང་ཁྱེ་བ་གི་ཐོག་ལས་ རྒྱུན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ མིན་འདུག། ལས་འགུལ་ དཔེར་ན་ “རྒྱ་དཔྱད་གནམ་ གཤིས་རིག་པ་དང་ འབྲེལ་ཁམས་ཀྱི་བཅུ་དོན་ཚུ་ ཡར་ཕྱག་བཏང་ཐོག་ལས་ བསིལ་རྟོད་བཟོད་བསྟན་གོང་འཕེལ་ བཏང་ནི་ དང་ “དམིགས་གཏང་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཁྲའི་ས་ཁོངས་དང་ རྒྱའི་ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ གནམ་གཤིས་བཟོད་བསྟན་ གྱི་ འཛིན་སྐྱོང་སྤྱི་དབྱེད་བཟོ་ནི་” ཟེར་མི་ཚུ་གི་འོག་ལུ་ འབད་ཡོད་པའི་ ལཱ་འདི་གི་བཅུ་དོན་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ གནས་ཚད་ནང་ མཉམ་སྟེབ་འབད་ནིའི་ཆ་བ་ལུ་ ལས་འགུལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཆན་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་ལས་སྟེ་ ཚུ་ནང་ ཆ་ཤས་སྟེ་ བཞོ་བཟམ་འབད་དེ་འདུག།

༤. ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་^{༡༩} པའི་ནང་ "གནམ་གཤིས་བར་གནས་དང་ གནམ་གཤིས་ དེལ་ས་ རྒྱུ་རྒྱུ་ལུ་ བཟོད་
བསྐྱོད་འབད་ནི" རོན་ལེ་ གནམ་གཤིས་འགྱུར་བ་བཟོད་ཀྱི་ བསམ་ཞིབ་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་གྲུབ་འབྲས་གཙོ་བོའི་ས་
ཁོངས་ནང་ལུ་ གཅིག་ཁར་བསྐྱོམས་ཏེ་ཡོད་རུང་ གཞི་བཀོད་འདི་གི་འོག་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་ དམིགས་བསལ་
ཀྱི་ འབྲེལ་མཐུན་ཐབས་ལམ་ཚུ་ ཡིག་ཐོག་ལུ་བཀོད་དེ་མིན་འདུག། མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་
ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་ རྒྱལ་ཡོངས་གྲུབ་འབྲས་གཙོ་བོའི་ས་ཁོངས་ཀྱི་འོག་ལུ་ གནམ་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་
ལས་རིམ་ཚུ་གི་ ཐོ་བཀོད་ལྟེ་བའི་ཐོ་གཞུང་གཅིག་ མིན་འདུག།
༥. རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གནམ་འཕྲུལ་འབད་ཡོད་པའི་ རྫོང་ཁག་ཚུ་གི་ བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་ཚུ་དང་
གཅིག་ཁར་ གོས་བསྐྱོད་འབད་བའི་སྐབས་ འབྲུང་ཚུ་དང་ ཞིང་ཚུ་གི་ ལས་འཆར་ཚུ་ ཁོང་འཕེལ་བཏང་ནི་དང་
འབྲེལ་བའི་ གནམ་གཤིས་ཉེན་ཁ་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་འབད་བའི་ དང་ལེན་ཚུ་ ཐོ་བཀོད་དང་ ལྷན་ཁུ་འབད་ནི་གི་
ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་མེད་པའི་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི། འདི་འབད་ཕན་ལས་ བཟོ་རིག་འགོ་དཔོན་ཚུ་
གིས་ འདི་བཟུམ་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ལྷན་ཁུ་ཚུ་འབད་དགོ་པའི་ དྲན་ཤེས་ག་ནི་ཡང་མིན་འདུག།
༦. འདི་དང་གཅིག་ཁར་ རྫོང་ཁག་མཐའ་འཁོར་འགོ་དཔོན་ཚུ་གིས་ གནད་དོན་འདི་གི་སྐོར་ལས་ ལས་ཁུངས་ལས་
བཀོད་རྒྱ་ལེགས་ཤོམ་ག་ནི་ཡང་མེད་པ་ལས་ གནམ་གཤིས་གནས་སྤངས་ཀྱི་ དང་ལེན་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་གི་ གནས་
སྤྱད་བསྐྱེལ་མ་འབད་བར་འདུག།

བསམ་བློ་དོན་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་མཐུན་དང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་ ཐོ་གཞུང་ལྟེ་བ་གཅིག་མེད་མི་འདི་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་
སྤོང་བྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ བསྐྱོད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་སྤྲོད་སྤྲོད་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ཨིན་མ་དང་ འདི་ལས་བརྟེན་
ལས་སྤེལ་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་བསམ་བློ་དོན་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་དང་ལེན་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ ལྷན་ཁུ་མ་འབད་བར་འདུག།
འདི་དང་གཅིག་ཁར་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ཚོགས་ཚུང་ཚུ་གིས་ བརྟག་
ཞིབ་པན་ཅུས་ཅན་སྤེལ་ མ་འབད་མི་དང་ ལྷ་རྟོག་ཚད་གཅིག་ལས་བརྒལ་མ་འབད་ལས་བརྟེན་ཏེ་ བྱུང་ཅུག། ལྷག་པར་དུ་
གནམ་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ གཙོ་བོའི་ལས་སྤེལ་ཅིག་ཨིན་མི་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་
ལས་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ ལཱ་ཚུ་ མ་འབད་བར་འདུག།

བསམ་བློ་དོན་བཟོད་བསྐྱོད་ཀྱི་ དང་ལེན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཐོ་གཞུང་ལྟེ་བ་ཅིག་མེད་མི་འདི་ལས་བརྟེན་ འབྲུག་གིས་ ཡར་རྒྱས་
ཚུ་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ གནམ་གཤིས་གནས་སྤངས་ལུ་ གདོང་ལེན་འབད་ནིའི་ ལཱ་ཚུ་ པན་ཅུས་ཅན་སྤེལ་ དབྱེ་ཞིབ་
འབད་ནི་ དེལ་ས་ བརྟེན་ཅན་གྱི་གོས་ཐག་བཅད་ནི་ལུ་ དཀའ་ངལ་བྱུང་ནི་ཨིན།

༣.༡༠.༣ བསམ་བློ་དོན་གནས་སྤངས་ཀྱི་བྱེམ་ལས་བརྟེན་ ཁྱུང་རྒྱུད་དང་གཞོན་སྦྱོན་འབྲུང་ཡོད་པའི་གནས་སྤྱད་ཐོ་གཞུང་ལྟེ་བ།

བསམ་བློ་དོན་གནས་སྤངས་ཀྱི་གཞོན་པ་ལས་བྱུང་པའི་ ཁྱུང་རྒྱུད་དང་གཞོན་སྦྱོན་འདི་ དཔལ་འཕྱོར་གྱི་ཁྱུང་རྒྱུད་སྤེལ་དབྱེ་བྱེ་དོ་
ཡོད་པ་དང་ དེ་ནང་ སྤྱིར་བཏང་ཁྲོམ་ཁར་ རྫོང་འབྲེལ་འཐབ་མི་གི་ཐོན་སྐྱེད་དང་ མཁོ་ཆས་ དེལ་ས་ ཞབས་ཏྲུག་གི་ཁྱུང་

ཟུང་ཚུ་ ཟུང་པ་ཡིན་པ་དང་ དཔལ་འབྱོར་མེད་པའི་ཤུངས་ཀྱི་དེ་ཡང་ ཨ་ཏྲག་བཟུམ་སྟེ་ཚོང་འབྲེལ་འཐབ་པའི་སྐབས་ གནས་གོང་མ་བརྩམ་མི་ དཔེར་ན་ སྤར་སྟོང་ལམ་ལུགས་དང་ གཞུགས་ཁམས་ དེ་ལས་ སྟེ་ལྷན་རིགས་སྤྱི་ལོ་སོགས་པའི་ དངོས་མེད་ཀྱི་གཞི་པ་ཚུ་ལུ་གོ་ཤ་ཡིན། (གཞུང་གི་བར་ནའི་བསམ་བློ་བྱེད་འགྱུར་བའི་གོ་སྐབས་ཀྱི་ དབྱེ་ཞིབ་སྟན་འཕྲིན་ཐེངས་དྲུག་ པ།)

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལུ་ ཚོགས་པ་ཚུ་གི་གྲོས་ཚོགས་^{༢༧} (COP27)ནང་ རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་གིས་ གནས་གཤིས་འགྱུར་བཟོན་གྱི་གཞི་སྟོན་སྟོན་ཤོས་བྱུང་མི་ རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ལུ་ མ་དངུལ་གྱི་གོ་གསལ་རམ་བྱེན་ནིའི་དོན་ལུ་ ཤུངས་ཀྱི་དང་ གཞི་སྟོན་མ་དངུལ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ལུ་ ཁ་འཆམ་བྱུང་ཡོད་པ་ད་ དེ་ཡང་ གནས་གཤིས་འགྱུར་བཟོན་གྱི་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་ རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་གི་ ཚ་གུང་ཚུ་ བསལ་ཐབས་ལུ་ཡིན་པས། ལས་རིམ་འདི་གིས་གཞི་སྟོན་འབྱུང་མི་དང་ ཤུངས་ཀྱི་ཕོག་མི་འདི་གིས་ མི་སྒྲོབ་ས་དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ནང་ཚུད་ནིའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་མི་ཚུ་ བཀག་ཐབས་འབད་ནི་ལུ་དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་པ་ཡིན་མས།

གནད་དོན་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་བཟུམ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་ འདི་ཡང་ གནས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་ ཉེན་ཁ་སྟོན་སྟེ་ར་ འབྱུང་སྤྱི་ལོ་ཡིན་པའི་ འཛམ་གླིང་ནང་ལུ་ སྡོམ་ཐོན་ཚུང་ཚུ་ ཉུང་སྤྱི་ལོ་ལས་བརྒྱལ་འབྲེལ་མེད་པ་ལས་ ཕན་ཐོགས་འབད་ཡོད་པ་ཡིན། དགོངས་དོན་འདི་ བསམ་བློ་བྱེད་གནས་སྤངས་ཀྱི་ དང་བདེན་གྱི་དགོངས་དོན་ཚུ་དྲགས་དང་མཐུན་པ་ཡིན་པ་དང་ དེ་ཡང་ གནས་གཤིས་འགྱུར་བ་ལུ་འགན་ཁག་ཉུང་སྤྱི་ལོ་ཕོག་མི་ཚུ་ འཕྲལ་འཕྲལ་སྐབས་ར་ དེའི་གཞི་སྟོན་ཚབས་ཆེན་ཚུ་ སྤྱི་དོ་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་འབད་ཤ་ཡིན། མ་དངུལ་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ སྤྱི་ཟླ་ ༡༡ པའི་ནང་ སི་ཨོ་ཕི་ ༢༥ ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་འགོ་བཙུགས་ཡོད་པ་དང་ འདི་གིས་ ཡར་རྒྱས་འབྱོར་བའི་བསྐྱར་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ལུ་ མ་དངུལ་གོ་གསལ་རམ་འབད་ནི་ལུ་ རྒྱལ་རབས་ཅན་གྱི་ཆིངས་ཡིག་གྱུར་ ཏྲགས་བཀལ་བྱས།

བསམ་བློ་བྱེད་གནས་སྤངས་འགྱུར་བའི་བྱེད་ལས་བརྟེན་ཏེ་ ཤུངས་ཀྱི་དང་གཞི་སྟོན་བྱུང་མི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་གོ་གསལ་རམ་འབྲེལ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཁྱད་ཚད་ཚད་གཞི་གི་གྲངས་སྤྱི་ཚུ་མི་ཚུ་:

- རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསམ་བློ་བྱེད་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་གྲངས་ཁ་ངེས་བདེན་སྟེ་བཏོན་ནི་དང་ ཁོང་རའི་མ་དངུལ་གྱི་རྒྱབ་སྟོར་ཚུ་ དྲངས་གསལ་གྱི་ཐོག་ལས་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཤུངས་ཀྱི་དང་ གཞི་སྟོན་ཐོ་བཀོད་འབད་ནིའི་ལམ་ལུགས་ སྤྱི་ལོ་ཡིན་པའི་ འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱིས་ཆ་འཛིན་འབད་དེ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི།
- འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས་གོང་འཕེལ་ལས་རིམ་གྱི་སྟན་འཕྲིན་དང་འབྲེལ་ཤ་ད་ རྒྱལ་ཁབ་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ར་ རྒྱུ་རན་ཚབས་ཆེན་གྱི་ཤུངས་ཀྱི་དང་གཞི་སྟོན་གྱི་གནས་སྤངས་ཚུ་རྒྱུན་སྦྱོར་འཐབ་སྟེ་ར་ཡོད་ཟེར་ཡིན་མས། དེ་ལས་ལུགས་འདི་ཚུ་ མ་འོངས་པའི་ཉེན་ཁ་དང་ཤུངས་ཀྱི་དང་ ཐོ་ཚོད་དཔག་ནིའི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་བཏུབ།

རྒྱལ་ཁུངས་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ལས་ ཤེས་རྟོག་བྱུང་མིའི་ནང་ ལུ་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ འདི་བཟུམ་གྱི་ གཤམ་ཆེ་བའི་མ་དངུལ་འཐོབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ དགོས་མཁོ་ཆེ་བའི་ ཁྱོད་གྲུང་དང་ གཞོན་སྐྱོན་གྱི་གནད་དོན་ཚུ་ རྒྱུ་སྐྱོད་འབད་ནི་གི་ གཞི་བཀོད་ཅིག་ མིན་འདུག། མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་ བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་སྤྱིའི་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ གོང་འཕེལ་གཏང་ བྱེད་འཆར་གཞི་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ ལས་རིམ་འདི་ ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་ གཤམ་༡༣ པ་ནང་ རྒྱུ་སྐྱོད་ཀྱི་ གཙོ་རིམ་ སྤྱི་གཉིས་འདུག།

རྒྱལ་ཁུངས་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་བསྐྱར་ཞིབ་ཉེང་སྐལ་འབད་བའི་སྐབས་ ས་གནས་ཁུངས་སྤྱོད་དང་རྒྱུ་སྐྱོད་འཛིན་ སྤྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱུ་སྐྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་བརྟེན་དོན་ཚུ་ རྒྱུ་སྐྱོད་འཛིན་སྤྱོད་གི་བརྟེན་དོན་རིམ་ལུགས་(DMIS) ནང་ རྒྱུ་སྐྱོད་འབད་མ་ཨིན་པ་དང་ དེ་ལས་ ས་གནས་ཁུངས་སྤྱོད་དང་རྒྱུ་སྐྱོད་འཛིན་སྤྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འབད་བ་ཅིན་ རིམ་ ལུགས་འདི་གིས་ ཁྱོད་གྲུང་དང་གཞོན་སྐྱོན་དང་འབྲེལ་བའི་བརྟེན་དོན་འདི་ རིམ་ལུགས་འདི་ལས་ ཐོབ་ཚུགས་ནི་འོས་འབབ་ ཡོད་ཟེར་བཀོད་ཅི། འདི་འབད་ཨིན་རུང་ར་ རྒྱུ་སྐྱོད་འཛིན་སྤྱོད་གི་བརྟེན་དོན་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ གནས་སྤྱད་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ བསལ་བྱོད་གནས་སྤངས་ངེས་གསལ་གྱི་ ཁྱོད་གྲུང་དང་གཞོན་སྐྱོན་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ དང་ལེན་ག་ནི་ ཡང་མ་འབད་བས།

ཁྱོད་གྲུང་དང་གཞོན་སྐྱོན་གྱི་གནས་སྤྱད་གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལཱ་ཤུགས་མ་འབད་བར་ཅིན་ རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ ཁྱོད་གྲུང་ཅན་དང་ ཆ་ཆར་གི་གནས་སྤྱད་ཐོག་ལས་སྟོན་པའི་སྐབས་ མ་དངུལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ཐོབ་ དོ་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ ཁྱོད་གྲུང་དང་གཞོན་སྐྱོན་གྱི་མ་དངུལ་འཐོབ་ནི་གི་གོ་སྐབས་ མ་ཐོབ་པར་ལུས་ བྱེད་འཆར་ཡོད་པ་ཨིན།

ས་གནས་ཁུངས་སྤྱོད་དང་རྒྱུ་སྐྱོད་འཛིན་སྤྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཀོད་མི་ནང་ལུ་ རྒྱུ་སྐྱོད་འཛིན་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་ བརྟེན་ དོན་རིམ་ལུགས་རྩིང་མ་འདི་ ཐིག་ཁམ་ཐོག་ལས་སྟེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལཱ་སྤྲུལ་བའི་ཉེ་གཏོ་མེད་མི་འདི་ལས་བརྟེན་ རིམ་ ལུགས་འདི་ དགོས་མཁོ་མེད་པ་འབྱེད་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི། ཨིན་ཏེ་ར་འབད་རུང་ ལས་འགུལ་འདི་གི་འོག་ལུ་ གནད་སྤྱད་ ཚུ་ བརྒྱ་མོར་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཐོ་གཞུང་ལྟེ་བ་དང་ གཞི་སྟེགས་གཅིག་སྟེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་སྐྱོད་སྤྱོད་ ཚོགས་ཅན་གྱི་གྲོས་ཐག་ཚད་ནིའི་ རྒྱབ་སྐྱོར་རིམ་ལུགས་ཅིག་ བཟོ་བའི་ སྐངས་ཡོད་པ་ཨིན་མས།

ལེའུ་༥ པ། གྲོས་འདེབས་ཚུ།

ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་
སྐབས་ལུ་ རོས་འཛིན་བྱུང་མི་ཆད་སྟོན་དང་ གཞི་ལཱ་ཚུ་བསལ་ནི་འདོན་ལུ་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་གྲོས་འདེབས་ཚུ་བཀོད་དེ་
ཡོད། འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་འདོན་ལུ་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་གི་ འབྲེལ་ཆགས་
དང་འོས་འབབ་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོཔ་དང་ ཆད་སྟོན་ཚུ་བསལ་ནི་གི་ ཐབས་ཤེས་དྲག་ཤོས་གཞན་ཚུ་ཡང་ འོང་སྲིད་
ནི་ཨིནམ་ཐུགས་ཁར་རོས་དགོཔ་ཨིན། དེ་འབདཝ་ལས་ གྲོས་འདེབས་ཚུ་ སྲིད་བྱུས་དང་གྲོས་ཐག་ཚུང་མི་ཚུ་གིས་ གྲོས་
ཐག་ཚུང་ནི་གི་ཕྱོགས་གྲུབ་དང་ ཡང་ན་ སྤྱི་ཞུ་འདི་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་ སེལ་ཐབས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཐབས་
ལམ་དྲག་ཤོས་གཞན་ཚུ་ གནམ་ཁ་རྒྱུ་ནི་འདོན་ལུ་བཅུ་ བཀག་ཆ་འབད་ནི་འདོན་ལུ་མེན།

གྲོས་འདེབས་ཚུ་འོག་ལས་མར་གྲོས་བཤད་འབད་དེ་ཡོད།

༥.༡ ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་སྲིད་བྱུས་འདི་ སྤྱིང་སྤྱིང་སྟེ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་འདོན་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་ འཕྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་ཚོགས་ཚུང་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ དགོཔ།

ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་འོག་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་ཚོགས་ཚུང་དང་ ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་
འགོ་འདྲེན་ཚོགས་ཚུང་ དེ་ལས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་བརྒྱད་དེ་ ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་
མཉམ་འབྲེལ་ཀྱི་དོན་ལུ་ གཞུག་སྟེ་འདོན་ལུ་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་གཞི་བཅུགས་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ ས་གཤིས་འཕྱུར་
བསྐྱོད་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་དང་ལེན་འཆར་གཞི་མེད་མི་དང་ ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་ཚོགས་ཚུང་འདི་ ལག་ལེན་ནང་
མེད་མི་ལས་བརྟེན་ ལག་ལེན་འདི་ ལྷང་སྤྱི་ཅིག་སྟེ་ལུས་ཏེ་འདུག། ལྷ་རྟོག་དང་སྤྱི་ཞུ་འབད་ནི་གི་ཐབས་རིག་ཚུ་མེད་མི་ལུ་
བརྟེན་ ལས་སྐྱུ་ཚུ་ཁ་གཏོར་ཏེ་ཡོད་པ་དང་ འགན་འཁུལ་ཡང་ཇི་ལ་འབྲུམ་སྟེ་མ་ཐོག་པར་འདུག། འབྲི་ཆད་སྟོན་ཚུ་བསལ་ནི་འདོན་
དོན་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་ཚོགས་ཚུང་དང་
གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་སྲིད་བྱུས་འདི་ སྤྱིང་སྤྱི་བཟོ་དགོཔ་འདུག། དམིགས་བསལ་དུ་
གཤམ་འཁོད་དང་ལེན་ཚུ་གི་ གྲོས་འདེབས་བཀོད་པ་ཨིན།

1. ཕྱིར་འགྲུངས་ལུས་མི་ ཡང་ན་ བཀག་ཆ་གང་རུང་གི་རྒྱ་མཚན་ཚུ་བཙུང་ཏེ་ ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་སྲིད་བྱུས་
ཀྱི་དང་ལེན་འཆར་གཞི་གི་ ད་ལྟོ་འགན་སྐྱུངས་ཚུ་བརྟག་ཞིབ་འབད་དེ་ ས་གཤིས་འཕྱུར་བསྐྱོད་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་
དང་ལེན་འཆར་གཞི་བཟོ་དགོཔ་འདི་ ལག་ཆེས་ཡོད་མེད་ གཏན་འཁེལ་བཟོ་དགོ།

༡. འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གར་གིས་ བན་རྒྱས་ཅན་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་དང་ དུས་རྒྱུན་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ དེ་ལས་ དུས་ཐོག་ ལུ་སྟན་ལུ་འབད་ནི་ཚུ་ དེས་བརྟན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་ཀྱི་འགོ་འབྲེན་ཚོགས་ཚུང་གི་ལག་ ལེན་ཚུ་ ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་སྤྱད་བྱས་ནང་བཀོད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ར་ སྤྲོད་སྤྲོད་བཟོ་དགོ།

༢. བྱ་རིམ་འདི་ནང་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་ལས་ཁུངས་དང་ ས་གཤིས་འཇུག་བཟོད་ཀྱི་འགོ་ འབྲེན་ཚོགས་ཚུང་གཉིས་ཀྱིས་ འགན་ཁག་གཙོ་བོ་འབག་སྟེ་ སྟན་ལུ་ཚུ་ཁུངས་གསལ་ཅན་དང་ དུས་ཚོད་ ཁུལ་ལུ་ནི་དང་ ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ནང་འཁོད་ འགན་ཁུལ་དེས་བརྟན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ ལུགས་མཐུན་གྱི་སྟན་ལུ་ དང་ བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ།

ཐབས་ལམ་འདི་གིས་ བཙོན་ལྷགས་ཡར་ཕྱག་གཏང་ནི་དང་ མཉམ་འབྲེལ་ཡར་ཕྱག་བཟོ་ནི་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་འཇུག་ བཟོད་མར་ཕབ་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་འདི་ བན་རྒྱས་ཅན་ཅིག་བཟོ་ནི་ནང་སྟན་ ཐབས་འབད་འོང་།

༤.༡ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་དང་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འཕུང་རྒྱ་དང་ཞིང་རྒྱུ་ལས་སྤྲོ་གྱི་ འཆར་ གཞི་བཅུམ་ནི་དང་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་ནི་ནང་ མཉམ་འབྲེལ་ཡར་ཕྱག་གཏང་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྡེ་ཚུ་ དང་གཅིག་ཁར་ གཙུག་སྤྲེའི་འབྲེལ་བ་སྤྲོད་བཟོ་དགོཔ།

རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ལུ་ཚུ་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འོག་ལུ་ མཉམ་སྦྲེལ་འབད་ནི་གི་བཙོན་ལྷགས་བསྐྱེད་ཡོད་རུང་ རྒྱུ་ཐོན་ཁུངས་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་འདི་ སྟན་ཁག་དང་ ས་གནས་གཞུང་ཚུ་ནང་ སོ་སོ་སྟེ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག།

རྒྱལ་གཞུང་ཙུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ ས་གནས་གཞུང་ཚུ་གིས་ རྒྱུ་ལས་འགྲལ་ཚུ་ རྒྱུ་ལས་ ཁུངས་ལུ་གོས་འཆར་མ་བཙུགས་པར་ བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་དོ་ཡོདཔ་དང་ རྒྱུ་ཁྱིམ་གི་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་ཡང་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ལས་ བྱད་རིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་པར་ བན་རྒྱུ་ལུ་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་དང་ ཡང་ན་ རྫོང་ཁག་བཟོ་རིག་ འགོ་དཔོན་ཚུ་གི་འབད་དོ་ཡོདཔ་ལས་ ལཱ་འགན་ཚུ་ཅོག་འཐདཔ་བྱུང་སྟེ་འདུག། རྒྱུ་ལས་ཁུངས་ལུ་ཡང་ རྒྱལ་ཁབ་མཐའ་ དབུས་མེད་པར་རྒྱུ་ཁྱིམ་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ རྒྱུ་ཁྱིམ་དང་རྒྱུ་ཁྱིམ་སྤྲོ་གྱི་ འཛིན་སྐྱོང་ འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལས་གཤེགས་དང་མཐུན་རྐྱེན་ཚུ་ལང་མ་སྟེ་མིན་འདུག། དེ་མ་ཚད་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་མང་ཤོས་ཅིག་ སྤར་སྟོལ་གྱི་ལམ་ལུགས་བརྟན་ཏེ་ཡོདཔ་ལས་ གསར་གཏོད་ཅན་དང་ ས་གཤིས་ལྡོག་ལྷགས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་ལས་རིག་ཚུ་ དང་ལེན་འབད་ནི་འདི་ ཚད་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་མིན་འདུག།

དེ་འབདཝ་ལས་ རྒྱུ་ལས་ཁྲུངས་དང་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ འབྲུག་རྒྱུ་དང་ཞིང་རྒྱུ་གི་ལས་སྣ་ཚུ་
འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་དང་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་ནང་ ས་གཞིས་འབྲེལ་མཐུན་ཡར་ཕྱག་གཏང་ནི་གི་དོན་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་
ཐབས་རིག་ཚུ་སྤྱི་དམིགས་བཟོ་དགོཔ་འདུག། དམིགས་བསལ་དུ་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་:

༡. རྒྱུ་ལས་ཁྲུངས་དང་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ རང་སེའི་འགན་དབང་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་
འབད་ནི་དང་ གཅིག་སྤྱི་ལཱ་རྒྱུ་ཐོན་ཁྲུངས་འཛིན་སྐྱོང་གི་གཞི་རྩ་ལུ་གནས་ནི་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་བཙོན་ཤུགས་
ཚུ་ངེས་བཟན་བཟོ་ནི་ གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ལཱ་སྤང་ནི་ དེ་ལས་ བསྟར་སྤྱོད་ནང་ལུ་ ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ཕྱེན་འགོག་
འབད་ནི་དོན་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་གསལ་ཏྲུག་ཏྲེ་བཟོ་དགོ།
༢. རྒྱུ་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ རྒྱུ་ཁྲོ་བཟླ་ཞིབ་དང་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ལུ་ གཞི་རྒྱུ་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁྲུངས་
དང་ ས་གནས་གཞུང་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དགོ།
༣. ཡུན་བརྟན་ངེས་བཟན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ བླུ་མཁུ་ཆུང་དང་སྤྱི་ཁྲིམས་ཏྲུག་ལས་
ཁྲུངས་དང་ ཡང་ན་ ས་གནས་གཞུང་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ རྒྱ་འབབ་དང་རྒྱ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལས་སྣ་ཚུ་གི་དོན་
ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་སྤྱི་ཁྲིམས་ཚུ་ སྤྱི་ཁྲིམས་ཐོག་བཟོ་དགོ།
༤. རྒྱུ་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ ས་གཞིས་ལྗོན་ཤུགས་རྩ་བཟན་བཟོ་ནི་དང་ གཞི་བཙུགས་ཀྱི་གནས་རིམ་ག་རེ་ནང་
ལུ་ ཡུན་བརྟན་རྒྱུ་འཛིན་སྐྱོང་ ཡར་ཕྱག་གཏང་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་འཕུལ་རིག་གསར་པ་ཚུ་མཉམ་སྦྲེལ་འབད་
དེ་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ལམ་སྟོན་འདི་ དུས་མཐུན་དང་ ཡར་ཕྱག་གཏང་དགོཔ།

༤.༣ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཞིས་འཕྲུར་བཟོད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ ས་གཞིས་འཕྲུར་བཟོད་ཀྱི་གཞི་རྩ་ལུ་དང་འབྲེལ་མཐུན་ བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ངེས་བཟན་བཟོ་དགོཔ།

མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཞིས་འཕྲུར་བཟོད་ལས་ཁྲུངས་འདི་ ས་གཞིས་འཕྲུར་བཟོད་ཀྱི་ ལས་སྡེ་གཙོ་བོ་ཅིག་ཨིནམ་ལས་ ས་
གཞིས་འཕྲུར་བཟོད་ཀྱི་གཞི་རྩ་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་གི་དང་ལེན་ཚུ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་གི་འགན་ཁག་ཕྱག་ཁུར་ཨིན།
མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཞིས་འཕྲུར་བཟོད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་འདི་
བཟོ་སྟེ་ རྒྱལ་ཡོངས་དང་རྒྱལ་སྤྱི་སྟེན་ཁུ་གི་འགན་ཁུར་ཚུ་ཐུབ་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ མཉམ་འབྲེལ་དང་ ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་ནང་
ཆད་སྐྱོན་ཚུ་བྱུང་སྟེ་ར་འདུག། མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཞིས་འཕྲུར་བཟོད་ལས་ཁྲུངས་ནང་ ལས་སྡེ་ལྟེ་བ་ཚུ་དང་ ས་གནས་
གཞུང་སྐྱོང་ཚུ་གིས་ ཁོང་རེ་གོང་འཕེལ་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཅིག་སྤྱི་ལཱ་འབད་ཡོད་མེད་
ཡང་ན་ ག་དེ་ཅིག་འབད་ཡོད་པ་ཨིན་ན་གི་སྟོན་ལས་ གོ་རྟོགས་མེད་པ་དང་ རྫོང་ཁག་རང་བཞིན་གནས་སྤངས་འགོ་དཔོན་
ཚུ་ ས་གཞིས་འཕྲུར་བཟོད་སྟེ་ཚན་གྱི་ ས་གཞིས་དང་འབྲེལ་བའི་ལག་ལེན་ཚུ་ནང་ ཆད་ཅིག་ལས་བཟུལ་གྲུལ་གཏོགས་མིན་

འདུག། སྤྲོ་མང་ལས་སྡེ་གི་མཉམ་འབྲེལ་དུམ་གྱི་ཅིག་ཡོད་པ་དང་ བྱང་རིག་དང་ཚུགས་གྲུབ་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ལངས་སྡེ་མེད་པ་ དེ་
ལས་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་མཐུན་སྦྱོར་ཚུ་ ལུགས་མཐུན་ཐོག་ལུ་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་ ཡང་ན་ སྤྲོ་ལུ་འབད་ནི་མིན་འདུག། ད་ལྟོ་
གོ་བདེ་ལུ་ཚུ་ འཕལ་འཕལ་རྒྱུ་མ་གཅིག་འབད་མ་ལས་ གོ་བདེ་ལས་སྤྲོ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཅན་ཐོ་ཆ་ཆང་ ཡང་ན་ གནས་
སྤྱད་མེས་དཔུང་འབད་ནི་མིན་འདུག།

ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ མཉམ་འབྲེལ་ཅན་དང་ དོན་སྤྲོ་ཅན་སྡེ་གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་པ་ དེས་བརྟན་བཟོ་
ནི་དོན་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གཤམ་འཁོར་གནད་དོན་ཚུ་གི་ཐོག་ལས་ འགོ་
འབྲེན་གྱི་ལས་སྡེ་གཙོ་བོ་འགན་ཁག་ཚུ་སྤྱིང་སྤྱིང་བཟོ་དགོ་

༡. བྱང་རིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་རྒྱ་སྤྱོད་གཏང་ནི་: འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་
ལས་ཁུངས་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ དེ་ལས་ ས་གནས་གཞུང་ཚུ་ལུ་ མཁམ་མཆོག་གི་
ལམ་སྟོན་དང་ ཚུགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་གྱི་གསར་བཙོད་ཚུ་བྱིན་ནི།
༢. སྤྲོ་མང་ལས་སྡེ་འཁྲུག་འབྲེལ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་: བཙོན་ལུགས་ཚུ་རིམ་མཐུན་བཟོ་ནི་དང་ གུན་ཆང་གི་ས་
གཤིས་དང་ལེན་དེས་བརྟན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཚུ་དང་ སྤྱིང་སྤྱིང་ དེ་ལས་ ཞི་བའི་མི་སྡེ་འཛུགས་
འཁོར་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་དར་བུམ་གཏང་ནི། དམིགས་བསལ་གྱིས་ རྒྱུ་ལས་ཁུངས་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་
འཕེལ་ལས་ཁུངས་ དེ་ལས་ ས་གནས་གཞུང་ཚུ་བཟུམ་མའི་རྒྱུ་ལས་སྡེ་ཚུ།
༣. རྫོང་ཁག་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་འགོ་དཔོན་ཚུ་གི་ལཱ་འགན་རྒྱ་སྤྱོད་གཏང་ནི་: རྫོང་ཁག་མཐའ་འཁོར་གནས་
སྤངས་འགོ་དཔོན་ཚུ་གིས་ ཕུགས་སྤྲོ་གས་འཛིན་སྦྱོང་དང་ ཉོག་མེད་བྱིན་གི་འགན་ཁག་རྒྱུ་མ་གཅིག་གིས་མ་དོར་
བར་ རྫོང་ཁག་གི་གནས་ཚད་ཁར་ ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོད་ཀྱི་ལཱ་འགན་ཚུ་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་གི་ཚུགས་གྲུབ་
དང་ལཱ་མ་བཟོ་ནི།
༤. ལྟ་རྟོག་དང་ སྤྲོ་ལུ་ཡར་ཤལ་གཏང་ནི་: སྤྲོ་ལུ་འབད་ནི་དང་ལྟ་རྟོག་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་སྤྱིང་སྤྱིང་བཟོ་ཐོག་ལས་
གྲུབ་འབྲས་ཚུ་མེས་དཔུང་འབད་ནི་དང་ གྲུབ་འབྲས་ཚུ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ གནས་ཚད་གར་འཛིན་ ས་
གཤིས་འཁྱུར་བཟོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ དངས་གསལ་ཐོག་ལས་སྤྲོ་ལུ་འབད་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་སྟེ་ ས་གཤིས་
འཁྱུར་བཟོད་ཀྱི་འགོ་འབྲེན་ཚོགས་ཚུང་/རྒྱལ་ཡོངས་ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོད་ཚོགས་ཚུང་ལུ་ སྤྲོ་ལུ་འབད་ནི།
༥. གོ་རྟོགས་ལས་རིམ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཐབས་བྱས་གསལ་ཉོག་ཉོ་བཟོ་ནི་: མི་སེར་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གཙོ་བོ་ཚུ་
དེ་ལས་ གོ་ཐོག་ཚོད་མི་ཚུ་ སྤྲོ་ལུ་དང་ལཱ་ལེ་སྤྱོད་ལས་ གལ་གྲོགས་འབད་མི་ ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོད་
ཀྱི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ གུན་ཆང་གི་ཐབས་བྱས་བཟོ་ནི་དང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི།

གོ་རྟོགས་ལས་རིམ་ཚུ་གི་བྱ་བ་ཚད་དང་ བཟུམ་ཚུ་ཡར་བྱུང་གཏང་ནི་དང་ གནས་ཚད་ག་རེ་ནང་ རྟོན་སྤྲོད་
 ཅན་སྤྲོད་གཞི་བཅུགས་འབད་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོ་དེ་ལས་
 བྱུངས་ཀྱིས་ ཚུའི་ལྷན་ཁག་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་བྱུངས་དང་གཅིག་ཁར་ ལྷག་འབྲེལ་སྤྲོད་
 མཉམ་འབྲེལ་འབད་དགོཔ་འདུག།

༤.༤ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོ་དེ་ལས་བྱུངས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་སྤྱི་བྱས་དང་ ཁྲིམས་ལུགས་གྱི་
 དམིགས་གཏང་དང་གཙོ་རིམ་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་དང་ལས་སྡེ་སྤྱི་བྱས་དང་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ གཙོ་རིམ་བཟུང་ནི་དོན་
 ལུ་ ཐབས་ལམ་ཚུ་གཞི་བཅུགས་འབད་དགོཔ།

ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ འབྲེལ་ཡོད་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ སྤྱི་བྱས་ དེ་ལས་ འཆར་གཞི་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་
 ཡིག་ཆ་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ར་ ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོ་དེ་གཞི་བཅུགས་ཀྱི་གཞི་བཅུགས་ཀྱི་ཚུ་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་བྱས་ཚུ་དགོཔ་སྤྲོད་བཟོ་དེ་
 ཡོད་རུང་ དངོས་སུ་སྤྲོད་གཅིག་སྤྱི་བྱས་དང་ གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་གི་ཐང་ཁར་ རྟོན་སྤྲོད་ཅན་ཅིག་མེན་འདུག། དེ་གུ་ ཁྲིམས་
 རྟོན་གཙོ་བོ་ཚུ་གིས་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་དོས་འཛིན་འབད་དེ་ གཅིག་སྤྱི་བྱས་ཚུའི་ཐོན་ལཱ་འཛིན་སྐྱོང་དང་ ཚུའི་ཁྱེན་
 སྤྱང་ དེ་ལས་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་མཐུན་པའི་ཡུན་བརྟན་ཚུའི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་བཟུམ་མའི་ ཐབས་བྱས་ཚུ་མཉམ་
 སྤྲོད་འབད་དེ་འདུག། ཨིན་ཏེ་ར་འབད་རུང་ འ་ལྷོ་གཞི་བཟོ་དེ་མང་ཤོས་ཅིག་ར་ ལོ་ངོ་བཅུ་ལྷག་གི་ཉེ་མ་ བཟོ་བཟོཝ་ཨིན་མ་
 ལས་ ཚུའི་ཁྱེན་བསྐྱར་གསོ་དང་ སྤྲོད་ལཱ་ལེན་ དེ་ལས་ སྤྲོད་སྤྱང་དང་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་
 ཤེས་བཟུམ་མའི་ ད་ལྟོ་ནངས་པའི་ས་གཤིས་གནས་སྤངས་ཀྱི་གཞི་བཅུགས་ ཡང་ན་ དགོས་མཁོ་ཆེ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་
 ཡོངས་ཚྭ་སྤྲོད་བསལ་ནི་མེན་འདུག། འགོ་འདྲེན་གྱི་སྤྱོད་ཚད་གཙོ་བོ་འདི་ཆ་མེད་གཏང་མི་དང་ ས་གནས་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཚུ་
 ནང་ ས་གཤིས་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་ གཅིག་བསྐྱོམས་འབད་ནི་ནང་ མཐའ་འཁོར་འགོ་དཔོན་ཚུ་གི་འགན་ཁུར་ ཚད་ཅིག་ལས་
 བརྒལ་མེད་མི་དེ་གིས་ རྟོན་སྤྲོད་ཐོག་ལུ་ མཉམ་སྤྲོད་འབད་ནི་ནང་ཐོ་ཐོག་སྤྲོད་འདུག། གཞི་བཅུགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཚུ་
 དབང་འཛིན་ལུ་ ལྷན་ཁུ་འབད་ནི་གི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ གསལ་ཏོག་ཏོ་མེད་མི་དེ་གིས་ གནད་དོན་འདི་ ཉེང་སྐལ་ར་སྤྱོད་ལས་
 བཟོ་སྤྲོད་འདུག།

བཅའ་ཁྲིམས་དང་ བཅའ་ཡིག་ དེ་ལས་ སྤྱི་བྱས་དང་འཆར་གཞི་ཚུ་ནང་ ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོ་དེ་ མཉམ་སྤྲོད་འབད་
 དགོཔ་ཁག་ཆེ་བའི་སྐྱོར་ལས་ དོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ གཞི་བཅུགས་འབད་མི་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ འ་ལྷོ་གཙོ་རིམ་འདི་
 འཆར་གཞི་དང་ལས་རིམ་ རྟོག་རྟོག་རིམ་རིམ་ཅིག་ལུ་ བཟོ་མ་ཚུགས་པར་འདུག། ས་གཤིས་ཀྱི་བསལ་བྱོལ་གནས་སྤངས་དང་
 འབྲེལ་བའི་ཁས་ལེན་ཚུ་མང་ཆེ་བ་ཆོག་ཆུན་སྤྲོད་གནས་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ ས་གཤིས་བྱང་སྤྱོད་འདི་གིས་ སྤྱོད་ཚུ་ལུ་ཉེན་
 ཁ་ཡང་མེད་འབད་མ་མས། ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་ཁས་ལེན་ཚུ་ མང་ཆེ་བ་ཅིག་ དེས་བདེན་ཐོག་ལུ་བྱུང་ནི་མེན་པར་
 དག་ཐོག་དང་ཡིག་ཆ་ནང་ལུ་སྤྱོད་ཚུ་འདི་གིས་ རྒྱལ་བཞད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ཡང་མེད་འབད་མ་ཨིན།

དེ་འབད་ལས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ ལས་
སྡེ་སྤྱད་བྱས་ཚུ་དང་འཆར་གཞི་ དེ་ལས་ ལས་རིམ་ཚུ་ནང་མཉམ་སྡེབ་འབད་དེ་ ས་གཤིས་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ སྤྱད་བྱས་ཀྱི་
ལས་ལེན་ལས་ ཚད་མཇལ་ཚུགས་པའི་གྲུབ་འབྲས་ལུ་བསྐྱར་ཚུགས་ནི་དང་ འདི་གིས་སྡེ་ རྩས་བཤད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་མར་ཕབ་
འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་ཚུ་གཞི་བཅུགས་འབད་དགོ།

༤.༥ ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་ རོན་སྤྱོད་ཅན་སྡེ་བསྟར་སྤྱད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ གཙུག་སྡེ་འོག་གསུམ་སྤྱོད་ སྤྱོད་བཟོ་དགོཔ་འདུག།

ཀྲུལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ལཱ་འགན་ཚུ་ནང་ གྲལ་གཏོགས་ཡོད་མི་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ གཙུག་
སྡེ་འོག་གསུམ་སྤྱོད་ཚུ་ནང་ ས་གཤིས་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ རོན་སྤྱོད་ཅན་སྡེ་བསྟར་སྤྱད་འབད་ནི་ནང་ ཐོ་ཕོག་ནི་ཨིན་པའི་ གཞི་
ལན་དང་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་རྩིས་འཛིན་བྱུང་ཡི། ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་ འཆར་གཞི་བཅུམ་ནི་དང་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ འབྲེལ་
མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ བསྟར་སྤྱད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ མི་སྟོབས་དང་བྱུང་རིག་ དེ་ལས་ འཕྲུལ་རིག་གི་མཁོ་ཆས་ཚུ་
ལངས་སྡེ་མིན་འདུག། ས་གཤིས་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་ རོན་སྤྱོད་ཐོག་ལས་འཆར་གཞི་བཅུམ་ནི་དང་ བསྟར་སྤྱད་འབད་ནི་དོན་
ལུ་ ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ མི་སྟོབས་དང་ རིག་ཅུལ་ ཡོན་ཏན་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་བསལ་ནི་གི་ འོས་མཐུན་གྱི་
འཕྲུལ་རིག་ཚུ་ལངས་སྡེ་བཟོ་ཐོག་ལས་ གཙུག་སྡེ་འོག་གསུམ་སྤྱོད་སྤྱོད་བཟོ་དགོཔ་འདུག། དེ་གི་དོན་ལུ་ ཀྲུལ་གཞུང་ཅིས་
ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཞུགས་གསལ་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཞི་བཅུགས་འབད་དགོ་པའི་གྲོས་འདེབས་བཀོད་པ་ཨིན་

༤.༥.༡ ཀྲུལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ།

ཀྲུལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ རིག་ཅུལ་གྱི་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་རྩིས་འཛིན་འབད་ནི་དོན་ལུ་ སྤྱོད་
བཟོ་དགོཔ་མཁོའི་བརྟག་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཞིན་ལས་ རིག་ཅུལ་གྱི་ཆད་སྐྱོན་འདི་ཚུ་བསལ་ནི་གི་ ཐབས་བྱས་ཚུ་
བཟོ་དགོ། ད་རུང་ ཀྲུལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ ད་ལྟོ་འབྲུང་བཞིན་ཡོད་པའི་ འཕྲུལ་རིག་
གི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་མེད་མི་དང་འབྲེལ་བའི་གཞི་ལན་ཚུ་བསལ་ནི་དང་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་འཕྲུལ་རིག་ཚུ་ ཅུས་ཐོག་ལུ་ཅུས་
མཐུན་བཟོ་ནི་ནང་གཙོ་རིམ་བཏོན་དགོཔ་འདུག།

༤.༥.༢ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁྲུངས།

གཅིག་སྒྲིལ་ས་གཤིས་དང་ལེན་ཚུ་གི་ལྷ་རྟོག་དང་མཉམ་འབྲེལ་ ལྷན་ཁུ་ དེ་ལས་ བསྟར་སྤྱོད་ཚུ་ ཡར་འགྲུལ་གཏང་ཐབས་ལུ་
མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བཟོད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་

༡. རིག་ཅུལ་དང་ཡོན་ཏན་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་གི་ ཐབས་བྱས་ཚུ་བཟོ་དགོ།
༢. མི་སྟོབས་ཀྱི་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་རྩིས་འཛིན་འབད་དེ་ ཆད་སྐྱོན་ཚུ་བསལ་ནི་གི་ཐབས་རིག་ཚུ་བཟོ་དགོ།

ཉུང་སྤྱི་ཅིག་ལས་མེད་པ་དང་ སྒྲེར་གྱི་ལས་སྡེ་ཚུ་ལས་ གྲོགས་རམ་ཆེན་མོ་ཅིག་སྤོང་ནི་མིན་འདུག། དེ་མ་ཆད་ འབྲུག་རྒྱལ་
ཁབ་འདི་ འཕུལ་ཁམས་ཅིག་ཁར་ གོང་འཕེལ་འགྱུར་བའི་སྒྲིབ་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་ལུ་ལས་ ཐོན་མི་ལས་བརྟེན་ ས་
གཤེས་མ་དདུལ་གྱི་ཕབ་ཆག་ཡང་ ཉུང་སྤྱི་ལས་བརྒྱལ་སྤོང་ནི་མེད་པ་ལས་ མ་དདུལ་གྱི་བྱེད་པར་འདི་ ཉེད་སྒྲིབ་ར་ བསེལ་
བྱེད་གནས་སྤངས་མར་ཕབ་གྱི་མ་དདུལ་འཕྲོད་ནི་ལས་ མར་ཕབ་འབད་དེ་ མ་དདུལ་གྱི་ཆད་སྒྲིབ་འདི་ ཉེད་སྒྲིབ་ར་ སྒྱུ་
བྲགས་བཅོ་སྟེ་འདུག།

ཐོན་ཁུངས་ཡོད་མི་དང་འཕུད་པ་ད་ སྒོན་ཅིས་བརྟེན་མི་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་གནས་གོང་འདི་མཐོ་བྲགས་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ འ་ཁྱི་
མ་དདུལ་གྱི་བྱེད་པར་འདི་གིས་ དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་ས་གཤེས་དང་ལེན་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་བཟུན་འཆར་གཞིའི་དམིགས་
ཡུལ་ཚུ་བྱུབ་ནི་ནང་ བར་ཆད་སྒོམ་རྒྱལ་སྟེ་འདུག།

མ་དདུལ་གྱི་བྱེད་པར་མེད་པ་བཅོ་ནི་དང་ ས་གཤེས་དང་ལེན་ཕན་ཤུགས་ཡར་བྲག་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་དང་
ལེན་ཚུ་གི་ སྒོས་འཆར་བཞོད་དེ་ཡོད།

༡. ཉེ་མའི་གྲོགས་རམ་པ་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་མཉམ་ལས་ཚུ་གིས་མ་དོ་བར་ ས་གཤེས་ཀྱི་སྒྲན་ཐབས་མ་དདུལ་སྤོང་
ཐབས་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་འཛུལ་སྒྱུབ་ཀྱི་ཐབས་བྱས་འདི་ ཆ་རེར་བརྟེན་ཉེ་མཐུག་བསྟུ་དགོས།

༢. ས་གཤེས་དང་འབྲེལ་བའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་སྒྱུར་པ་སྤྱོད་ཆོག་ལས་ སྒོ་གཏང་ཅན་གྱི་མ་དདུལ་གྱི་རྒྱལ་
སྒྱུར་སྤོང་ནིའི་དོན་ལུ་ རོས་འཛིན་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གྲོགས་རམ་པ་དང་
མཉམ་ལས་ དེ་ལས་ ནང་འཁོད་དང་སྒྲེར་གྱི་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ གཤམ་གཏོགས་འབད་དགོས།

**༤.༡ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤེས་འགྱུར་བཞོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་དང་གཅིག་ཁར་
མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ འབྲུག་ལུ་ ས་གཤེས་འགྱུར་བཞོད་ཀྱི་ཞིབ་འཛུལ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་བཅོ་ནི་གི་ ལམ་སྟོན་དང་ ཐབས་
བྱས་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོས།**

རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ཁ་གཏོར་ཉེ་ཡོད་མི་དང་ ཤོ་མཚུངས་མེད་པའི་ས་གཤེས་ཞིབ་འཛུལ་གྱི་རང་བཞིན་འདི་བསལ་ནིའི་དོན་ལུ་
སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ སྤྱི་ཟླ་ ༡༡ པའི་ནང་ལུ་ ས་གཤེས་འགྱུར་བཞོད་ཀྱི་ཞིབ་འཛུལ་འདི་ དོན་སྤྲོད་ཅན་བཅོ་ནི་གི་ ལམ་སྟོན་
དང་ཐབས་བྱས་བཅོ་སྟེ་འདུག། ཨིན་རུང་ འདི་གི་ལས་སྤྱོད་དང་ གཤམ་ཅན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་མ་འབད་
ཅུག། འབྲུག་རྒྱལ་འཛིན་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ་གིས་ གཞུང་གི་ལས་སྡེ་དག་པ་ཅིག་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་སྤོང་
ཞིབ་འཛུལ་ཚུ་འབད་ཡོད་པ་ཨིན་རུང་ འ་ཁྱི་བཙོན་ཤུགས་ཚུ་ ལམ་སྟོན་གྱི་གསར་བཏོད་ཀྱི་གངས་སུ་མེན་པས། འདི་ལས་
བརྟེན་ ཞིབ་འཛུལ་གྱི་ལམ་སྟོན་འདི་ གཞི་བཙུགས་མ་འབད་བར་ལུས་ཉེ་འདུག།

དེ་འབདཝ་ལས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བ་གོ་དེ་ལས་ཁྲུང་ས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་ཞིབ་འཇོལ་གྱི་དོན་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་
ཅན་དང་ ལུགས་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ ཡར་ཤུག་གཏང་ནི་གི་དོན་ལུ་ ས་གཤིས་ཞིབ་འཇོལ་གྱི་ལམ་སྟོན་ལག་ལེན་འཐབ་
ནི་ནང་ འགོ་ཁྲིད་འབད་དགོ། འདི་གིས་ གཙུག་སྡེ་ལྟུགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་དང་ མཉམ་འབྲེལ་ཡར་ཤུག་གཏང་
ནི་ དེ་ལས་ སྤྱི་བཟུང་ཐུན་པའི་ས་གཤིས་དང་ལེན་གྱི་ཁྱད་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་བརྟུབ་པའི་གནས་སྤྱད་ཚུ་མཐོ་སྤྱོད་
འབདཝ་ཨིན།

**༤.༡ གཞི་རྒྱུ་མཐོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁྲུང་ས་ཀྱིས་ རྫོང་བཅོ་རིག་སྡེ་ཚན་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ས་
གནས་གྱི་གནས་ཚད་ཁར་ འཕུང་ཆུ་དང་ ཞིང་ཚུའི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཙུ་རིམ་གཞུང་གི་དང་ དོན་སྤྲོད་
ཅན་སྡེ་གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་པ་པོ་བརྟན་བཅོ་དགོཔ།**

རྒྱལ་གཞུང་ཙུམ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ གཞི་རྒྱུ་མཐོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁྲུང་ས་འདི་ གསར་
གཏོད་གྱི་འཆར་གཞི་དང་བཅོ་བཏོད་ དེ་ལས་ བཅོ་སྐྱོན་ཚུ་ནང་ ལྟུགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་གི་ འགན་ཁག་ལོག་སྟེ་
ཡོད་རུང་ རྫོང་ཁག་གི་བཅོ་རིག་འགོ་དཔོན་དང་འཕུལ་རིག་པ་ཚུ་ལུ་ ཚུའི་གཞི་རྒྱུ་མཐོ་ཆས་གྱི་འཆར་གཞི་དང་ ས་གཤིས་
ལྟུགས་ལུགས་ཅན་གྱི་བཅོ་བཏོད་ཚུ་ནང་ སྤྲོད་མཐུན་གྱི་སྤྱིང་བཅར་དང་ འཕུལ་རིག་གི་མཁས་ཙུམ་ཚུ་ ཚད་ཅིག་ལས་བཀལ་
མིན་འདུག།

དེ་མ་ཚད་ འཕུང་ཆུ་དང་ཞིང་ཚུའི་གཞི་རྒྱུ་མཐོ་ཆས་ཚུ་གི་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ ལུན་རིང་ས་གཤིས་ལྟུགས་ལུགས་
གྱི་དོན་ལུ་མེན་པར་ འཕུལ་གྱི་གནད་དོན་ཚུ་བསལ་ནི་དང་ དམིས་བསལ་ལས་འགྲུལ་གྱི་དོན་ལུ་རྒྱུ་མ་གཅིག་ཨིན་པས།
སྤྱིར་བཏང་གིས་ ཏུས་ཚོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོན་སྐྱེད་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་ ཡང་ན་ ཚུའི་རྒྱ་འཛིན་སྤྱིང་ཚུ་མེན་པར་ སྐམ་ཉེན་ཡོད་
པའི་ཐོན་ཁྲུང་ས་གནས་(རྒྱ་མིག་དང་རོང་རྒྱ) ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག།

གནས་སྤངས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ རྒྱ་འཐེན་ནིའི་འཕུལ་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་རུང་ འཕུལ་ཆས་འདི་ཚུ་ འཕུལ་འཕུལ་སྟེ་
ར་མེད་པ་འབྱུང་མི་དང་ སྟོག་མེ་གི་འཕུས་མཐོ་ཤུགས་ཐོན་མི་ དེ་ལས་ ལག་ལེན་ལུགས་ཤོམ་སྟེ་འཐབ་མ་བརྟུབ་པའི་ དཀའ་
ངལ་ཚུ་ འཐོན་ཏེ་འདུག། དེ་མ་ཚད་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཐོ་ཆས་ཚུ་ ས་གཤིས་གནས་སྤངས་ལུ་གཏོང་ལེན་འབད་ཚུགས་པའི་
བཅོ་བཏོད་མེད་པ་ལས་ རྒྱ་རུད་དང་ས་རུད་ལས་བརྟེན་ཏེ་ འཕུལ་འཕུལ་ར་ མེད་པ་ཐལ་དོ་ཡོད་པ་དང་ བཅོ་བཏོད་གྱི་ལག་
དེབ་རྟེང་ཚུ་ནང་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་མཉམ་སྡེབ་འབད་དེ་མིན་འདུག།

ས་གནས་གྱི་གནས་ཚད་ཁར་ འཕུང་ཆུ་དང་ཞིང་ཚུའི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཙུ་རིམ་བསྐྱིག་ནི་དང་ དོན་
སྤྲོད་ཅན་སྡེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ འོག་གི་དང་ལེན་ཚུའི་གོ་ས་འདེབས་བཏོད་དེ་ཡོད་:

༡. གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ འཕུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུའི་ལས་འགུལ་ གྱི་འཆར་གཞི་བཅུམ་ནི་དང་གཙོ་རིམ་བསྒྲིག་ནི་ཚུ་ ཚུའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འགོ་འདྲེན་འཐབ་མི་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ ཁ་དང་ ཉེན་ཅན་བརྟག་ཞིབ་ཀྱིས་ ལམ་སྟོན་འབད་ཡོད་པ་ དེས་བརྟན་བཟོ་དགོ།
༢. ས་གནས་གཞུང་གི་གནས་ཚད་ཁར་ འཕུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུའི་ལས་འགུལ་ཚུ་གི་ འཆར་གཞི་བཅུམ་ནི་དང་བཟོ་ བཀོད་འབད་ནི་ནང་ ས་གཤིས་ཐོག་ཤུགས་ཅན་གྱི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཀྱི་ ལམ་སྟོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་བསྟུན་འབད་ ཡོད་པ་ དེས་བརྟན་བཟོ་ནི་དང་ ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་འོ་དོན་ལུ་ རྫོང་ཁག་བཟོ་རིག་སྡེ་ཚན་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་ འབྲེལ་འབད་ནི་འགོ་བཙུགས་དགོ།
༣. ས་གཤིས་འཕྲུལ་བཟོ་དེ་གྱི་སྟོན་བཤད་ཚུ་དང་ བསིལ་བྱོད་གནས་སྤངས་ཚབས་ཆེན་གྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ དེ་ལས་ ས་ གཤིས་ཀྱི་གནས་སྤངས་འཕྲུལ་འགྲོ་མི་དང་མཐུན་པའི་ ཡུན་ཐུབ་ཀྱི་རྒྱ་ཆ་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ཚུ་ མཉམ་སྡེ་བ་ འབད་ནི་འོ་དོན་ལུ་ རྫོང་གསེབ་འཕྲུལ་ཚུ་བཟུམ་སྟེལ་གྱི་དཔེ་རིས་ལག་དེབ་ (༡༩༩༥) འདི་ བསྐྱར་ཞིབ་དང་དུས་ མཐུན་བཟོ་དགོ།
༤. ས་གཤིས་ཐོག་ཤུགས་ཅན་གྱི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་དང་ ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་གི་འཕུལ་རིག་ཚུ་གི་ཐད་ཁར་ རྫོང་ཁག་བཟོ་ རིག་འགོ་དཔོན་དང་ འཕུལ་རིག་པ་ཚུ་གི་ འཕུལ་རིག་གི་རིག་ཅུལ་ཡར་བྲག་གཏང་དགོ།

༤.༢ ཚུའི་ལས་ཁུངས་དང་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འཕུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུའི་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ ལག་ ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་སྤྱིང་སྤྱིང་བཟོ་དགོ།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཐོ་བཀོད་མ་འབད་མི་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་ནང་མེད་པའི་ ཚུ་སྟོད་ཚོགས་པ་ཚུ་ དང་ འོ་མཚུངས་མེད་མི་དང་ མེད་པ་ཐལ་བའི་ཤུལ་ལུ་རྒྱུ་མ་གཅིག་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་ ཉམས་བཅོས་འབད་མི་ དེ་ལས་ ཚད་ལུན་གྱི་ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་ཀྱི་ལག་དེབ་མེད་མི་ཚུ་བཙུམ་ཏེ་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་ ཁོ་ཚུ་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡི།

གཞན་ཡང་ དངོས་ཆས་ཀྱི་རིམ་ལུགས་ཚུ་ འཕམ་འཕམ་ལཱ་འབད་མ་བཅུབ་མི་དང་གཅིག་ཁར་ འཕུལ་རིག་གཅིག་སྒྲིལ་ཅུ་ སུ་ཅིག་ལས་བརྒལ་མིན་འདུག། ཚུ་སྟོད་ཚོགས་པ་ཚུ་ལུ་ དུས་རྒྱུན་གྱི་སྤྱོད་བཟོ་མེད་མི་དང་ འཕུལ་རིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་ལང་མ་ སྟེ་མེད་པ་ལས་ ཐོག་ཤུགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་བཟོ་ནི་ཡང་ དཀོན་བྲགས་འདུག།

དུས་རྒྱུན་ཉམས་བཅོས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ཡུན་བརྟན་དང་ ས་གཤིས་ཐོག་ཤུགས་ཅན་གྱི་ཚུའི་རྟེན་གཞི་ བཟོ་ནི་འོ་དོན་ལུ་ འོག་ གི་དང་ལེན་ཚུ་གི་གོ་ས་འདེབས་ཚུ་བཀོད་དེ་ཡོད་:

1. འཕུང་ཚུ་དང་ ཞིང་ཆུང་ལས་འགུལ་ཆེ་བ་དང་ མགོ་རྟོག་པ་གས་ཡོད་མི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཤོ་མཚུངས་དང་ ལུགས་མཐུན་གྱི་ཉམས་བཅོས་ དེ་ལས་ ལག་ལེན་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་དེས་བརྟན་བཟོ་བཅའ་ལུ་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཆུང་ལས་ཁུངས་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྲོང་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་གྱི་ལག་དེབ་བཟོ་དགོཔ་འདུག།
2. ཆུང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྲོང་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ཆུང་ལག་ལེན་དང་ཉམས་སྲུང་གི་དོན་ལུ་ དུས་ཐོག་ལྟ་རྟོག་དང་ དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་འཕུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཆུང་ལས་འགུལ་གྱི་ Internet of Things གི་རིམ་ལུགས་བཟུམ་གྱི་ ཚུ་ལུ་གཞོན་པ་མེད་མི་དང་ སན་རུས་ཅན་གྱི་འཕུལ་རིག་ཚུ་ དང་ལེན་འབད་ནི་ལུ་ ལྷན་ཐབས་འབད་དགོ།
3. ཚུ་སྤྱོད་ཚོགས་པ་ཚུ་གིས་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་གྱི་ལཱ་ཚུ་ སན་ཁུངས་ཆེ་བའི་སྒོ་ལས་འབད་ཚུགས་ནིའི་དོན་ལུ་ ཆུང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྲོང་ཚུ་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ དུས་རྒྱུན་ལག་ལེན་པའི་སྤྱོད་བཟུང་དང་ འཕུལ་རིག་གི་རྒྱབ་སྲོལ་ཚུ་བྱིན་དགོ།

༤.༡༠ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་དོན་ལུ་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྲོང་དང་ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ།

ད་ལྟོ་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ནང་ལུ་ སྤྲོད་མཐུན་གྱི་ཉེན་ཁ་འཛིན་སྲོང་གི་ གཞི་བཟོད་ཅིག་མིན་འདུག། ཉེན་ཁ་ཚུ་དོས་འཛིན་འབད་ནི་དང་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ མར་ཕབ་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་ལུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་ཕྱིར་འགྲུངས་ལུས་ནི་དང་ ཐོན་ཁུངས་ཚུ་ ཚུལ་མིན་ཐོག་ལུ་བགོ་བཟུམ་འབད་ནི་བཟུམ་མའི་ གཞོང་ལེན་ཚུ་འབྱུང་མི་ནི་ཨིན་པས། ཨ་རྒྱུ་གནད་དོན་ཚུ་གིས་ འཆར་གཞི་གི་སན་ལུགས་ལུ་ ཐོ་ཐོག་ནི་དང་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོད་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་འབད་ནི་གི་ལྷོགས་གྲུབ་འདི་ མར་ཕབ་འབད་ནི་ཨིན་པས། དེ་མ་ཚད་ ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་གྱི་ལས་འགུལ་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལས་སྒྲུ་ཚུ་ འགོ་འབྲེན་མ་འཐབ་པས།

དེ་འབད་མ་ལས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འཁྱུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞི་གི་དོན་སྤྲོད་དང་ ལྷོག་ལུགས་ཡར་ཕྱག་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ ཐོ་བཟོད་འབད་ནི་དང་ གྲུབ་འབྲས་བརྟག་ཞིབ་ དེ་ལས་ ལོ་ཕྱེད་བརྒྱུར་ཞིབ་ཚུ་བཅིས་ཏེ་ ལྟ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་གྱི་ལས་སྒྲུ་ཚུ་ དུས་ཚོད་ཁར་བསྟར་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་མི་དང་གཅིག་ཁར་ འབྱུང་ཉེན་ཆེ་བའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ དོས་འཛིན་འབད་ནི་དང་ བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་ དེ་ལས་ མར་ཕབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྲོང་གི་བྱ་རིམ་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ།

༤.༡༡ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་ཁྱེན་པའི་འཛིན་སྐྱོང་ལས་
ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་སྤྲོ་བ་ཉེན་བཟོའི་རིམ་ལུགས་སྤྱིང་སྤྱིང་བཟོ་དགོས།

འབྲེག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་སྤྲོ་བ་ཉེན་བཟོའི་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ གཞོད་ཉེན་ས་ཁོངས་དང་
ཉེན་ཁའི་སབ་ཁྲ་རྟིང་མ་ཚུ་དང་ སན་ཁུངས་མེད་པའི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ དེ་ལས་ གློ་གཏད་ཚུགས་པའི་ལྷ་རྟོག་དང་
སྤོན་བཤད་འབད་ནི་ལུ་ བར་ཆད་རྒྱབ་མི་འཕྲུལ་རིག་རྟིང་མ་ཚུ་བཟོས་ཏེ་ མངོན་གསལ་ཆེ་བའི་གདོང་ལན་ཚུ་འབྱུང་མ་ཡིན།
མི་སྡེ་ཚུ་ནང་ ཉེན་བདེ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་པའི་ བདེ་སྤྱོད་འཕྲུལ་ཆས་འདི་ གློ་བུར་ཉེན་འཚུབ་ཀྱི་སྐད་
གཞན་ཚུ་ལས་ ཉིང་སངས་སྡེ་ རོ་བྱེ་མི་ཚུགས་དོ་ཡོད་པ་དང་ དེ་ནང་སྤོང་མི་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ར་ གདོང་ལེན་འབད་
ཐངས་ཀྱི་སྐོར་ལས་ ཏེ་གོ་མ་ཚུགས་པར་འདུག། ད་རུང་ ཅུས་མཐུན་མི་མང་གོ་བཟོའི་ལས་རིམ་ཚུ་དང་ སྤྱིང་བཟོ་མེད་མི་
ལུ་བརྟེན་ མི་སྡེ་ཚུ་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ག་སྤྱིག་མེད་པ་ལས་ ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཕན་
བྱུགས་ཉམས་འགྱོད་ཡོད་པ་ཡིན་མས།

ཉེན་ཁ་གི་སྐོར་ལས་ལེགས་ཤོམ་སྡེ་ཏེ་མ་གོ་མི་དང་ བདེ་སྤྱོད་གསལ་ཏོག་ཏོ་མེད་མི་ དེ་ལས་ མི་སྡེ་འཛུལ་བཟོའི་ལངས་སྡེ་
མེད་མི་གནད་དོན་ཚུ་གིས་ གློ་བུར་ཉེན་འཚུབ་ཀྱི་སྐབས་ལུ་ སྤྲོ་བ་ཉེན་བཟོའི་རིམ་ལུགས་ཀྱིས་ ཆེ་སྤྱོད་དང་རྒྱ་དངོས་ཉེན་
སྤྱིང་འབད་ནིའི་ལྷོགས་གྲུབ་མར་ཕབ་འབད་མ་ཡིན།

དེ་འབད་མ་ལས་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་སྤྲོ་བ་ཉེན་བཟོའི་རིམ་ལུགས་འདི་ སྤྱིང་སྤྱིང་བཟོ་ཐབས་ལུ་ ག་ཤམ་
འཁོད་ཀྱི་དང་ལེན་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོས་འདུག་:

1. ཁྱེན་པའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ དོན་སྤྱིན་ཐོག་ལས་ བསལ་ནི་གི་ལྷོགས་གྲུབ་རྒྱུ་གཏང་ནི་དང་ དམིགས་གཏད་
བསྐྱེད་མི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་གི་འཆར་གཞི་བཟུམ་ནི་དང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་རྒྱབ་སྐྱོར་
འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་དང་ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་
ཁྱེན་པའི་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གཞོད་ཉེན་དང་ ཉེན་ཁའི་སབ་ཁྲ་བཟོ་ནི་དང་ ཅུས་རྒྱུན་ཅུ་ ཅུས་
མཐུན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཅིག་ གཞི་བཙུགས་འབད་དགོས་འདུག།
2. རྒྱལ་ཡོངས་ཚུ་དཔྱད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་ཀྱི་སྤྲོ་བ་
ཉེན་བཟོའི་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ཕན་ཚུས་དང་གློ་གཏད་ ཡར་ཕྱག་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ འཕྲུལ་རིག་གི་གཞི་རྟེན་མཁོ་
ཆས་ནང་གི་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་བསལ་ནི་དང་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་འཕྲུལ་རིག་ཚུ་ ཅུས་ཆོད་ཁར་ཅུས་མཐུན་བཟོ་ཡོད་པ་
ངས་བརྟེན་བཟོ་ནི་ལུ་གཙོ་བོར་བཏོན་དགོ།

3. ས་གནས་གཞུང་སྤྱད་དང་རྒྱ་ཆུང་ལས་ཁུངས་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ཉེན་ཅན་མི་སྡེ་ཚུ་ལུ་ འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་ཆུ་རུད་ཀྱི་གཞོན་ཉེན་ཚུ་ རྒྱུ་མ་གཅིག་མེན་པར་ གཞན་མི་ཆུ་རུད་དང་ས་རུད་ཀྱི་གཞོན་ཉེན་ལུ་གདོང་ལན་འབད་ནི་གི་ག་སྒྲིག་ཡོད་པ་བཟོ་ཐབས་ལུ་ དུས་རྒྱུན་གྱི་བདེ་སྤྱོད་ལས་རིམ་དང་ སྤྱད་བ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་སྟེ་ མཐར་ཐུག་ལུ་ ཚོ་སློག་དང་ འཚོ་བའི་མཐུན་རྒྱུ་ཆུ་སྤྱད་ཆོལ་འབད་ནི་གི་ སྤྱོད་ཉེན་བདེ་རིམ་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གུབ་ཀྱི་སྤྱད་གཏང་དགོཔ་ཨིན།

༤.༡༩ རྒྱལ་ཡོངས་ཆུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་དང་ རྒྱུ་མ་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ གཞུང་གི་གནད་དོན་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་རིམ་ནང་གི་གནས་སྤྱད་བཟོ་དགོཔ།

ད་ལྟོ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་ རྒྱུ་མ་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ས་ཁོངས་ཚུ་ རྫོང་ཁག་གི་གནས་ཚད་ཁ་ལུ་རྒྱུ་མ་གཅིག་ ཆགས་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ འདི་གིས་ ལུང་ཕྱོགས་སོ་སོ་ལས་ཡར་ཞིང་ཆུ་དང་ འཕྲུང་ཆུ་འདྲེན་མིགས་བསལ་གྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ སེལ་ནི་ནང་དགོ་པའི་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་རིམ་ནང་གི་ ས་གནས་དང་རྒྱུ་མ་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་གནས་སྤྱད་ཚུ་ ལངས་སྟེ་མ་ཐོབ་པར་འདུག། འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཆུ་གིས་བཞོན་མི་ནང་ དོན་སྤྱོད་ཅན་གྱི་རྒྱུ་མ་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ས་གནས་ཀྱི་བདེ་དོན་མངམ་དགོཔ་ཡོད་པ་ལས་ ད་ལྟོ་ས་གནས་ཀྱི་གནས་སྤྱད་ཚུ་ ཁོང་གི་འཆར་གཞི་གི་དགོས་མཁོ་འབྱུང་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལངས་སྟེ་མིན་འདུག་ཟེར་ཨིན་པས།

ས་གནས་འགྲུར་བཟོད་ལས་བརྟེན་པའི་ རྒྱུ་མ་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་འགྲོམ་དང་ བན་གཞོན་ཚུ་ དེ་ལས་ དེ་འབྲེལ་གྱི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ བརྟེན་ཞིབ་འབད་ནི་གི་འགན་ཁུར་འདི་ རྒྱུ་མ་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆུ་དབྱེད་དང་གནམ་གཤིས་རིག་པའི་ལྟེ་བ་གིས་ རྒྱུ་མ་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ གཞུང་གི་གནད་དོན་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་རིམ་ནང་གི་ས་གནས་ཀྱི་གནས་སྤྱད་བཟོ་དགོཔ་ཨིན། དེ་བཟུམ་མའི་གནས་སྤྱད་ཀྱིས་ གནས་སྤྱད་ཀྱི་རིམ་བཞོན་དང་ འབྲེལ་ཆགས་ཡར་འགྲུག་གཏང་ནི་དང་ དེ་གིས་སྟེ་ ས་གནས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་དང་ཉེན་ཅན་གྱི་བརྟེན་ཞིབ་ཚུ་སྤྱི་དབྱེད་བཟོ་སྟེ་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ ཞིང་ཆུ་དང་འཕྲུང་ཆུ་འདྲེན་མིགས་ཚུ་གི་འཆར་གཞི་དང་ འཛིན་སྲྀང་ཚུ་ ཡར་འགྲུག་གཏང་མ་ཨིན།

༤.༢༠ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གནས་འགྲུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ས་གནས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་ལྟེ་བ་རྒྱུན་སྤྱོད་འབད་དགོཔ།

འཛམ་གླིང་གླིང་གི་ས་གནས་འགྲུར་བཟོད་ཆེད་སྡོད་ཡིག་འོག་ལུ་ ལྷན་ཁུ་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་དང་འབྲེལ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གནས་འགྲུར་བཟོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ གླིང་ལོ་ 2022 ལུ་ཆོད་ བདེ་དོན་དང་ལྷན་ཁུ་མ་འདམ་ཆུ་ཕུལ་ཏེ་

འདུག། ཡིན་རུང་ རྒྱལ་ཡོངས་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་གཉིས་ཆ་རའི་ནང་སྟན་ལུ་འབད་མི་གིས་ ལས་རིམ་ ཡང་ན་ ལས་
འགུལ་གྱི་གནས་ཚད་ནང་གི་ལས་སྣ་ཚུ་ལུ་ གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་འདུག། ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ ཁོང་རའི་འགན་དབང་ཚུ་དང་
དགོས་མཁོ་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ རྒྱལ་ཡོངས་དང་ས་གནས་གྱི་གནས་རིམ་གཉིས་ཆ་རའི་ནང་ གཞི་བཅུགས་འབད་མི་
འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་དང་ གཞུང་འབྲེལ་ཁས་ལེན་གྱི་གྲངས་སྤྲོད་ཚུ་དང་ གྲོགས་རམ་མ་དངུལ་གྱི་ལས་འགུལ་ཚུ་
ཡང་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ལུགས་མཐུན་ཐོག་ལུ་ སྟན་ལུ་ ཡང་ན་ བསྐྱེལ་མ་
འབད་ཅུག། ད་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཚུ་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མི་ནང་ རྫོང་ཁག་གི་གནས་ཚད་ཁར་ འཐུང་
ཚུ་དང་ཞིང་ཚུའི་ལས་འཆར་ཚུ་བཟོ་ནི་དང་འབྲེལ་བའི་ ས་གཤིས་ཉེན་ཁའི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ ཐོ་བཀོད་འབད་ནི་
དང་ སྟན་ལུ་འབད་ནི་གི་ལམ་ལུགས་ཅིག་ གཞི་བཅུགས་འབད་དེ་མིན་འདུག།

འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་བྱས་ཚུ་ རོན་སྤྱོད་ཅན་སྟེ་བཟོ་ནི་དང་ ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ཀྱི་ཐད་ཁར་ རྒྱུ་ལུགས་ཡར་བྲག་
གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་གི་
དོན་ལུ་ གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་སྟེ་བ་ཅིག་ གཞི་བཅུགས་དང་ རྒྱུ་སྐྱོང་འབད་དགོཔ་འདུག། འདི་གིས་ གནས་ཚད་དང་
ལས་སྡེ་སྣ་ཚོགས་ནང་ འབྲེལ་མཐུན་ཐབས་ལམ་ག་ར་ ཀྱན་ཆང་སྟེ་ རྗེས་དབྱེད་འབད་ནི་དང་ སྟན་ལུ་འབད་ཡོད་པ་རེས་
བརྟན་བཟོ་ཚུགས།

༤.༡༤ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་སྐྱོང་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་ལས་ ཁུངས་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ རྫོང་རྒྱུད་དང་གཞོན་སྐྱོན་གྱི་ གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་བཟོ་དགོཔ།

རྫོང་རྒྱུད་དང་གཞོན་སྐྱོན་མ་དངུལ་གྱིས་ འཛམ་གླིང་ནང་ཐོན་རྒྱུ་ཉུང་སྤྱི་ཅིག་ལས་བརྒལ་མེད་རུང་ ས་གཤིས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་
ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ འབྲུག་བཟུམ་ཚུ་ལུ་ མ་དངུལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མ་ཡིན། ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་གཞོན་སྐྱོན་བསལ་
ནི་གི་དོན་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ལེན་ཐབས་ལུ་ འབྲུག་ལུ་ རྫོང་རྒྱུད་དང་གཞོན་སྐྱོན་གྱི་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་དགོཔ་འདུག།

ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་སྐྱོང་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱུ་སྐྱོང་འཛིན་སྐྱོང་བཅུ་དོན་རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ རྒྱུ་སྐྱོང་
གྱི་གནས་སྤྱད་རྒྱུ་སྐྱོང་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་རྫོང་རྒྱུད་དང་ གཞོན་སྐྱོན་གྱི་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་
མ་བཟོ་བས།

དེ་འབད་མ་ལས་ ས་གནས་གཞུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུ་སྐྱོང་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ མཐའ་འཁོར་དང་ས་གཤིས་འགྱུར་བསྐྱོད་
ལས་ཁུངས་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བའི་རྫོང་རྒྱུད་དང་གཞོན་སྐྱོན་ཚུ་ འོས་ལཱ་ཐོག་ལུ་རྗེས་དབྱེད་
འབད་ནི་དང་ སྟན་ལུ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྫོང་རྒྱུད་དང་གཞོན་སྐྱོན་གྱི་གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་མཐོ་ནི་ནང་ ཆ་རེར་བཏོན་

དགོང་འདུག། འདི་གིས་ དུལ་འབྲེལ་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་འཕྲོ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་དང་ ས་གཤིས་གྱི་གཞོན་པ་ཚུ་
གི་ཕྱོག་ལྷན་ཡར་བླག་གཏང་འོང་།

ལེའུ་༥ པ། མཚུག་དོན།

ས་གཤིས་འཕྱར་བཤོད་དེ་ ཉེ་མ་ལས་ར་ འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པ་ལས་ དེ་གི་གཞོན་པ་ཚུ་ མར་ཕབ་འབད་ནི་འདོན་ལུ་ འཕྲལ་ མཁོའི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་འབད་དགོས་འདུག། འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ འཛིག་ཉེན་ཅན་གྱི་སྤྱོད་པ་གནས་སྤངས་གྱི་ རིམ་ལུགས་ཚུ་ ཉེན་ཅན་ཅིག་ལུ་ཐུག་ཏེ་ཡོད་པ་དང་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཤོད་ལས་བརྟེན་ཏེ་ ཚུའི་རྒྱ་ བརྒྱ་ཆ་ ༩༠.༥ དེ་ ཅིག་ རྒྱུ་འདོད་པ་ཨིན། གནད་དོན་འདི་དོས་འཛིན་འབད་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཕྱོད་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲེག་མཚོ་ལས་ བརྟེན་པའི་ཚུ་རུད་གྱི་སྤྱོད་པ་ཉེན་བཟོའི་རིམ་ལུགས་བཙུག་ཏེ་ འབྲུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་ལུ་གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཤོད་དང་འབྲེལ་མཐུན་བཟོ་ནི་དང་ལེན་ཚུ་གི་ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཕྱོད་འགོ་འཛུགས་ འཐབ་ཅི།

ཕྱི་ཕྱོད་གྱི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ་གིས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་འཆར་གཞི་བཟོ་མི་ དང་ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁ་ཚིག་ལུ་གནས་ཐོག་ལས་ ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཤོད་གྱི་གཞོན་པ་ཚུ་བསལ་ བྱིན་ ཡར་དྲག་མོང་སྟེ་ཡོད་པ་སྟེ་ གསལ་སྟོན་འབད་ཡི། ཨིན་རུང་ གཞུང་སྐྱོང་དང་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཞི་ བཙུགས་འབད་ནི་ གཉིས་ཆ་རའི་ནང་ གལ་གནད་ཅན་གྱི་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་འབྱུང་སྟེ་འདུག། ད་ལྟོའི་གཞུང་སྐྱོང་གི་གཞི་བཀོད་ འདི་ འགན་ཁག་ཚུ་ཁ་གཏོར་ཏེ་ཡོད་མི་དང་ འཕྲུར་རིག་གི་ལྷོགས་བྱུབ་ཚུ་ ཆད་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་མེད་མི་ དེ་ལས་ གཙུག་ རྟེན་མཉམ་འབྲེལ་ཚུ་ ལངས་སྟེ་མེད་མི་ལུ་བརྟེན་ དོན་སྤྱོད་ཅན་གྱི་ལྟ་རྟོག་དང་ ཀྱུ་ཚང་གི་ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་འབད་ བྱིན་ བར་ཆད་རྒྱབ་ཨིན་པས། ས་གཤིས་འཕྱར་བཤོད་གྱི་འགོ་འཛུགས་ཚུ་བཟུམ་མའི་ མཉམ་འབྲེལ་ལག་ལེན་གྱི་ ཐབས་ལམ་ཚུ་མེད་མི་དང་གཅིག་ཁར་ སྤྲོ་ལུ་དང་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་གསལ་ཏོག་ཏོ་མེད་མི་དེ་གིས་ མཉམ་ འབྲེལ་དང་ ཀྱུ་ཚང་གི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་ ཉེང་སྐུལ་ར་ བར་ཆད་རྒྱབ་སྟེ་འདུག། ལྷག་པར་དུ་ ཐོན་ཁུངས་འཚོལ་སྐྱབ་འབད་ནི་དང་ གཙུག་སྤྱིའི་ལྷོགས་བྱུབ་ དེ་ལས་ ས་གཤིས་འཕྱར་བཤོད་གྱི་གནད་དོན་ ཚུ་ སྤྱི་དབུས་དང་ཁྲིམས་ལུགས་ཚུ་ནང་ མཉམ་སྟེ་བཟོ་འབད་ནི་ནང་ ཆད་སྐྱོན་ཚུ་འབྱུང་མི་དེ་གིས་ གདོང་ལན་འདི་ཚུ་ ཉེང་ རྒྱལ་ར་ཆབས་ཆེན་བཟོ་མི་ཨིན།

དམིགས་བསལ་གྱིས་ འབྲུང་ཚུ་དང་ཞིང་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་མཐུན་གྱི་དང་ལེན་ཚུ་ དོན་སྤྱོད་ཅན་སྟེ་གཞི་བཙུགས་འབད་ བྱི་གི་ཐད་ཁར་ ས་གཤིས་ཉེན་ཁའི་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་དང་ ཉེན་ཅན་གྱི་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་ལུ་ གཞི་བཞག་སྟེ་མེན་པར་ འཕྲལ་ མཁོགས་གོང་འཕེལ་གྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ལུ་ གཙོ་བོར་བཏོན་ཏེ་འདུག། དོ་རུང་ ས་གནས་གྱི་གནས་ཆད་ཁར་ གསལ་བཏོད་ ཅན་གྱི་ཚུའི་འཕྲལ་རིག་ཚུ་ རྒྱུ་ཁྱེད་ཅིག་ལས་བརྒྱལ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་མིན་འདུག། སྤྱོད་པ་ལས་མེན་པར་ གཞོད་སྐྱོང་ རྒྱང་ཆར་བའི་ལུ་ལུ་རྒྱུང་མ་གཅིག་དང་ལེན་འབད་མི་གི་ཐབས་ལམ་གྱི་ རྒྱུ་ཆོད་ཡོལ་བའི་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་དང་ ཉམས་ བཅོས་གྱི་རིན་གོང་མཐོ་དྲགས་ཡོད་མི་ དེ་ལས་ ལག་ལེན་དང་ཉམས་བཅོས་གྱི་ལུ་ཚུ་ ལངས་སྟེ་མེད་མི་དེ་གིས་ ཚུའི་རྟེན་

གཞི་རིམ་ཚུ་གི་ཡུན་ཐུབ་ལུ་ གནོད་སྐྱོན་རྒྱབ་ཡིན། འབྲེག་མཚོ་ལས་བརྟེན་པའི་རྩ་རུད་ཀྱི་སྤྲོད་ཉེན་བཟོ་རིམ་ལུགས་ཀྱི་
ཐད་ཁར་ ཉེན་བཟོ་སྤྲོད་ཁྱིམ་ཚུ་དང་ མི་སྡེ་ནང་ལུ་ དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་པའི་གླིང་མེད་མི་ཚུ་ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་
ཡི།

རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོད་གི་ལཱ་ཚུ་མ་འབད་མི་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་འབྲེལ་མཐུན་འཆར་གཞིའི་དོན་ལུ་
ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་ལས་སྣ་ཚུ་མེད་མི་དེ་གིས་ འབྲེལ་མཐུན་དང་ལྷོག་ཤུགས་ཅན་གྱི་རྩའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོད་ངེས་
བརྟན་བཟོ་ནི་ནང་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལྷོགས་གྲུབ་མེད་པ་བཟོ་ཨིན།

ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ་གིས་ འབྲེག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྩའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོད་ནང་ལུ་ གོང་འཕེལ་ཅན་གྱི་ས་གཤིས་འགྲུར་
བཟོ་དེ་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་ཚུ་དགོས་སྟེ་ གསལ་བཀོད་འབད་ཨིན། གདོང་ལན་འདི་ཚུ་བསལ་མིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་
ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གྲོགས་འདེབས་ཁག་༡༤ བཀོད་དེ་ཡོད། འཁྱེས་འདེབས་ཚུ་ ངོས་ལེན་འབད་དེ་ ལག་ལེན་
འཐབ་མི་འདི་གིས་ མཉམ་འབྲེལ་དང་ དོན་སྤྲོད་ དེ་ལས་ ཡུན་བརྟན་ཅན་གྱི་ས་གཤིས་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་བྱས་ཚུ་
ཡར་ཕྱག་གཏང་ནི་དང་ འཐུང་རྩའི་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་སྐྱོད་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་གོང་འཕེལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་དང་མཐུན་མ་སྟེ་
བཟོ་སྟེ་ མ་འོངས་པའི་ནང་ ས་གཤིས་འགྲུར་བཟོ་དེ་ཀྱི་གནོད་པ་ཚུ་ལུ་ སྤྱིང་སྤྱིང་དང་ ལྷོག་ཤུགས་ཆེ་བའི་སྒོ་ལས་ གདོང་
ལན་ཚུ་འབད་ནི་ནང་ཕན་གོགས་འབྱུང་ཚུགས་པའི་རེ་བ་སྐྱེད་པ་ཨིན།

Appendix-I: List of drinking water and irrigation schemes assessed by the RAA

SI No	Channel/ Scheme Name	Type (Drinking/ Integrated)	Chiwoq/ village	Gewog	Dzongkhag	Issues related to the water source	Other issues	Adaptation Actions Noted
1	Khasadrapchu HS water Source	Drinking	Khasadrapchu	Maedwang	Thimphu	Source drying up	i. No proper weir structures ii. No proper filtration at the intake point	Fencing around the water source
2	Wakila water source	Integrated	Sisina	Maedwang	Thimphu	Source drying up		i. Opted for an alternative source ii. Additional FCR Tank constructed iii. Water release is time-based
3	Wolona water source	Integrated	Namseling	Maedwang	Thimphu	Source drying up	i. No proper weir structures ii. No proper filtration at the intake point iii. Water seepage at the source	i. Reservoir tank constructed (200,000-litre) to manage water for irrigation (not in use due to water shortage)
4	Debsi water project	Drinking	Debsi	Chang	Thimphu	No issues		Use of weir, intake, sand trap, stream crossing, river crossing, non-return valve, reservoir tanks and BPT
5	Tshoshing Tsawa RWSS	Drinking	Jukar	Doteng	Paro	Source drying up		i. Opted for an alternative source ii. Fencing around the water source

SI No	Channel/ Scheme Name	Type (Drinking/ Integrated)	Chiwoq/ village	Gewog	Dzongkhag	Issues related to the water source	Other issues	Adaptation Actions Noted
6	Jagar Chasho Irrigation scheme	Irrigation	Jabi Lochoe, Jib Duezhim, Changchu Karp	Doteng	Paro	No issues	Water leakage	
7	Hoshpang RWSS	Drinking	Khuduphu	Dop Shari	Paro	Source drying up	Continuous blockage of pipes due to lack of filtration	i. Opted for an alternative source ii. Private water pumps
8	Richulum water scheme	Integrated	Jukar, Kempa, Shari rinchendhing	Dop Shari	Paro	Source drying up		Water usage is based on a rotational schedule
9	Chumina water source	Drinking	Bara	Shaba	Paro	Source drying up		i. Opted for an alternative sourceii. Zinc alum tank (14000 L)
10	Tenchikha RWSS (Khariphu water source)	Drinking	Tenchikha	Dogar	Paro	Source drying up	water seepage at the source	Groundwater (currently dried up)
11	Tsiphu RWSS (Nebu water source)	Drinking	Tsiphu	Dogar	Paro	Source drying up	water leakage	
12	Tshomen Tsawa water source	Drinking	Tsenjo	Tsento	Paro	Source drying up		i. Constructed reservoir tank ii. Fencing around the water source
13	Domdihoka water source	Drinking	Tsendona	Tsento	Paro	Source drying up	No proper filtration at the intake point	
14	Begulu water source	Drinking	Jangteyna and Nakha	Wangchang	Paro	Source drying up		Fencing around the water source
15	Shingkhana Irrigation	Irrigation	Shingkhana	Wangchang	Paro	No issues	Pump system failed	Use of Pump System

SI No	Channel/ Scheme Name	Type (Drinking/ Integrated)	Chiwoq/ village	Gewog	Dzongkhag	Issues related to the water source	Other issues	Adaptation Actions Noted
16	Geptey water source	Drinking	Geptey	Wangchang	Paro	Source drying up		i. Constructed reservoir tank ii. Fencing around the water source
17	Biru Sipsoo irrigation channel	Integrated	Sipsoo	Trashicholing	Samtse	No issues	i. Water seepage at the source ii. Frequent blockages and landslide-induced washouts in the irrigation channel	i. water weir and intake relocated ii. Replaced HDPE pipes (buried underground) from the open channel.
18	RSPN RWSS	Drinking	Dungkar and Sonakha	Yoesel-tse	Samtse		i. Water seepage at the source ii. Frequent pipe bursts due to water pressure	
19	Lamitar irrigation scheme	Irrigation	Jidhigang and Jimithang	Yoesel-tse	Samtse	Source drying up		
20	Kuchi Diana Irrigation scheme	Irrigation		Yoesel-tse	Samtse	Source drying up		Water diversion towards the channel (High water levels once flowed into the channel, but now they no longer reach it due to the decrease)
21	Gola RWSS scheme	Drinking	Gola town	Trashicholing	Samtse	No issues	Pipes washed away due to landslides	infrastructures were restored
22	Chunpatang irrigation scheme	Irrigation	Dechengang	Ogyentse	Samtse	Located below the cultivation area	The pump system has been repaired 4-5 times but is currently non-functional	Construction of Irrigation pump system
23	Thraykhola Irrigation scheme	Irrigation		Norbugang	Samtse	No issues	i. Water source damaged due to landslide ii. Pipe burst	A pressure-free flow system is used

SI No	Channel/ Scheme Name	Type (Drinking/ Integrated)	Chiwo/ village	Gewog	Dzongkhag	Issues related to the water source	Other issues	Adaptation Actions Noted
24	Singyegang Irrigation Scheme	Irrigation	Singyegang	Trashicholing	Samtse	No gravity source (source located below the cultivation area)	Breakdown of pump system	Maintenance improved functionality and significantly reduced the electricity bill.
25	Chukarpo water source	Integrated		Langchenphu	Samdrup Jongkhar	No issues	i. Previously, due to frequent landslides, the community did not have adequate structure and water for drinking and irrigation. ii. The current structure built at the water source is filled with debris and sand indicating design failure. Due to this, there is little or no flow of water towards the intake point.	Weir and intake built
26	Namchazor irrigation scheme	Irrigation	Namchazor and Jangsa	Langchenphu	Samdrup Jongkhar	No issues	Pipeline washed away by flood	dependent on rainwater
27	Jangpani Source	Integrated	Jangpani	Langchenphu	Samdrup Jongkhar	Source drying up		
28	Rongchuthang chhu	Integrated	Rongchuthang	Langchenphu	Samdrup Jongkhar	No issues	frequent landslide at the source	clearing slips whenever required using JCB
29	Omshari Landmark irrigation project	Irrigation	Raling, Pemathang, Chirtosha, Metothang	Pemathang	Samdrup Jongkhar	No issues	main pipeline from the water source has been washed away by erosion	the same pipeline restored
30	Wooling RWSS	Drinking	Wooling	Orong	Samdrup Jongkhar	Source drying up		Opted for an alternative source

SI No	Channel/ Scheme Name	Type (Drinking/ Integrated)	Chiwo/ village	Gewog	Dzongkhag	Issues related to the water source	Other issues	Adaptation Actions Noted
31	Kulung integrated irrigation scheme	Irrigation	Nang, Raling, Kulung, Yangri	Kulung	PemaGatshel	Source drying up	Pipes damaged due to farm road construction	i. Opted for an alternative sourceii. New FCR Tank build
32	Pump system for Shumar Gewog	Integrated	Gongphu, Sharli, Gamung	Shumar	PemaGatshel	Source drying up	i. The pump system, although functional, has not been operationalised due to internal conflicts within the community. Ii. Rainwater collection	Use of Pump System
33	Khonmaree pump system	Integrated	Gonpa singma, Ngangmalang, Zobel	Zobel	PemaGatshel	Source drying up	Reluctant to use water pump due to high electricity charges	i. Use of Pump System ii. Rainwater collection
34	Pump system for Yongla Goenpa	Drinking	Yongla	Zobel	PemaGatshel	No gravity sources (Located above the water source)		Use of Pump System
35	Laring RWSS	Drinking	Gakidling	Gakidling	Sarpang	No issues	Pipes washed away due to landslides	Pipes restored
36	Landmark water project	Drinking	Gelephu and Samtenling	Gelephu	Sarpang	No issues		Consideration of landslide-prone areas, mainline re-routed and buried 5 ft deep, structure development blended with nature
37	Construction of Gaden Irrigation Channel	Irrigation	Gaden and Rijug	Umling	Sarpang	No issues	A portion of irrigation channel washed away	Switched to RCC canal from earthen

SI No	Channel/ Scheme Name	Type (Drinking/ Integrated)	Chiwog/ village	Gewog	Dzongkhag	Issues related to the water source	Other issues	Adaptation Actions Noted
38	Gaden and Rjug RWSS	Drinking	Gaden and Rjug	Umling	Sarpang	Source drying up		i. Opted for an alternative source ii. Using multiple source (both old and new)
39	Semjong Drinking water and dry land irrigation	Integrated	Dangrigang	Semjong	Tsirang	Source drying up	Smart irrigation is non-functional	i. Opted for an alternative source ii. GI pipes, RCC tank, sand or silt trap, gravel trap, reservoir tanks, BPT ii. Smart irrigation using sensor for water control
40	Jhatey irrigation scheme	Irrigation	Sergithang	Sergithang	Tsirang	Source drying up	i. Exposed pipes are damaged.ii. No water controller at water source leaving no provisions for cleaning the tank.iii. No filtration at source leading to frequent blockage of reservoir tank.	Opted for an alternative source
41	Tashithang RWSS	Drinking	Tashithang	Gesarling	Dagana	Source drying up	faces acute shortage during dry season.	i. Water release is time based ii. Maintenance of intake, FCR, and distribution of pipes

SI No	Channel/ Scheme Name	Type (Drinking/ Integrated)	Chiwoq/ village	Gewog	Dzongkhag	Issues related to the water source	Other issues	Adaptation Actions Noted
42	Garamala RWSS	Drinking	Gozhi toed	Gozhi	Dagana	Source drying up		i. Water release is time based ii. DFO's 43 and WHO's 130 check dams have improved winter water yield and availability.
43	Gangzor RWSS	Drinking	Gangzor	Tsendagang	Dagana	No issues	landslide damaging the pipes	
44	Phangyuel Irrigation scheme	Irrigation		Kazhi and Phangyuel	Wangdue Phodrang	Source dried up		Opted for an alternative source
45	Bechhu Irrigation channel	Irrigation	Woanjokha, Thango, Matalungchu	Theedtsho	Wangdue Phodrang	No issues	Used Ductile Iron (DI) pipes which are frequently damaged by the landslide/road construction and requires recurring maintenance.	
46	Nyisho RWSS	Drinking	Pangkha, Jaybakha, Gangjab, Phastokha, Dako, Samtengang	Nyisho	Wangdue Phodrang	Source drying up		i. Awareness provided on water source protection and management ii. Exploring alternative sources (using multiple sources)
47	Phendey Irrigation scheme	Irrigation	Beygona	Toeb	Punakha	No issues	In the past, there were issues of insufficient water and water seepage, the area was marshy.	Replaced HDPE pipes from the open channel.

SI No	Channel/ Scheme Name	Type (Drinking/ Integrated)	Chiwog/ village	Gewog	Dzongkhag	Issues related to the water source	Other issues	Adaptation Actions Noted
48	Tagulum RWSS	Drinking		Talo	Punakha	Source drying up		i. Water release is time-based ii. Individual spring protection (groundwater) iii. Awaiting approval for an alternative source
49	Solar water pump	Irrigation	Jara	Toedwang	Punakha	No issues	Pump system damaged	i. Pump operated through solar and electricity
50	Khuruthang town borewell	Drinking	Khuruthang town		Punakha	No issues		i. Use of borewells ii. Water release is time-based ii. Individuals own storage tanks to store the water

Source: RAA

Appendix-II: Drinking and irrigation water schemes having maintenance-related issues

Sl. No.	Channel/Scheme Name	Issues related to maintenance	Remarks
1	Khasadrapchu HS water Source	No proper filtration at intake point	No maintenance work carried out
2	Jagar Chasho Irrigation scheme	Water leakage	No maintenance work carried out
3	Hoshpang RWSS	Continuous blockage of pipes due to lack of filtration	No maintenance work carried out
4	Tsiphu RWSS (Nebu water source)	Water leakage	No maintenance work carried out
5	Domdihoka water source	No proper filtration at intake point	No maintenance work carried out
6	Shingkhana Irrigation	Pump system failed	No maintenance work carried out
7	Biru Sipsoo irrigation channel	Frequent blockages in the irrigation channel	No maintenance work carried out
8	RSPN RWSS	Frequent pipe bursts due to water pressure	No maintenance work carried out
9	Gola RWSS scheme	Pipes washed away due to landslides	Maintenance carried out
10	Singyegang Irrigation Scheme	Breakdown of pump system	Maintenance carried out
11	Omshari Landmark irrigation project	main pipeline from the water source has been washed away by erosion	Maintenance carried out
12	Kulung integrated irrigation scheme	Pipes damaged due to farm road construction	No maintenance work carried out
13	Laring RWSS	Pipes washed away due to landslides	Maintenance carried out
14	Construction of Gaden Irrigation Channel	A portion of irrigation channel washed away	No maintenance work carried out
15	Jhatey irrigation scheme	i. Exposed pipes are damaged. ii. No water controller at the water source leaving no provisions for cleaning the tank. iii. No filtration at source leading to frequent blockage of reservoir tank.	No maintenance work carried out
16	Bechhu Irrigation channel	Used DI pipes which are frequently damaged by the landslide/road construction and requires recurring maintenance.	No maintenance work carried out
17	Solar water pump	Pump system damaged	No maintenance work carried out

Source: RAA's compilation from field visit

Appendix-III: MANAGEMENT ACTION PLAN TEMPLATE

Reco m. No.	Recommendation in brief	Action Plans: action taken or to be taken <i>(a recommendation may have one or several action plans. The actions mentioned as taken should be supported by evidence)</i>	Estimated implementation or start date <i>(the implementation date for each action plan may be different)</i>	Estimated completion or end date <i>(the completion date for each action plan may be different)</i>
4.1	The DECC should coordinate and support NCCC to strengthen the implementation of the Climate Change Policy (CCP).			
4.2	The DoW and DoID should strengthen institutional linkages with water-related agencies to improve coordination in planning and implementation of drinking and irrigation activities.			
4.3	The DECC should ensure coordinated actions for adapting to the impacts of climate change.			
4.4	The DECC should establish mechanisms to ensure that the intent and priorities of policies and legislations on climate adaptations are mainstreamed into national and sectoral policies and plans.			
4.5	Agencies should strengthen institutional capacity for effective implementation of climate actions.			
4.6	The DECC, in collaboration with DMDF, should collaborate to explore and implement innovative financing options that enhance funding for climate initiatives.			
4.7	The DECC, in collaboration with RUB, should review and operationalise the Roadmap and Strategy for Strengthening Climate Change Research in Bhutan.			
4.8	The DoID, in collaboration with the Dzongkhag Engineering Sector, should ensure the prioritisation and effective implementation of adaptation actions for drinking water and irrigation at the local level.			
4.9	The DoW and DoID should strengthen the O&M of drinking water and irrigation systems.			

4.10	The DECC should implement a comprehensive risk management and Monitoring & Evaluation process for the National Adaptation Plan of Bhutan.			
4.11	The NCHM and DLGDM should strengthen the GLOF EWS.			
4.12	The NCHM and DoW should collaborate in generating local-level climate data based on areas of critical importance.			
4.13	The DECC should maintain a central repository for climate adaptation actions.			
4.14	The DLGDM, in collaboration with the DECC, should develop a Loss and Damage Data Repository.			

AIN: PAD-2024-408

📍 Royal Audit Authority
Kawang Jangsa, 174 Drophen Lam NW, Thimphu
☎ +975 02 322 111
✉ bhutanaudit@gov.bt
🌐 www.bhutanaudit.gov.bt